

ચરમ તીર્થપતિની ચરમ દેશનારૂપ

શ્રી ઉત્તરાધ્યાયન સૂત્ર

પ્રકાશક

આચાર્યશ્રી વિજયમેરુપ્રભસૂરીશ્વરજી સ્મારક ટ્રસ્ટ-અમીયાપુર

શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથાય નમઃ
શ્રી નેમિ-ઉદય-મેરુપ્રભસૂરિ ગ્રંથમાળા પુષ્પ-૩૧

ચરમતીર્થપતિની ચરમદેશનારૂપ

શ્રી ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર મૂળ

● દિવ્ય આશીર્વાદ....દિવ્યકૃપા ●

શાસનસમ્રાટ્ તપાગચ્છાધિપતિ પૂજ્યપાદ આચાર્ય મહારાજધિરાજ

શ્રી વિજયનેમિસૂરીશ્વરજી મ. સા.

પ્રશાન્તમૂર્તિ ગીતાર્થશિરોમણિ પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત

શ્રી વિજયઉદયસૂરીશ્વરજી મ. સા.

ગચ્છાધિપતિ શાસનપ્રભાવક પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત

શ્રી વિજયમેરુપ્રભસૂરીશ્વરજી મ. સા.

પ્રકાશક :

આચાર્યશ્રી વિજયમેરુપ્રભસૂરીશ્વરજી સ્મારક ટ્રસ્ટ

અમીયાપુર (સાબરમતી)

ગચ્છાધિપતિ પરોપકારાયણ પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત
શ્રી વિજયમેરુપ્રભસૂરીશ્વરજી મ. સા. ના શિષ્યરત્ન
પ્રેરક : પૂ. આ. ભ. શ્રી વિજયમાનતુંગસૂરીશ્વરજી મ. સા.
પૂ. આ. ભ. શ્રી વિજયઈન્દ્રસેનસૂરીશ્વરજી મ. સા.

સંપાદક : આચાર્ય વિજયસિંહસેનસૂરિ

ગચ્છાધિપતિ પૂ. આ. ભ. શ્રી
વિજયમેરુપ્રભસૂરીશ્વરજી મ. સા.ની
સાર્દ્ધવાર્ષિક તૃતીયપુણ્યતિથિ નિમિત્તે

જ્ઞાનદ્રવ્યનો કરો સદુપયોગ, જીવનમાં વધારો જ્ઞાનયોગ,
જ્ઞાનદ્રવ્યનું તમોએ કીધું દાન, ઉપકાર માનીએ તમારો મહાન.
: ગ્રન્થ પ્રકાશનનો સંપૂર્ણ આર્થિક લાભ લેનાર :
ઝવેરીપાર્ક શ્રી આદીશ્વર ટ્રસ્ટ જૈન સંઘ
નારણપુરા-અમદાવાદ.
(જ્ઞાનનિધિમાંથી)

વિ. સં. ૨૦૫૪ • વીર સં. ૨૫૨૪ • નેમિ સં. ૪૯
શાસનસમ્રાટ સવાસો વર્ષે (જન્મ : વિ. સં. ૧૯૨૯-૨૦૫૪)

પૂ. સાધુ-સાધ્વીજી મ. તથા જ્ઞાનભંડારોને સાદર અર્પણ
પ્રાપ્તિસ્થાન : (૧) શ્રી ઝવેરીપાર્ક આદીશ્વર ટ્રસ્ટ જૈન સંઘ
વેધશાળા પાછળ, નારણપુરા કોસીંગ પાસે, અમદાવાદ-૧૩૦૦૧૫
(૨) હીરાબેન પોપટલાલ જૈન શૌષધશાળા
C/o. ડૉ. દિનેશ પી. શાહ, એમ. એમ. જૈન સોસાયટી,
સાબરમતી, અમદાવાદ-૫.

સમર્પણ

શ્રી

જિનશાસનના

■ તારક તત્ત્વો

■ આગમની રહસ્યભરી વાતો

■ સંયમજીવનની મસ્તીભરી

મસ્તી માણવાની કળા.....

આદિ નોખી અનોખી વાત્સલ્ય ભરપૂર

વાણી દ્વારા મારા જેવા અનેક

આત્માનોના અનન્ય ઉપકારી

પૂજ્યપાદ ગુરુદેવ

શ્રી વિજયમેરુપ્રભસૂરીશ્વરજી મ. સા.

ના કરકમલોમાં

સાદર સમર્પણ

-વિજયસિંહસેનસૂરિ

સંપાદકની કલમે

જયવંતા જિનશાસનમાં અનેક શાસન પ્રભાવનાના કાર્યો અવિરતપણે થતા રહે છે.

પ્રસ્તુત પુસ્તક ૪૫ આગમ સંબંધી ચાર મૂળસૂત્રો પૈકી જેનો સમાવેશ થયો છે તે “શ્રી ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર” ગુજરાતી મોટા ટાઈપમાં શુદ્ધિની કાળજીપૂર્વક છાપેલ છે. અધ્યયનના પ્રારંભમાં તેના સંક્ષિપ્ત સાર આપવામાં આવેલ છે. નવા પેજથી નવા અધ્યયનનો પ્રારંભ દરેક અધ્યયનની ગાથા, ઉદના અંકની વિશેષતા-વિશિષ્ટતા, ટંકશાળી વચનામૃતો આદિ વિશેષતા એવં વૈવિધ્યપૂર્ણ પુસ્તક છે.

જુદા જુદા પાઠાન્તરો આવે છે. પરંતુ શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય દ્વારા પ્રકાશિત પુસ્તકના પાઠ મુજબ છાપેલ છે.

દષ્ટિદોષ યા પ્રેસદોષાદિના કારણે ભૂલ રહી જવા પામેલ હોય તથા વીતરાગની, આજ્ઞા વિરુદ્ધ ઉત્સૂત્રાદિ પ્રરૂપણા થઈ હોય તો તે બદલ ત્રિવિધે-ત્રિવિધે મિચ્છામિ દુક્કડં સહ વાચકો સ્વયં ભૂલ સુધારી લેશે.

પૂ. સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંત આ સૂત્રને મુખપાઠ યા સ્વાધ્યાય કરવા દ્વારા સ્વ-પરનું કલ્યાણ સાધી પરમપદને પ્રાપ્ત કરો એ જ શુભભાવના...

વિ. સં. ૨૦૫૪, કા. સુ. ૧,
પંચપ્રસ્થાનમય સૂરિમંત્ર આરાધના
પૂર્ણાહુતિ દિવસ. સાબરમતી.

-સંપાદક

પ્રકાશકીય

શાસનસમ્રાટ્ સવાસો (જન્મ : ૧૯૨૯-૨૦૫૪) વર્ષારંભે શ્રી ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર સંઘ સમક્ષ મૂકતા અતીવ આનંદ અનુભવીએ છીએ. અગાઉના પ્રકાશનોને પણ શ્રીસંઘે હર્ષભેર ઉમંગથી વધાવી લીધેલ છે. છેલ્લા પ્રકાશનો ટૂંકા સમયમાં સારા અને ઉપયોગી પ્રકાશિત થયા તેમાં પણ નિમિત્ત કારણ શાસનસમ્રાટ્ શ્રી વિજયનેમિ-ઉદયસૂરિ પટ્ટાલંકાર ગચ્છાધિપતિ શાસનપ્રભાવક પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત શ્રી વિજયમેરુપ્રભસૂરીશ્વરજી મ. સા. સમાધિપૂર્ણ સ્વર્ગવાસ બનેલ. સમાધિ સ્થલે (અમીયાપુર-સાબરમતીથી ૪ કી. મી. અંતરે આવેલ) શ્રી જિનમંદિર, પૂ. સાધુ-સાધ્વીજી ભ. ઉપાશ્રય, સ્મૃતિમંદિરના આદેશ અપાઈ ગયેલ છે. જેનું નિર્માણ દેવ-ગુરુ-ધર્મ પસાચે શાસનદેવની કૃપાથી નજીકના સમયમાં થનાર છે. જે ખરેખર પૂજ્યપાદ ગુરુદેવશ્રીનું પુણ્યબળ અને દિવ્યકૃપાની ફલશ્રુતિ જ ગણી શકાય.

પાલિતાણા મેરુનગરમાં પણ ધર્મસંકુલ ટૂંક સમયમાં સાકાર પામશે. શ્રમણી આરાધના ભવન નિર્માણાધિન છે.

પૂજ્યપાદશ્રીના શિષ્યરત્નો પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંત શ્રી વિજયમાનતુંગસૂરીશ્વરજી મ. સા., પૂ. આચાર્ય શ્રી વિજયઈન્દ્રસેનસૂરીશ્વરજી મ. સા.ની પરમ પાવનીય પ્રેરણા તથા સંપાદક પૂજ્યપાદશ્રીનો અવિસ્મરણીય ઉપકાર કેમ ભૂલી શકાય? અમો પૂજ્યશ્રીના ઋણી છીએ. પૂજ્યપાદશ્રીના શિષ્ય-

પ્રશિષ્યાદિ પૂ. મુનિ શ્રી હર્ષસેન વિ. મ. સા., પૂ. મુનિ શ્રી મુક્તિસેન વિ. મ. સા., પૂ. મુનિ શ્રી હિતવર્ધન વિ. મ. સા., પૂ. મુનિ શ્રી વિશ્વસેન વિ. મ. સા., પૂ. મુનિ શ્રી સુવ્રતસેન વિ. મ. સા., પૂ. મુનિ શ્રી મલયસેન વિ. મ. સા., પૂ. મુનિ શ્રી મતિસેન વિ. મ. સા., પૂ. મુનિ શ્રી નિર્મળસેન વિ. મ. સા., પૂ. મુનિ શ્રી હિરણ્યસેન વિ. મ. સા., પૂ. મુનિ શ્રી લલિતસેન વિ. મ. સા., પૂ. મુનિ શ્રી પાર્શ્વસેન વિ. મ. સા., પૂ. મુનિ શ્રી ભવ્યસેન વિ. મ. સા., પૂ. મુનિ શ્રી અમમસેન વિ. મ. સા., પૂ. બાલમુનિ શ્રી ભાગ્યસેન વિ. મ. સા. આદિ પૂજ્યોનો પ્રત્યક્ષ-પરોક્ષ સાથ-સહકાર મળતો રહ્યો છે.

પ્રુફ સંશોધન કાર્ય પૂ. આચાર્ય ભગવંતશ્રી તથા મુનિ સુવ્રતસેન વિ. મ. સા.એ ખંતથી કરેલ છે.

પ્રસ્તુત પ્રકાશનનો સંપૂર્ણ આર્થિક લાભ જ્ઞાનખાતામાંથી લેવા બદલ ઝવેરીપાર્ક શ્રી આદીશ્વર ટ્રસ્ટ જૈન સંઘના અમો ખૂબ ખૂબ આભારી છીએ, તેઓની શ્રુતભક્તિની ભૂરિ ભૂરિ અનુમોદના કરીએ છીએ. ભાવિમાં પણ શ્રુતભક્તિ કરવા દ્વારા સ્વ-પર આત્માનું કલ્યાણ સાધો એ જ મંગલ ભા...વ...ના.. પૂજ્યપાદશ્રીના સમાધિસ્થળે શ્રી જિનમંદિર આદિનું ખાતમુહૂર્ત વિ. સં. ૨૦૫૪ કા. વદ-૩ થનાર છે.

શ્રી ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર એટલે પ્રેરણાનો મહાસ્રોત

-પૂ. આ. શ્રી વિજયદેવસૂરીશ્વરજી મ.
શિષ્ય આ. વિજયહેમચંદ્રસૂરિ

ચરમતીર્થપતિ પરમાત્મા મહાવીરદેવે અંતિમસમયે આપેલી દેશનાના સંગ્રહરૂપ આ સૂત્ર આત્મહિતલક્ષી જીવો માટે પ્રેરણાના મહાસ્રોતરૂપ છે. એનું પઠન-પાઠન, વાચન અને શ્રવણ હૈયામાં રહેલ વૈરાગ્યકલ્પલતાને નવપલ્લવિત અને ફલાન્વિત બનાવે છે. ‘ઉદ’ અધ્યયનોમાં અનેક વિષયોનું હૃદયંગમ નિરૂપણ કરેલ છે. તેના શબ્દો અત્યંત હૃદયસ્પર્શી છે. દશમા દ્રુમપત્રક અધ્યયનમાં શ્રી ગૌતમસ્વામીને ઉદ્દેશીને પ્રભુએ ઉદ-ઉદ વખત ‘સમયં ગોચમ મા પમાચય’ શબ્દો કહેલા, જે પ્રમાદી આત્માને ચિમકી આપી જાગૃત બનાવે છે. અનાથીમુનિ, મૃગાપુત્ર, ચિત્રસંભૂતિ આદિ ચરિત્રો બોધક ને વૈરાગ્યપ્રેરક છે.

પ્રથમ વિનય અધ્યયનથી શરૂ થતું આ સૂત્ર છત્રીશમા જીવાજીવ વિભક્તિ નામક અધ્યયનમાં પરિપૂર્ણ થાય છે. વિનય એ મૂળ છે, પાયો છે. જ્યારે અંતિમ અધ્યયન દ્વારા થતી મોક્ષપ્રાપ્તિ એ શિખર છે. આના અધ્યયનથી આત્માને ભવ્યપણાની છાપ પ્રાપ્ત થાય છે. ઘણા આત્માર્થી સાધુ-સાધ્વીજી આ સૂત્રને કંઠસ્થ કરી તેના સ્વાધ્યાય દ્વારા અત્યંતર તપની મહાન સાધના કરી રહ્યા છે. સારી વસ્તુની તો સદાય ખોટ રહેતી જ હોય છે. તેથી આ પ્રકાશન ખરેખર અનુમોદનીય છે, જેના પઠન-પાઠન-સ્વાધ્યાય કરવા દ્વારા સૌના શ્રમને સાર્થક કરે એ જ મંગલ કામના.

વિ. સં.૨૦૫૩ ભા. વદ-૭, ભાવનગર.

ઝવેરીપાર્ક યાતુર્માસ ફલશ્રુતિ

- પૂ. પંચાસ શ્રીમાનતુંગવિજયગણિ. (હાલ આચાર્ય) તથા પૂ. પં. શ્રી ઇન્દ્રસેનવિજય ગણિ. (હાલ આચાર્ય)ની શુભ નિશ્રામાં પૂ.પં. શ્રી સિંહસેન વિ. (હાલ આચાર્ય) ગણિ મુનિ શ્રી સુવ્રતસેન વિ. મ.સા. આદિ ઠાણાનો વિ. સં. ૨૦૫૧માં ભવ્ય યાતુર્માસાર્થે પ્રવેશ, સંઘપૂજન-પ્રભાવના આદિ.
- બહેનોને આરાધના કરાવવા માટે પૂ. સા. હર્ષપ્રભાશ્રીજી મ., પૂ. સા. હર્ષોદયાશ્રીજી મ., પૂ. સા. ચંદ્રહર્ષાશ્રીજી મ., પૂ. સા. મુક્તિસેનાશ્રીજી મ., પૂ. સા. અર્હત્સેનાશ્રીજી મ. આદિ યાતુર્માસાર્થે પધારેલ.
- સામુદાયિક નવકારતપમાં ૧૦૮ આરાધકો તથા દારિદ્ર નિવારણતપમાં સારી સંખ્યામાં આરાધકો જોડાયેલ, પ્રભાવનાદિ.
- વ્યાખ્યાનમાં ધર્મરત્નપ્રકરણ તથા ચિત્રસેન-પદ્માવતી ચરિત્રનું વાંચન, દરરોજ પ્રભાવના, રવિવારે ભક્તામર ભાગ્યભક્તિ તથા જાહેર વ્યાખ્યાન, કુમારપાળ મહારાજની આરતી આદિ.
- શ્રી શં.પા.ભ.ના/અત્તરવાયણા-પારણા સહ અઢમતપ, લુખી નિવિ, દીપકવ્રતના એકાસણાદિ તપ-અનુષ્ઠાન.
- જ્ઞાનવૃદ્ધિ માટે લેખિત-મૌખિક, કવીઝ પ્રશ્નોત્તરી, વ્યાખ્યાન પ્રશ્નોત્તરી આદિ ઇનામી જ્ઞાન-સ્પર્ધાઓ થયેલ.
- અષ્ટપ્રકારીપૂજા (બાળકો માટે) તેમજ શિશુ-શિબિરનું આયોજન.
- કેસર-સુખડના નવા સંકુલનું શ્રી છગનલાલ મલુકચંદ દ્વારા ઉદ્ઘાટન.
- પૂજ્યપાદશ્રીના સ્મારક માટે શ્રીસંઘનો ઔદાર્યપૂર્ણ સહકાર.
- ધર્મનિષ્ઠ શ્રી ગુણવંતભાઈ વાડીલાલ શાહ તથા અન્ય ટ્રસ્ટીઓ તેમજ શ્રીસંઘનો સદા સાથ-સહકાર રહેલ.

શું...ક્યાં...?

(વિષયાનુક્રમ)

ક્રમ	અધ્યયન નામ	પેજ	ક્રમ	અધ્યયન નામ	પેજ
૧	શ્રી વિનય શ્રુત	૧	૧૯	શ્રી મૃગાપુત્રીય	૯૩
૨	શ્રી પરિષદ	૭	૨૦	શ્રી મહાનિર્ગ્રંથીય	૧૦૩
૩	શ્રી ચતુરંગીય	૧૩	૨૧	શ્રી સમુદ્રપાલીય	૧૧૧
૪	શ્રી પ્રમાદ-અપ્રમાદ	૧૭	૨૨	શ્રી રથનેમીય	૧૧૫
૫	શ્રી અકામમરણીય	૨૧	૨૩	શ્રી કેશિ-ગૌતમીય	૧૨૧
૬	શ્રી ક્ષુલ્લક નિર્ગ્રંથીય	૨૫	૨૪	શ્રી પ્રવચનમાતા	૧૩૧
૭	શ્રી ઉરબ્રીય	૨૭	૨૫	શ્રી યજ્ઞીય	૧૩૫
૮	શ્રી કાપિલીય	૩૧	૨૬	શ્રી સામાચારી	૧૪૧
૯	શ્રી નમિપ્રવ્રજ્યા	૩૩	૨૭	શ્રી ખલુંકિય	૧૪૭
૧૦	શ્રી દ્રુમપત્રકં	૪૧	૨૮	શ્રી મોક્ષમાર્ગીય	૧૪૯
૧૧	શ્રી બહુશ્રુતપૂજા	૪૫	૨૯	શ્રી સમ્યક્ત્વ પરાક્રમ	૧૫૩
૧૨	શ્રી હરિકેશીય	૪૯	૩૦	શ્રી તપોમાર્ગીય	૧૭૧
૧૩	શ્રી ચિત્રસંભૂતીય	૫૯	૩૧	શ્રી ચરણવિધિ	૧૭૫
૧૪	શ્રી ઈષુકારીય	૬૫	૩૨	શ્રી પ્રમાદસ્થાનીય	૧૭૯
૧૫	શ્રી સત્તિક્ષુ	૭૩	૩૩	શ્રી કર્મપ્રકૃતિ	૨૦૩
૧૬	શ્રી બ્રહ્મચર્યસમાધિસ્થાન	૭૫	૩૪	શ્રી લેશ્યા	૨૦૭
૧૭	શ્રી પાપશ્રમણીય	૮૩	૩૫	શ્રી અણગારમાર્ગીય	૨૧૫
૧૮	શ્રી સંયતીય	૮૭	૩૬	શ્રી જીવાજીવદિભકિત	૨૧૯

શાસનસમ્રાટ્ શ્રી
વિજયનેમિસૂરીશ્વરજી
મ. સા.

શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સર્ગ

સવાસો વર્ષે

જન્મ :

વિ. સં. ૧૯૨૯-૨૦૫૪

૧

વિનયશ્રુત

પહેલું અધ્યયન ‘વિનયશ્રુત’
નામનું છે-અધ્યયનના પ્રારંભમાં જ
ભગવંત આજ્ઞા કરે છે-

‘સંયોગોગોથી સર્વથા મુક્ત
એવા અણગાર ભિક્ષુનો વિનયધર્મ હું ક્રમશઃ પ્રગટ
કરીશ-તે તમે સાંભળજો !’

સાધુ અને સાધ્વી, ચતુર્વિધ સંઘમાં પ્રમુખ સ્થાને
રહે છે. એટલે એમને જ લક્ષમાં રાખીને ભગવંતે
દેશનાનો પ્રારંભ કર્યો છે. સંઘનો આધાર શ્રમણ-શ્રમણી
છે અને મોક્ષમાર્ગની આરાધનાનું મૂળ ‘વિનયધર્મ’ છે
એ વાત એમને બતાવવામાં આવી છે. ‘વિણયમૂલો ધમ્મો’
ધર્મનું મૂળ વિનય છે. આ વાત દરેક મુમુક્ષુએ યાદ
રાખવાની છે - વિનય શાનો કરવો ? વિનય કેવી રીતે
કરવો ? વિનયનું ફળ શું છે ? વગેરે વાતો ૪૮
અધ્યાયોમાં દર્શાવેલ છે.

વિનય તો સાધુજીવનનો પ્રાણ છે. વિનય છે તો
સાધુતા છે, વિનય નથી તો સાધુતા નથી. વિનય છે.
તો જ્ઞાનપ્રાપ્તિ છે, વિનય નથી તો જ્ઞાનપ્રાપ્તિ નથી.

સંજોગા વિપ્પમુક્કસ્સ,
અણગારસ્સ ભિક્ખુણો;
વિણય પાઉકરિસ્સામિ,
આણુપુત્વિ સુણેહ મે

॥ णमो समणस्स भगवओ महावीरस्स ॥
शासनसम्राट् श्री विजयनेमि-उदय-मेरुप्रભસૂरीશ्वरेभ्यो नमः

श्री उत्तराध्ययन सूत्रम्

१

श्री विनयश्रुत अध्ययन

संज्ञेगा विष्पमुक्कस्स, अण्णगारस्स भिक्खुणो;
विणायं पाउकरिस्सामि, आणुपुत्विं सुणोह मे. १.

आण्णनिट्ठेसकरे, गुत्तणमुववायकारे;
ठंगियागारसंपन्ने, से विण्णीअे त्ति वुत्थय्थ. २.

आण्णडनिट्ठेसकरे, गुत्तणमणुववायकारे;
पडिण्णीअे असंभुद्धे, अविण्णीअे त्ति वुत्थय्थ. ३.

जडा सुण्णी पूठकण्णी, निक्कसिज्जय्थ सव्वसो;
अेवं दुस्सीलपडिण्णीअे, मुहुरी निक्कसिज्जय्थ. ४.

कण्णकुण्डगं, जडित्ताणं, विट्ठं भुंजय्थ सूयरे;
अेवं सीलं जडित्ताणं, दुस्सीले रमय्थ मिअे. ५.

સુણિયાડભાવં સાણસ્સ, સૂયરસ્સ નરસ્સ ય;
વિણએ ઠવેજજ અપ્પાણં, ઈચ્છન્તો હિયમપ્પણો. ૬.

તમ્હા વિણયમેસેજજા, સીલં પડિલભેજજઓ;
બુદ્ધવુત્તે નિયાગઢી, ન નિક્કસિજજઈ કણ્ણુઈ. ૭.

નિસન્તે સિયાડમુહરી, બુદ્ધાણં અંતિએ સયા;
અત્થજુતાઈં સિક્ખેજજા, નિરત્થાણિ ઉ વજજએ. ૮.

અણુસાસિઓ ન કુપ્પેજજા, ખંતિં સેવેજજ પણિંએ;
ખુડેહિં સહ સંસગિં, હાસં કીડં ચ વજજએ. ૯.

મા ય ચંડાલિયં કાસી, બહુયં મા ય આલવે;
કાલેણ ય અહિજિજતા, તઓ ઝાએજજ એક્કઓ. ૧૦.

આહચ્ચ ચંડાલિયં કટ્ટુ, ન નિણ્ણવેજજ કયાઈ વિ;
કડં કડે ત્તિ ભાસેજજા, અકડં નોકડે ત્તિ ય. ૧૧.

મા ગલિઅસ્સે વ કસં, વયણમિચ્છે પુણો પુણો;
કસં વ દટ્ટુમાઈંત્તે, પાવગં પરિવજજએ. ૧૨.

અણાસવા થૂલવયા કુસીલા,
મિઉં પિ ચંડં પકરેન્તિ સીસા;
ચિંતાણુયા લહુ દક્ખોવવેયા,
પસાયએ તે હુ દુરાસયં પિ. ૧૩.

નાપુટ્ટો વાગરે કિંચિ, પુટ્ટો વા નાલિયં વએ;
કોહં અસચ્ચં કુલ્લેજજા, ધારેજજા પિયમપ્પિયં. ૧૪.

અપ્પા ચેવ દમેયવ્વો, અપ્પા હુ ખલુ દુદ્દમો;
અપ્પા દન્તો સુહી હોઈ, અસ્સિં લોએ પરત્થ ય. ૧૫.

વરં મે અપ્પા દન્તો, સંજમેણ તવેણ ય;
મા હં પરેહિ દમ્મંતો, બંધણેહિં વહેહિં ય. ૧૬.

પડણીયં ચ બુદ્ધાણં, વાયા અદુવ કમ્મુણા;
આવી વા જઈ વા રહસ્સે, નેવ કુજજા કયાઈ વિ. ૧૭.

ન પક્ખઓ ન પુરઓ, નેવ કિચ્ચાણ પિટ્ઠઓ;
ન જુંજે ઊરુણા ઊરું, સયણે નો પડિસ્સુણે. ૧૮.

નેવ પલ્લત્થિયં કુજજા, પક્ખપિણં વ સંજએ;
પાએ પસારિએ વા વિ, ન ચિદ્ધે ગુરુણન્તિએ. ૧૯.

આયરિએહિં વાહિન્તો, તુસિણીઓ ન કયાઈ વિ;
પસાયપેહી નિયાયટ્ઠી, ઉવચિદ્ધે ગુરું સયા. ૨૦.

આલવન્તે લવન્તે વા, ન નિસિજજા કયાઈ વિ;
ચઈઊણ આસણં ધીરો, જઓ જતં પડિસ્સુણે. ૨૧.

આસણગઓ ન પુચ્છેજજા, નેવ સેજજાગઓ કયાઈ વિ;
આગમ્મુકકુડુઓ સન્તો, પુચ્છેજજા પંજલીયડો. ૨૨.

એવં વિણયજુત્તસ્સ, સુતં અત્થં ચ તદુભયં;
પુચ્છમાણસ્સ સીસસ્સ, વાગરેજ્જ જહાસુયં. ૨૩.

મુસં પરિહરે ભિક્ખૂ, ન ચ ઓહારિણિં વએ;
ભાસાદોસં પરિહરે, માયં ચ વજ્જએ સયા. ૨૪.

ન લવેજ્જ પુટ્ટો સાવજ્જં, નિરત્થં ન મમ્મયં;
અપ્પણઠ્ઠા પરઠ્ઠા વા, ઉભયસ્સન્તરેણ વા. ૨૫.

સમરેસુ અગારેસુ, સન્ધીસુ ચ મહાપહે;
એગો એગિત્થિએ સદ્ધિં, નેવ ચિદ્દે ન સંલવે. ૨૬.

જં મે બુદ્ધાડણુસાસન્તિ, સીએણ ફરુસેણ વા;
મમ લાભો તિ પેહાએ, પયઓ તં પડિસ્સુણે. ૨૭.

અણુસાસણમોવાયં, દુક્કડસ્સ ચ ચોયણં;
હિયં તં મત્તઈ પત્તો, વેસં હોઈ અસાહુણો. ૨૮.

હિયં વિગયભયા બુદ્ધા, ફરુસં પિ અણુસાસણં;
વેસ્સં તં હોઈ મૂઢાણં, ખન્તિ સોહિકરં પયં. ૨૯.

આસણે ઉવચિદ્દેજ્જા, અનુચ્ચે અકુએ થિરે;
અપ્પુટ્ઠાઈ નિરુટ્ઠાઈ, નિસીએજ્જડપ્પકુકુએ. ૩૦.

કાલેણ નિક્ખમે ભિક્ખૂ, કાલેણ ચ પડિક્કમે;
અકાલં ચ વિવજ્જેતા, કાલે કાલં સમાયરે. ૩૧.

પરિવાડીએ ન ચિદ્દેજજા, ભિક્ષૂ દત્તેસણં ચરે;
પડિરૂવેણ એસિત્તા, મિયં કાલેણ ભક્ષ્મએ. ૩૨.

નાઈદૂરમણાસન્ને, નડત્રેસિં ચક્ષુફાસઓ;
એગો ચિદ્દેજજ ભત્તકા, લંઘિયા તં નડઈક્કમે. ૩૩.

નાઈઉચ્ચે વ ણીએ વા, નાસત્રે નાઈદૂરઓ;
ફાસુયં પરકડં પિણં, પડિગાહેજજ સંજએ. ૩૪.

અપ્પપાણાપ્પબીયમ્મિ, પડિચ્છન્નમ્મિ સંવુડે;
સમયં સંજએ ભુંજે, જયં અપ્પરિસાડિયં. ૩૫.

સુકડે તિ સુપકકે તિ, સુચ્છિન્ને સુહડે મડે;
સુનિદ્ધિએ સુલદ્ધે તિ, સાવજજં વજજએ મુણી. ૩૬.

રમએ પણિડએ સાસં, હયં ભદ્દં વ વાહએ;
બાલં સમ્મતિ સાસંતો, ગલિઅસ્સં વ વાહએ. ૩૭.

ખડુગા મે ચવેડા મે, અક્કોસા ય વહા ય મે;
કલ્લાણમણુસાસન્તં, પાવદિદ્ધિ તિ મન્નઈ. ૩૮.

પુત્તો મે ભાઈ ણાઈ તિ, સાહૂ કલ્લાણ મન્નઈ;
પાવદિદ્ધી ઉ અપ્પાણં, સાસં દાસં વ મન્નઈ. ૩૯.

ન કોવએ આયરિયં, અપ્પાણં પિ ન કોવએ;
બુદ્ધોવઘાઈ ન સિયા, ન સિયા તોત્તગવેસએ. ૪૦.

આયરિયં કુવિયં નચ્યા, પત્તિએણ પસાયએ;
 વિજ્ઞવેજ્ઞ પંજલિઉડે, વએજ્ઞ ન પુણો તિ ય. ૪૧.
 ધમ્મજિજયં ચ વવહારં, બુદ્ધેહાયરિયં સયા;
 તમાયરન્તો વવહારં, ગરહં નાભિગચ્છઈ. ૪૨.
 મણોગયં વક્કગયં, જાણિતાયરિયસ્સ ઉ;
 તં પરિગિજ્ઞ વાયાએ, કમ્મુણા ઉવવાયએ. ૪૩.
 વિત્તે અચોઈએ નિચ્ચં, ખિપ્પં હવઈ સુચોયએ;
 જહોવઈટ્ઠં સુકયં, કિચ્ચાઈ કુલ્લઈ સયા. ૪૪.
 નચ્યા નમઈ મેહાવી, લોએ કિત્તી સે જાયએ;
 હવઈ કિચ્ચાણં સરણં, ભૂયાણં જગઈ જહા. ૪૫.
 પુજ્જા જસ્સ પસીયન્તિ, સંબુદ્ધા પુલ્લસંથુયા;
 પસન્ના લાભઈસ્સંતિ, વિઉલં અટ્ઠિયં સુયં. ૪૬.
 સ પુજ્જસત્થે સુવિણીયસંસએ,
 મણોરુઈ ચિક્કઈ કમ્મસંપયા;
 તવો-સમાયારિ-સમાહિસંવુડે,
 મહાજુઈ પંચ વયાઈ પાલિયા. ૪૭.
 સ દેવગંધવ્વમણુસ્સપૂઈએ, ચઈતુ દેહં મલપંકપુલ્લયં;
 સિદ્ધે વા હવઈ સાસએ, દેવે વા અપ્પરએ મહિઠ્ઠિએ. ૪૮.
 તિ બેમિ,

[ઈઈ વિણયસુયં નામ પઢમં અજ્ઞયણં સમત્તં. (૧)]

૨

પરિષદ

જ્ઞાનપ્રાપ્તિ માટે જેમ વિનય અનિવાર્ય છે, તેમ ચારિત્રધર્મના પાલનમાં પરિષદોને સમતાપૂર્વક સહન કરવાનું અવશ્યક છે.

ભગવાને મોક્ષમાર્ગના સાઘકોને બાવીશ પરિષદો સહન કરવાની આ બીજા અધ્યયનમાં પ્રેરણા આપી છે. ભગવાને એક એક પરિષદનું સ્વરૂપ બતાવ્યું છે અને પરિષદ આવે તો કેવી રીતે, અર્થાત્ કષ્ટ-આપત્તિ આવે ત્યારે કેવી રીતે સમતાભાવ જાળવવો તે પણ સમજાવ્યું છે. પરિષદો બે પ્રકારના બતાવ્યા છે-પ્રતિકૂળ અને અનુકૂળ.

‘કષ્ટો સહેતા રહો ! સહન કરે તે સાધુ ! એવું સૂત્ર ભગવાને આ અધ્યયનમાં આપ્યું છે. ભૂખ તરસ, અપમાન, માર વગેરે સમતાભાવથી સહેતા રહો! કષ્ટમાં દુઃખ ન માનો, પણ કર્મદાયકો અમૂલ્ય અવસર માનો !’

આ અધ્યયન સાધુ સાધ્વીઓને સુખ સુવિધાઓથી દૂર રહેવાની પ્રેરણા આપે છે, જીવનને સહનશીલ બનાવવાનો ઉપદેશ આપે છે. અડતાલીશ ગાથાઓમાં સાધુસાધ્વીને મક્કમતાપૂર્વક પરિષદોને સહન કરવાનું પ્રોત્સાહન અપાયું છે.

સુયં મે આઉસં-તેણં ભગવયા એવમક્રુખાયં, ઈહ ખલુ બાવીસં પરીસહા સમણેણં ભગવયા મહાવીરેણં કાસ-વેણં પવેઈયા, જે ભિક્ખુ સોચ્યા નચ્યા જેચ્યા અભિભૂય ભિક્ખાયરિયાએ પરિવ્વયન્તો પુટ્ટો નો વિહત્તેજ્જા, કયરે ખલુ તે બાવીસં પરીસહા સમણેણં ભગવયા મહાવીરેણં કાસવેણં પવેઈયા, જે ભિક્ખુ સોચ્યા નચ્યા જેચ્યા અભિ-ભૂય ભિક્ખાયરિયાએ પરિવ્વયન્તો પુટ્ટો નો વિહત્તેજ્જા ? ઈમે તે ખલુ બાવીસં પરીસહા સમણેણં ભગવયા મહાવીરેણં કાસવેણં પવેઈયા, જે ભિક્ખુ સોચ્યા નચ્યા જેચ્યા અભિભૂય ભિક્ખાયરિયાએ પરિવ્વયન્તો પુટ્ટો નો વિહત્તેજ્જા, તં જહા-દિગિંચ્છાપરીસહે. ૧. પિવાસાપરીસહે. ૨. સીયપરી-સહે. ૩. ઉસિણ પરીસહે. ૪. દંસ-મસયપરીસહે. ૫. અચેલપરીસહે. ૬. અરઈપરીસહે. ૭. ઈત્થીપરીસહે. ૮. ચરિયાપરીસહે. ૯. નિસીહિયા-પરીસહે. ૧૦. સેજ્જાપરી-સહે. ૧૧. અક્કોસપરીસહે. ૧૨. વહપરીસહે. ૧૩. જાયણાપરીસહે. ૧૪. અલાભપરીસહે. ૧૫. રોગપરીસહે. ૧૬. તણ્ણાસપરીસહે. ૧૭. જલ્લપરીસહે. ૧૮. સક્કાર-પુરક્કારપરીસહે. ૧૯. પત્તાણપરીસહે. ૨૦. અત્તાણપરી-સહે. ૨૧. દંસણપરીસહે ૨૨.

પરીસહાણં પવિભત્તી, કાસવેણં પવેઈયા;
 તં ભે ઉદાહરિસ્સામિ, આણુપુલ્લિં સુણેહ મે. ૧.
 દિગિંછા-પરિગએ દેહે, તવસ્સી ભિક્ખૂ થામવં;
 ન છિંદે ન છિંદાવએ, ન પએ ન પયાવએ. ૨.
 કાલીપલ્લંગસંકાસે, કિસે ધમણિસંતએ;
 માયન્ને અસણ-પાણસ્સ, અદીણમણસો ચરે. ૩.
 તઓ પુટ્ટો પિવાસાએ, દોગુંછી લજ્જસંજએ;
 સીઓદગં ન સેવેજ્જા, વિયડસ્સેસણં ચરે. ૪.
 છિન્નાવાએસુ પંથેસુ, આઉરે સુપિવાસિએ;
 પરિસુક્કમુહાદીણે, તં તિતિક્ખે પરીસહં. ૫.
 ચરંતં વિરયં લૂહં, સીયં કુસઈ એગયા;
 નાઈવેલં મુણી ગચ્છે, સોચ્ચા ણં જિણસાસણં. ૬.
 ન મે નિવારણં અત્થિ, છવિત્તાણં ન વિજ્જઈ;
 અહં તુ અગ્ગિં સેવામિ, ઈઈ ભિક્ખૂ ન ચિંતએ. ૭.
 ઉસિણપરિતાવેણં, પરિદાહેણ તજ્જિએ;
 ધિંસુ વા પરિતાવેણં, સાયં નો પરિદેવએ. ૮.
 ઉણ્હાભિતત્તે મેધાવી, સિણાણં નો વિ પત્થએ;
 ગાયં નો પરિસિંચેજ્જા, ન વીએજ્જા ય અપ્પયં. ૯.
 પુટ્ટો ય દંસ-મસગેહિં, સમરે વ મહામુણી;
 નાગો સંગામસીસે વા, સૂરો અભિહણે પરં. ૧૦.
 ન સંતસે ન વારેજ્જા, મણં પિ ન પઓસએ;
 ઉવેહ ન હણે પાણે, ભુંજંતે મંસ-સોણિયં. ૧૧.

- પરિજુત્રેહિં વત્થેહિં, હોકખામિ તિ અચેલએ;
 અદ્દુવા સચેલએ હોકખં, ઈઈ ભિક્ખૂ ન ચિંતએ. ૧૨.
- એગયાઅચેલએ હોઈ, સચલે યાવિ એગયા;
 એયં ધમ્મહિયં નચ્ચા, નાણી નો પરિદેવએ. ૧૩.
- ગામાણુગામં રીયંતં, અણગારં અકિંચણં;
 અરઈ અણુપ્પવેસે, તં તિતિક્ખે પરીસહં. ૧૪.
- અરઈ પિક્કઓ કિચ્ચા, વિરએ આયરક્ખિએ;
 ધમ્મારામે નિરારમ્મે, ઉવસન્તે મુણી ચરે. ૧૫.
- સંગો એસ મણુસ્સાણં, જાઓ લોગમ્મિ ઈત્થિઓ;
 જસ્સ એયા પરિત્તાયા, સુકહં તસ્સ સામણણં. ૧૬.
- એવમાદાય મેહાવી, પંકભૂયા ઉ ઈત્થિઓ;
 નો તાહિં વિનિહન્નિજ્જા, ચરેજજહત્તગવેસએ. ૧૭.
- એગ એવ ચરે લાઢે, અભિભૂય પરીસહે,
 ગામે વા નગરે વા વિ, નિગમે વા રાયહાણિએ. ૧૮.
- અસમાણો ચરે ભિક્ખૂ, નેય કુજ્જા પરિગ્ગહં;
 અસંસતો ગિહત્થેહિં, અણિએઓ પરિવ્વએ. ૧૯.
- સુસાણે સુત્તગારે વા, રુક્ખમૂલે વ એગઓ;
 અકુક્કુઓ નિસીએજ્જા, ન ય વિત્તાસએ પરં. ૨૦.
- તત્થ સે અચ્છમાણસ્સ, ઉવસગ્ગાહભિધારએ;
 સંકાભીઓ ન ગચ્છેજ્જા, ઉદ્દેત્તા અત્તમાસણં. ૨૧.
- ઉચ્ચાવયાહિં સેજ્જાહિં, તવસ્સી ભિક્ખૂ થામવં;
 ણાઈવેલં વિહન્નેજ્જા, પાવદિટ્ઠી વિહન્નઈ. ૨૨.

- પઈરિક્કુવસ્સયં લહ્લું, કલ્લાણં અદુવ પાવગં;
કિમેગરાયં કરિસ્સતિ, એવં તત્થહિયાસએ. ૨૩.
- અક્કોસેજજ પરો ભિક્ખૂં; ન તેસિં પડિસંજલે;
સરિસો હોઈ બાલાણં, તમ્હા ભિક્ખૂ ન સંજલે. ૨૪.
- સોચ્ચાણં ફરુસા ભાસા દારુણા ગામકંટગા;
તુસિણીઓ ઉવેહેજજા, ન તાઓ મણસીકરે. ૨૫.
- હઓણ સંજલે ભિક્ખૂ, મણં પિ ન પઓસએ;
તિતિક્ખં પરમં નચ્ચા, ભિક્ખૂ ધમ્મં વિચિન્તએ. ૨૬.
- સમણં સંજયં દંતં, હણેજજા કોઈ કત્થઈ;
નત્થિ જીવસ્સ નાસો ત્તિ, એવં પેહેજજ સંજએ. ૨૭.
- દુક્કરં ખલુ ભો નિચ્ચં, અણગારસ્સ ભિક્ખુણો;
સવ્વં સે જાઈયં હોઈ, નત્થિ કિંચિ અજાઈયં. ૨૮.
- ગોયરગ્ગપવિક્કસ્સ, પાણી નો સુપસારએ;
સેઓ અગારવાસો ત્તિ, ઈઈ ભિક્ખૂ ન ચિંતએ. ૨૯.
- પરેસુ ગાસમેસેજજા, ભોયણે પરિનિક્કિએ;
લદ્ધે પિંડે અલદ્ધે વા, નાણુતપ્પેજજ પંડિએ. ૩૦.
- અજજેવાહં ન લબ્ભામિ, અવિ લાભો સુએ સિયા;
જો એવં પડિસંચિક્ખે, અલાભો તં ન તજજએ. ૩૧.
- નચ્ચા ઉપ્પત્તિયં દુક્ખં, વેયણાએ દુહટ્ટિએ;
અદીણો થાવએ પન્નં, પુટ્ટો તત્થહિયાસએ. ૩૨.

- તેઈચ્છં નાભિનંદેજજા, સંચિક્ષ્મેડત્તગવેસએ; ૩૩.
 એતં ખુ તસ્સ સામણ્ણં, જં ન કુજજા ન કારએ.
 અયેલગસ્સ લૂહસ્સ, સંજયસ્સ તવસ્સિણો; ૩૪.
 તણેસુ સુયમાણસ્સ, હોજજા ગાયવિરાહણા.
 આયવસ્સ નિવાએણં, અતુલા હોઈ વેયણા; ૩૫.
 એવં નચ્ચા ન સેવેતિ, તંતુજં તણતજિજયા.
 કિલિણ્ણગાતે મેહાવી, પંકેણ વ રએણ વા; ૩૬.
 ઘિંસુ વા પરિયાવેણં, સાતં નો પરિદેવએ.
 વેએજજ નિજજરાપેહી આરિયં ધમ્મહણુત્તરં; ૩૭.
 જાવ સરીરભેદો ત્તિ, જલ્લં કાએણ ધારએ.
 અભિવાયણમખ્ખુટ્ટાણં, સામી કુજજા નિમંતણં; ૩૮.
 જે તાઈ પડિસેવેન્તિ, ન તેસિં પીહએ મુણી.
 અણુક્કસાઈ અપ્પિચ્છે, અત્તાતેસી અલોલુએ; ૩૯.
 રસેસુ નાણુગેજજેજજા, નાણુતપ્પેજજ પણ્ણવં.
 સે નૂણ મએ પુવ્વિં, કમ્માડનાણફલા કડા; ૪૦.
 જેણાહં નાભિજાણામિ; પુટ્ટો કેણઈ કણ્ણહુઈ.
 અહ પચ્છા ઉઈજજન્તિ, કમ્માડનાણફલા કડા; ૪૧.
 એવમાસાસે અપ્પાણં, નચ્ચા કમ્મવિવાગયં.
 નિરત્થયમ્મિ વિરઓ, મેહુણાઓ સુસંવુડો; ૪૨.
 જો સક્ખં નાભિજાણામિ, ધમ્મં કલ્લાણ પ્રાવયં.

તવોવહાણમાદાય, પડિમં પડિવજજઓ;
 એવં પિ વિહરઓ મે, છઉમં નણિયટ્ટઈ. ૪૩.
 નત્થિ નૂણં પરે લોએ, ઈટ્ટી વા વિ તવસ્સિણો;
 અદુવા વંચિઓ મિ ત્તિ, ઈઈ ભિક્ખૂ ન ચિંતએ. ૪૪.
 અભૂ જિણા અત્થિ જિણા, અદુવા વિ ભવિસ્સઈ;
 મુસં તે એવમાહંસુ, ઈઈ ભિક્ખૂ ન ચિંતએ. ૪૫.
 એએ પરીસહા સવ્વે, કાસવેણ પવેઈયા;
 જે ભિક્ખૂ ન વિહણ્ણેજજા, પુટ્ટો કેણઈ કણ્ણુઈ. ૪૬.
 ॥ ત્તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ દુઈઅં પરીસહજ્ઞયણં સમત્તં. (૨)]

ત્રીજા અધ્યયનનો આરંભ આ પ્રસિદ્ધ ગાથાથી થાય છે-

ચત્તારિ પરમંગાણિ દુલ્લહાણીહ જંતુણો ।
માણુસત્તંસુઙ્ગં સદ્ધા, સંજમમ્મિ અવીરિયં ॥

ભગવંતે કહ્યું : જીવાત્માને માટે મનુષ્યજન્મ, ધર્મ શ્રવણ, ધર્મશ્રદ્ધા અને સંયમમાં પુરુષાર્થ-આ ચાર વાના દુર્લભ છે.

જેમને મનુષ્ય જીવન મળ્યું છે તેઓ મનુષ્ય જીવનની દુર્લભતાને સમજતા નથી ! જેમને જિન તત્વોનું શ્રવણ સુલભ છે, તેઓ એની દુર્લભતા સમજતા નથી, જેમને સહજભાવે ધર્મશ્રદ્ધા મળી છે તેમને એની દુર્લભતાની ખબર નથી, અને જેમને સંયમધર્મ મળ્યો છે તેમને એની દુર્લભતાની કદર નથી. આથી એ લોકો પ્રમાદી બનીને મળેલા દુર્લભ તત્વોને ગુમાવી બેસે છે.

આપણે આ ચાર વાતોની દુર્લભતા સમજવાની છે અને એ વાતોનો સદુપયોગ કરવાનો છે, એની જાળવણી કરવાની છે.

વીશ ગાથાના અધ્યયનમાં અંતિમ સિદ્ધિનું લક્ષ્ય બતાવીને કર્મક્ષય માટે પુરુષાર્થશીલ બનવાનો ઉપદેશ આપવામાં આવ્યો છે.

ચત્તારિ પરમંગાણિ, દુલ્લહાણિહ જન્તુણો;
 માણુસત્તં સુઈ સદ્ધા, સંજમમ્મિ ય વીરિયં. ૧.
 સમાવણ્ણા ણ સંસારે, નાણાગોત્તાસુ જાઈસુ;
 કમ્મા નાણાવિહા કટ્ટુ, પુઢો વિસ્સંભિયા પયા. ૨.
 એગયા દેવલોગેસુ, નરએસુ વિ એગયા;
 એગયા આસુરં કાયં, આહાકમ્મેહિં ગચ્છઈ. ૩.
 એગયા ખત્તિઓ હોઈ, તઓ ચંડાલ બોક્કસો;
 તઓ કીડ પયંગો ય, તઓ કુન્થૂ પિવીલિયા. ૪.
 એવમાવટ્ટજોણીસુ, પાણિણો કમ્મકિલ્લિસા;
 ન નિલ્લિજ્જન્તિ સંસારે, સલ્લકેસુ વ ખત્તિયા. ૫.
 કમ્મસંગેહિં સમ્મૂઢા, દુક્ખિયા બહુવેયણા;
 અમાણુસાસુ જોણીસુ, વિણિહમ્મન્તિ પાણિણો. ૬.
 કમ્માણં તુ પહાણાએ, આણુપુલ્લી કયાઈ ઉ;
 જીવા સોહિમણુપ્પત્તા, આયયંતિ મણુસ્સયં. ૭.
 માણુસ્સં વિગ્ગહં લહ્હું, સુઈ ધમ્મસ્સ દુલ્લહા;
 જં સોચ્ચા પડિવજ્જન્તિ, તવં ખંતિમહિંસયં. ૮.

આહચ્ચ સવણં લહ્લું, સદ્ધા પરમદુલ્લહા;
 સોચ્ચા ષોઆઉયં મગ્ગં, બહવે પરિભસ્સઈ. ૯.
 સુઈં ચ લહ્લું સદ્ધં ચ, વીરિયં પુણ્ણ દુલ્લહં;
 બહવે રોયમાણા વિ, નો ચ ણં પરિવજ્જઈ. ૧૦.
 માણુસત્તમ્મિ આયાઓ, જો ધમ્મં સોચ્ચ સદ્દહે;
 તવસ્સી વીરિયં લહ્લું, સંવુડો નિદ્ધુણે રયં. ૧૧.
 સોહી ઉજ્જુયભૂયસ્સ, ધમ્મો સુદ્ધસ્સ ચિક્કઈ;
 નિવ્વાણં પરમં જાઈ, ઘયસિત્તે વ પાવએ. ૧૨.
 વિગિંચ કમ્મુણો હેઉં, જસં સંચિણ ખંતિએ;
 પાઢવં સરીરં હેચ્ચા, ઉહ્લં પક્કમઈ દિસં. ૧૩.
 વિસાલિસેહિં સીલેહિં, જક્ખા ઉત્તરઉત્તરા;
 મહાસુક્કા વ દિપ્પંતા, મણ્ણંતા અપુણ્ણચ્ચયં. ૧૪.
 અપ્પિયા દેવકામાણં, કામરૂવવિઉવ્વિણો;
 ઉહ્લં કપ્પેસુ ચિક્કન્તિ, પુવ્વા વાસસયા બહૂ. ૧૫.
 તત્થ ઠિચ્ચા જહાઠાણં, જક્ખા આઉક્ખએ ચુયા;
 ઉવેન્તિ માણુસં જોણિં, સે દસંગેડભિજાયઈ. ૧૬.
 ખેત્તં વત્થું હિરણ્ણં ચ, પસવો દાસ-પોરુસં;
 ચત્તારિ કામખન્ધાણિ, તત્થ સે ઉવવજ્જઈ. ૧૭.

મિત્તવં નાયવં હોઈ, ઉચ્ચાગોએ ય વણણવં;
 અપ્પાયંકે મહાપન્ને, અભિજાએ જસો બલે. ૧૮.
 ભોચ્ચા માણુસ્સએ ભોએ, અપ્પડિરૂવે અહાઉયં;
 પુવ્વં વિસુદ્ધસદ્દમ્મે, કેવલં બોહિ બુજ્જિયા. ૧૯.
 ચઉરંગં દુલ્લહં મત્તા, સંજમં પડિવજ્જિયા;
 તવસા ધુયકમ્મંસે, સિદ્ધે હવઈ સાસએ. ૨૦.

॥ તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ ચાઉરંગિજ્જંણામ તઈઅં અજ્જયણં (૩)]

卐 卐 卐 卐

છત્રીશ (૩૬)ના અંકની ખૂબી

યાને

વિ...શિ...ષ્ટ...તા અને વિ...શે...ષ...તા

- શ્રી ઉત્તરાધ્યયનસૂત્રના કુલ અધ્યયન... ૩૬
- શ્રી આચાર્ય ભગંતના ગુણ... ૩૬
- શ્રી શાંતિનાથ ભ.ના ગણધર ભગવંતો... ૩૬
- શ્રી અનંતનાથ ભ.તથા શ્રી અરનાથ ભ. ના
છત્રસ્થકાળના માસ... ૩૬
- શ્રી જિસે ખિતે સાહુ સ્તુતિના અક્ષરો... ૩૬
- સિદ્ધિતપમાં કુલ ઉપવાસની સંખ્યા... ૩૬
- વીરપ્રભુના ૧૧ ગણધર ભ. પૈકી દશમા
ગણધર શ્રી મેતાર્યગણધર ભ.નો ગૃહસ્થ પર્યાય વર્ષ... ૩૬
- શ્રી નવપદના ત્રીજાપદના તથા વીશસ્થાનકના
ચોથા પદે વિરાજિત આચાર્ય ભગવંતના ગુણ... ૩૬
- મન્દ જિણાણં સૂત્રમાં આવતા શ્રાવકના કૃત્ય... ૩૬
- શ્રી પુસ્કખરવરદી (શ્રુતસ્તવ) સૂત્રમાં આવતા
કુલ જોડાક્ષરો (ઉપધાનતપ વાચનામાં)... ૩૬
- શ્રી ઉત્તરાધ્યયનસૂત્રના ૨૮માં મોક્ષમાર્ગગતિ
અધ્યયનની ગાથા... ૩૬
- ગચ્છાધિપતિ પૂ. આ. ભ. શ્રીવિજયમેરુપ્રભસૂરીશ્વરજી
મ. સા. નો ઉપાધ્યાયપદ પર્યાય વર્ષ.... ૩૬

卐 卐 卐

૪
પ્રમાદ
અપ્રમાદ

‘અસંખ્યં જીવિય મા પમાયણ ।’

જીવન ક્ષણિક છે, પ્રમાદ ન કરો !

કેવા અદ્ભુત પ્રેરણાદાયી

શબ્દો છે ! આજસને દૂર કરી,
અપ્રમત્ત બની, જાગ્રત બની ધર્મપુરુષાર્થ કરવાનો
અનુપમ ઉપદેશ અપાયો છે. વૃદ્ધાવસ્થામાં પુરુષાર્થ
નહિ થાય ! યૌવન જ ધર્મપુરુષાર્થ કરી લેવાની
સુયોગ્ય અવસ્થા છે.

‘અપ્પાણરક્ખી વ ચરડપ્પમત્તો !’

આત્માના રક્ષણકર્તા અને અપ્રમત્ત બની રહો!

આત્મા દુર્ગતિમાં ન ચાલ્યો જાય એ વાતની
તકેદારી રાખીને જીવનયાત્રા કરવાનું કહેવામાં આવ્યું
છે-સગા, વહાલા, ધન અને મિત્રોના ભરોસે નહિ
રહેવાનું કહેવામાં આવ્યું છે કારણકે એ સ્વજનો,
મિત્રો કે ધન કોઈ મૃત્યુથી કે દુર્ગતિથી આત્માને
બચાવી શકતું નથી.

પ્રમાદનો ત્યાગ કરી, અપ્રમત્ત બની, જીવન-
નિરપેક્ષ બની કર્મક્ષય કરવાની પ્રેરણા આપવામાં
આવી છે - અ તેર ગાથાઓના અધ્યયનમાં.... !

અસંખ્યં જીવિય મા પમાયએ,
જરોવણીયસ્સ હુ નત્થિ તાણં;
એવં વિયાણાહિ જણો પમત્તે,
કિન્નુ વિહિંસા અજયા ગહિંતિ. ૧.

જે પાવકમ્મેહિ ધણં મણુસ્સા,
સમાયયન્તી અમઈં ગહાય;
પહાય તે પાસ પયટ્ઠિએ નરે,
વેરાણુબદ્ધા નરગં ઉવેંતિ. ૨.

તેણે જહા સંધિમુહે ગહીએ,
સકમ્મુણા કચ્ચઈ પાવકારી;
એવં પયા પેચ્ચ ઈહં ચ લોએ,
કડાણ કમ્માણ ન મોક્ખુ અત્થિ. ૩.

સંસારમાવશ પરસ્સ અટ્ટા,
સાહારણં જં ચ કરેઈ કમ્મં;
કમ્મસ્સ તે તસ્સ ઉ વેયકાલે,
ન બંધવા બંધવયં ઉવેંતિ. ૪.

વિત્તેણ તાણં ન લભે પમત્તો,
 ઈમમ્મિ લોએ અદુવા પરત્થા;
 દીવપ્પણકે વ અણંતમોહે,
 નેયાઉયં દદ્ધુમદદ્ધુમેવ. ૫.

સુત્તેસુ યાવી પડિબુદ્ધજીવી,
 ન વીસસે પણિડય આસુપત્તે;
 ઘોરા મુહુત્તા અબલં સરીરં,
 ભારુંડપક્ખી વ ચરડપ્પમત્તો. ૬.

ચરે પયાઈ પરિસંકમાણો,
 જં કિંચિ પાસં ઈહ મત્તમાણો;
 લાભન્તરે જીવિય વિંહઈત્તા,
 પરછા પરિણ્ણાય મલાવધંસી. ૭.

છન્દં નિરોહેણ ઉવેઈ મોક્ખં,
 આસે જહા સિક્ખિય-વમ્મધારી;
 પુવ્વાઈ વાસાઈ ચરડપ્પમત્તો,
 તમ્હા મુણી ખિપ્પમુવેઈ મોક્ખં. ૮.

સ પુવ્વમેવં ન લભેજજ પરછા,
 એસોવમા સાસયવાઈયાણં;
 વિસીયઈ સિઢિલે આઉયમ્મિ,
 કાલોવણીએ સરીરસ્સ ભેએ. ૯.

ખિપ્પં ન સકકેઈ વિવેગમેઉં,
તમ્હા સમુદ્ધાય પહાય કામે;
સમેચ્ચ લોગં સમયામહેસી,
અપ્પાણરક્ખી ચર મપ્પમત્તો. ૧૦.

મુહું મુહું મોહગુણો જયન્તં,
અણોગરૂવા સમણં ચરન્તં;
ફાસા કુસન્તી અસમંજસં ચ,
ન તેસુ ભિક્ખૂ મણાસા પઉસ્સે. ૧૧.

મન્દા ય ફાસા બહુલોભણિજ્જા,
તહપ્પગારેસુ મણં ન કુજ્જા;
રક્ખેજ્જ કોહં વિણએજ્જ માણં,
માયં ન સેવે પયહિજ્જ લોહં. ૧૨.

—જે સંખયા તુરછપરપ્પવાઈ,
તે પેજ્જ-દોસાણુગયા પરજ્જા;
એએ અહમ્મે ત્તિ દુગુંછમાણો,
કંખે ગુણો જાવ સરીરભેઓ. ૧૩.

॥ ત્તિ ભેમિ. ॥

[ઈઈ અસંખયં ચઉત્થં અજ્ઞયણં સમત્તં. (૪)]

卐 卐 卐 卐

શ્રી ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર

અધ્યયન. ગાથા/આલાપક

૧	—	૪૮
૨	—	૪૮
૩	—	૨૦
૪	—	૧૩
૫	—	૩૨
૬	—	૧૭
૭	—	૩૦
૮	—	૨૦
૯	—	૬૨
૧૦	—	૩૭
૧૧	—	૩૨
૧૨	—	૪૭
૧૩	—	૩૫
૧૪	—	૫૩
૧૫	—	૧૬
૧૬	—	૧૭/૧૩
૧૭	—	૨૧
૧૮	—	૫૪

અધ્યયન. ગાથા/આલાપક

૧૯	—	૯૯
૨૦	—	૬૦
૨૧	—	૨૪
૨૨	—	૪૯
૨૩	—	૮૯
૨૪	—	૨૭
૨૫	—	૪૩
૨૬	—	૫૨
૨૭	—	૧૭
૨૮	—	૩૬
૨૯	—	૭૬
૩૦	—	૩૭
૩૧	—	૨૧
૩૨	—	૧૧૧
૩૩	—	૨૫
૩૪	—	૬૧
૩૫	—	૨૧
૩૬	—	૨૬૬

૫
અકામ
મરણીય:

પ્રમાદીનું અકામ મરણ થાય છે. અપ્રમાદીનું સકામ-મૃત્યુ થાય છે. વિવેકહીન બાળ જીવ એટલે કે અજ્ઞાની જીવ ફરી ફરી અકામ મૃત્યુનો શિકાર થતો રહે છે. જ્યારે પંડિત-ચારિત્રવાન્ પુરુષોનું સકામ-મૃત્યુ વધારેમાં વધારે આઠ વાર થાય છે.

બાળજીવની પરિભાષા કરતા ભગવંતે કહ્યું છે : જે જીવ કામાસક્ત છે, કૂર કર્મ કરવાવાળો છે, કામ ભોગોમાં આસક્ત છે, અસત્ય ભાષી છે, હિંસા કરે છે, માયા કરે છે, માંસ ભક્ષણ કરે છે, શરાબ પીએ છે, એ બાળ જીવ છે. આવો જીવ વર્તમાન જીવનમાં અને પારલૌકિક જીવનમાં દુઃખી થાય છે, નરકગતિ અને તિર્યચ ગતિનું દુઃખ પામે છે.

પંડિતજીવોની પરિભાષા કરતા ભગવંતે કહ્યું છે : જે પુણ્યશાળી છે, ચારિત્રધારી છે, અને ઈન્દ્રિયવિજેતા છે, તેઓ પંડિત છે. સાધુઓ પણ આવા પંડિત હોઈ શકે છે અને ગૃહસ્થો પણ હોઈ શકે છે. આ જીવો ત્રણ પ્રકારના અનશનમાંથી કોઈ પણ એક અનશનનો સ્વીકાર કરી મૃત્યુ પામે છે.

બગ્રીશ ગાથાઓનું આ અધ્યયન ગહન મનોમંથન કરવાની પ્રેરણા આપે છે.

અત્રવંસિ મહોહંસિ, એગે તિત્રે દુરુતરં;
તત્થ એગે મહાપત્રે, ઈમં પણ્ડમુદાહરે, ૧.

સન્તિમે ય દુવે ઠાણા, અકૂખાયા મારણન્તિયા;
અકામમરણં ચેવ, સકામમરણં તહા. ૨.

બાલાણં તુ અકામં તુ, મરણં અસઈ ભવે;
પંડિયાણં સકામં તુ, ઉક્કોસેણ સઈ ભવે. ૩.

તત્થિમં પઢમં ઠાણં, મહાવીરેણ દેસિયં;
કામગિદ્ધે જહા બાલે, ભિસં કૂરાઈ કુવ્વઈ. ૪.

જે ગિદ્ધે કામ-ભોગેસુ, એગે કૂડાય ગચ્છઈ;
ન મે દિદ્ધે પરે લોએ, ચક્ખુદિદ્ધા ઈમા રઈ. ૫.

હત્થાગયા ઈમે કામા, કાલિયા જે અણાગયા;
કો જાણઈ પરે લોએ, અત્થિ વા નત્થિ વા પુણો? ૬.

જણેણ સદ્ધિં હોકૂખામિ, ઈઈ બાલે પગબ્ભઈ;
કામ-ભોગાણુરાગેણં, કેસં સંપડિવજજઈ. ૭.

તઓ સે દણ્ડં સમારભઈ, તસેસુ થાવરેસુ ય;
અદ્ધાએ ય અણદ્ધાએ, ભૂયગામં વિહિંસઈ. ૮.

- હિંસે બાલે મુસાવાઈ માઈલ્લે પિસુણે સઢે;
ભુંજમાણે સુરં મંસં, સેયમેયં તિ મન્નઈ. ૯.
- કાયસા વયસા મત્તે, વિત્તે ગિદ્ધે ય ઈત્થિસુ;
દુહઓ મલં સંચિણઈ, સિસુનાગો વ્વ મઢ્ઠિયં. ૧૦.
- તઓ પુટ્ટો આયંકેણં, ગિલાણો પરિતપ્પઈ;
પભીઓ પરલોગસ્સ, કમ્માણુપ્પેહિ અપ્પણો. ૧૧.
- સુયા મે નરએ ઠાણા, અસીલાણં ચ જા ગઈ;
બાલાણં કૂરકમ્માણં, પગાઢા જત્થ વેયણા. ૧૨.
- તત્થોવવાઈયં ઠાણં, જહા મે તમણુસ્સુયં;
આહાકમ્મેહિં ગચ્છન્તો, સો પચ્છા પરિતપ્પઈ. ૧૩.
- જહા સાગડિઓ જાણં, સમં હેચ્ચા મહાપહં;
વિસમં મગ્ગમોઈણ્ણો, અકૂખે ભગ્ગમ્મિ સોયઈ. ૧૪.
- એવં ધમ્મં વિઉક્કમ્મ, અહમ્મં પડિવજ્જિયા;
બાલે મચ્ચુમુહં પત્તે, અકૂખે ભગ્ગે વ સોયઈ. ૧૫.
- તઓ સે મરણન્તમ્મિ, બાલે સંતસઈ ભયા;
અકામમરણં મરઈ, ધુત્તે વ કલિણા જિએ. ૧૬.
- એયં અકામમરણં, બાલાણં તુ પવેઈયં;
એત્તો સકામ મરણં, પંડિયાણં સુણેહ મે. ૧૭.
- મરણં પિ સપુણ્ણાણં, જહા મે તમણુસ્સુયં;
વિપ્પસન્નમણાઘાયં, સંજયાણં વુસીમઓ. ૧૮.

ન ઈમં સવ્વેસુ ભિક્ખૂસુ, ન ઈમં સવ્વેસુ ગારિસુ;
 નાણાસીલા ય ગારત્થા, વિસમસીલા ય ભિક્ખુણ્ણો. ૧૯.
 સન્તિ એગેહિં ભિક્ખૂહિં, ગારત્થા સંજમુત્તરા;
 ગારત્થેહિ ય સવ્વેહિં, સાધવો સંજમુત્તરા. ૨૦.
 ચીરાજિણં નિગિણિણં, જડી સંઘાડિ મુણ્ણિણં;
 એયાણિ વિ ન તાયન્તિ, દુસ્સીલં પરિયાગયં. ૨૧.
 પિંડોલએ વ્વ દુસ્સીલો, નરગાઓ ન મુચ્ચઈ;
 ભિક્ખાએ વા ગિહત્થે વા, સુવ્વએ કમઈ દિવં. ૨૨.
 અગારિસામાઈયંગાઈ, સઢ્ઠી કાએણ ફાસએ;
 પોસહં દુહઓ પક્ખં, એગરાઈ ન હાવએ. ૨૩.
 એવં સિક્ખા-સમાવત્તો, ગિહિવાસે વિ સુવ્વએ;
 મુચ્ચઈ છવિ-પવ્વાઓ, ગચ્છે જક્ખસલોગયં. ૨૪.
 અહ જે સંવુડે ભિક્ખૂ, દોણ્ણમત્તતરે સિયા;
 સવ્વ દુક્ખપ્પહીણે વા, દેવે વા વિ મહિહ્ધિએ. ૨૫.
 ઉત્તરાઈ વિમોહાઈ, જુઈમન્તાડણ્ણુપુવ્વસો;
 સમાઈત્તાઈ જક્ખેહિં, આવાસાઈ જસંસિણો. ૨૬.
 દીહાઉયા ઈહિમન્તા, સમિદ્ધા કામરૂવિણો;
 અહુણોવવત્તસંકાસા, ભુજ્જો અચ્ચિમાલિપ્પભા. ૨૭.
 તાઈ ઠાણાઈ ગચ્છન્તિ, સિક્ખિત્તા સંજમં તવં;
 ભિક્ખાએ વા ગિહત્થે વા, જે સન્તિ પરિનિવ્વુડા. ૨૮.

તેસિં સોચ્યા સપુજજાણં, સંજયાણં વુસીમઓ;
 ન સંતસંતિ મરણંતે, સીલમન્તા બહુસ્સુયા. ૨૯.
 તુલિયા વિસેસમાદાય, દયાધમ્મસ્સ ખન્તિએ;
 વિપ્પસીએજજ મેહાવી, તહાભૂએણ અપ્પણા. ૩૦.
 તઓ કાલે અભિષ્પેએ, સઢ્ઠી તાલિસમન્તિએ;
 વિણએજજ લોમહરિસં, ભેયં દેહસ્સ કંખએ. ૩૧.
 અહ કાલમ્મિ સંપત્તે, આઘાયાય સમુસ્સયં;
 સકામમરણં મરઈ, તિણ્ણમણ્ણતરં મુણિ. ૩૨.

॥ તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ અકામમરણિજજં પંચમં અજ્ઞયણં સમતં. (૫)]

૬ શુલ્લક નિર્ગન્થીય

અજ્ઞાન અને અનાયારનું
કડવું પરિણામ બતાવ્યા પછી,
સમ્યક્ જ્ઞાન અને શુદ્ધ આચાર
પામવાનું હૃદયસ્પર્શી ઉદ્બોધન આ
અધ્યયનમાં કરવામાં આવ્યું છે.

‘અપ્પણ્ણ સચ્ચમેસેજ્જા મેત્તિં ભૂએસુ કપ્પણ’

‘તત્ત્વજ્ઞાની પુરુષ સ્વયં સંયમ ધારણ કરે અને
જીવ માત્ર પ્રત્યે મૈત્રીભાવ ધારણ કરે.’

અહીં શ્રમણ અને શ્રમણીઓને સંબોધીને તેમને
જ્ઞાન અને ચારિત્રમાં દૃઢ થવાની પ્રેરણા આપવામાં આવી
છે.... સાધુજીવનમાં આહારવિહારની મર્યાદાઓનું પાલન
કરવામાં પ્રમાદ નહિ કરવાનું કહેવામાં આવ્યું છે.

મોક્ષપ્રાપ્તિનો ઉદ્દેશ લક્ષમાં રાખીને, સાધુ પોતાના
પૂર્વોપાર્જિત કર્મોનો નાશ કરવાનો પુરુષાર્થ કરે.

સંયમપાલનની દૃષ્ટિએ શ્રમણ પોતાના શરીરનું
પાલન કરે, એમાં અનાસક્તિ ધારણ કરે. વસ્ત્ર-
પાત્ર વગેરે ઉપકરણો ગ્રહણ કરવામાં અને એના
ઉપભોગમાં પણ મુનિ અનાસક્તભાવ ધારણ કરે,

આવું ૧૭ ગાથાઓનું આ અધ્યયન સાધુસાધ્વી
માટે પ્રેરણાનો સ્રોત છે.

- જાવન્તડવિજજાપુરિસા, સવ્વે તે દુક્ખસંભવા;
 લુપ્પન્તિ બહુસો મૂઢા, સંસારમ્મિ અણન્તએ. ૧.
- સમિક્ખ પણ્ડિએ તમ્હા, પાસજાઈપહે બહૂ;
 અપ્પણા સચ્ચમેસેજજા, મેતિં ભૂએસુ કંપ્પએ. ૨.
- માયા પિયા હહુસા ભાયા, ભજજા પુત્તા ય ઓરસા;
 નાલં તે મમ તાણાય, લુપ્પંતસ્સ સકમ્મુણા. ૩.
- એયમટ્ઠં સપેહાએ, પાસે સમિયદંસણે;
 છિન્દ ગિદ્ધિં સિણેહં ચ, ન કંખે પુવ્વસંથવં. ૪.
- ગવાસં મણિ-કુણ્ડલં, પસવો દાસ-પોરુસં;
 સવ્વમેયં ચઈત્તાણં, કામરૂવી ભવિસ્સસિ. ૫.
- અજજત્થં સવ્વઓ સવ્વં, દિસ્સ પાણે પિયાયએ;
 ન હણે પાણિણો પાણે, ભય-વેરાઓ ઉવરએ. ૬.
- આયાણં નિરયં દિસ્સ, નાઈએજજ તણામવિ;
 દોગુંછી અપ્પણો પાએ, દિત્તં ભુંજેજજ ભોયણં. ૭.
- ઈહમેગે ઉ મત્તન્તિ, અપ્પચ્ચક્ખાય પાવગં;
 આચરિયં વિદિત્તા ણં, સવ્વદુક્ખા વિમુચ્ચઈ. ૮.
- ભણંતા અકરેન્તા ય, બન્ધ-મોક્ખપઈત્તિણો;
 વાયાવિરિયમેત્તેણં, સમાસાસેન્તિ અપ્પયં. ૯.

- ન ચિત્તા તાયએ ભાસા, કુઓ વિજ્ઞાણુસાસણં;
 વિસત્તા પાવકમ્મેહિં, બાલા પંડિયમાણિણો. ૧૦.
- જે કેઈ સરીરે સત્તા, વત્તે રૂવે ય સવ્વસો;
 મણસા કાય-વકકેણં, સવ્વે તે દુક્ખસમ્મવા. ૧૧.
- આવણ્ણા દીહમદ્દાણં, સંસારમ્મિ અણન્તએ;
 તમ્હા સવ્વદિસં પસ્સ, અપ્પમત્તો પરિવ્વએ. ૧૨.
- બહિયા ઉદ્ધમાદાય, નાવકંખે કયાઈ વિ;
 પુવ્વકમ્મખયદ્વાએ, ઈમં દેહં સમુદ્ધરે. ૧૩.
- વિવિચ્ચ કમ્મુણો હેઉં, કાલકંખી પરિવ્વએ;
 માયં પિંડસ્સ પાણસ્સ, કંડં લદ્ધુણ ભક્ખએ. ૧૪.
- સન્નિહિં ચ ન કુવ્વેજ્ઞા, લેવમાયાએ સંજએ;
 પક્ખી પત્તં સમાદાય, નિરવેક્ખો પરિવ્વએ. ૧૫.
- એસણાસમિઓ લજ્જૂ ગામે અનિયઓ ચરે;
 અપ્પમત્તો પમત્તેહિં, પિણ્ડવાયં ગવેસએ. ૧૬.
- એવં સે ઉદાહુ અણુત્તરનાણી અણુત્તરદંસી,
 અણુત્તરનાણ-દંસણધરે અરહા નાયપુત્તે ભગવં,
 વેસાલિએ વિયાહિએ. ૧૭

॥ તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ ખુડાગનિયંઠિજ્ઞં છટ્ઠં અજઝયણં સમત્તં. (૬)]

૭ ઉરભ્રીય

આ અધ્યયનમાં, મનુષ્યલોકના વૈષયિક સુખોની નિઃસારતા અને દુઃખદાયિતા સમજાવવા માટે બકરાનું દૃષ્ટાંત આપવામાં આવ્યું છે.

માંસાહારી ગૃહસ્થના ઘરમાં રહેલા બકરાને રોજ (મગ, અડદ વગેરેનો) પૌષ્ટિક આહાર આપવામાં આવે છે. એથી બકરો હૃષ્ટપુષ્ટ થાય છે. પરંતુ એ પુંષ્ટિનું પરિણામ શું આવશે એની એને ખબર નથી.

જ્યારે કોઈ મહેમાન આવે છે ત્યારે એ જ બકરાનો શિરચ્છેદ કરી એનું માંસ રાંધવામાં આવે છે.

એવી રીતે જીવ જાણતો નથી કે ભોગ-સુખોનું ફળ નરક આદિ દુર્ગતિ છે. તીવ્ર વિષયાસક્ત જીવ નરક આદિ દુર્ગતિને પામે છે.

એવી રીતે જે બુદ્ધિમાન હોય છે તે મનુષ્ય-જીવનમાં એવો પુરુષાર્થ કરે છે કે એના ફળસ્વરૂપે એને સ્વર્ગની પ્રાપ્તિ થાય છે... જે મનુષ્ય મધ્યમ બુદ્ધિવાળો છે એ એવો પુરુષાર્થ કરે છે કે એના ફળસ્વરૂપે એને ફરી મનુષ્યજન્મ મળે છે અને જે મનુષ્ય મૂર્ખ હોય છે તે પોતાનું જીવન હારી જાય છે અને નરક અથવા તિર્યચ ગતિમાં ચાલ્યો જાય છે.

આ અધ્યયનમાં દેવગતિના, મનુષ્યગતિના, તિર્યચગતિના અને નરકગતિના કારણો બતાવવામાં આવ્યા છે.

ત્રીશ ગાથાઓના આ અધ્યયનમાં ભગવંતે કામભોગોથી વિરક્ત થવાનો ઉપદેશ આપ્યો છે.

- જહાડડએસં સમુદ્દિસ્સ, કોઈ પોસેજજ એલગં;
 ઓયણં જવસં દેજજા, પોસેજજા વિ સયંગણે. ૧.
- તઓ સે પુક્ટે પરિવ્વૂઢે, જાયમેદે મહોદરે;
 પીણિએ વિપુલે દેહે, આએસં પડિકંખએ. ૨.
- જાવ ન એઈ આએસે, તાવ જીવઈ સે દુહી;
 અહ પત્તમ્મિ આએસે, સીસં છેતૂણ ભુજજઈ. ૩.
- જહા ખલુ સે ઓરબ્ભે, આએસાય સમીહિએ;
 એવં બાલે અધમ્મિક્કે, ઈહઈ નિરયાઉયં. ૪.
- હિંસે બાલે મુસાવાઈ, અદ્ધાણંમ્મિ વિલોવએ;
 અણ્ણાડદત્તહરે તેણે, માઈ કણ્ણહરે સઢે. ૫.
- ઈત્થીવિસયગિધ્ધે ય, મહારંભપરિગ્ગહે;
 ભુંજમાણે સુરં મંસં, પરિવ્વૂઢે પરંદમે. ૬.
- અયકકકરભોઈ ય, તુંદિલે ચિયલોહિએ;
 આઉયં નિરએ કંખે, જહાડડએસં વ એલએ. ૭.
- આસણં સયણં જાણં, વિત્તં કામે ય ભુંજિયા;
 દુસ્સાહં ધણં હેચ્ચા, બહું સંચિણિયા રયં. ૮.

- તઓ કમ્મગુરુ જંતૂ, પચ્ચુપ્પણ્ણપરાયણે;
 અય વ્વ આગયાડડએસે, મરણંતમ્મિ સોયઈ. ૯.
- તઓ આઉપરિક્ખીણે, યુયા દેહ વિહિંસગા;
 આસુરિયં દિસં બાલા, ગચ્છન્તિ અવસા તમં. ૧૦.
- જહા કાગણિએ હેઉં, સહસ્સં હારએ નરો;
 અપત્થં અમ્બગં ભોચ્યા, રાયા રજ્જં તુ હારએ. ૧૧.
- એવં માણુસ્સયા કામા, દેવકામાણ અન્તિએ;
 સહસ્સગુણિયા ભુજ્જો, આઉં કામા ય દિવ્વિયા. ૧૨.
- અણેગવાસાનઉયા, જા સા પણ્ણવઓ ઠિઈ,
 જાણિ જીયન્તિ દુમ્મેહા, ઊણે વાસસતાઉએ. ૧૩.
- જહા ય તિન્નિ વણિયા, મૂલં ઘેત્તૂણ નિગ્ગયા;
 એગોડત્થ લભતે લાભં, એગો મૂલેણ આગઓ. ૧૪.
- એગો મૂલં પિ હારેત્તા, આગઓ તત્થ વાણિઓ;
 વવહારે ઉવમા એસા, એવં ધમ્મે વિયાણહ. ૧૫.
- માણુસત્તં ભવે મૂલં, લાભો દેવગઈ ભવે;
 મૂલચ્છેદેણ જીવાણં, નરગ-તિરિક્ખત્તણં ધુવં. ૧૬.
- દુહઓ ગઈ બાલસ્સ, આવઈ વહમૂલિયા;
 દેવત્તં માણુસત્તં ચ, જં જિએ લોલયાસઢે. ૧૭.
- તઓ જિએ સઈ હોઈ, દુવિહં દોગ્ગઈ ગએ;
 દુલ્લહા તસ્સ ઉમ્મગ્ગા, અદ્ધાએ સુચિરાદપિ. ૧૮

- એવં જિએ સપેહાએ, તુલિયા બાલં ચ પંડિયં;
 મૂલિયં તે પવેસન્તિ, માણુસં જોણિમિન્તિ તે. ૧૯.
- વેમાયાહિં સિક્ખાહિં, જે નરા ગિહિ-સુવ્વયા;
 ઉવેન્તિ માણુસં જોણિં, કમ્મસચ્ચા હુ પાણિણો. ૨૦.
- જેસિં તુ વિઉલા સિક્ખા, મૂલિયં તે અઈચ્છિયા;
 સીલવન્તા સવીસેસા, અદ્દીણા જન્તિ દેવયં. ૨૧.
- એવમદ્દીણવં ભિક્ખું, અગારિં ચ વિયાણિયા;
 કહં છુ જિચ્ચમેલિક્ખં, જિચ્ચમાણો ન સંવિદે. ૨૨.
- જહાકુસગ્ગે ઉદગં, સમુદ્દેણ સમં મિણે;
 એવં માણુસ્સગા કામા, દેવકામાણ અંતિએ. ૨૩.
- કુસગ્ગમેત્તા ઈમે કામા, સન્નિરુદ્ધમ્મિ આઉએ;
 કસ્સ હેઉં પુરેકાઉં, જોગક્ખેમં ન સંવિદે. ૨૪.
- ઈહ કામાહણિયટ્ઠસ્સ, અત્તઠ્ઠે અવરજજઈ;
 સોચ્ચા નેયાઉયં મગ્ગં, જં ભુજજો પરિભસ્સઈ. ૨૫.
- ઈહ કામનિયટ્ઠસ્સ, અત્તઠ્ઠે નાવરજજઈ;
 પૂઈદેહ-નિરોહેણં, ભવે દેવે ત્તિ મે સુયં. ૨૬.
- ઈદ્દી જુઈ જસો વણ્ણો, આઉં સુહમણુત્તરં;
 ભુજજો જત્થ મણુસ્સેસુ, તત્થ સે ઉવવજજઈ. ૨૭.
- બાલસ્સ પસ્સ બાલત્તં, અહમ્મં પડિવજિજયા;
 ચેચ્ચા ધમ્મં અહમ્મિઠ્ઠે, નરએ ઉવજજઈ. ૨૮.

ધીરસ્સ પસ્સ ધીરત્તં, સવ્વ ધમ્માણુવત્તિણો;
 ચેચ્ચા અધમ્મં ધમ્મિદ્દે, દેવેસુ ઉવવજ્જઈ. ૨૯.
 તુલિઆણ બાલભાવં, અબાલં ચેવ પંડિએ;
 ચઈઉણ બાલભાવં, અબાલં સેવઈ મુણિ. ૩૦.

॥ ત્તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ એલઈજ્જં-અજઝયણં સમત્તં (૭)]

૮ કાપિલીય

‘જહાલાહો તહા લોહો લાહા લોહો પવડ્ઢડ્ઢ.’

આ સૂક્તિ ‘ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર’
ની છે. જેમ જેમ લોભ (દ્રવ્યલોભ)
થતો જાય છે તેમ તેમ લોભ વધતો
- જાય છે.

આ વિષે ‘કપિલ કેવલી’ ની કથા જાણીતી છે.
કપિલકેવલીએ પોતાના મુખે પોતાની જીવનકથા કહી છે
અને લોભ કેવો અનંત હોય છે તે બતાવ્યું છે. જો કે
અહીં આ અધ્યયનમાં તો આ કથાનો માત્ર નિર્દેશ જ છે.
પણ વિસ્તૃત કથા ટીકા-ગ્રંથમાં મળે છે.

કપિલ એક સ્ત્રીના મોહમાં મૂટ બની ગયા હતા.
એ સ્ત્રી માટે તેઓ રાજાની પાસે થોડું સોનું માગવા ગયા
હતા. પરંતુ રાજાની ઉદારતા જોઈને.... એમના મનમાં
કરોડો સોનામહોરો માગવાનો લોભ પેદા થાય છે.

એટલે ભગવાન કહે છે : ‘સ્ત્રીની ઈચ્છા ન કરો.
સ્ત્રીથી સર્વથા દૂર રહો અને બ્રહ્મચર્ય રૂપ ધર્મમાં
આત્માને સ્થાપિત કરો.

સાધુઓને ઉદ્દેશીને કહેવામાં આવ્યું છે-

जे लक्ष्मण च सुविणं च अंगविज्ज च जे पउंजति ।
न हु ते समणा वुच्चंति, एवं आयरिएहिं अक्खायं ॥

‘જે સાધુ સામુદ્રિક શાસ્ત્ર, સ્વપ્ન શાસ્ત્ર, અંગરકુરણ
વગેરેનું સેવન કરે છે તે સાધુ નામને લાયક નથી.’

વીશ ગાથાઓના આ અધ્યયનમાં સ્ત્રી, ધન
વગેરેથી દૂર રહેવાનો અને લોભથી મુક્ત થવાનો
ઉપદેશ આપેલો છે.

અધુવે અસાસયમ્મી, સંસારમ્મિ, દુક્ખપઉરાએ;
 કિં નામ હોજજ તં કમ્મગં, જેણાહં દોગ્ગઈ ન ગચ્છેજજા. ૧.
 વિજહિત્તુ પુવ્વસંજોગં, ન સિણેહં કહિંચિ કુલ્લેજજા; અસિણેહ
 સિણેહકરેહિં, દોસપઓસેહિ મુચ્ચએ ભિક્ખૂ. ૨.
 તો નાણંદસણસમગ્ગો, હિયનિસ્સેસાએ ય સવ્વજ્જવાણં;
 તેસિં વિમોક્ખણકાએ, ભાસઈ મુણિવરો વિગયમોહો.
 ૩. સવ્વં ગંથં કલહં ચ, વિપ્પજહે તહાવિહં ભિક્ખૂ ;
 સવ્વેસુ કામજાએસુ પાસમાણો ન લિપ્પઈ તાઈ. ૪.
 ભોગામિસ-દોસવિસત્તે, હિયનિસ્સેસબુદ્ધિવોચ્ચત્થે;
 બાલે ય મન્દિએ મૂઢે, બજ્જઈમચ્છિયા વ ખેલમ્મિ. ૫.
 દુપરિચ્ચયા ઈમે કામા, નો સુજહા અધીરપુરિસેહિં;
 અહ સન્તિ સુવ્વયા સાહૂ, જે તરન્તિ અતરં વણિયા વ. ૬.
 સમણા મુ એગે વદમાણા, પાણવહં મિયા અજાણન્તા;
 મન્દા નિરયં ગચ્છન્તિ, બાલા પાવિયાહિં દિટ્ઠીહિં. ૭.
 ન હુ પાણવહં અણુજાણે, મુચ્ચેજજ કયાઈ સવ્વદુક્ખાણં;
 એવાયરિએહિં અક્ખાયં, જેહિં ઈમો સાહુ ધમ્મો પણ્ણત્તો. ૮.
 પાણે ય નાઈવાએજજા, સે સમિએ તિ વુચ્ચઈ તાઈ;
 તઓ સે પાવયં કમ્મં, નિજજાઈ ઉદગં વ થલાઓ. ૯.
 જગનિસ્સિએહિં ભૂએહિં, તસનામેહિં થાવરેહિં ચ;
 નો તેસિં આરભે દંડં, મણસા વયસ કાયસા ચેવ. ૧૦.

સુદ્રેસણાઓ નચ્યા ણં, તત્થ ઠવેજજ ભિક્ખૂ અપ્પાણં;
 જાયાએ ઘાસમેસેજજા, રસગિદ્ધે ન સિયા ભિક્ખ્યાએ. ૧૧.
 પન્તાણિ ચેવ સેવેજજા, સીયપિંડં પુરાણકુમ્માસં;
 અદ્દુ વક્કસં પુલાગં વા, જવણકા વા નિસેવએ મંથું. ૧૨.
 જે લક્ખણં ચ સુવિણં ચ, અગંવિજજં ચ જે પઉંજન્તિ;
 ન હુ તે સમણા વુચ્ચન્તિ, એવં આયરિએહિં અક્ખ્યાયં. ૧૩.
 ઇહજીવિયં અનિયમેત્તા, પબ્ભટ્ટા સમાહિજોગેહિં;
 તે કામભોગ-રસગિદ્ધા, ઉવવજજન્તિ આસુરે કાએ. ૧૪.
 તત્તો વિ ય ઉવ્વટ્ટિત્તા, સંસારં બહુ અણુપરિન્તિ;
 બહુકમ્મ-લેવલિત્તાણં, બોહી હોઈ સુદુલ્લહા તેસિં. ૧૫.
 કસિણંપિ જો ઇમં લોયં, પડિપુત્તં દલેજજ એક્કસ્સ;
 તેણાવિ સે ણ સંતુસ્સે, ઇઈ દુપ્પૂરએ ઇમે આયા. ૧૬.
 જહા લાભો તહા લોભો, લાભા.લોભો પવહ્ઠઈ;
 દોમાસકયં કજજં, કોડીએ વિ ન નિઠ્ઠિયં. ૧૭.
 નો રક્ખસીસુ ગિજજેજજા, ગંડ-વચ્છાસુણેગચિત્તાસુ;
 જાઓ પુરિસં પલોભિત્તા, ખેલન્તિ જહા વદાસેહિં. ૧૮.
 નારીસુ નો પગિજજેજજા, ઇત્થી વિપ્પજહે અણગારે;
 ધમ્મં ચ પેસલં નચ્યા, તત્થ ઠવેજજ ભિક્ખૂ અપ્પાણં. ૧૯.
 ઇતિ એસ ધમ્મે અક્ખ્યાએ, કવિલેણં ચ વિસુદ્ધપન્નેણં;
 તરિહિન્તિ જે ઉ કાહિન્તિ, તેહિં આરાહિયા દુવે લોગ. ૨૦.

॥ ત્તિ બેમિ. ॥

[ઇઈ કાવિલીયં અટ્ટમં અજ્ઞયણં સમત્તં (૮)]

૯ નમિપ્રવ્રજયા

નમિમિથિલાનોપરાક્રમીરાજાહતો.
આ અધ્યયનમાં નમિરાજના
વૈરાગ્યનો પ્રસંગ નથી બતાવ્યો. પરંતુ
સંસારનો ત્યાગ કરી નમિરાજ
મિથિલાથી દૂર ચાલ્યા જાય છે, ત્યારે
દેવરાજ ઇન્દ્ર નમિ રાજર્ષિના વૈરાગ્યની
પરીક્ષા લેવા બ્રાહ્મણનું રૂપ લઈને આવે છે.

બ્રાહ્મણરૂપધારી ઇન્દ્ર અને નમિ રાજાનો વાર્તાલાપ
એ આ અધ્યયનનો મુખ્ય વિષય છે. ઇન્દ્રે પ્રશ્નો પણ
ગજબના પૂછ્યા છે અને વિરક્તિની જે અભિવ્યક્તિ
કરી છે તે અનુપમ છે. એનો એક નમૂનો-

ઇન્દ્ર કહે છે-

एस अग्नी अ वाऊ अ, एयं डज्जइ मंदिर ।

भयवं ! अतेउरं तेणं, कीसणं नावपेक्खह ? ॥

હે ભગવંત, આ અગ્નિ છે અને વાયુ છે. તમારો
રાજમહેલ આગમાં ખાખ થઈ રહ્યો છે. તમારું અંતઃપુર
(રાણીવાસ) ભડકે બળે છે. છતાં તમે એ કેમ જોતા નથી ?

નમિ રાજર્ષિ જવાબમાં કહે છે-

सुहं वसामो जीवामो जेसिमो नत्थि किंचणं ।

मिहिलाए डज्जमाणीए न मे डज्जइ किंचणं ॥

હે બ્રાહ્મણ, અમે સુખે રહીએ છીએ અને સુખે જીવીએ
છીએ. કોઈ પર-વસ્તુ મારી નથી. મારું કંઈ પણ નથી.
મિથિલા ભડકે બળી રહી છે. મારું કંઈ જ બળતું નથી.'

આવા તો કેટલાયે પ્રશ્નો ને ઉત્તરો ઇન્દ્ર અને
રાજર્ષિની વચ્ચે થાય છે, ઇન્દ્ર રાજર્ષિના જવાબોથી ખૂબ
પ્રભાવિત બને છે, એ પોતાનું મૂળ રૂપ પ્રગટ કરે છે અને
રાજર્ષિના ચરણોમાં મસ્તક નમાવી સ્તુતિ કરે છે. રાજર્ષિની
પ્રદક્ષિણા કરી એ ફરી ફરી એમને પ્રણામ કરે છે.

બાસઠ ગાથાઓના આ અધ્યયનમાં શ્રામણના
સાફલ્યનું બેનમૂન રીતે નિરૂપણ કરવામાં આવ્યું છે.

- યઈઉણ દેવલોગાઓ, ઉવવણ્ણો માણુસમ્મિ લોયમ્મિ;
 ઉવસન્ત -મોહણિજજો, સરઈ પોરાણિયં જાઈ. ૧.
- જાઈ સરિતુ ભગવં, સહસંબુદ્ધો અણુત્તરે ધમ્મે;
 પુત્તં ઠવિતુ રજજે, અભિનિક્ખમઈ નમી રાયા. ૨.
- સો દેવલોગસરિસે, અન્તેઉરવરગઓ વરે ભોએ;
 ભુંજિતુ નમી રાયા, બુદ્ધો ભોએ પરિચ્ચયઈ. ૩.
- મિહિલં સપુરજણવયં, બલમોરોહં ચ પરિજણં સવ્વં;
 ચિચ્ચા અભિનિક્ખન્તો, એગન્ત-મહિટ્ઠિઓ ભયવં. ૪.
- કોલાહલગબ્ભૂતં, આસી મિહિલાએ પવ્વયન્તમ્મિ;
 તઈયા રાયરિસિમ્મિ, નમિમ્મિ અભિનિક્ખમન્તમ્મિ. ૫.
- અબ્ભુટ્ઠિયં રાયરિસિં, પવ્વજજાઠાણમુત્તમં;
 સક્કો માહણરુવેણં, ઈમં વયણમબ્બવી. ૬.
- કિંણુ ભો ! અજજ મિહિલાએ, કોલાહલગસંકુલા;
 સુવ્વન્તિ દારુણા સદ્દા પાસાએસુ ગિહેસુ ય. ૭.
- એયમટ્ઠં નિસામેત્તા, હેઉ કારણયોઈઓ;
 તતો નમી રાયરિસી, દેવિન્દં ઈણમબ્બવી. ૮.

- મિહિલાએ ચેઈએ વચ્છે, સીયચ્છાએ મણોરમે;
 પત્ત-પુષ્ક-ફલોવેએ, બહૂણં બહુગુણે સયા. ૯.
- વાએણ હીરમાણમ્મિ, ચેઈયમ્મિ મણોરમે;
 દુહિયા અસરણા અત્તા, એએ કન્દન્તિ ભો ! ખગા. ૧૦.
- એયમટ્ટં નિસામેત્તા, હેઉ-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમિં રાયરિસિં, દેવિન્દો ઈણમબ્બવી. ૧૧.
- એસ અગ્ગી ય વાઓ ય, એયં ડજ્જતિ મન્દિરં;
 ભગવં અન્તેઉરંતેણં, કીસ ણં નાવવેક્ખહ. ૧૨.
- એયમટ્ટં નિસામિત્તા, હેઉ-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમી રાયરિસી, દેવિન્દં ઈણમબ્બવી. ૧૩.
- સુહં વસામો જીવામો, જેસિ મો નત્થિ કિંચણં;
 મિહિલાએ ડજ્જમાણીએ, ન મે ડજ્જઈ કિંચણં. ૧૪.
- યત્તપુત્ત-કલત્તસ્સ, નિવ્વાવારસ્સ ભિક્ખુણો;
 પિયં ન વિજ્જઈ કિંચિ, અપ્પિયં પિ ન વિજ્જઈ. ૧૫.
- બહું ખુ મુણિણો ભદ્દં, અણગારસ્સ ભિક્ખુણો;
 સવ્વતો વિપ્પમુક્કસ્સ, એગન્તમણુપસ્સઓ. ૧૬.
- એયમટ્ટં નિસામેત્તા, હેઉ-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમિં રાયરિસિં, દેવિન્દો ઈણમબ્બવી. ૧૭.
- પાગારં કારઈત્તાણં, ગોપુરડટ્ટાલગાણિ ય;
 ઓમૂલગ સયગ્ધીઓ, તઓ ગચ્છસિ ખત્તિયા. ૧૮.

- એયમટું નિસામેતા, હેડી-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમી રાયરિસી, દેવિન્દં ઈણમબ્બવી. ૧૯.
- સદ્દં નગરં કિચ્ચા, તવસંવરમગ્ગલં;
 ખન્તિં નિઉણપાગારં, તિગુત્તં દુપ્પહંસયં. ૨૦.
- ધણું પરક્કમં કિચ્ચા, જીવં ચ ઈરિયં સયા;
 ધિઈ ચ કેયણં કિચ્ચા, સચ્ચેણં પલિમન્થએ. ૨૧.
- તવનારાયજુત્તેણં, ભેત્તૂણં કમ્મકંચુયં;
 મુણી વિગયસંગામો, ભવાઓ પરિમુચ્ચઈ. ૨૨.
- એયમટું નિસામેતા, હેડી-કારણ-યોઈઓ;
 તઓ નમિં રાયરિસિં, દેવિન્દો ઈણમબ્બવી. ૨૩.
- પાસાએ કારઈતાણં, વદ્ધમાણગિહાણિ ય;
 વાલગ્ગપોઈયાઓ ય, તતો ગચ્છસિ ખત્તિયા. ૨૪.
- એયમટું નિસામેતા હેડી-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમી રાયરિસી, દેવિન્દં ઈણમબ્બવી. ૨૫.
- સંસયં ખલુ જો કુણઈ, જો મગ્ગેકુણઈ ઘરં;
 જત્યેવ ગન્તુમિચ્છેજજા, તત્થ કુવ્વેજજ સાસયં. ૨૬.
- એયમટું નિસામેતા, હેડી-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમિં રાયરિસિં, દેવિન્દો ઈણમબ્બવી. ૨૭.
- આમોસે લોમહારે ય, ગંઠિભેએ ય તક્કરે;
 નગરસ્સ ખેમં કાઊણં, તતો ગચ્છસિ ખત્તિયા. ૨૮.

એયમટું-નિસામેતા, હેગિ-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમી રાયરિસી, દેવિન્દં ઈણમબ્બવી. ૨૯.
 અસઈ તુ મણુસ્સેહિં, મિચ્છાદંડો પઉંજઈ;
 અકારિણોડત્થ બજ્જન્તિ, મુચ્ચઈ કારઓ જણો. ૩૦.
 એયમટું નિસામિતા, હેગિ-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમિં રાયરિસિં, દેવિન્દો ઈણમબ્બવી. ૩૧.
 જે કેઈ પત્થિવા તુબ્ભં, નાડડણમન્તિ નરાહિવા;
 વસે તે ઠાવઈતાણં, તઓ ગચ્છસિ ખત્તિયા. ૩૨.
 એયમટું નિસામિતા, હેગિ-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમી રાયરિસી, દેવિન્દં ઈણમબ્બવી. ૩૩.
 જો સહસ્સં સહસ્સાણં, સંગામે દુજ્જએ જિણે;
 એગં જિણેજ્જ અપ્પાણં, એસ સે પરમો જઓ. ૩૪.
 અપ્પાણમેવ જુજ્જાહિ, કિં તે જુજ્જેણ બજ્જઓ;
 અપ્પાણમેવ અપ્પાણં, જઈતા સુહમેહએ. ૩૫.
 પંચિન્દિયાણિ કોહં, માણં માયં તહેવ લોભં ચ;
 દુજ્જયં ચેવ અપ્પાણં, સવ્વમપ્પે જિએ જિયં. ૩૬.
 એયમટું નિસામેતા, હેગિ-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમિં રાયરિસિં, દેવિન્દો ઈણમબ્બવી. ૩૭.
 જઈતા વિપુલે જણે, ભોએતા સમણ-માહણે;
 દત્તા ભોચ્ચા ય જટ્ઠા ય, તઓ ગચ્છસિ ખત્તિયા. ૩૮.

- એયમટું નિસામેત્તા હેઉ-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમી રાયરિસી, દેવિન્દં ઈણમબ્બવી. ૩૯.
 જો સહસ્સં સહસ્સાણં, માસે માસે ગવં દએ;
 તસ્સાવિ સંજમો સેઓ, અદિન્તસ્સ વિ કિંચણં. ૪૦.
 એયમટું નિસામેત્તા, હેઉ-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમિં રાયરિસિં, દેવિન્દો ઈણમબ્બવી. ૪૧.
 ઘોરાસમં ચઈતાણં, અણણં પત્થેસિ આસમં;
 ઈહેવ પોસહરઓ, ભવાહિ મણુયાહિવા. ૪૨.
 એયમટું નિસામેત્તા, હેઉ-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમી રાયરિસી, દેવિન્દં ઈણમબ્બવી. ૪૩.
 માસે માસે ઉ જો બાલો, કુસગ્ગેણ તુ ભુંજએ;
 ન સો સક્ખાયધમ્મસ્સ, કલં અગ્ધઈ સોલસિં. ૪૪.
 એયમટું નિસામેત્તા, હેઉ-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમિં રાયરિસિં, દેવિન્દો ઈણમબ્બવી. ૪૫.
 હિરણ્ણં સુવણ્ણં મણિ-મુત્તં, કંસં દૂસં ચ વાહણં;
 કોસં વડ્ઢાવઈતાણં, તઓ ગચ્છસિ ખત્તિયા ! ૪૬.
 એયમટું નિસામેત્તા, હેઉકારણયોઈઓ;
 તઓ નમી રાયરિસી, દેવિન્દં ઈણમબ્બવી. ૪૭.
 સુવણ્ણ-રુપપ્પસ્સ ઉ પવ્વયા ભવે,
 સિયા હુ કેલાસસમા અસંખયા;

- નરસ્સ લુદ્ધસ્સ ન તેહિં કિંચિ,
 ઈચ્છા હુ આગાસસમા અણન્તિયા. ૪૮.
- પુઢવી સાલી જવા ચેવ, હિરણ્ણં પસુભિસ્સહ;
 પડિપુણ્ણં નાલમેગસ્સ, ઈઈ વિજજા તવં ચરે. ૪૯.
- એયમટ્ઠં નિસામેત્તા હેઉ-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમિં રાયરિસિં, દેવિન્દો ઈણમબ્બવી. ૫૦.
- અચ્છેરયમબ્બુદ્ધએ, ભોએ ચયસિ પત્થિવા;
 અસન્તે કામે પત્થેસિ, સંકપ્પેણ વિહણ્ણસિ. ૫૧.
- એયમટ્ઠં નિસામેત્તા, હેઉ-કારણયોઈઓ;
 તઓ નમી રાયરિસી, દેવિન્દં ઈણમબ્બવી. ૫૨.
- સલ્લં કામા વિસં કામા, કામા આસીવિસોવમા;
 કામે પત્થેમાણા, અકામા જન્તિ દુગ્ગઈ. ૫૩.
- અહે વયઈ કોહેણં, માણેણં અહમા ગઈ;
 માયા ગઈ પડિગ્ધાઓ, લોહાઓ દુહઓ ભયં. ૫૪.
- અવઈજિઝઊણ માહણરૂવં, વિઉરુવ્વિઊણ ઈન્દતં;
 વન્દઈ અભિત્થુણન્તો, ઈમાહિં મહુરાહિં વગ્ગૂહિં. ૫૫.
- અહો ! તે નિજિજઓ કોહો, અહો ! માણો પરાજિઓ;
 અહો ! તેનિરક્કિયા માયા, અહો ! લોહો વસીકઓ. ૫૬.
- અહો ! તે અજજવં સાહુ, અહો ! તે સાહુ મદ્દવં;
 અહો ! તે ઉત્તમા ખન્તી, અહો ! તે મુત્તિ ઉત્તમા. ૫૭.

ઈહં સિ ઉત્તમો ભન્તે, પેચ્યા હોહિસિ ઉત્તમો;
 લોગુત્તમુત્તમં ઠાણં, સિદ્ધિં ગચ્છસિ નીરઓ. ૫૮.
 એવં અભિત્યુણાન્તો, રાયરિસિં ઉત્તમાએ સદ્ધાએ;
 પાયાહિણં કરેન્તો, પુણો પુણો વન્દઈ સક્કો. ૫૯.
 તો વન્દિગિણ પાએ, ચક્કંકુસલક્ખણે મુણિવરસ્સ;
 આગાસેણુપ્પઈઓ, લલિયચવલકુંડલતિરીડી. ૬૦.
 નમી નમેઈ અપ્પાણં, સક્ખં સક્કેણ ચોઈઓ;
 ચઈગિણ ગેહં વઈદેહી, સામણ્ણે પજજુવટ્ઠિઓ. ૬૧.
 એવં કરેન્તિ સંબુદ્ધા, પંડિયા પવિયક્ખણા;
 વિણિયટ્ઠન્તિ ભોગેસુ, જહા સે નમી રાયરિસિ. ૬૨.
 ॥ તિ ભેમિ. ॥

[ઈઈ નમિપવ્વજ્જા સમત્તા (૯.)]

છે...છે...છે

卐

卐

કષાયોનું સેવન
એ

કમજોરવૃત્તિને આભારી છે.
સંપત્તિનો સંગ્રહ
એ

કમજોરીનું લક્ષણ છે.

● ● ●

વં...દ...ના

એ

આરાધનાઓનું પ્રવેશદ્વાર છે.

● ● ●

ક્ષય એ શરીરનો રાજરોગ છે.

જ્યારે

અ...હં...કા...ર

એ

આત્માનો રાજરોગ છે.

卐

卐

૧૦
દુઃખપત્રક

‘સમયં ગોચમ ! મા પમાયણ !’-
ભગવાન મહાવીરદેવના મુખમાંથી
નીકળેલું આ વચન ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના
આ અધ્યયનમાં લિપિબદ્ધ થયું છે. આ
અધ્યયનમાં ૩૦ ગાથાઓ છે અને
દરેક ગાથાનું ચોથું પદ આ છે- ‘સમયં ગોચમ ! મા પમાયણ ॥

પળે, પળે, કાણે કાણે જાગ્રત રહેવાનો ઉપદેશ
આ અધ્યયનમાં આપવામાં આવ્યો છે કારણ કે જીવન
કાણભંગુર છે, પ્રમાદ ભયંકર છે, શરીર અને ઈન્દ્રિયોની
શક્તિ કાલિક છે. એટલે આત્મવિશુદ્ધિનો પુરુષાર્થ
કરવામાં આજસ ન હોવી જોઈએ, કાલનો ભરોસો કરવો
જ નહિ.

જીવનની કાણભંગુરતા બતાવતા ભગવંત કહે છે-

‘જેવી રીતે દર્ભના ઘાસ પર પડેલું ઝાકળનું બિંદુ
મળવાર જ ટકે છે, તેવી રીતે મનુષ્યનું જીવન પણ
પળવારનું જ છે, માટે હે ગૌતમ ! એક પળનો પણ
પ્રમાદ ન કર !’

૩૦ ગાથાઓના આ અધ્યયનમાં જાગતા રહેવાની,
ટોલ બજાવીને ઘોષણા કરવામાં આવી છે. પ્રમાદ રહિત
શ્રમણ જ સિદ્ધિગતિ પ્રાપ્ત કરી શકે છે, પ્રમાદી
ભવસાગરમાં ડૂબી જાય છે.

દ્રુમપત્તએ પંડુગએ જહા, નિવડઈ રાઈગણાણ અચ્ચએ;
એવં મણુયાણ જીવિયં, સમયં ગોયમ મા પમાયએ. ૧.

કુસગ્ગે જહ ઓસબિન્દુએ, થોવં ચિદ્દઈ લમ્બમાણએ;
એવં મણુયાણ જીવિયં, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૨.

ઈઈ ઈત્તરિયમ્મિ આઉએ, જીવિયએ બહુપચ્ચવાયએ;
વિહુણાહિ રયં પુરે કડં, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૩.

દુલ્લભે ખલુ માણુસે ભવે, ચિરકાલેણ વિ સવ્વપાણિણં;
ગાઢા ય વિવાગ કમ્મુણો, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ

. ૪. પુઢવીકાય-મઈગઓ, ઉક્કોસં જીવો ઉ સંવસે;
કાલં સંખાતીયં, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૫.

આઉક્કાયમઈગઓ, ઉક્કોસં જીવો ઉ સંવસે;
કાલં સંખાતીયં, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૬.

તેઉક્કાયમઈગઓ, ઉક્કોસં જીવો ઉ સંવસે;
કાલં સંખાતીયં, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૭.

વાઉક્કાયમઈગઓ, ઉક્કોસં જીવો ઉ સંવસે;
કાલં સંખાઈયં, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૮.

વણસ્સઈકાયમઈગઓ, ઉક્કોસં જીવો ઉ સંવસે;
કાલમણ્ણન્તદુરન્તં, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૯.

બેઈન્દિયકાયમઈગઓ, ઉક્કોસં જીવો ઉ સંવસે;
 કાલં સંખેજજ-સન્નિયં, સમયં ગોયમ! મા પમાયએ. ૧૦.
 તેઈન્દકાયમઈગઓ, ઉક્કોસં જીવો ઉ સંવસે;
 કાલં સંખેજજસન્નિયં, સમયં ગોયમ! મા પમાયએ. ૧૧.
 ચઉરિન્દિયકાયમઈગઓ, ઉક્કોસં જીવો ઉ સંવસે;
 કાલં સંખેજજસન્નિયં, સમયં ગોયમ! મા પમાયએ. ૧૨.
 પંચિન્દિયકાયમઈગઓ, ઉક્કોસં જીવો ઉ સંવસે;
 સત્તડટ્ટભવગ્ગહણે, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૧૩.
 દેવે નેરઈએ ય અઈગઓ, ઉક્કોસં જીવો ઉ સંવસે;
 એક્કેક્કભવગ્ગહણે, સમયં ગોયમ! મા પમાયએ. ૧૪.
 એવં ભવસંસારે, સંસરઈ સુભાસુભેહિં કમ્મેહિં;
 જીવો પમાયબહુલો, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૧૫.
 લઘ્ઘણ વિ માણુસત્તણં, આયરિયત્તં પુણરાવિ દુલ્લહં;
 બહવે દસુયા મિલક્ખુયા, સમયં ગોયમ! મા પમાયએ. ૧૬.
 લઘ્ઘણ વિ આયરિયત્તણં, અહીણપંચિન્દિયતા હુ દુલ્લહા;
 વિગલિન્દિયતા હુ દીસઈ, સમયં ગોયમ! મા પમાયએ ૧૭.
 અહીણપંચેન્દિયત્તં પિ સે લભે, ઉત્તમધમ્મસુઈ હુ દુલ્લહા;
 કુતિત્થિનિસેવએ જણે, સમયં ગોયમ! મા પમાયએ. ૧૮.
 લઘ્ઘણ વિ ઉત્તમં સુઈ, સદ્દહણા પુણરાવિ દુલ્લહા;
 મિચ્છન્તનિસેવએ જણે, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૧૯.

ધમ્મં પિ હુ સદ્દહન્તયા, દુલ્લભયા કાએણ ફાસયા;
 ઈહ કામગુણસુ મુચ્છિયા, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૨૦.
 પરિજૂરઈ તે સરીરયં, કેસા પંડુરયા ભવન્તિ તે;
 સે સોયબલે ય હાયઈ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૨૧.
 પરિજૂરઈ તે સરીરયં, કેસા પંડુરયા ભવન્તિ તે,
 સે ચક્ષુબલે ય હાયઈ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૨૨.
 પરિજૂરઈ તે સરીરયં, કેસા પંડુરયા ભવન્તિ તે;
 સે ઘાણબલે ય હાયઈ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૨૩.
 પરિજૂરઈ તે સરીરયં, કેસા પંડુરયા ભવન્તિ તે;
 સે જિબ્ભબલે ય હાયઈ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૨૪.
 પરિજૂરઈ તે સરીરયં, કેસા પંડુરયા ભવન્તિ તે;
 સે ફાસબલે ય હાયઈ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૨૫.
 પરિજૂરઈ તે સરીરયં, કેસા પંડુરયા ભવન્તિ તે;
 સે સવ્વબલે ય હાયઈ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૨૬.
 અરઈ ગંડં વિસૂઈયા, આયંકા વિવિહા કુસન્તિ તે;
 વિહડઈ વિદ્ધંસઈ તે સરીરયં, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૨૭.
 વોચ્છિન્દ સિણ્ણેહમપ્પણો, કુમુયં સારઈયં વ પાણિયં;
 સે સવ્વસિણ્ણેહવજ્જિએ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૨૮.
 ચેચ્યા ણ ધણં ચ ભારિયં, પવ્વઈઓ હિ સિ અણગારિયં;
 માવન્તં પુણ્ણો વિઆવિએ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૨૯.

અવઠજિઝય મિત્ત-બન્ધવં, વિઉલં ચેવ ધણોહસંચયં;
 મા તં બિતિયં ગવેસએ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૩૦.
 ન હુ જિણે અજજ દિસઈ, બહુમએ દિસઈ મગ્ગદેસિએ;
 સંપઈ નેઆઉએ પહે, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૩૧.
 અવસોહિય કંટગાપહં ઓઈણ્ણો સિ પહં મહાલયં;
 ગચ્છસિ મગ્ગંવિસોહિયા, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૩૨.
 અબલે જહ ભારવાહએ, મા મગ્ગે વિસમેહવગાહિયા;
 પચ્છા પચ્છાણુતાવએ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૩૩.
 તિણ્ણો હુ સિ અન્નવં મહં, કિં પુણ ચિક્કસિ તીરમાગઓ?;
 અભિતુર પારં ગમિત્તએ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૩૪.
 અકલેવરસેણિમુસ્સિયા, સિદ્ધિં ગોયમ ! લોયં ગચ્છસિ;
 ખેમં ચ સિવં અણુત્તરં, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૩૫.
 બુદ્ધે પરિનિવ્વુએ ચરે, ગામ ગએ નગરે વ સંજએ;
 સન્તિમગ્ગં ચ વૂહએ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ. ૩૬.
 બુદ્ધસ્સ નિસમ્મ ભાસિયં, સુકહિયમદ્વપદોવસોહિયં;
 રાગં દોસં ચ છિન્દિયા, સિદ્ધિગઈ ગએ ગોયમે. ૩૭.

॥ ત્તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ દુમપત્તયં અજઝયણં સમત્તં. (૧૦)]

卐 卐 卐 卐

૧૧
બહુશ્રુત પૂજા

આ અધ્યયનમાં ભગવંતે સાધુઓને વિનીત બહુશ્રુત બનવાનો ઉપદેશ આપ્યો છે. અવિનીત બહુશ્રુત નથી બની શકતો એટલે કે એ વિશિષ્ટ શાસ્ત્રજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી.

જે ગુરુકુલવાસ કરે છે, યોગોદ્વહન કરે છે, બીજાઓનું શુભ કરે છે, અને જે પ્રિયભાષી છે એ સાધુ શાસ્ત્રજ્ઞાન પામી શકે છે.

હવે બહુશ્રુત મહાત્માને ઉપમાઓ આપવામાં આવી છે તે આ પ્રમાણે છે -

૧. શંખમાં રહેલા દૂધ જેવો, ૨. શ્રેષ્ઠ અશ્વ જેવો, ૩. અશ્વારોહી યોદ્ધા જેવો, ૪. અનેક હાથાણીઓ સાથેના સાઠ વર્ષના હાથી જેવો, ૫. બલિષ્ઠ વૃષભ જેવો, ૬. કેસરીસિંહ જેવો, ૭. વાસુદેવ જેવો, ૮. ચક્રવર્તી જેવો, ૯. શકેન્દ્ર જેવો, ૧૦. સૂર્ય જેવો, ૧૧. ચન્દ્ર જેવો, ૧૨. ધાન્યના ભંડાર જેવો, ૧૩. ‘સુદર્શના’ નામના જંબૂવૃક્ષ જેવો, ૧૪. મેરુ પર્વત જેવો, ૧૫. સ્વયંભૂરમણ સમુદ્ર જેવો.

બત્રીશ ગાથાઓના આ અધ્યયનમાં ભગવંતે સાધુને બહુશ્રુત બનવાનો, અને બહુશ્રુતોનો વિનય કરવાનો ઉપદેશ આપ્યો છે. બહુશ્રુતોનો ગુણ વૈભવ તથા ઉત્તમોત્તમ વ્યક્તિત્વ પ્રગટ કર્યું છે.

- સંજોગા વિષ્ણુમુક્કસ્સ, અણગારસ્સ ભિક્ખુણો;
 આયારં પાઉકરિસ્સામિ, આણુપુલ્લિં સુણેહ મે. ૧.
- જે યાવિ હોઈ નિલ્લિજ્જે, થદ્દે લુદ્દે અનિગ્ગહે;
 અભિક્ખણં ઉલ્લવઈ, અવિણીએ અબહુસ્સુએ. ૨.
- અહ પંચહિં ઠાણેહિં, જેહિં સિક્ખા ન લબ્ભઈ;
 થમ્મા કોહા પમાએણં, રોગેણાહલસ્સએણ ય. ૩.
- અહ અટ્ઠહિં ઠાણેહિં, સિક્ખા-સીલે તિ વુચ્ચઈ;
 અહસ્સિરે સયા દન્તે, ન ય મમ્મમુયાહરે. ૪.
- નાસીલેણ વિસીલે, ન સિયા અઈલોલુએ;
 અકોહણે સચ્ચરએ, સિક્ખાસીલે તિ વુચ્ચઈ. ૫.
- અહ ચોદ્દસહિં ઠાણેહિં, વટ્ટમાણે ઉ સંજએ;
 અવિણીએ વુચ્ચઈ સો ઉ, નિલ્લાણં ચ ણ ગચ્છઈ. ૬.
- અભિક્ખણં કોહી ભવઈ, પબન્ધં ચ પકુલ્લઈ;
 મિત્તિજ્જમાણો વમઈ, સુયં લદ્ધૂણ મજ્જઈ. ૭.
- અવિ પાવપરિક્ખેવી, અવિ મિત્તેસુ કુપ્પઈ,
 સુપ્પિયસ્સાવિ મિત્તસ્સ, રહે ભાસઈ પાવગં. ૮.
- પઈણવાઈ દુહિલે, થદ્દે લુદ્દે અણિગ્ગહે;
 અસંવિભાગી અચિયત્તે, અવિણીએ તિ વુચ્ચઈ. ૯.

- અહ પણ્ણરસહિં ઠાણેહિં, સુવિણીએ તિ વુચ્ચઈ;
નીયાવત્તી અચવલે, અમાઈ અકુતૂલલે. ૧૦.
- અપ્પં ચ અભિક્ખવઈ, પબન્ધં ચ ન કુવ્વઈ;
મેત્તિજજમાણો ભયઈ, સુયં લહ્હું ન મજ્જઈ. ૧૧.
- ન ય પાવપરિક્ખેવી, ન ય મિત્તેસુ કુપ્પઈ;
અપ્પિયસ્સાવિ મિત્તસ્સ, રહે કલ્લાણ ભાસઈ. ૧૨.
- કલહ-ડમરવજ્જએ, બુદ્ધે અભિજાઈએ;
હિરિમં પડિસંલીણે, સુવિણીએ તિ વુચ્ચઈ. ૧૩.
- વસે ગુરુકુલે નિચ્ચં, જોગવં ઉવહાણવં;
પિયંકરે પિયંવાઈ, સે સિક્ખં લહ્હુમરિહઈ. ૧૪.
- જહા સંખમ્મિ પયં, નિહિયં દુહઓ વિ વિરાયઈ;
એવં બહુસ્સુએ ભિક્ખૂ, ધમ્મો કિત્તી તહા સુયં. ૧૫.
- જહા સે કમ્મોયાણં, આઈણ્ણે કન્થએ સિયા,
આસે જવેણ પવરે, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ. ૧૬.
- જહાડડઈણ્ણ સમારૂઢે, સૂરે દઢપરક્કમે;
ઉભઓ નન્દિઘોસેણં, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ. ૧૭.
- જહા કરેણુપરિકિન્ને, કુંજરે સઢ્ઢિહાયણે;
બલવન્તે અપ્પડિહએ, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ. ૧૮.
- જહા સે તિક્ખસિંગે, જાયક્ખન્થે વિરાયઈ;
વસહે જૂહાહિવઈ, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ. ૧૯.

- જહા સે તિક્ખદાઢે, ઉદગ્ગે દુપ્પહંસએ; ૨૦.
 સીહે મિયાણ પવરે, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ.
- જહા સે વાસુદેવે, સંખ-ચક્ક-ગદાધરે; ૨૧.
 અપ્પડિહયબલે જોહે, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ.
- જહા સે ચાઉરન્તે, ચક્કવટ્ટી મહિઠ્ઠિએ; ૨૨.
 ચોદ્દસરયણાહિવઈ, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ.
- જહા સે સહસ્સક્ખે, વજ્જપાણી પુરન્દરે; ૨૩.
 સક્કે દેવાહિવઈ, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ.
- જહા સે તિમિરવિહંસે, ઉત્તિક્કન્તે દિવાકરે, ૨૪.
 જલન્તે ઈવ તેએણં, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ.
- જહા સે ઉડુવઈ ચન્દે, નક્ખત્તપરિવારિએ; ૨૫.
 પડિપુણ્ણે પુણ્ણમાસીએ, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ.
- જહા સે સામાઈયાણં, કોટ્ટાગારે સુરક્ખિએ; ૨૬.
 નાણાધન્નપડિપુત્તે, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ.
- જહા સા દુમાણ પવરા, જમ્બૂ નામ સુદંસણા; ૨૭.
 અણાઢિયસ્સ દેવસ્સ, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ.
- જહા સા નઈણ પવરા, સલિલા સાગરંગમા; ૨૮.
 સીયા નીલવન્ત-પહવા, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ.
- જહા સે નગાણ પવરે, સુમહં મન્દરે ગિરી; ૨૯.
 નાણોસહિપજ્જલિએ, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ.

જહા સે સયંભુરમણે, ઉદહી અકૂખઓદએ;
નાણારયણપડિપુણે, એવં ભવઈ બહુસ્સુએ. ૩૦.

સમુદ્દગંભીરસમા દુરાસયા,
અચક્કિયા કેણઈ દુપ્પહંસયા;
સુયસ્સ પુણ્ણા વિપુલસ્સ તાઈણો,
ખવેત્તુ કમ્મં ગઈમુત્તમં ગયા. ૩૧.

તમ્હા સુયમહિદ્ધિજજા, ઉત્તમદ્ધગવેસએ;
જેણડપ્પાણં પરં ચેવ, સિદ્ધિં સંપાઉણિજજાસિ. ૩૨.

॥ ત્તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ બહુસ્સુયપુજજં સમત્તં. (૧૧)]

૧૨ હરિકેશીય

ચંડાલ કુળમાં જન્મેલા,
'હરિકેશી મુનિનો પરિચય આપતા
ભગવાન કહે છે :

સોવાગ કુલસંભૂઓ ગુણુત્તરધરો મુળી ।
હરિએસબલોનામંઆસીભિક્ષૂજિહંદિઓ ॥

ચંડાલ કુળમાં જન્મેલા, ઉત્કૃષ્ટ ગુણોને ધારણ
કરવાવાળા અને જિતેન્દ્રિય એવા 'હરિકેશબલ' નામે
સાધુ હતા.

જિનશાસનમાં 'હરિકેશી મુનિ'નામે પ્રસિદ્ધ આ ઉગ્ર
તપસ્વી મુનિરાજ માસદામણની તપસ્યા પૂરી થયા પછી
ભિક્ષા લેવા નીકળ્યા છે.

એક સ્થાનમાં બ્રાહ્મણો યજ્ઞ કરી રહ્યા છે ત્યાં તેઓ
જાય છે. મુનિનો અતિ કૃશ દેહ, જીર્ણ અને મલિન વસ્ત્ર,
કુરૂપતા વગેરે જોઈને બ્રાહ્મણ હસે છે, મશ્કરી કરે છે,
કઠોર વેણ કહે છે, અપમાન-તિરસ્કાર કરે છે, તોયે
મુનિરાજ શાંત રહે છે. કશું જ બોલતા નથી. પરંતુ આ
મહામુનિની સેવામાં રહેલો 'તિન્દુક વૃક્ષવાસી યજ્ઞ' મુનિના
શરીરમાં પ્રવેશ કરી બ્રાહ્મણોની સાથે વાત કરે છે અને
ભિક્ષા માગે છે. બ્રાહ્મણ ના કહે છે,

તે માહણા જાઙ્ઘિજ્ઞાવિહુણા તાઙ્ઘં તુ ખેત્તાઙ્ઘ સુપાવગાઙ્ઘ ।
જાતિ-વિદ્યા વિનાનો બ્રાહ્મણ એ અત્યંત પાપરૂપક્ષેત્ર છે.

બ્રાહ્મણો મુનિરાજને યજ્ઞના સ્વરૂપ વિષે પૂછે છે.
મુનિરાજ એમને યથાર્થ સ્વરૂપ સમજાવે છે.

૪૭ ગાથાઓનું આ અધ્યયન ખૂબજ રોચક છે,
બોધદાયી છે અને મનનીય છે.

સોવાગકુલસંભૂઓ, ગુણુતારધરો મુણી;
 હરિએસ બલો નામ, આસિ ભિક્ષૂ જિઈન્દિઓ. ૧.
 ઈરિ-એસણ-ભાસાએ, ઉચ્ચારસમિઈસુ ય;
 જઓ આદાણ-નિક્ખેવે, સંજઓ સુસમાહિઓ. ૨.
 મણગુત્તો વઈગુત્તો, કાયગુત્તો જિઈન્દિઓ;
 ભિક્ષુકા બમ્મઈજજમ્મિ, જન્નવાડમુવટ્ટિઓ. ૩.
 તં પાસિઉણમેજજન્તં, તવેણ પરિસોસિયં;
 પન્તોવહિઉવગરણં, ઓવહસન્તિ અણારિયા. ૪.
 જાઈમયપડિબદ્ધા, હિંસગા અજિઈન્દિયા;
 અબમ્મ-ચારિણો બાલા, ઈમં વયણમબ્બવી. ૫.
 કયરે આગચ્છઈ દિત્તરૂવે,

કાલે વિકરાલે ફોક્કનાસે;

ઓમ ચેલગે પંસુપિસાયભૂએ,

સંકરદૂસં પરિહરિય કણ્ઠે. ? ૬.

કયરે તુમં ઈય અદંસણિજ્જે ?,

કાએ વ આસા ઈહ માગઓ સિ?;

ઓમચેલયા ! પંસુપિસાયભૂયા !,

ગચ્છ ક્ખલાહિ કિમિહં ઠિઓ સિ. ? ૭.

જક્ખો તહિં તિન્દુયરુક્ખવાસી,
 અણુ-કમ્પઓ તસ્સ મહામુણિસ્સ;
 પચ્છાયઈતા નિયગં સરીરં,
 ઈમાઈ વયણાઈ ઉદાહરિત્થા. ૮.
 સમણો અહં સંજઓ બમ્મચારી,
 વિરઓ ધણ-પયણ-પરિગ્ગહાઓ;
 પરપ્પ-વિત્તસ્સ ઉ ભિક્ખકાલે,
 અણ્ણસ્સ અટ્ઠા ઈહ માગઓ મિ. ૯.
 વિયરિજ્જઈ ખજ્જઈ ભુજ્જઈ ય,
 અણ્ણં પભૂયં ભવયાણમેયં;
 જાણેહ મે જાયણજ્ઞવિણો ત્તિ,
 સેસાવસેસં લહઉ તવસ્સી. ૧૦.
 ઉવક્ખં ભોયણ માહણાણં,
 અત્તઢ્ઠિયં સિદ્ધમિહેગપક્ખં;
 ન ઉ વયં એરિસમણ-પાણં,
 દાહામુ તુજ્ઞં કિમિહં ઠિઓ સિ ? ૧૧.
 થલેસુ બીયાઈ વવન્તિ કાસંગા,
 તહેવ નિન્નેસુ ય આસસાએ;
 એયાએ સદ્ધાએ દલાહ મજ્ઞં,
 આરાહએ પુણ્ણમિણં તુ ખેત્તં. ૧૨.
 ખેત્તાણિ અમ્હં વિઈયાણિ લોએ,
 જહિં પઈણ્ણા વિરુહન્તિ પુણ્ણા;

જે માહણા જાઈ-વિજજોવવેયા,
તાઈ તુ ખેત્તાઈ સુપેસલાઈ. ૧૩.

કોહો ય માણો ય વહો ય જેસિં,
મોસં અદતં ચ પરિગ્ગહો ય;
તે માહણા જાઈ-વિજજાવિહૂણા,
તાઈ તુ ખેત્તાઈ સુપાવગાઈ. ૧૪.

તુબ્ભેડત્થ ભો ! ભારહરા ગિરાણં,
અટ્ટં ન જાણોહ અહિજજ વેએ;
ઉચ્ચાવયાઈ મુણિણો ચરન્તિ,
તાઈ તુ ખેત્તાઈ સુપેસલાઈ. ૧૫.

અજઝાવયાણં પડિકૂલભાસી,
પભાસસે કિણ્ણુ સગાસે અમ્હં;
અવિ એયં વિણ્ણસ્સઉ અણ્ણ-પાણં,
ન ય ણં દાહામુ તુહં નિયંઠા ! ૧૬.

સમિઈહિં મજ્ઝં સુસમાહિયસ્સ,
ગુત્તીહિં ગુત્તસ્સ જિઈન્દિયસ્સ;
જઈ મે ન દાહિત્થ અહેસણિજ્ઝં,
કિમજ્જ જણ્ણાણ લભિત્થ લાભં ?. ૧૭.

કે એત્થ ખત્તા ઉવજોઈયા વા,

અજઝાવયા વા સહ ખંડિએહિં;

એયં તુ દંડેણ ફલેણ હન્તા,

કણ્ઠમ્મિ ઘેતૂણ ખલેજજ જો ણં. ૧૮.

અજઝાવયાણં વયણં સુણેતા,

ઉદ્ધાઈયા તત્થ બહૂ કુમારા;

દંડેહિં વેત્તેહિં કસેહિં ચેવ,

સમાગયા તં ઈસિ તાલયન્તિ. ૧૯.

રન્નો તહિં કોસલિયસ્સ ધૂયા,

ભદ્દત્તિ નામેણ અનિન્દિયંગી;

તં પાસિયા સંજયં હમ્મમાણં,

કુદ્ધે કુમારે પરિનિવ્વવેઈ. ૨૦.

દેવાભિઓગેણ તિઓઈ-એણં,

દિત્તા મુ રણ્ણા મણ્ણા ન ઝાયા;

નરિન્દ-દેવિન્દડભિવન્દિએણં,

જેણ્ણમિ વંતા ઈસિણ્ણા સ એસો. ૨૧.

એસો હુ સો ઉગ્ગતવો મહપ્પા,

જિઈન્દિઓ સંજઓ બમ્મયારી;

જો મે તયા નેચ્છઈ દિજજમાણી,

પિઉણ્ણા સયં કોસલિએણ રણ્ણા. ૨૨.

મહાજસો એસ મહાણુભાગો,
 ધોરવ્વઓ ધોરપરકકમો ય;
 મા એયં હીલેહ અહીલણિજજં,
 મા સવ્વે તેએણ ભે નિદ્દહેજજા. ૨૩.
 એયાઈં તીસે વયણાઈં સોચ્યા,
 પત્તીએ ભદ્દાએ સુભાસિયાઈં;
 ઈસિસ્સ વેયાવડિયક્રયાએ,
 જક્ખા કુમારે વિનિવારયન્તિ. ૨૪.
 તે ધોરરૂવા ઠિય અન્તલિક્ખે,
 અસુરા તહિં તં જણં તાલયન્તિ;
 તે ભિન્નદેહે રુહિરં વમન્તે,
 પાસિત્તુ ભદ્દા ઈણમાહુ ભુજજો. ૨૫.
 ગિરિં નહેહિં ખણહ,
 અયં દન્તેહિં ખાયહ;
 જાયતેયં પાએહિં હણહ,
 જે ભિક્ખું અવમણણહ. ૨૬.
 આસીવિસો ઉગ્ગતવો મહેસી,
 ધોરવ્વઓ ધોરપરકકમો ય;
 અગણિં વ પક્ખન્દ પયંગસેણા,
 જે ભિક્ખુયં ભત્તકાલે વહેહ. ૨૭.

સીસેણા એયં સરણં ઉવેહ,

સમાગયા સવ્વજણેણા તુબ્ભે;

જઈ ઈચ્છહ જીવિયં વા ધણં વા,

લોયં પિ એસો કુવિઓ ડહેજજા. ૨૮.

અવહેડિય પટ્ટિસઉત્તમંગે,

પસારિયા બાહુ અકમ્મચેટ્ટે;

નિબ્ભેરિયચ્છે રુહિરં વમન્તે,

ઉઠ્ઠંમુહે નિગ્ગયજ્જહ-નેત્તે. ૨૯.

તે પાસિયા ખણ્ણિય કટ્ઠભૂએ,

વિમણો વિસજ્જો અહ માહણો સો;

ઈસિં પસાએઈ સભારિયાઓ,

હીલં ચ નિન્દં ચ ખમાહ ભન્તે! ૩૦.

બાલેહિં મૂઢેહિં અયાણએહિં,

જં હીલિયા તસ્સ ખમાહ ભન્તે!;

મહપ્પસાયા ઈસિણો ભવન્તિ,

ન હૂ મુણી કોવપરા ભવન્તિ. ૩૧

પુત્વિં ચ ઈણ્ણિં ચ અણાગયં ચ,

મણાપ્પઓસો ન મે અત્થિ કોઈ;

જક્ખા હુ વેયાવડિયં કરેન્તિ,

તમ્હા હુ એએ નિહયા કુમારા. ૩૨.

અત્યં ચ ધમ્મં ચ વિયાણમાણા,

તુબ્ભે ન વિ કુપ્પહ ભૂઈપન્ના;
તુબ્ભં તુ પાએ સરણં ઉવેમો,

સમાગયા સવ્વજણોણ અમ્હે. ૩૩.
અચ્ચેમો તે મહાભાગ !,

ન તે કિંચિ ન અચ્ચિમો;
ભુંજાહિ સાલિમં કૂરં,

નાણાવંજણસંજુયં. ૩૪.

ઈમં ચ મે અત્થિ પભૂયમણ્ણં,

તં ભુંજસૂ અમ્હ અણુગ્ગહટ્ઠા;
બાહં તિ પડિચ્છઈ ભત્ત પાણં,

માસસ્સ ઊ પારણએ મહપ્પા. ૩૫.
તહિયં ગન્ધોદય-પુષ્કવાસં,

દિવ્વા તહિં વસુહારા ય વુટ્ઠા;
પહયાઓ દુન્દુહીઓ સુરેહિં,

આગાસે અહોદાણં ચ ઘુટ્ટં. ૩૬
સક્ખં ખુ દીસઈ તવોવિસેસો,

ન દીસઈ જાઈવિસેસો કોઈ;
સોવાગપુત્તં હરિએસસાહું,

જસ્સેરિસા ઈદ્ધિ મહાણુભાગા. ૩૭.
કિં માહણા ! જોઈસમારભન્તા,

ઉદએણ સોહિં બહિયા વિમગ્ગહા;

જં મગગહા બાહિરિયં વિસોહિં,
 ન તં સુદિટ્ટં કુસલા વયન્તિ. ૩૮.
 કુસં ચ જૂવં તણ-કટ્ટમગ્ગિં,
 સાયં ચ પાયં ઉદગં કુસન્તા;
 પાણાઈ ભૂયાઈ વિહેડયન્તા,
 ભુજજો વિ મન્દા ! પકરેહ પાવં. ૩૯.
 કહં ચરે ભિક્ખુ ! વયં જયામો,
 પાવાઈ કમ્માઈ પણુલ્લયામો ?;
 અક્ખાહિણો સંજય ! જક્ખપૂઈયા !,
 કહં સુજટ્ટં કુસલા વયન્તિ ? ૪૦.
 છજજીવકાએ અસમારભન્તા,
 મોસં અદત્તં ચ અસેવમાણા;
 પરિગ્ગહં ઈત્થિઓ માણ માયં,
 એયં પરિત્થાય ચરન્તિ દન્તા. ૪૧.
 સુસંવુડા પંચહિં સંવરેહિં,
 ઈહ જીવિયં અણવકંખમાણા;
 વોસકકાયા સુચિયત્તદેહા,
 મહાજયં જયઈ જત્તસિટ્ટં. ૪૨.
 કે તે જોઈ ? કે વં તે જોઈઠાણા ?,
 કા તે સુયા ? કિં વ તે કારિસંગં ?;

એહા ય તે કયરા સન્તિ ભિક્ષૂ ?,

કયરેણ હોમેણ હુણાસિ જોઈ ? ૪૩.
તવો જોઈ જીવો જોઈઠાણં,

જોયા સુયા સરીરં કારિસંગં;
કમ્મં એહા સંજમ-જોગ સન્તી,
હોમં હુણામિ ઈસિણં પસત્થં. ૪૪.

કે તે હરએ ? કે ય સન્તિતિત્થે?,
કહિં સિણ્હાઓ વ રયં જહાસિ ?;
આઈક્ખણો સંજય ! જક્ખપૂઈયા !,
ઈચ્છામુ નાઉં ભવઓ સકાસે. ૪૫.

ધમ્મે હરએ બમ્મે સન્તિતિત્થે,
અણાઈલે અત્તપસણ્ણલેસે;
જહિંસિણ્હાઓ વિમલો વિસુદ્ધો,
સુસીઈભૂઓ પજહામિ દોસં. ૪૬.

એયં સિણ્ણાણં કુસલેહિં દિટ્ઠં,
મહાસિણ્ણાણં ઈસિણં પસત્થં,
જહિંસિણ્હાયા વિમલા વિસુદ્ધા,
મહારિસી ઉત્તમં ઠાણ પત્તા. ૪૭

॥ તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ હરિએસિજજં સમત્તં (૧૨)]

卐卐卐卐卐卐卐卐卐卐

વીતરાગપ્રભુની વાણી કેવી ?

મોહ-વિષનું મારણ છે.
ભવદુઃખનું વારણ છે.
શિવસુખનું કારણ છે.

વીરનિર્વાણ પછી

૧૦૦ વર્ષના ગાળામાં
છ વાચનાઓ થવા પામી છે.
બીજાના દોષ જોવા
એ
કાદવને ચૂંથવા જેવું છે.
જ્યારે
બીજાના ગુણનું દર્શન
એ
એ આત્મદર્શનની ભૂમિકા છે.

卐卐卐卐卐卐卐卐卐卐

૧૩ ચિત્રસંભૂતીય

આ તેરમા અધ્યયનમાં બે ભાઈઓના ઉત્થાન અને પતનની કથા છે. ચિત્ર અને સંભૂતિ નામે બે ભાઈઓ દીક્ષા લે છે, હસ્તિનાપુરનો ચક્રવર્તી રાજા પટરાણીની સાથે વંદના કરવા જાય છે. વંદના કરતી વખતે રાણીનો

અંબોડો છૂટી જાય છે અને એના કેશનો મુલાયમ સ્પર્શ સંભૂતિ મુનિને થાય છે. પરિણામે એમનું મન વૈષયિક સુખવાસનાથી ગ્રસ્ત થાય છે. તેઓ પ્રતિજ્ઞા કરે છે કે ‘મારા તપના ફળ રૂપે મને ચક્રવર્તીપદ મળે!’ તેઓ મરીને સ્વર્ગમાં જાય છે. ત્યાંથી ચ્યવન યતા બ્રહ્મ રાજાને ઘેર એમનો જન્મ થાય છે. ‘બ્રહ્મદત્ત’ એવું એમનું નામ પડે છે.

ચિત્રમુનિ પણ સ્વર્ગમાં જાય છે. ત્યાંથી તેઓ પુરિમતાલ નામે નગરમાં ધનસાર નામે શ્રેષ્ઠિને ઘેર પુત્રરૂપે અવતરે છે. એમનું નામ ગુણસાર પડે છે. તેઓ યુવાવસ્થામાં સાધુ બની જાય છે.

કાંપિત્યપુરમાં ગુણસાર મુનિ બ્રહ્મદત્ત ચક્રવર્તીને મળે છે. એ વખતે બ્રહ્મદત્તને જાતિસ્મરણ જ્ઞાન થાય છે. એ ચિત્રમુનિને પૂર્વજન્મોનો સંબંધ બતાવે છે. ચિત્રમુનિ બ્રહ્મદત્તને ઉપદેશ દે છે. અને સંસારનો ત્યાગ કરી સાધુજીવન ધારણ કરવાની પ્રેરણા આપે છે. જવાબમાં બ્રહ્મદત્ત ચિત્રમુનિને ફરી સંસારી થવાનો આગ્રહ કરે છે. બંનેની વચ્ચે ખૂબ રસપ્રદ વાર્તાલાપ થાય છે. બ્રહ્મદત્ત ખૂબ કામાસક્ત છે. ચિત્રમુનિની વાત એ માનતો નથી. ચિત્રમુનિ ચાલ્યા જાય છે. બ્રહ્મદત્ત મરીને સાતમી નરકમાં જન્મ લે છે. ગુણસાર મુનિ (પૂર્વજન્મના ચિત્રમુનિ) તમામ કર્મોનો નાશ કરી મોક્ષ પ્રાપ્તિ કરે છે.

પાંત્રીશ ગાથાઓના આ અધ્યયનમાં ‘નિચાણાથી મળેલો સુખવૈભવ જીવાત્માને દુર્ગતિમાં લઈ જાય છે, એ વાત સ્પષ્ટ કરી છે.

- જાઈપરાજિઓ ખલુ, કાસિ નિયાણં તુ ઉત્થિણ-પુરમ્મિ;
 ચુલણીએ બમ્મદત્તો, ઉવવત્તો પઉમગુમ્માઓ. ૧.
- કમ્પિલ્લે સમ્ભૂઓ, ચિત્તો પુણ જાઓ પુરિમતાલમ્મિ;
 સેટ્ઠિકુલમ્મિ વિસાલે, ધમ્મં સોઊણ પવ્વઈઓ. ૨.
- કમ્પિલ્લમ્મિ ય નયરે, સમાગયા દો વિ ચિત્ત-સમ્ભૂયા;
 સુહ-દુક્ખફલવિવાગં કહેન્તિ તે એગમેગસ્સ. ૩.
- ચક્કવટ્ટી મહિટ્ટીઓ, બમ્મદત્તો મહાયસો;
 ભાયરં બહુ-માણેણ, ઈમં વયણમબ્બવી. ૪.
- આસીમો ભાયરા દો વિ, અત્તમત્તવસાણુગા;
 અત્તમત્તમણૂરતા, અત્તમત્તહિએસિણો. ૫.
- દાસા દસત્તે આસી, મિગા કાલિંજરે નગે;
 હંસા મયંગતીરાએ, સોવાગા કાસિભૂમિએ. ૬.
- દેવા ય દેવ-લોગમ્મિ, આસિ અમ્હે મહિટ્ઠિયા;
 ઈમાણો છટ્ઠિયા જાઈ, અત્તમત્તેણ જા વિણા. ૭.
- કમ્મા નિદાણપગડા, તુમે રાયં ! વિચિન્તિયા;
 તેસિં ફલવિવાગેણ, વિપ્પઓગમુવાગયા. ૮.
- સચ્ચ-સોયપ્પગડા, કમ્મા મએ પુરા કડા;
 તે અજ્જ પરિભુંજામો, કિં નુ ચિત્તો વિ સે તહા? ૯.

સવ્વં સુચિણ્ણં સફલં નરાણં,

કડાણ કમ્માણ ન મોક્ખુ અત્થિ;

અત્થેહિં કામેહિં ય ઉત્તમેહિં,

આયા મમં પુણ્ણફલોવવેએ. ૧૦.

જાણાહિ સંભૂય! મહાણુભાગં,

મહિઢ્ઢિયં પુત્તફલોવવેયં;

ચિત્તં પિ જાણાહિ તહેવ રાયં !

ઈઢ્ઢી જુઈ તસ્સ વિ ય પ્પભૂયા. ૧૧.

મહત્થરુવા વયણ્ણપ્પભૂયા,

ગાહાડણુગીયા નરસંઘમજ્જે;

જં ભિક્ખુણ્ણો સીલગુણોવવેયા,

ઈહં જયન્તે સમણ્ણો મિ જાઓ. ૧૨.

ઉચ્ચોદ્દએ મહુ કકકે ય બમ્ભે,

પવેઈયા આવસહા ય રમ્મા;

ઈમં ગિહં વિત્ત ધણ્ણપ્પભૂયં,

પસાહિ પંચાલગુણોવવેયં. ૧૩.

નટ્ટેહિં ગીએહિં ય વાઈએહિં,

નારીજણ્ણાઈ પરિચારયન્તો;

ભુંજાહિં ભોગાઈ ઈમાઈ ભિક્ખૂ,

મમ રોયઈ પવ્વજજા હુ દુક્ખં. ૧૪.

તં પુવ્વનેહેણ કયાણુરાગં,
 નરાહિવં કામગુણેસુ ગિદ્ધં;
 ધમ્મસ્સિઓ તસ્સ હિયાણુપેહી,
 ચિત્તો ઇમં વક્કમુદાહરિત્થા. ૧૫.

સવ્વં વિલવિયં ગીયં,
 સવ્વં નટ્ટં વિડમ્બણા;
 સવ્વે આભરણા ભારા,
 સવ્વે કામા દુહાવહા. ૧૬.

બાલાભિરામેસુ દુહાવહેસુ,
 ન તં સુહં કામગુણેસુ રાયં!;
 વિરત્તકામાણ તવોધણાણં,
 જં ભિક્ખુણં સીલગુણે રયાણં. ૧૭.

નરિંદ જાઈ અધમા નરાણં,
 સોવગજાઈ દુહઓ ગયાણં;
 જહિં વયં સવ્વજણસ્સ વેસા,
 વસીય સોવાગનિવેસણેસુ. ૧૮.

તીસે ય જાઈય ઉ પાવિયાએ,
 વુત્થા મુ સોવાગનિવેસણેસુ;
 સવ્વસ્સ લોગસ્સ દુગુંછણિજ્જા,
 ઇહં તુ કમ્માઈ પુરેકડાઈ. ૧૯.

સો દાણિ સિં રાય મહાણુભાગો,
 મહિદ્ધિઓ પુણ્ણફલોવવેઓ;
 ચઈતુ ભોગાઈ અસાસયાઈ,
 આદાણહેઉં અભિનિક્ખમાહિ. ૨૦.
 ઈહ જીવિએ રાય અસાસયમ્મિ,
 ધણિયં તુ પુણ્ણાઈ અકુવ્વમાણો;
 સે સોયઈ મચ્ચુમુહોવણીએ,
 ધમ્મં અકાઝિણ પરંમ્મિ લોએ. ૨૧.
 જહેહ સીહો વ મિયં ગહાય,
 મચ્ચૂ નરં નેઈ હુ અન્તકાલે;
 ન તસ્સ માયા વ પિયા વ ભાયા,
 કાલમ્મિ તમ્મંસહરા ભવન્તિ. ૨૨.
 ન તસ્સ દુક્ખં વિભયન્તિ નાયઓ,
 ન મિત્તવગ્ગા ન સુયા ન બંધવા;
 એગો સયં પચ્ચણુહોઈ દુક્ખં,
 કત્તારમેવા અણુજાઈ કમ્મં. ૨૩.
 ચેચ્ચા દુપયં ચ ચઉપ્પયં ચ,
 ખેત્તં ગિહં ધણ ધન્નં ચ સવ્વં;
 સકમ્મભિઈઓ અવસો પયાઈ,
 પરં ભવં સુંદર પાવગં વા. ૨૪.
 તમેગયં તુચ્છસરીરગં સે,
 ચિઈગયં દહિય ઉ પાવગેણં;

ભજજા ય પુત્તો વિ ય નાયઓ ય,
 દાયારમશં અણુસંકમન્તિ. ૨૫.
 ઉવણિજજઈ જીવિયમપ્પમાયં,
 વણણં જરા હરઈ નરસ્સ રાયં !;
 પંચાલરાયા વયણં સુણાહિ,
 મા કાસિ કમ્માણિ મહાલયાણિ. ૨૬.
 અહં પિ જાણામિ જહેહ સાહૂ,
 જં મે તુમં સાહસિ વક્કમેયં;
 ભોગા ઈમે સંગકરા ભવન્તિ,
 જે દુજજયા અજજો અમ્હારિસેહિં. ૨૭.
 હત્થિણ-પુરમ્મિ ચિત્તા !,
 દઢ્ઢણં નરવઈ મહિઢ્ઠીયં;
 કામભોગેસુ ગિદ્ધેણં,
 નિદાણમસુહં કડં. ૨૮.
 તસ્સ મે અપડિકન્તસ્સ,
 ઈમં એયારિસં ફલં;
 જાણમાણો વિ જં ધમ્મં,
 કામભોગેસુ મુચ્છિઓ. ૨૯.
 નાગોજહા પંકજલાવસન્નો,
 દટ્ટું થલં નાભિસમેઈ તીરં;
 એવં વયં કામગુણેસુ ગિદ્ધા,
 ન ભિક્ખુણો મગ્ગમણુવ્વયામો. ૩૦.

અચ્ચેઈ કાલો તૂરન્તિ રાઈઓ,
 ન યાવિ ભોગા પુરિસાણ નિચ્યા;
 ઉવેચ્ય ભોગા પુરિસં ચયન્તિ,
 દુમં જહા ખીણફલં વ પક્ખી. ૩૧.
 જઈ તા સિ ભોગે ચઈઉં અસત્તો,
 અજજાઈ કમ્માઈ કરેહિ રાયં,
 ધમ્મે ઠિઓ સવ્વપયાણુકમ્પી,
 તો હોહિસિ દેવો ઈઓ વિઉવ્વી. ૩૨.
 ન તુજઝ ભોએ ચઈઉણ બુદ્ધિ,
 ગિદ્ધો સિ આરમ્મપરિગ્ગહેસુ;
 મોહં કઓ એત્તિઓ વિપ્પલાવો,
 ગચ્છામિ રાયં આમન્તિઓ સિ. ૩૩.
 પંચાલરાયા વિ ય બમ્મદત્તો,
 સાહુસ્સ તસ્સા વયણં અકાઉં;
 અણુત્તરે ભુંજિય કામભોએ,
 અણુત્તરે સો નરએ પવિટ્ઠો. ૩૪.
 ચિત્તો વિ કામેહિં વિરત્તકામો,
 ઉદગ્ગચારિત્તતવો મહેસી;
 અણુત્તરં સંજમ પાલઈતા,
 અણુત્તરં સિદ્ધિગઈ ગઓ. ૩૫.
 ॥ તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ ચિત્તસમ્ભૂઈજજં સમતં (૧૩)]

૧૪ ઘણુકારીય

‘નલિનીગુલ્મ’ નામના દેવલોકમાં કેટલાક દેવો સાથે રહેતા હતા. તેમનું સ્યવન થયું અને એ બધા ‘ઘણુકાર’ નામના સુંદર નગરમાં જન્મ્યા. એક થયો ઘણુકાર રાજા અને એક થયો રાણી કમલાવતી. એક બન્યો ભૃગુ નામનો પુરોહિત અને એક થયો તેની સ્ત્રી યશા.

ભૃગુ પુરોહિતના બે પુત્રો પણ દેવલોકમાંથી જ અહીં જન્મ્યા હતા, પણ તેઓ સંસારથી વિરક્ત થાય છે અને પિતાની પાસે જઈ સંસારનો ત્યાગ કરવાની રજા માગે છે, સંયમધર્મનો સ્વીકાર કરવાની રજા માગે છે. તે વખતે બે પુત્રો અને પિતાની વચ્ચે ખૂબ સરસ સંવાદ થાય છે. પરિણામ એ આવે છે કે ભૃગુ અને યશા બંને પોતાના પ્રિય પુત્રોની સાથે સંયમધર્મનો સ્વીકાર કરવા તત્પર થાય છે.

એ જાણીને રાજા અને રાણી પણ ચારિત્રધર્મ અંગીકાર કરવા તત્પર થાય છે. આમ છ મહાનુભાવો ચારિત્રી બને છે અને કર્મદાય કરી મોક્ષે જાય છે.

ત્રેપન ગાથાઓના આ અધ્યયનમાં

- ભૃગુ અને એના બે પુત્રોનો સંવાદ.
- ભૃગુ અને એની પત્નીનો સંવાદ.
- રાજા અને રાણીનો સંવાદ.

તીવ્ર વૈરાગ્ય પ્રેરે તેવા છે, મોહવાસનાને નિર્મૂળ કરે તેવા છે.

દેવા ભવિતાણ પુરે ભવમ્મી, કેઈ ચુયા એગવિમાણવાસી;
 પુરે પુરાણે ઉસુયારનામે, ખાએ સમિદ્ધે સુરલોયરમ્મે. ૧.
 સકમ્મસેસેણ પુરાકએણં, કુલેસુદ્ગગેસુ ય તે પસૂયા;
 નિવ્વિણ્ણસંસારભયા જહાય, જિણિંદમગ્ગં સરણં પવન્ના.
 ૨. પુમત્તમાગમ્મ કુમાર દો વિ, પુરોહિઓ તસ્સ જસા
 ય પત્તી; વિસાલકિત્તી ય તહોસુયારો, રાયડત્થ દેવી
 કમલાવઈ ય. ૩. જાઈજરામચ્ચુભયાભિભૂયા, બહિં-
 વિહારાભિનિવિક્કચિત્તા; સંસારચક્કસ્સ વિમોક્ખણઢ્ઠા,
 દઢ્ઠણ તે કામગુણે વિરત્તા. ૪. પિયપુત્તગા દોન્નિ વિ
 માહણસ્સ, સકમ્મસીલસ્સ પુરોહિયસ્સ; સરિત્તુ પોરાણિય
 તત્થ જાઈ, તહા સુચિણ્ણં તવ સંજમં ચ. ૫. તે કામ-
 ભોગેસુ અસજજમાણા, માણુસ્સએસું જે યાવિ દિવ્વા;
 મોક્ખાભિકંખી અભિજાયસઢ્ઠા, તાયં ઉવાગમ્મ ઈમં
 ઉદાહુ. ૬. અસાસયં દટ્ઠુ ઈમં વિહારં, બહુઅન્તરાયં
 ન ય દીહમાઉં; તમ્હા ગિહંસિ ન રઈ લભામો,
 આમન્તયામો ચરિસ્સામો મોણં. ૭. અહ તાયઓ તત્થ
 મુણીણ તેસિં, તવસ્સ વાઘાયકરં વયાસી; ઈમં વયં
 વેયવિદો વયન્તિ, જહા ન હોઈ અસુયાણ લોગો. ૮.

અહિજજ વેએ પરિવિસ્સ વિખે,
 પુત્તે પરિકૃપ્પ ગિહંસિ જયા !;
 ભોચ્યાણ ભોએ સહ ઈત્થિયાહિં,

આરણ્ણગા હોહ મુણી પસત્થા. ૯.

સોયગિગણા આયગુણિંધણેણં,

મોહાનિલા પજજલણાહિએણં;

સંતત્તાભાવં પરિતપ્પમાણં,

લાલપ્પમાણં બહુહા બહું ચ. ૧૦.

પુરોહિયં તં કમસોડણુણેન્તં,

નિમંતયન્તં ચ સુએ ધણેણં;

જહક્કમં કામગુણેહિં ચેવ,

કુમારગા તે પસમિક્ખ વક્કં. ૧૧.

વેયા અંધીયા ન ભવન્તિ તાણં,

ભુત્તા દિયા ણેન્તિ તમં તમેણં;

જાયા ય પુત્તા ન ભવન્તિ તાણં,

કો નામ તે અણુમત્તેજજ એયં. ? ૧૨.

ખણમેત્તસોક્ખા બહુકાલદુક્ખા,

પકામદુક્ખા અનિકામસોક્ખા;

સંસારમોક્ખસ્સ વિપક્ખભૂયા,

ખાણી અણત્થાણ ઉ કામભોગા. ૧૩.

પરિવ્વયન્તે અનિયત્તકામે,

અહો ય રાઓ પરિતપ્પમાણે;

અજપ્પમત્તે ધણમેસમાણે,

પપ્પોતિ મચ્ચું પુરિસે જરં ચ. ૧૪.

ઈમં ચ મે અત્થિ ઈમં ચ નત્થિ,

ઈમંચ મે કિચ્ચ ઈમં અકિચ્ચં;

તં એવમેવં લાલપ્પમાણં,

હરા હરંતિ તિ કહં પમાઓ. ? ૧૫.

ધણં પભૂયં સહ ઈત્થિયાહિં,

સયણા તહા કામગુણા પકામા;

તવં કએ તપ્પઈ જસ્સ લોગો,

તં સવ્વ સાહીણમિહેવ તુબ્બં. ૧૬.

ધણેણ કિં ધમ્મધુરાધિ-ગારે,

સયણેણ વા કામગુણેહિં ચેવ?;

સમણા ભવિસ્સામો ગુણોહધારી,

બહિંવિહારા અહિગમ્મ ભિક્ખં. ૧૭

જહા ય અગ્ગી અરણી અસન્તો,

ખીરે ઘયં તેલ્લમહા તિલેસુ;

એમેવ જાયા ! સરીરંસિ સત્તા,

સંમુચ્છઈ નાસઈ નાવચિદ્દે. ૧૮.

નો ઈન્દ્રિયગ્ગેજ્જો અમુત્તભાવા,

અમુત્તભાવા વિ ય હોઈ નિચ્ચો;

અજઝત્યહેઉં નિયયડસ્સ બન્ધો,

સંસારહેઉં ચ વયન્તિ બન્ધં. ૧૯.

જહા વયં ધમ્મમયાણમાણા,

પાવં પુરા કમ્મમકાસિ મોહા;

ઓરુબ્મમાણા પરિરક્ખિયન્તા,

તં નેવ ભુજજો વિ સમાયરામો. ૨૦.

અબ્ભાહયમ્મિ લોયમ્મિ, સવ્વઓ પરિવારિએ;

અમોહાહિં પડન્તીહિં, ગિહંસિ ન રઈં લભે. ૨૧.

કેણ અબ્ભાહઓ લોગો ?, કેણ વા પરિવારિઓ ?;

કા વા અમોહા વુત્તા જાયા ! ચિન્તાવરો હુમિ.? ૨૨.

મચ્ચુણાહબ્ભાહઓ લોગો, જરાએ પરિવારિઓ;

અમોહા રયણી વુત્તા, એવં તાય ! વિયાણહ. ૨૩.

જા જા વચ્ચઈ રયણી, ન સા પડિનિયત્તઈ;

અધમ્મં કુણમાણસ્સ, અફલા જન્તિ રાઈઓ. ૨૪.

જા જા વચ્ચઈ રણયી, ન સા પડિનિયત્તઈ;

ધમ્મં ચ કુણમાણસ્સ, સફલા જન્તિ રાઈઓ. ૨૫.

એગઓ સંવસિત્તા ણં, દુહઓ સમ્મત્તસંજુયા;

પચ્છા જાયા ! ગમિસ્સામો, ભિક્ખામાણા કુલે કુલે. ૨૬.

જસ્સહત્થિ મચ્ચુણા સક્ખં, જસ્સ ચહત્થિ પલાયણં;

જો જાણઈ ન મરિસ્સામિ, સો હુ કંખે સુએ સિયા. ૨૭.

અજજેવ ધમ્મં પડિવજજયામો,

જહિં પવત્તા ન પુણ્ણમવામો;

અણાગયં નેવ ય અત્થિ કિંચિ,

સદ્ધાખમં છે વિણ્ણત્તુ રાગં. ૨૮.

પહીણપુત્તસ્સ હુ નિત્થ વાસો,

વાસિક્કિ ભિક્ખાચરિયાએ કાલો;

સાહાહિં રુક્ખો લભ્મઈ સમાહિં,

છિત્તાહિં સાહા હિં તમેવ ખાણું. ૨૯.

પંખાવિહૂણો વ જહેવ પક્ખી,

ભિચ્ચવિહૂણો વ્વ રણે નરિન્દો;

વિવન્નસારો વણિઓ વ્વ પોએ,

પહીણપુત્તો મિ તહા અહં પિ. ૩૦.

સુસંભિયા કામગુણા ઈમે તે,

સંપિણ્ણિડયા અગ્ગરસા પભૂયા;

ભુંજામુ તા કામગુણે પકામં,

પચ્છા ગમિસ્સામો પહાણમગ્ગં. ૩૧.

ભુત્તા રસા ભોઈ ! જહાતિ છે વઓ,

ન જીવિયઢ્ઠા પયહામિ ભોએ;

લાભં અલાભં ચ સુહં ચ દુક્ખં,

સંચિક્ખમાણો ચરિસ્સામિ મોણં. ૩૨

મા હૂં તુમં સોયરિયાણ સમ્ભરે,
 જુનો વ હંસો પડિસોયગામી;
 ભુંજાહિ ભોગાઈ મએ સમાણં,
 દુકખં ખુ ભિક્ખાયરિયા વિહારો. ૩૩.
 જહા ય ભોઈ ! તણુયં ભુજંગમો,
 નિમ્મોયણિં હેચ્ચ પલેઈ મુત્તે;
 એમેવ જાયા પયહન્તિ ભોએ,
 તે હં કહં નાણુગમિસ્સમેક્કો? ૩૪.
 ઇન્દિત્તુ જાલં અબલં વ રોહિયા,
 મચ્છા જહા કામગુણે પહાય;
 ધોરેજજસીલા તવસા ઉદારા,
 ધીરા-હુ ભિક્ખાયરિયં ચરન્તિ. ૩૫.
 નહેવ્વ કોંયા સમઈક્કમન્તા,
 તયાણિ જાલાણિ દલિત્તુ હંસા;
 પલિન્તિ પુત્તા ય પઈ ય મજ્ઞં,
 તે હં કહં નાણુગમિસ્સમેક્કા ? ૩૬.
 પુરોહિયં તં સસુયં સદારં,
 સોચ્ચાહભિનિક્ખમ્મ પહાય ભોગે;
 કુડુમ્મસારં વિઉલુત્તમં તં,
 રાયં અભિક્ખં સમુવાય દેવી. ૩૭.

વન્તાસી પુરિસો રાયં !, ન સો હોઈ પસંસિઓ;
માહણેણ પરિચ્યતં, ધણં આદાઉમિચ્છસિ. ૩૮.

સવ્વં જગં જઈ તુહં, સવ્વં વા વિ ધણં ભવે;
સવ્વં પિ તે અપજજતં, નેવ તાણાએ તં તવ. ૩૯.

મરિહિસિ રાયં ! જયા તયા વા,
મણોરમે કામગુણે પહાય;
એક્કો હુ ધમ્મો નરદેવ ! તાણં,
ન વિજજએ અત્રમિહેહ કિંચિ. ૪૦.

નાહં રમે પક્કિખણિ પંજરે વા,
સંતાણાછિન્ના ચરિસામિ મોણં;
અકિંચણા ઉજ્જુકડા નિરામિસા,
પરિગ્ગહારમ્મનિયત્તદોસા. ૪૧.

દવગ્ગિણા જહાડરણ્ણે, ઉજ્જમાણેસુ જન્તુસુ;
અન્ને સત્તા પમોયન્તિ, રાગ-દોસવસં ગયા. ૪૨.

એવમેવ વયં મૂઢા, કામભોગેસુ મુચ્છિયા;
ઉજ્જમાણં ન બુજ્જામો, રાગ-દોસગ્ગિણા જયં. ૪૩.

ભોગે ભોચ્યા વમિત્તા ય, લહુભૂયવિહારિણો;
આમોયમાણા ગચ્છન્તિ, દિયા કામકમા ઈવ. ૪૪.

ઈમે ય બદ્ધા ફન્દન્તિ, મમ હત્થડજ્જમાગયા;
વયં ચ સત્તા કામેસુ, ભવિસ્સામો જહા ઈમે. ૪૫.

- સામિસં કુલલં દિસ્સા, બજ્જમાણં નિરામિસં;
 આમિસં સવ્વમુજ્જિત્તા, વિહરિસ્સામો નિરામિસા. ૪૬.
- ગિદ્ધોવમે ઉ નચ્ચા ણં, કામે સંસારવદ્ધણે
 ઉરગો સુવણ્ણપાસે વ્વ, સંકમાણો તણું ચરે. ૪૭.
- નાગો વ્વ બન્ધણં છેત્તા, અપ્પણો વસહિં વએ;
 એયં પત્થં મહારાયં !, ઉસુયાર તિ મે સુયં. ૪૮.
- ચઈત્તા વિઉલં રટ્ટં, કામભોગે ય દુચ્ચએ;
 નિવ્વિસયા નિરામિસા, નિન્નેહા નિપ્પરિગ્ગહા. ૪૯.
- સમ્મં ધમ્મં વિયાણિત્તા, ચેચ્ચા કામગુણે વરે;
 તવં પગિજ્જહલકુખાયં, ઘોરં ઘોરપરક્કમા. ૫૦.
- એવં તે કમસો બુદ્ધા, સવ્વે ધમ્મપરાયણા;
 જમ્મ-મચ્ચુભઉવ્વિગ્ગા, દુક્ખસ્સન્ત-ગવેસિણો. ૫૧.
- સાસણે વિગયમોહાણં, પુલ્લિં ભાવણ-ભાવિયા;
 અચિરેણેવ કાલેણ, દુક્ખસ્સન્તમુવાગયા. ૫૨.
- રાયા સહ દેવીએ, માહણો ય પુરોહિઓ;
 માહણી દારગા ચેવ, સવ્વે તે પરિનિવ્વુડ. ૫૩.
- ॥ તિબેમિ. ॥

[ઈઈ ઉસુયારિજ્જં સમત્તં (૧૪)]

૧૫ સ-ભિક્ષુ

ભિક્ષુ એટલે શ્રમણ, ભિક્ષુ એટલે મુનિ-સાધુ. સાધુનો વેશ ધારણ કરવા માત્રથી કોઈ સાધુ કે ભિક્ષુ બની જતો નથી. ભિક્ષુનું વ્યક્તિત્વ કેવું હોવું જોઈએ તે આ અધ્યયનમાં બતાવ્યું છે.

સોળ ગાથાઓનું આ અધ્યયન પ્રત્યેક સાધુ અને સાધ્વીના અધ્યયન, ચિંતન અને મનનમાં સતત રહેવું જોઈએ. દીક્ષા લીધા પછી સાધુ-સાધ્વીને આ અધ્યયનનો બોધ કરાવવો જોઈએ અને દરરોજ એનો સાધુ સાધ્વીએ સ્વાધ્યાય કરવો જોઈએ. સાધુના વિચારો, વાણી અને સાધુનો જીવનવ્યવહાર કેવો હોવો જોઈએ ? એ આ અધ્યયનમાં ભગવંતે બતાવ્યું છે.

મોણં ચરિસ્સામિ સમેચ્ચ ધમ્મં, સહિએ ઉજ્જુકડે નિદાણિછિન્ને;
 સંથવં જહેજજ અકામકામે, અત્તાએસી પરિવ્વએ સ ત્તિક્ષૂ. ૧.
 રાઓવરયં ચરેજજ લાઢે, વિરએ વેદવિયાડડયરક્ખિએ;
 પત્તે અભિભૂય સવ્વદંસી જે, કમ્હિંચિ ન મુચ્છિએ સત્તિક્ષૂ. ૨.
 અક્કોસવહં વિઈતુ ધીરે, મુણી ચરે લાઢે નિચ્ચમાયગુત્તે;
 અવ્વગ્ગમણે અસંપહિટ્ટે, જે કસિણં અહિયાસએ સ ત્તિક્ષૂ. ૩.
 પન્તં સયણાસણં ભઈતા, સીઉણહં વિવિહં ચ દંસમસગં;
 અવ્વગ્ગમણે અસંપહિટ્ટે, જે કસિણં અહિયાસએ સ ત્તિક્ષૂ. ૪.
 નો સક્કિયમિચ્છઈ ન પૂયં, નો વિય વન્દણયં કુઓ પસંસં?;
 સે સંજએ સુવ્વએ તવસ્સી, સહિએ આયગવેસએ સ ત્તિક્ષૂ. ૫.
 જેણ પુણ જહાઈ જીવિયં, મોહં વા કસિણં નિયચ્છઈ; નરનારિ
 પજહે સયાતવસ્સી, ન ય કોઊહલં ઉવેઈ સ ત્તિક્ષૂ. ૬.
 છિન્નં સરં ભોમ્મં અંતલિક્ખં, સુવિણં લક્ખણદણ્ડવત્થુવિજજં;
 અંગવિચારં સરસ્સ વિજયં, જે વિજજાહિં ન જીવઈ સ ત્તિક્ષૂ. ૭.
 મન્તં મૂલં વિવિહં વેજજચિન્તં, વમણવિરેચણધૂમનેત્તિસિણાણં;
 આતુરે સરણં તિગિચ્છિયં ચ, તં પરિત્તાય પરિવ્વએ સ ત્તિક્ષૂ. ૮.

ખત્તિયગણઉગ્ગરાયપુત્રા, માહણભોઈય વિવિહા ય સિખ્ખિણો;
 નો તેસિં વયઈ સિલોગપૂયં, તં પરિત્રાય પરિવ્વએ સ ભિક્ખૂ. ૮.
 ગિહિણો જે પવ્વઈએણ દિટ્ઠા, અપવ્વઈએણ વ સંથુયા હવેજજા;
 તેસિં ઈહલોગફલદ્ધયાએ, જો સંથવં ન કરેઈ સ ભિક્ખૂ. ૧૦.
 સયણાસણપાણ-ભોયણં, વિવિહિં ખાઈમ-સાઈમં પરેસિં;
 અદએપડિસેહિએનિયણે, જે તત્થ ન પઉસ્સતી સ ભિક્ખૂ. ૧૧.
 જં કિં ચાહહારપાણં, વિવિહં ખાઈમ-સાઈમં પરેસિં લહું;
 જો તં તિવિહેણ નાણુકમ્પે, મણ્ણવઈકાયસુસંવુડે સ ભિક્ખૂ. ૧૨.
 આયામગં ચેવ જવોયણં ચ, સીયં સોવીરં-જવોદગં ચ;
 નો હીલએપિણં નીરસંતુ, પન્તકુલાઈ પરિવ્વએ સ ભિક્ખૂ. ૧૩.
 સદ્દા વિવિહા ભવન્તિ લોએ, દિવ્વા માણુસયા તિરિચ્છા;
 ભીમાભયભેરવાઉરાલા, જે સોચ્ચાણ વહિજજઈ સ ભિક્ખૂ. ૧૪.
 વાયં વિવિહં સમેચ્ચ લોએ, સહિએ ખેયાણુગએ ય કોવિયપ્પા;
 પન્ને અભિભૂય સવ્વદંસી, ઉવસન્ને અવિહેડએ સ ભિક્ખૂ. ૧૫.
 અસિખ્ખ-જીવી અગિહે અમિત્તે, જિઈન્દિએ સવ્વઓ વિપ્પમુક્કે;
 અણુકકસાઈ લહુઅપ્પભક્ખી, ચેચ્ચાગિહંએગાયરેસ ભિક્ખૂ. ૧૬.

॥ ત્તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ સભિક્ખુય અજ્ઞયણં સમતં (૧૫)]

૧૬ બ્રહ્મચર્ય- સમાધિ

શ્રી સુધર્માસ્વામી જંબૂસ્વામીને
કહે છે :

‘હે આયુષ્યમાન્, સ્થવિર
ભગવંત મહાવીરસ્વામીએ બ્રહ્મચર્યના
દશ સમાધિસ્થાન કહ્યા છે. એ સ્થાનો
સાંભળીને ભિક્ષુ સંયમશીલ, સંવરશીલ, સમાધિશીલ, બ્રહ્મ
ગુપ્તિથી ગુપ્ત. ઇન્દ્રિયવિજેતા, બ્રહ્મચારી અને અપ્રમત
થઈને મોક્ષમાર્ગ પર વિચરણ કરે છે.

આ અધ્યયનના આરંભમાં **તેર આલાપક** છે અને
પછી **સત્તર ગાથા** છે. ગાથાઓમાં આલાપકોનો ૪ વિષય
લીધેલો છે-

- ભિક્ષુ સ્ત્રીજનથી રહિત એવા એકાંત સ્થાનમાં રહે
- સૌને ખુશ કરનારી, કામરાગ વધારનારી વાતો ન કરે.
- ફરી ફરી સ્ત્રીઓની સાથે રાગપૂર્વક વાતો ન કરે.
- ભિક્ષુ સ્ત્રીના ગીત, રુદન, હાસ્ય વગેરે ન સાંભળે.
- ભિક્ષુશીઘ્રકામવાસનાને જાગ્રત કરે એવો આહાર ન કરે
- ભિક્ષુ શરીરનો, વસ્ત્રોનો શૃંગાર ન કરે.
- ભિક્ષુ શબ્દ-રૂપ-રસ-ગંધ-સ્પર્શરૂપ કામગુણોનો
અનુરાગી ન બને.
- ભિક્ષુ શાસ્ત્રવિહિત પ્રમાણોપેત આહાર ગ્રહણ કરે.
એસ ધમ્મે ધુવે ણિચ્છે સાસણે જિણદેસિણે ।

સિદ્ધા સિજ્ઞંતિ ચાણેણં સિજ્ઞિસ્સંતિ તહાઽવરે ॥

‘આ બ્રહ્મચર્યરૂપ ધર્મ શાશ્વત છે, નિત્ય છે,
જિનકથિત છે, આ ધર્મના પાલનથી જીવ સિદ્ધ થયા છે,
યાય છે અને થતા રહેશે.’

સુયં મે, આઉસં તેણં ભગવયા એવમક્રુખાયં, ઈહ
 ખલુ થેરેહિં ભગવન્તેહિં દસ બમ્ભયેરસમાહિક્ષાણા પત્રતા,
 જે ભિક્ષૂ સોચ્યા નિસમ્મ સંજમબહુલે સંવરબહુલે
 સમાહિબહુલે ગુત્તે ગુત્તિન્દિએ ગુત્તબમ્મ-યારી સયા
 અપ્પમત્તે વિહરેજ્જા. (૧) કયરે ખલુ તે થેરેહિં ભગવન્તેહિં
 દસ બમ્ભયેરસમાહિક્ષાણા પત્રતા, જે ભિક્ષૂ સોચ્યાનચ્યા
 નિસમ્મ સંજમબહુલે સંવરબહુલે સમાહિબહુલે ગુત્તે
 ગુત્તિન્દિએ ગુત્તબમ્મયારી સયા અપ્પમત્તે વિહરેજ્જા ?
 ઈમે ખલુ તે થેરેહિં ભગવન્તેહિં દસ બંભયેરદ્વાણા પત્રતા,
 જે ભિક્ષૂ સોચ્યા નિસમ્મ સંજમબહુલે સંવરબહુલે
 સમાહિબહુલે ગુત્તે ગુત્તિન્દિએ ગુત્તબમ્મયારી સયા
 અપ્પમત્તે વિહરેજ્જા, તં જહા. (૨) વિવિત્તાઈં સયણા-
 સણાઈં સેવિજ્જા સે નિગ્ગન્થે, નો ઈત્થી-પસુ-પણ્ડગ-
 સંસત્તાઈં સયણાસણાઈં સેવિત્તા ભવતિ, તં કહમિતિ ?
 નિગ્ગન્થસ્સ ખલુ ઈત્થી-પસુ-પણ્ડગ-સંસત્તાઈં સયણા-
 સણાઈં સવમાણસ્સ બમ્ભયારિસ્સ બમ્ભયેરે સંકા વા કંખા
 વા વિચિગિંછા વા સમુપ્પજ્જેજ્જા, ભેયં વા લભેજ્જા,
 ઉમ્માયં વા પાઉણેજ્જા, દીહકાલિયં વા રોગાયંકં હવેજ્જા,

કેવલિ પત્રતાઓ વા ધમ્માઓ ભંસેજજા, તમ્હા નો ઈત્થિપસુપણ્ણગ-સંસત્તાઈ સયણા-સણાઈ સેવિતા હવઈ સે નિગ્ગન્થે. ૧.

(૩) નો ઈત્થીણં કહં કહેતા ભવતિ સે નિગ્ગન્થે, તં કહમિતિ ? નગ્ગન્થસ્સ ખલુ ઈત્થીણં કહં કહેમાણસ્સ બમ્મયારિસ્સ બમ્મચેરે સંકા વા કંખા વા વિતિગિંછા વા સમુપજજેજજા, ભેયં વા લભેજજા ઉમ્માયં વા પાઉણ્ણિજજા દીહકાલિયં વા રોગાયંકં હવેજજા કેવલિ-પત્રતાઓ વા ધમ્માઓ ભંસેજજા, તમ્હા નો ઈત્થી કહં કહેજજા. ૨.

(૪) નો ઈત્થીહિં સદ્ધિં સન્નિસેજજાગએ વિહરેતા હવઈ સે નિગ્ગન્થે, તં કહમિતિ ? નિગ્ગન્થસ્સ ખલુ ઈત્થીહિં સદ્ધિં સન્નિસેજજાગયસ્સ બમ્મયારિસ્સ બમ્મચેરે સંકા વા કંખા વા વિતિગિંચ્છા વા સમુપજજેજજા, ભેયં વા લભેજજા, ઉમ્માયં વા પાઉણ્ણિજજા, દીહકાલિયં વા રોગાયંકં હવેજજા, કેવલિ-પત્રતાઓ વા ધમ્માઓ ભંસેજજા, તમ્હા ખલુ નો નિગ્ગન્થે ઈત્થીહિં સદ્ધિં સન્નિસેજજાગએ વિહરેજજા. ૩.

(૫) નો ઈત્થીણં ઈન્દિયાઈ મણ્ણોહરાઈ મણ્ણોરમાઈ આલોઈતા નિજ્જાઈતા ભવતિ સે નિગ્ગન્થે, તં કહમિઈ ? નિગ્ગન્થસ્સ ખલુ ઈત્થીણં ઈન્દિયાઈ

મણોહરાઈ મણોરમાઈ આલોઅમાણસ્સ નિજઝાય-
માણસ્સ બમ્મયારિસ્સ બંભયેરે સંકા વા કંખા વા
વિતિગિંચ્છા વા સમુપજજેજજા, ભેયં વા લભેજજા,
ઉમ્માયં વા પાઉણિજજા દીહકાલિયં વા રોગાયંકં
હવેજજા, કેવલિ-પત્તતાઓ વા ધમ્માઓ ભંસેજજા,
તમ્હા નો ઈત્થીણં ઈન્દિયાઈ મણોહરાઈ મણોરમાઈ
આલોએજજા નિજઝાએજજા. ૪.

(૬) નો નિગ્ગન્થે ઈત્થીણં કુહ્નત્તરંસિ વા દૂસન્ત-
રંસિ વા ભિત્તઅંતરંસિ વા કૂઈયસદ્દં વા રુઈયસદ્દં
વા ગીયસદ્દં વા હસિયસદ્દં વા થણિયસદ્દં વા
કન્દિયસદ્દં વિલવિયસદ્દં વા સુણેત્તા ભવઈ સે
નિગન્થે, તં કહમિતિ ? નિગ્ગન્થસ્સ ખલુ ઈત્થીણં
કુહ્નત્તરંસિ વા દૂસન્તરંસિ વા ભિત્તઅંતરંસિ વા કૂઈય-
સદ્દં વા રુઈય-સદ્દં વા ગીયસદ્દં વા હસિયસદ્દં
વા થણિયસદ્દં વા કન્દિયસદ્દં વા વિલવિયસદ્દં વા
સુણમાણસ્સ બમ્મયારિસ્સ બમ્મયેરે સંકા વા કંખા વા
વિતિગિંચ્છા વા સમુપજજેજજા, ભેયં વા લભેજજા,
ઉમ્માયં વા પાઉણિજજા, દીહકાલિયં વા રોગાયંકં
હવેજજા, કેવલિપત્તતાઓ વા ધમ્માઓ ભંસેજજા, તમ્હા
ખલુ નો નિગ્ગન્થે ઈત્થીણં કુહ્નત્તરંસિ વા દૂસન્તરંસિ
વા ભિત્તઅંતરંસિ વા કૂઈયસદ્દં વા રુઈયસદ્દં વા

ગીયસદ્દં હસિયસદ્દં વા થણિયસદ્દં વા કન્દિયસદ્દં
વા વિલવિયસદ્દં વા સુણમાણે વિહરેજ્ઞા. ૫.

(૭) નો નિગ્ગન્થે પુવ્વરયં પુવ્વકીલિયં અણુ-
સરિત્તા ભવઈ. તં કહમિતિ ? નિગ્ગન્થસ્સ ખલુ
પુવ્વરયં પુવ્વકીલિયં અણુસરમાણસ્સ બમ્ભયારિસ્સ
બમ્ભયેરે સંકા વા કંખા વા વિતિગિંચ્છા વા સમુપજ્ઞે-
જ્ઞા, ભેયં વા લભેજ્ઞા, ઉમ્માયં વા પાઉણિજ્ઞા,
દીહકાલિયં વા રોગા-યંકં હવેજ્ઞા, કેવલિપત્તતાઓ વા
ધમ્માઓ ભંસેજ્ઞા, તમ્હા નો નિગ્ગંથે પુવ્વરયં
પુવ્વકીલિયં અણુસરેજ્ઞા. ૬.

(૮) નો (નિગન્થે) પણીયં આહારં આહારિત્તા
ભવઈ સે નિગ્ગન્થે, તં કહમિતિ ? નિગ્ગન્થસ્સ ખલુ
પણીયં પાણ-ભોયણં આહારેમાણસ્સ બમ્ભયારિસ્સ
બમ્ભયેરે સંકા વા કંખા વા વિતિગિંચ્છા વા સમુપજ્ઞા
ભેયં વા લભેજ્ઞા ઉમ્માયં વા પાઉણિજ્ઞા દીહકાલિયં
વા રોગાયંકં હવેજ્ઞા, કેવલિપત્તતાઓ વા ધમ્માઓ
ભંસેજ્ઞા, તમ્હા નો નિગ્ગંથે પણીયં આહારં
આહારેજ્ઞા. ૭.

(૯) નો અઈમાયાએ પાણભોયણં આહારિત્તા
ભવઈ સે નિગ્ગન્થે તં કહમિતિ ? નિગ્ગન્થસ્સ ખલુ
અઈમાયાએ પાણભોયણં આહારેમાણસ્સ બમ્ભયારિસ્સ

બમ્મચેરે સંકા વા કંખા વા વિતિગિંચ્છા વા સમુપ્પ-
જજેજજા ભેયં વા લભેજજા, ઉમ્માયં વા પાઉણિજજા,
દીહકાલિયં વા રોગાયંકં હવેજજા, કેવલિપન્નતાઓ વા
ધમ્માઓ ભંસેજજા, તમ્હા ખલુ નો નિગ્ગન્થે
અઈમાયાએ પાણભોયણં. ભુંજેજજા. ૮.

(૧૦) નો વિભૂસાણુવાઈ ભવઈ સે નિગ્ગન્થે, તં
કહમઈ ? વિભૂસાવત્તિએ વિભૂસિયસરીરે ઈત્થિજણસ્સ
અહિલસણિજજે ભવઈ, તઓ ણં તસ્સ ઈત્થિજણેણં
અહિલસિજજમાણસ્સ બંભયારિસ્સ બમ્મચેરે સંકા વા
કંખા વા વિતિગિંછા વા સમુપજજેજજા, ભેયં વા
લભેજજા, ઉમ્માયં વા પાઉણેજજા, દીહકાલિયં વા
રોગાયંકં હવેજજા, કેવલિપન્નતાઓ વા ધમ્માઓ
ભંસેજજા, તમ્હા ખલુ નો નિગ્ગંથે વિભૂસાણુવાઈ
સિયા. ૯.

(૧૧) નો સદ્દ-રૂવ-રસ-ગન્ધ-ફાસાણુવાઈ ભવતિ સે
નિગ્ગન્થે, તં કહમિતિ ? નિગ્ગન્થસ્સ ખલુ સદ્દ-રૂવ-
ગન્ધ ફાસાણુવાઈસ્સ બમ્મયારિસ્સ બમ્મચેરે સંકા વા
કંખા વા વિતિગિંછા વા સમુપજજેજજા, ભેયં વા
લભેજજા, ઉમ્માયં વા પાઉણેજજા, દીહકાલિયં વા
રોગાયંકં હવેજજા, કેવલિપન્નતાઓ વા ધમ્માઓ

ભંસેજજા, તમ્હા ખલુ નો સદ્દ-રૂવ-રસ-ગન્ધ-ફાસાણુ-
વાઈ હવઈ સે નિગ્ગન્થે, દસમે બમ્મયેર-સમાહિક્કાણે
હવઈ. ૧૦. ॥૨॥

ભવન્તિ એત્થ સિલોગા, તં જહા-
જં વિવિત્તમણ્ણા-ઈણ્ણં, રહિયં ઈત્થિજણેણ ય;
બમ્મયેરસ્સ રક્ખઢ્ઠા, આલયં તુ નિસેવએ. ॥૩॥

મણપલ્લાયજણ્ણિં, કામરાગવિવહ્ણિં;
બમ્મયેરરઓ ભિક્ખૂ, થીકહં તુ વિવજ્જએ. ॥૪॥

સમં ય સંથવં થીહિં, સંકહં ય અભિક્ખણં;
બમ્મયેરરઓ ભિક્ખૂ, નિચ્ચસો પરિવજ્જએ. ॥૫॥

અંગપચ્ચંગસંઠાણં, ચારુલ્લવિય-પેહિયં;
બમ્મયેરરઓ થીણં, ચક્ખુગેજજં વિવજ્જએ. ॥૬॥

કૂઈયં રુઈયં ગીયં, હસિયં થણ્ણિયકન્ઢિયં;
બમ્મયેરરઓ થીણં, સોયગેજજં વિવજ્જએ. ॥૭॥

હાસં કિંકં રઈં દપ્પં, સહસાહવત્તાસિયાણિ ય;
બમ્મયેરરઓ થીણં, નાણુચિન્તે કયાઈ વિ. ॥૮॥

પણ્ણીયં ભત્તપાણં તુ, ખિપ્પં મયવિવહ્ણં;
બમ્મયેરરઓ ભિક્ખૂ, નિચ્ચસો પરિવજ્જએ. ॥૯॥

ધમ્મલઘ્નં મિયં કાલે, જત્તત્થં પણિહાણવં;
નાઈમત્તં તુ ભુંજેજજા, બમ્મયેરરઓ સયા. ॥૧૦॥

વિભૂસં પરિવજ્જેજજા, સરીર-પરિમંડણં;
બમ્મયેરરઓ ભિક્ખૂ, સિંગારત્થં ન ધારએ. ॥૧૧॥

સદ્દે રૂવે ય ગન્ધે ય, રસે ફાસે તહેવ ય;
પંચવિહે કામગુણે, નિચ્ચસો પરિવજ્જએ. ॥૧૨॥

આલઓ થીજણાઈત્તો, થીકહા ય મણોરમા;
સંથવો ચેવ નારીણં, તાસિં ઈન્દિયદરિસણં. ॥૧૩॥

કૂઈયં રુઈયં ગીયં, સહભુત્તા-સિયાણિ ય;
પણીયં ભત્ત-પાણં ય, અઈમાયં પાણ-ભોયણં. ॥૧૪॥

ગત્તભૂસણમિટ્ઠં ય, કામભોગા ય દુજજયા;
નરસ્સડત્તગવેસિસ્સ, વિસં તાલઉડં જહા. ॥૧૫॥

દુજજએ કામભોગે ય, નિચ્ચસો પરિવજ્જએ;
સંકાઠાણાણિ સવ્વાણિ વજ્જેજજા પણિહાણવં. ॥૧૬॥

ધમ્મારામે ચરે ભિક્ખૂ, ધિઈમં ધમ્મસારહી,
ધમ્મારામ રએ દન્તે, બમ્મયેરસમાહિએ. ॥૧૭॥

દેવ-દાણવ-ગન્ધવ્વા, જક્ખ-રક્ખસ-કિન્નરા;
બમ્મયારિં નમંસન્તિ, દુક્કરં જે કરન્તિ તં. ॥૧૮॥

એસ ધમ્મે ધુવે નિયએ, સાસએ જિણદેસિએ;
 સિદ્ધા સિજઝન્તિ ચાણેણં, સિજિઝસ્સન્તિ તહાડવરે. ॥૧૯॥

॥ તિબેમિ. ॥

[ઈઈ બમ્બચેરસમાહિટ્ટાણં સમત્તં. (૧૬)]

૧૭ પાપ શ્રમણીય

વેશ ભલે સાધુનો હોય, પણ જેનું જીવન હલકા પ્રકારના દોષોથી ભરેલ હોય એ સાધુ પાપસાધુ છે, પાપ-શ્રમણ છે.

■ જે શ્રમણ એકેન્દ્રિય જીવોને ઈજા પહોંચાડે છે, પીડા કરે છે.

- જે શ્રમણ આસન વસ્ત્રાદિનું પ્રમાર્જન, પ્રતિલેખન કરતો નથી.
- જે શ્રમણ શીઘ્ર ગતિએ ચાલે છે, ક્રિયામાં પ્રમાદ કરે છે.
- જે શ્રમણ મર્યાદાઓનું પાલન કરતો નથી, ક્રોધ કરે છે.
- જે શ્રમણ પોતાના ઉપકરણોની ઉપેક્ષા કરે છે.
- જે શ્રમણ ગુરુની આશાતના કરે છે,
- જે શ્રમણ માયા, અભિમાન અને લોભ કરે છે.
- જે શ્રમણ બિમાર સાધુની સેવા નથી કરતો.

જે શ્રમણ કલહ પેદા કરે છે, દશ પ્રકારના યતિધર્મનું પાલન કરતો નથી, કુતર્ક કરીને સદ્બુદ્ધિનો નાશ કરે છે, સ્થિર આસને બેસતો નથી. વસતિની પ્રતિલેખના નથી કરતો, સંસ્તારકની ઉપેક્ષા કરે છે, ફરી ફરી વગર કારણે વિગદઓનું સેવન કરે છે, સૂર્યાસ્ત સુધી વગર કારણે આહાર કરે છે, ગુરુની સાથે વિવાદ કરે છે, જે જિનધર્મનો ત્યાગ કરે છે, જે પોતાના આચાર્યનો ત્યાગ કરે છે, જે ગૃહસ્થનું કાર્ય કરે છે, જે જ્યોતિષકથન અને નિમિત્તકથન કરી વેપાર કરે છે-આવા શ્રમણોને ભગવંતે પાપ શ્રમણો કહ્યા છે.

એકવીશ ગાથાઓના આ અધ્યયનું દરેક સાધુ સાધ્વીએ ઊંડું અવગાહન કરવું જોઈએ.

જે કેઈ ઉ પવ્વઈએ નિયંઠે,
 ધમ્મં સુણિત્તા વિણાઓવવન્ને;
 સુદ્દુલ્લહં લહિઉં બોહિલાભં,
 વિહરેજ્જ પચ્છા ય જહાસુહં તુ. ૧.
 સેજ્જા દઢા પાઉરણં મે અત્થિ,
 ઉપ્પજ્જઈ ભોત્તુ તહેવ પાઉં;
 જાણામિ જં વટ્ઠઈ આઉસો ! ત્તિ,
 કિં નામ કાહામિ સુએણ ભન્તે ! ૨.
 જે કેઈ ઉ પવ્વઈએ, નિદ્દાસીલે પકામસો;
 ભોરયા પેચ્ચા સુહં સુચઈ, પાવસમણો ત્તિ વુચ્ચઈ. ૩.
 આયરિય-ઉવજ્જાએહિં, સુયં વિણયં ચ ગાહિએ;
 તે ચેવ ખિંસઈ બાલે, પાવસમણો ત્તિ વુચ્ચઈ. ૪.
 આયરિય-ઉવજ્જાયાણં, સમ્મં ન પડિતપ્પઈ;
 અપ્પડિપૂયએ થદ્દે, પાવસમણો ત્તિ વુચ્ચઈ. ૫.
 સમ્મદ્દમાણો પાણાણિ, બીયાણિ હરિયાણિ ય;
 અસંજએ સંજયમન્નમાણો, પાવસમણો ત્તિ વુચ્ચઈ. ૬.

સંથારં ફલગં પીઢં, નિસેજજં પાયકમ્બલં;
 અપમજિજયઆરુહઈ, પાવસમણોત્તિ વુચ્યઈ. ૭.
 દવદવસ્સ ચરઈ, પમત્તે ય અભિક્ખણં;
 ઉલ્લંઘણો ય ચંડે ય, પાવસમણો ત્તિ વુચ્યઈ. ૮.
 પડિલેહેઈ પમત્તે, અવઉજ્જઈ પાયકમ્બલં;
 પડિલેહણા અણાઉત્તે, પાવસમણો ત્તિ વુચ્યઈ. ૯.
 પડિલેહેઈ પમત્તે, સે કિંચિ હુ નિસામિયા;
 ગુરુપરિભાવએ નિચ્યં, પાવસમણો ત્તિ વુચ્યઈ. ૧૦.
 બહુમાઈ પમુહરી, થદ્દે લુદ્દે અણિગ્ગહે;
 અસંવિભાગી અચિયત્તે, પાવસમણો ત્તિ વુચ્યઈ. ૧૧.
 વિવાયં ચ ઉદીરેઈ, અધમ્મે અત્તપન્નહા;
 વુગ્ગહે કલહે રત્તે, પાવસમણો ત્તિ વુચ્યઈ. ૧૨.
 અથિરાસણો કુક્કુઈએ, જત્થ તત્થ નિસીયઈ;
 આસણમ્મિ અણાઉત્તે, પાવસમણો ત્તિ વુચ્યઈ. ૧૩.
 સસરક્ખપાએ સુવત્તિ, સેજજં ન પડિલેહએ;
 સંથારએ અણાઉત્તે, પાવસમણો ત્તિ વુચ્યઈ. ૧૪.
 દુદ્ધ-દધી વિગઈઓ, આહારેઈ અભિક્ખણં;
 અરએ ય તવોકમ્મે, પાવસમણો ત્તિ વુચ્યઈ. ૧૫.
 અત્થન્તમ્મિ ય સૂરમ્મિ, આહારેઈ અભિક્ખણં;
 ચોઈઓ પડિચોએઈ, પાવસમણો ત્તિ વુચ્યઈ. ૧૬.

આયરિયપરિચ્યાઈ, પર-પાસંડસેવએ;
 ગાણંગણિએ દુબ્ભૂએ, પાવસમણિ તિ વુચ્ચઈ. ૧૭.
 સયં ગેહં પરિચ્ચજજ, પરગેહંસિ વાવરે;
 નિમિત્તેણ ય વવહરઈ, પાવસમણે તિ વુચ્ચઈ. ૧૮.
 સત્તાય પિણં જેમેઈ, નેચ્છઈ સામુદાણિયં;
 ગિહિ-નિસેજજં ચ વાહેઈ, પાવસમણે તિ વુચ્ચઈ. ૧૯.
 એયારિસે પંચકુસીલડસંવુડે,
 રૂવંધરે મુણિપવરાણ હેટ્ઠિમે;
 અયંસિ લોએ વિસમેવ ગરહિએ,
 ન સે ઈહં નેવ પરત્થ લોએ. ૨૦.
 જે વજજએ એએ સયા ઉ દોસે,
 સે સુવ્વએ હોઈ મુણીણ મજ્ઝે;
 અયંસિ લોએ અમયં વ પૂઈએ,
 આરાહએ દુહંઓ લોગમિણં. ૨૧.
 ॥ત્તિબેમિ. ॥

[ઈઈ પાવસમણિજજંસમત્તં. (૧૭)]

પ...ગ...થિ...યું

ધર્મનું પગથિયું દયા...

પાપનું પગથિયું લોભ...

વ્રતનું પગથિયું ક્ષમા..

ગુણનું પગથિયું વિનય...

વિનાશનું પગથિયું અભિમાન...

દુઃખનું પગથિયું અસંતોષ...

સુખનું પગથિયું

સંતોષ

સમાધિમય ચિત્ત એ સુખ છે.

જ્યારે

સંકલેશ ગ્રસ્ત ચિત્ત

એ

દુઃખ છે.

૧૮ સંજય

કાંપિત્યપુરનો રાજા સંજય શિકાર કરવા વનમાં ગયો છે, ત્યાં એને 'ગર્દભાલિ, નામના જ્ઞાની મહાત્માનો પરિચય થાય છે. એ મુનિરાજના ઉપદેશથી સંજય રાજા વૈરાગી બને છે અને દીક્ષા લે છે. મુનિરાજનો ઉપદેશ ખૂબ હૃદયસ્પર્શી છે.

સંજય રાજર્ષિને બીજા એક જાતિસ્મરણ જ્ઞાનવાળા રાજર્ષિનો સંપર્ક થાય છે. એ બંને વચ્ચે તાત્વિક વાર્તાલાપ થાય છે. એ વાર્તાલાપ ખૂબ જ મનનીય છે.

અધ્યયનની ચોબીશમી ગાથામાં વિશાલ સામ્રાજ્યનો ત્યાગ કરી સંયમધર્મ અપનાવનારા મહાપુરુષોના નામ આપેલા છે.

ચક્રવર્તીના નામ: ભરત, સગર, મધવ, સનત્કુમાર, શાંતિનાથ, કુંથુનાથ, અરનાથ, મહાપદ્મ, હરિષ્ઠેશ અને જય.

તે પછી, રાજા દશાર્ણભદ્ર, રાજા નભિ, રાજા કર્કડું, રાજા દ્વિમુખ અને રાજા નગગતિ જેમણે પોતાના સામ્રાજ્યોનો ત્યાગ કરી સંયમધર્મનો સ્વીકાર કર્યો હતો, તેમના નામ આવે છે.

એ પછી, સૌવીર દેશનો રાજા ઉદયન, કાશી દેશનો રાજા નંદન, રાજા વિજય, રાજા મહાબલ વગેરેના નામ છે.

આ અધ્યયની ચોપન ગાથાઓ છે.

- કમ્પિલ્લે નયરે રાયા, ઉદિત્તબલ-વાહણે;
 નામેણં સંજએ નામ, મિગવ્વં ઉવણિગગએ. ૧.
- હયાણીએ ગયાણીએ, રહાણીએ તહેવ ય;
 પાયતાણીએ મહયા, સવ્વઓ પરિવારિએ. ૨.
- મિએ છિવેત્તા હયગએ કમ્પિલ્લુજજાણ કેસરે;
 ભીએ સન્તે મિએ તત્થ, વહેઈ રસ-મુચ્છિએ. ૩.
- અહ કેસરમ્મી ઉજજાણે, અણગારે તવોધણે;
 સજજાય-જજાણસંજુત્તે, ધમ્મજજાણં ઝિયાયઈ. ૪.
- અફોયમંડવમ્મી, ઝાયઈ ઝવિયાસવે;
 તસ્સાગએ મિએ પાસં, વહેઈ સે નરાહિવે. ૫.
- અહ આસગઓ રાયા, ખિપ્પમાગમ્મ સો તહિં;
 હએ મિએ ઉ પાસિત્તા, અણગારં તત્થ પાસઈ. ૬.
- અહ રાયા તત્થ સમ્ભન્તો, અણગારો મણ્ણાડડહઓ;
 મએ ઉ મન્દપુત્તેણં, રસગિદ્ધેણ ઘન્નુણા. ૭.
- આસં વિસજજઈત્તા ણં, અણગારસ્સ સો નિવો;
 વિણએણ વન્દઈ પાએ, ભગવં ! એત્થ મે ખમે. ૮.
- અહ મોણેણ સો ભયવં, અણગારો ઝાણમાસિઓ;
 રાયાણં ન પડિમન્તેઈ, તઓ રાયા ભયદ્દુઓ. ૯.

- સંજઓ અહમંસીતિ, ભયવં વાહરાહ મે;
કુદ્ધે તેએણ અણગારે ડહેજજ નરકોડિઓ. ૧૦.
- અભઓ પત્થિવા ! તુજજં, અભયદાયા ભવાહિ ય;
અણિચ્યે જીવલોગમ્મિ, કિં હિંસાએ પસજજસી? ૧૧.
- જયા સવ્વં પરિચ્યજજ ગન્તવ્વમવસસ્સ તે;
અણિચ્યે જીવલોગમ્મિ, કિં રજજમ્મિ પસજજસી? ૧૨.
- જીવિયં ચેવ રૂવં ચ, વિજજુસંપાયચંચલં;
જત્થ તં મુજજસી રાયં ! પેચ્યત્થં નાવબુજજસી. ૧૩.
- દારાણિ ય સુયા ચેવ, મિત્તા ય તહ બન્ધવા;
જીવન્તમણુજીવન્તિ, મયં નાણુવયન્તિ ય. ૧૪.
- નીહરન્તિ મયં પુત્તા, પિયરં પરમદુક્ખિયા;
પિયરો વિ તહા પુત્તે, બન્ધૂ રાયં ! તવં ચરે. ૧૫.
- તઓ તેણાહજિજએ દલ્લે, દારે ય પરિરક્ખિએ;
કીલંતહન્ને નરા રાયં ! હટ્ટતુટ્ટ-મલંકિયા. ૧૬.
- તેણાવિ જં કયં કમ્મં, સુહં વા જઈવા દુહં;
કમ્મુણા તેણા સંજુત્તે, ગચ્છતી ઉ પરં ભવં. ૧૭.
- સોઊણ તસ્સ સો ધમ્મં, અણગારસ્સ અન્તિએ;
મહયા સંવેગનિવ્વેયં, સમાવત્તો નરાહિવો. ૧૮.
- સંજઓ ચઈઉં રજજં, નિક્ખન્તો જિણસાસણે;
ગદ્દભાલિસ્સ ભગવઓ, અણગારસ્સ અન્તિએ. ૧૯.

- ચેચ્યા રઠું પવ્વઈએ, ખત્તિએ પરિભાસઈ;
 જહા તે દીસતી રૂવં, પસન્નં તે જહા મણો. ૨૦.
 કિંનામે ? કિંગોત્તે ? કસ્સઠ્ઠાએ વ માહણે ?;
 કહં પડિયરસિ બુદ્ધે ? , કહં વિણીએ ત્તિ વુચ્ચસિ ? ૨૧.
 સંજઓ નામ નામેણં, તહા ગોત્તેણ ગોયમો;
 ગદ્દભાલી મમાયરિયા, વિજજા-ચરણ પારગા. ૨૨.
 કિરિયં અકિરિયં વિણયં, અણ્ણાણં ચ મહામુણી;
 એએહિં ચઉહિં ઠાણેહિં, મેયન્ને કિં પભાસઈ. ૨૩.
 ઈઈ પાઉકરે, બુદ્ધે, નાયએ પરિનિવ્વુએ;
 વિજજા-ચરણસંપન્ને, સચ્ચે સચ્ચપરકકમે. ૨૪.
 પડન્તિ નરએ ઘોરે, જે નરા પાવકારિણો;
 દિવ્વં ચ ગઈ ગચ્છન્તિ, ચરિતા ધમ્મમારિયં. ૨૫.
 માયાવુઈયમેયં તુ, મુસા ભાસા નિરત્થિયા;
 સંજમમાણો વિ અહં, વસામિ ઈરિયામિ ચ. ૨૬.
 સવ્વે તે વિદિયા મજ્જં, મિચ્છાદિટ્ઠી અણ્ણારિયા;
 વિજજમાણે પરે લોએ, સમ્મં જાણામિ અપ્પયં. ૨૭.
 અહમંસિ મહાપાણે, જુઈમં વરિસસઓવમે;
 જા સા પાલિ મહાપાલી, દિવ્વા વરિસસઓવમા. ૨૮.
 સે યુએ બંભલોગાઓ, માણુસ્સં ભવમાગએ;
 અપ્પણો ચ પરેસિં ચ, આઉં જાણે જહા તહા. ૨૯.

- નાણા રુઈ ચ છન્દં ચ, પરિવજજેજજ સંજએ;
અણકા જે ય સવ્વત્થા, ઈઈ વિજજામણુસંચરે. ૩૦.
- પડિક્કમામિ પસિણાણં, પરમંતેહિં વા પુણ્ણો;
અહો ! ઉટ્ઠિએ અહોરાયં, ઈઈ વિજજા તવં ચરે. ૩૧.
- જં ચ મે પુચ્છસી કાલે, સમ્મં સુદ્ધેણ ચેયસા;
તાઈં પાઉકરે બુદ્ધે, તં નાણં જિણસાસણે. ૩૨.
- કિરિયં ચ રોયએ ધીરે, અકિરિયં પરિવજજએ;
દિટ્ઠીએ દિટ્ઠિસમ્પન્ને, ધમ્મં ચર સુદુચ્ચરં. ૩૩.
- એયં પુણ્ણપયં સોચ્ચા, અત્થ-ધમ્મોવસોહિયં;
ભરહો વિ ભારહં વાસં, ચેચ્ચા કામાઈં પવ્વએ. ૩૪.
- સગરો વિ સાગરન્તં, ભરહવાસં નરાહિવો;
ઈસ્સરિયં કેવલં હેચ્ચા, દયાએ પરિનિવ્વુઓ. ૩૫.
- ચઈત્તા ભારહં વાસં, ચક્કવટ્ટી મહિહ્ઠિઓ;
પવ્વજજમબ્ભુવગઓ, મઘવં નામ મહાજસો. ૩૬.
- સણંકુમારો મણુસ્સેન્દો, ચક્કવટ્ટી મહિહ્ઠિઓ;
પુત્તં રજજે ઠવેગિણં, સો વિ રાયા તવં ચરે. ૩૭.
- ચઈત્તા ભારહં વાસં, ચક્કવટ્ટી મહિહ્ઠિઓ;
સન્તી સન્તિકરો લોએ, પત્તો ગઈમણુત્તરં. ૩૮.
- ઈકુખાગ-રાયવસહો, કુન્થૂ નામ નરીસરો;
વિકુખાયકિત્તી ધિઈમં, પત્તો ગઈમણુત્તરં. ૩૯.

- સાગરન્તં ચઈતા ણં, ભરહં નરવરીસરો;
અરો ય અરયં પત્તો, પત્તો ગઈમણુત્તરં. ૪૦.
- ચઈતા ભારહં વાસં, ચક્કવટ્ટી મહિહ્ઠિઓ;
ચેચ્યા ય ઉત્તમે ભોએ, મહાપઉમો દમં ચરે. ૪૧.
- એગચ્છતં પસાહેતા, મહિં માણનિસૂરણો;
હરિસેણો મણુસ્સેન્દો, પત્તો ગઈમણુત્તરં. ૪૨.
- અન્નિઓ રાયસહસ્સેહિં, સુપરિચ્ચાઈ દમં ચરે;
જયનામો જિણકખાયં, પત્તો ગઈમણુત્તરં. ૪૩.
- દસણ્ણરજ્જં મુઈયં, ચઈતા ણં મુણી ચરે;
દસણ્ણભદ્દો ણિક્ખન્તો, સક્ખં સક્કેણ ચોઈઓ. ૪૪.
- [નમી નમેઈ અપ્પાણં, સક્ખં સક્કેણ ચોઈઓ;
ચઈઉણ ગેહં વઈદેહી, સામણ્ણે પજ્જુવટ્ઠિઓ.] ૪૫.
- કરકણ્ણુ કલિંગેસું, પંચાલેસુ ય દુમ્મુહો;
નમીરાયા વિદેહેસુ, ગન્ધારેસુ ય નગ્ગઈ. ૪૬.
- એએ નરિન્દવસભા, નિક્ખન્તા જિણસાસણે;
પુત્તે રજ્જ ઠવેઉણં, સામણ્ણે પજ્જુવટ્ઠિયા. ૪૭.
- સોવીરરાયવસભો ચેચ્યા ણ મુણી ચરે;
ઉદાયણો પવ્વઈઓ, પત્તો ગઈમણુત્તરં. ૪૮.
- તહેવ કાસીરાયા વિ, સેઓ-સચ્ચ પરક્કમો;
કામભોગે પરિચ્ચજ્જ, પહણે કમ્મમહાવણં. ૪૯.

- તહેવ વિજઓ રાયા, અણટ્ટા કિત્તિ પવ્વએ;
 રજજં તુ ગુણસમિદ્ધં, પયહિતુ મહાજસો. ૫૦.
- તહેવુગ્ગં તવં કિચ્ચા, અવ્વકિંખત્તેણ ચેતસા;
 મહબ્બલો રાયરિસી, આદાય સિરસા સિરિં. ૫૧.
- કહં ધીરો અહેઉહિં, ઉમ્મત્તો વ મહિં ચરે ?;
 એએ વિસેસ-માદાય, સૂરા દઢપરક્કમા. ૫૨.
- અચ્ચન્તનિયાણ-ખમા, સચ્ચા મે ભાસિયા વઈ;
 અતરિંસુ તરન્તેગે, તરિસ્સન્તિ અણાગયા. ૫૩.
- કહં ધીરે અહેઉહિં, આયાય પરિયાવસે ?;
 સવ્વસંગવિણિમ્મુક્કે, સિદ્ધે ભવઈ નીરએ. ૫૪.

॥ તિ બેમિ. ॥

[ઇઅ સંજઈજજં સમત્તં. (૧૮)]

૧૯
મૃગાપુત્રીય

સુગ્રીવ નગરનો રાજા હતો બલભદ્ર અને રાણી હતી મૃગા. એમના પુત્રનું નામ હતું બલશ્રી. પરંતુ એ મૃગાપુત્રના નામે પ્રસિદ્ધ હતો. જ્યારે એ યુવાન થયો ત્યારે એને યુવરાજ બનાવવામાં આવ્યો અને અનેક કન્યાઓની સાથે એના લગ્ન કરવામાં આવ્યા.

એક દિવસ આ રાજકુમાર મહેલના ઝરૂખામાં બેઠો હતો. એવામાં એણે રાજમાર્ગ પર થઈને ચાલ્યા જતા એક તપસ્વી જૈનમુનિના દર્શન કર્યા. એ જોઈ જ રહ્યો-તરત એને 'જાતિસ્મરણજ્ઞાન' (પૂર્વ જન્મોનું જ્ઞાન) થઈ ગયું. એણે જોયું કે હું પૂર્વજન્મમાં સાધુ હતો. એના સંસ્કાર જાગી ગયા. એ વૈષયિક સુખોથી વિરક્ત થઈ ગયો. માતા-પિતાની પાસે જઈ એણે સંયમધર્મ ગ્રહણ કરવાની રજા માગી.

તે પછી માતા-પિતા પુત્રને સમજાવવાનો પ્રયત્ન કરે છે. મૃગાપુત્ર વિનીત ભાવે માતા-પિતાના ચિત્તનું સમાધાન કરે છે-એવડે માતા-પિતા પુત્રને રજા આપે છે, મૃગાપુત્ર દીક્ષા લે છે.

ગાથા ૮૭ થી ૯૫ સુધી મહામુનિ મૃગાપુત્ર સાધુજીવનનું કેવી ઉત્તમ રીતે પાલન કરે છે તેનું વર્ણન છે. અધ્યયનમાં કુલ ૯૯ ગાથાઓ છે.

- સુગ્ગીવે નયરે રમ્મે, કાણાણુજજાણસોહિએ;
 રાયા બલભદ્રે તિ, મિયા તસ્સડગ્ગમાહિસી. ૧.
 તેસિં પુત્તે બલસિરી, મિયાપુત્તે તિ વિસ્સુએ;
 અમ્મા-પિતીણ દઈએ, જુવરાયા દમીસરે. ૨.
 નન્દણે સો ઉ પાસાએ, કીલએ સહ ઈત્થિહિં;
 દેવો દોગુન્દુગો ચેવ, નિચ્ચં મુઈયમાણસો. ૩.
 મણિ-રયણકોટ્ઠિમતલે, પાસાયાલોયણે ઠિઓ;
 આલોએઈ નગરસ્સ, ચઉક્ક-તિય-ચચ્ચરે. ૪.
 અહ તત્થ અઈચ્છન્તં, પાસઈ સમણ-સંજયં;
 તવ-નિયમ-સંજમધરં, સીલહં ગુણઆગરં. ૫.
 તં દેહતી મિયાપુત્તે, દિટ્ઠીએ અનમિસાએ ઉ;
 કહિં મન્નેરિસં રૂવં, દિટ્ઠપુવ્વં મએ પુરા? ૬.
 સાહુસ્સ દરિસણે તસ્સ, અજઝવસાણમ્મિ સોહણે,
 મોહં ગયસ્સ સન્તસ્સ, જાઈસરણં સમુપ્પત્તં. ૭.
 દેવલોગા યુઓ સંતો, માણુસં ભવમાગઓ;
 સણિણનાણે સમુપ્પત્તે, જાઈ સરઈ પુરાણિયં. ૮.
 જાઈસરણે સમુપ્પત્તે, મિયાપુત્તે મહિહિંએ;
 સરઈ પોરાણિયં જાઈ, સામણણં ચ પુરાકયં. ૯.

વિસએહિં અરજજન્તો, રજજન્તો સંજમમ્મિ ય;
 અમ્મા-પિયરં ઉવાગમ્મ, ઈમં વયણામબ્બવી. ૧૦.
 સુયાણિ મે પંચ મહવ્વયાણિ,
 નરએસુ દુક્ખં ચ તિરિક્ખજોણિસુ;
 નિવ્વિણ્ણકામો મિ મહણ્ણવાઓ,
 અણુજાણહ પવ્વઈસ્સામો અમ્મો. ૧૧.
 અમ્મ ! તાય ! મએ ભોગા, ભુતા વિસ-ફલોવમા;
 પરછા કડુયવિવાગા, અણુબન્ધદુહાવહા. ૧૨.
 ઈમં સરીરં અણિચ્ચં, અસુઈ અસુઈસંભવં;
 અસાસયાવાસમિણં, દુક્ખકેસાણ ભાયણં. ૧૩.
 અસાસએ સરીરમ્મિ, રઈ નોવલભામહં;
 પરછા પુરા વ ચઈયવ્વે, ફેણબુબ્બુયસન્નિભે. ૧૪
 માણુસત્તે અસારમ્મિ, વાહી-રોગાણ આલએ;
 જરા-મરણાઘત્થમ્મિ, ખણં પિ ન રમામહં. ૧૫.
 જમ્મં દુક્ખં જરા દુક્ખં, રોગા ય મરણાણિ ય;
 અહો! દુક્ખો હુ સંસારો, જત્થ કીસન્તિ જન્તવો. ૧૬.
 ખેતાં વત્થું હિરણ્ણં ચ, પુત્ત-દારં ચ બન્ધવા;
 ચઈતાણં ઈમં દેહં, ગન્તવ્વમવસસ્સ મે. ૧૭
 જહા કિમ્પાગફલાણં, પરિણામો ન સુન્દરો;
 એવં ભુતાણ ભોગાણં, પરિણામો ન સુંદરો. ૧૮.

અદ્વાણં જો મહંતં તુ, અપ્પાહેજજો પવજજઈ;
 ગચ્છન્તે સે દુહી હોઈ, છુહા-તણહાએ પીલિએ. ૧૯.
 એવં ધમ્મં અકાઊણં, જો ગચ્છઈ પરં ભવં;
 ગચ્છન્તે સે દુહી હોઈ, વાહીરોગેહિં પીલિએ. ૨૦.
 અદ્વાણં જો મહંતં તુ, સપાહેજજો પવજજઈ;
 ગચ્છન્તે સે સુહી હોઈ, છુહા-તણહા વિવજિજએ. ૨૧.
 એવં ધમ્મં પિ કાઊણં, જો ગચ્છઈ પરં ભવં;
 ગચ્છન્તે સે સુહી હોઈ, અપ્પકમ્મે અવેયણો. ૨૨.
 જહા ગેહે પલિત્તમ્મિ, તસ્સ ગેહસ્સ જો પહૂ;
 સારભણહાણિ નીણેઈ, અસારં અવઈજઝઈ. ૨૩
 એવં લોએ પલિત્તમ્મિ, જરાએ મરણેણ ય;
 અપ્પાણં તારયિસ્સામિ, તુબ્ભેહિં અણુમન્નિઓ. ૨૪.
 તં બેંત અમ્મા-પિયરો, સામશં પુત્ત ! દુચ્ચરં;
 ગુણાણં તુ સહસ્સાઈ ધારેયવ્વાઈ ભિક્ખુણા. ૨૫.
 સમતા સવ્વભૂએસુ, સત્તુમિત્તેસુ વા જગે;
 પાણાઈવાયવિરઈ, જાવજજીવાએ દુક્કરં. ૨૬.
 નિચ્ચકાલડપ્પમત્તેણં, મુસાવાયવિવજજણં;
 ભાસિયવ્વં હિયં સચ્ચં, નિચ્ચાઉત્તેણ દુક્કરં. ૨૭.
 દંત સોહણમાઈસ્સ, અદત્તાસ્સ વિવજજણં;
 અણવજજેસણિજજસ્સ, ગેણહણા અવિ દુક્કરં. ૨૮.

વિરઈ અબમ્ભયેરસસ, કામભોગરસન્નુણા;
 ઉગ્ગં મહવ્વયં બમ્ભં, ધારેયવ્વં સુદુક્કરં. ૨૯.
 ધણધનપેસવગ્ગેસુ, પરિગ્ગહ વિવજજણા;
 સવ્વારંભ પરિચ્ચાઓ, નિમ્મમત્તં સુદુક્કરં. ૩૦.
 ચઉવ્વિહે વિ આહારે, રાઈ ભોયણવજજણા;
 સન્નિહીસંચઓ ચેવ, વજજેયવ્વો સુદુક્કરં. ૩૧.
 છુહા તણહા ય સીઉણહં, દંસ-મસગવેયણા;
 અક્કોસા દુક્ખસેજજા ય, તણફાસા જલ્લમેવ ય. ૩૨.
 તાલણા તજજણા ચેવ, વહ-બન્ધપરીસહા;
 દુક્ખં ભિક્ખાયરિયા, જાયણા ય અલાભયા. ૩૩.
 કાવોયા જા ઈમા વિત્તી, કેસલોઓ ય દારુણો;
 દુક્ખં બમ્ભવ્વયં ઘોરં, ધારેઉં અમહપ્પણો. ૩૪.
 સુહોઈઓ તુમં પુત્તા !, સુકુમાલો ય સુમજિજઓ;
 ન હુ સી પભૂ તુમં પત્તા, સામણ્ણ મણ્ણ પાલિયા. ૩૫.
 જાવજજીવમવિસ્સામો, ગુણાણં તુહ મહબ્ભરો;
 ગરુઓ લોહભારોવ્વ, જો પુત્તા ! હોઈ દુવ્વહો. ૩૬.
 આગાસે ગંગસોઓ વ્વ, પડિસોઓ વ્વ દુત્તરો;
 બાહાહિં સાગરો ચેવ, તરિયવ્વો ગુણોદહી. ૩૭.
 વાલુયાકવલો ચેવ, નિરસાદે ઉ સંજમે;
 અસિધારાગમણં ચેવં, દુક્કરં ચરિઉં તવો. ૩૮.

અહી વેગન્તદિટ્ટીએ, ચરિત્તે પુત્ત ! દુક્કરે;
 જવા લોહમયા ચેવ, ચાવેયવ્વા સુદુક્કરં. ૩૯.
 જહા અગ્ગિસિહા દિત્તા, પાઉં હોઈ સુદુક્કરં;
 તહ દુક્કરં કરેઉં જે, તારુણ્ણો સમણાત્તણં. ૪૦.
 જહા દુક્ખં ભરેઉં જે, હોઈ વાયસ્સ કોત્થલો;
 તહા દુક્ખં કરેઉં જે, કીવેણં સમણાત્તણં. ૪૧.
 જહા તુલાએ તોલેઉં, દુક્કરં મન્દરો ગિરી;
 તહા નિહુય નીસંકં, દુક્કરં સમણાત્તણં. ૪૨.
 જહા ભુયાહિં તરિઉં, દુક્કરં રયણાયરો;
 તહા અણુવસન્તેણં, દુત્તરો દમસાગરો. ૪૩.
 ભુંજ માણુસ્સએ ભોએ, પંચલક્ખણાએ તુમં;
 ભુત્તભોગી તઓ જાયા !, પચ્છા ધમ્મં ચરિસ્સસિ. ૪૪.
 સો બેંત અમ્મા-પિયરો, એવમેયં જહા કુડં;
 ઈહ લોગે નિપ્પિવાસસ્સ, નત્થિ કિંચિ વિ દુક્કરં. ૪૫.
 સારીર-માણસા ચેવ, વેયણાઓ અંણતસો;
 મએ સોઢાઓ ભીમાઓ, અસઈં દુક્ખભયાણિ ય. ૪૬.
 જરા-મરણાકન્તારે, ચાઉરન્તે ભયાગરે;
 મએ સોઢાણિ ભીમાણિ, જમ્માણિ મરણાણિ ય. ૪૭.
 જહા ઈહં અગણી ઉણ્ણો, એત્તો-ડણન્તગુણ્ણો તહિં;
 નરએસુ વેયણા ઉણ્ણા, અસાયા વેદિયા મએ. ૪૮.
 જહા ઈમં ઈહં સીયં, એત્તોડણન્તગુણં તહિં;
 નરએસુ વેયણા સીયા, અસાયા વેદિયા મએ. ૪૯.

કન્દન્તો કંદુકુમ્ભીસુ, ઉદ્ધપાઓ અહોસિરો;
 હુયાસણે જલન્તમ્મિ, પક્કપુવ્વો અણન્તસો. ૫૦.
 મહાદવગ્ગિસંકાસે, મરુમ્મિ વર્ધરવાલુએ;
 કલમ્બવાલુયાએ ય, દહ્મપુવ્વો અણન્તસો. ૫૧.
 રસન્તો કન્દુકુમ્ભીસુ, ઉદ્ધં બદ્ધો અબન્ધવો;
 કરવત્ત-કરકયાદીહિં, છિન્નપુવ્વો અણન્તસો. ૫૨.
 અઈતિક્ખકંટકાઈણ્ણે તુંગે સિમ્બલિપાયવે;
 ખેવિયં પાસબદ્ધેણં, કહ્લોકહ્લાહિં દુક્કરં. ૫૩.
 મહાજન્તેસુ ઉચ્છ વા, આરસન્તો સુભેરવં;
 પીલિઓ મિ સકમ્મેહિં, પાવકમ્મો અણન્તસો. ૫૪.
 કૂવન્તો કોલસુણાહેહિં, સામેહિં સબલેહિ ય;
 પાડિઓ ફાડિઓ છિણ્ણો, વિફુરન્તો અણેગસો. ૫૫.
 અસીહિં અદસિવન્નેહિં, ભલ્લીહિં પટ્ટિસેહિ ય;
 છિન્નો ભિન્નો વિભિન્નો ય, ઓઈણ્ણો પાવકમ્મુણા. ૫૬.
 અવસો લોહરહે જુત્તો, જલન્તે સમિલાજુએ;
 ચોઈઓ તોત્ત-જુત્તેહિં, રોજ્જો વા જહ પાડિઓ. ૫૭.
 હુયાસણે જલન્તમ્મિ, ચિયાસુ મહિસો વિવ;
 દહ્મો પક્કો ય અવસો હં, પાવકમ્મેહિં પાવિઓ. ૫૮.
 બલા સંડાસતુણ્ણેહિં, લોહતુણ્ણેહિં પક્ખિહિં;
 વિલુત્તો વિલવન્તો હં, ઢંક-ગિદ્ધેહિં ડણન્તસો. ૫૯.
 તણ્ણાકિલન્તો ધાવન્તો, પત્તો વેયરણિં નઈં;
 જલં પાહં તિ ચિન્તન્તો, ખુરધારાહિં વિવાઈઓ. ૬૦.

ઉણહામિતત્તો સંપત્તો, અસિપત્તં મહાવણં;
 અસિપત્તેહિં પડન્તેહિં, છિન્નપુવ્વો અણેગસો. ૬૧.
 મોગ્ગરેહિં મુસંઢીહિં, સૂલેહિં મુસલેહિં ય;
 ગયાસં ભગ્ગગત્તેહિં, પત્તં દુક્ખં અણન્તસો. ૬૨.
 ખુરેહિં તિક્ખધારાહિં, છુરિયાહિં કપ્પણીહિં ય;
 કપ્પિઓ ફાલિઓ છિન્નો, ઉક્કત્તો ય અણેગસો. ૬૩.
 પાસેહિં કૂડજાલેહિં, મિઓ વા અવસો અહં;
 વાહિઓ બદ્ધરુદ્ધો ય, બહુસો ચેવ વિવાઈઓ. ૬૪.
 ગલેહિં મગર-જાલેહિં, મચ્છો વા અવસો અહં;
 ઉલ્લિતો પાડિઓ ગહિઓ, મારિઓ ય અણન્તસો. ૬૫.
 વીદંસએહિં જાલેહિં, લેપ્પાહિં સઉણો વિવ;
 ગહિઓ લગ્ગો ય બદ્ધો ય, મારિઓ ય અણન્તસો. ૬૬.
 કુહાડ-ફરસુમાઈહિં, વઢ્ઢઈહિં દુમ્મો વિવ;
 કુટ્ટિઓ ફાલિઓ છિન્નો, તચ્છિઓ ય અણન્તસો. ૬૭.
 ચવેડ-મુટ્ટિમાઈહિં, કુમારેહિં અયં પિવ;
 તાડિઓ કુટ્ટિઓ ભિન્નો, યુણ્ણિઓ ય અણન્તસો. ૬૮.
 તત્તાઈ તમ્બ-લોહાઈ, તઉયાઈ સીસગાણિ ય;
 પાઈઓ કલકલેન્તાઈ, આરસન્તો સુભેરવં. ૬૯.
 તુહં પિયાઈ મંસાઈ, ખણ્ણાઈ સોલ્લગાણિ ય;
 ખાવિઓ મિ સમંસાઈ, અગ્ગિવન્નાઈ ણેગસો. ૭૦.
 તુહં પિયા સુરા સીહૂ, મેરઓ ય મધૂણિ ય;
 પજ્જિઓ મિ જલન્તીઓ, વસાઓ રુહિરાણિ ય. ૭૧.

નિચ્યં ભીએણં તત્થેણં, દુહિએણં વહિએણ ય;
 પરમા દુહસંબદ્ધા, વેયણા વેઈયા મએ. ૭૨.
 તિવ્વચંડપગાઢાઓ, ઘોરાઓ અઈદુસ્સહા;
 મહબ્ભયાઓ ભીમાઓ, નરએસું વેઈયા મએ. ૭૩.
 જારિસા માણુસે લોએ, તાયા ! દીસન્તિ વેયણા;
 એત્તો અણન્તગુણિયા, નરએસું દુક્ખવેયણા. ૭૪.
 સવ્વભવેસુ અસાયા, વેયણા વેઈયા મએ;
 નિમિસન્તરમેત્તં પિ, જં સાયા નત્થિ વેયણા. ૭૫.
 તં બેન્તડમ્મા-પિયરો, છન્દેણં પુત્ત ! પવ્વય;
 નવરં પુણ સામણ્ણો, દુક્ખં નિપ્પડિકમ્મયા. ૭૬.
 સો બેંત અમ્મા-પિયરો, એવમેયં જહા કુડં;
 પરિક્કમં કો કુણાઈ, અરણ્ણો મિય-પક્ખિણં ? ૭૭.
 એગબ્ભૂએ અરણ્ણો વા, જહા ઉ ચરઈ મિએ;
 એવં ધમ્મં ચરિસ્સામિ, સંજમેણ તવેણ ય. ૭૮.
 જયા મિગસ્સ આયંકો, મહારણ્ણમ્મિ જાયઈ;
 અચ્છન્તં રુક્ખમૂલમ્મિ, કોણં તાહે તિગિંચ્છઈ ? ૭૯.
 કો વા સે ઓસહં દેઈ ?, કો વા સે પુચ્છઈ સુહં ?;
 કો વા સે ભત્તં વ પાણં વા, આહારિત્તુ પણામએ ? ૮૦.
 જયા સે ય સુહી હોઈ, તયા ગચ્છઈ ગોચરં;
 ભત્ત-પાણસ્સ અઢ્ઢાએ, વલ્લરાણિ સરાણિ ય. ૮૧.
 ખાઈતા પાણિયં પાઉં, વલ્લરેહિં સરેહિં ય;
 મિગચારિયં ચરિતાણં, ગચ્છઈ મિગચારિયં. ૮૨.

એવં સમુદ્ધિએ ભિક્ષૂ, એવમેવ અણેગએ;
 મિગચારિયં ચરિતાણં, ઉઠ્ઠં પક્કમઈ દિસં. ૮૩.
 જહા મિએ એગ અણેગચારી,
 અણેગવાસે ધુવગોયરે ય;
 એવં મુણી ગોચરિયં પવિટ્ટે,
 નો હીલએ નો વિ ય ખિંસએજજા. ૮૪.
 મિગચારિયં ચરિસ્સામિ, એવં પુત્તા ! જહાસુહં;
 અમ્મા-પિઠિહિંડણુત્તાઓ, જહાઈ ઉવહિં તઓ. ૮૫.
 મિગચાયિરયં ચરિસ્સામિ, સવ્વદુક્ખવિમોક્ખણિં;
 તુબ્ભેહિં અમ્મડણુત્તાઓ, ગચ્છ પુત્ત ! જહાસુહં. ૮૬.
 એવં સો અમ્મા-પિયરં, અણુમાણેત્તાણ બહુવિહં;
 મમત્તાં છિન્દઈ તાહે, મહાનાગો વ્વ કંચુયં. ૮૭.
 ઈહિં વિત્તાં ચ મિત્તે ય, પુત્ત-દારં ચ નાયઓ;
 રેણુયં વ પડે લગ્ગં, નિદ્ધણિત્તાણ નિગ્ગઓ. ૮૮.
 પંચમહવ્વયજુત્તો, પંચસમિઓ તિગુત્તિગુત્તો ય;
 સબ્ભિન્તરબાહિરએ, તવોકમ્મંમિ ઉજજુઓ. ૮૯.
 નિમ્મમો નિરહંકારો, નીસ્સંગો ચત્તગારવો;
 સમો ય સવ્વભૂએસુ, તસેસુ થાવરેસુ ય. ૯૦.
 લાભાલાભે સુહે દુક્ખે, જીવિએ મરણે તહા;
 સમો નિન્દા-પસંસાસુ, તહા માણાવમાણઓ. ૯૧.
 ગારવેસુ કસાએસુ, દંડ-સલ્લ-ભએસુ ય;
 નિયત્તો હાસ-સોગાઓ, અનિયાણો અબન્ધણો. ૯૨.

અનિસ્સિઓ ઈહં લોએ, પરલોએ અનિસ્સિઓ;
 વાસી-ચન્દણકપ્પો ય, અસણો અણસણો તહા. ૯૩.
 અપ્પસત્થેહિં દારેહિં, સવ્વઓ પિહિયાસવો;
 અજઝપ્પઝાણ-જોગેહિં, પસત્થદમ-સાસણો. ૯૪.
 એવં નાણેણ ચરણેણ, દંસણેણ તવેણ ય;
 ભાવણાહિં ય સુદ્ધાહિં, સમ્મં ભાવેત્તુ અપ્પયં. ૯૫.
 બહુયાણિ ય વાસાણિ, સામણંમણુપાલિયા;
 માસિએણં તુ ભત્તેણં, સિદ્ધિં પત્તો અણુત્તરં. ૯૬.
 એવં કરેન્તિ સંબુદ્ધા, પંડિયા પવિયકૂખણા;
 વિણિયટ્ટન્તિ ભોગેસુ, મિયાપુત્તે જહા મિસી. ૯૭.
 મહાપભાવસ્સ મહાજસસ્સ,
 મિયાએ પુત્તસ્સ નિસમ્મ ભાસિયં;
 તવપ્પહાણં ચરિયં ચ ઉત્તમં,
 ગઈપ્પહાણં ચ ત્રિલોગવિસ્સુયં. ૯૮.
 વિયાણિયા દુક્ખવિવહ્ણં ધણં,
 મમત્તબન્ધં ચ મહાભયાવહં;
 સુહાવહં ધમ્મધુરં અણુત્તરં,
 ધારેહ નિવ્વાણગુણાવહં મહં. ૯૯.

॥ તિબેમિ. ॥

[(ઈઈ મિયાપુત્તિજજ સમત્તં (૧૯)]

મગધસમ્રાટ્ શ્રેણિક કીડા કરવા રાજગૃહ નગરની બહાર 'મંડિત કુદી' નામે ઉદ્યાનમાં જાય છે. ઉદ્યાન નંદનવન જેવો રમણીય છે. ત્યાં એક વૃક્ષ નીચે સુકોમલ સુંદર મુખારવિંદવાળા પ્રશાંત મુનિ બેઠા છે. રાજા એમના દર્શન કરે છે. મુનિ કહે છે-

‘હે મહારાજ, હું અનાથ છું, મારો કોઈ નાથ નથી, તેથી હું શ્રમણ થયો છું.

પછી અનાથીમુનિ જે ભગવાનના શિષ્ય હતા, એ શ્રેણિકને જીવાત્માની અનાથતા, અશરણતા બતાવે છે, પોતાનું ગૃહસ્થજીવન બતાવે છે, અને રોગો સામે પોતાની અનાથતા બતાવે છે.

‘હે રાજા, જ્યારે કોઈ પણ ઉપાયે મારો રોગ દૂર ન થયો ત્યારે મેં સંકલ્પ કર્યો: ‘જો મારી આ તીવ્ર વેદના મટી જશે તો હું અણગાર-શ્રમણ થઈશ’ આવો સંકલ્પ કરી હું સૂઈ ગયો. મને ઊંઘ આવી ગઈ. બીજે દિવસે સવારે મારી તમામ વેદના દૂર થઈ ગઈ પછી માતાપિતાની રજા લઈ હું અણગાર બન્યો. હવે હું સ્વનો અને પરનો નાથ બન્યો છું, યોગક્ષેમ કરવાવાળો બન્યો છું.’

આ પછી અનાથી રાજા શ્રેણિકને ભાવસાધુ અને દ્રવ્ય સાધુનું સ્વરૂપ સમજાવે છે.

આ અધ્યયનમાં ૬૦ ગાથા છે.

સિદ્ધાણ નમો કિર્યા, સંજયાણં ચ ભાવઓ;
 અત્થધમ્મગઈ તચં, અણુસઠ્ઠિં સુણોહ મે ૧
 પભૂયરયણો રાયા, સેણિઓ મગહાહિવો;
 વિહારજતં નિજજાઓ, મંડિકુચ્છિંસિ ચેઈએ. ૨
 નાણાદુમ-લયાઈણાં, નાણાપક્ખિનિસેવિયં;
 નાણાકુસુમસંછયં, ઉજજાણં નન્દણોવમં ૩
 તત્થ સો પાસઈ સાહું, સંજયં સુસમાહિયં;
 નિસન્નં રુક્ખમૂલમ્મિ, સુકુમાલં સુહોઈયં. ૪
 તસ્સ રૂવં તુ પાસિત્તા, રાઈણો તમ્મિ સંજએ;
 અચ્ચન્તપરમો આસી, અતુલો રૂવવિમ્હઓ. ૫
 અહો! વણ્ણો અહો! રૂવં, અહો! અજજસ્સ સોમયા;
 અહો! ખત્તી અહો! મુત્તી, અહો! ભોગે અસંગયા. ૬
 તસ્સ પાએ ઉ વન્દિત્તા, કાઊણા ય પયાહિણં;
 નાઈદૂરમણાસન્ને, પંજલી પડિપુરછઈ. ૭
 તરુણોસિઅજજો! પવ્વઈઓ, ભોગકાલમ્મિસંજયા!;
 ઉવઢ્ઢિઓ સિ સામણ્ણો, એયમઢ્ઢં સુણોમુ તા. ૮
 અણાહો મિ મહારાયં!, નાહો મજ્ઝ ન વિજજઈ;
 અણુકમ્પગં સુહિં વા વિ, કંચિ નાત્તિસમેમહં. ૯

તઓ સો પહસિઓ રાયા, સેણિઓ મગહાહિવો;
 એવં તે ઈઢિમન્તસ્સ, કહં નાહો ન વિજજઈ. ૧૦
 હોમિ નાહો ભયંતાણં, ભોગે ભુંજાહિ સંજયા !;
 મિત્ત-નાઈપરિવુડો, માણુસ્સં ખુ સુદુલ્લહં. ૧૧
 અપ્પણા વિ અણાહો સિ, સેણિયા ! મગહાહિવા;
 અપ્પણા અણાહો સન્તો, કસ્સ નાહો ભવિસ્સસિ. ૧૨
 એવં વુત્તો નરિન્દો સો, સુસંભન્તો સુવિમ્મિહઓ;
 વયણં અસુયપુવ્વં, સાહુણા વિમ્મહયન્નિતો. ૧૩
 અસ્સા હત્થી મણુસ્સા મે, પુરં અન્તેઉરં ચ મે;
 ભુંજામિ માણુસે ભોએ, આણા ઈસ્સરિયં ચ મે. ૧૪
 એરિસે સમ્પયગ્ગમ્મિ, સવ્વકામસમપ્પિએ;
 કહં અણાહો ભવઈ, મા હુ ભન્તે ! મુસં વએ. ૧૫
 ન તુમં જાણે અણાહસ્સ, અત્થં પોત્થં વ પત્થિવા;
 જહા અણાહો ભવઈ, સણાહો વા નરાહિવા. ૧૬
 સુણોહ મે મહારાયં !, અવ્વક્ખિન્તેણ ચેયસા;
 જહા અણાહો ભવતિ, જહા મે ચ પવત્તિયં. ૧૭
 કોસમ્બી નામ નયરી, પુરાણ પુરભેયણી;
 તત્થ આસી પિયા મજ્જં, પભૂયધણસંચઓ. ૧૮
 પઢમે વએ મહારાયં !, અતુલામે અચ્છિવેયણા;
 અહોત્થા વિઉલો દાહો, સવ્વગત્તેસુ પત્થિવા! ૧૯
 સત્થં જહા પરમતિક્ખં, સરીરવિયરન્તરે;
 પવિસેજજ અરી કુદ્ધો, એવં મે અચ્છિવેયણા. ૨૦

તિયં મે અન્તરિચ્છં ચ, ઉત્તમંગં ચ પીડઈ;
 ઈન્દ્રાસણિસમા ઘોરા, વેયણા પરમદારુણા. ૨૧
 ઉવઢિયા મે આયરિયા, વિજજા-મન્તચિગિચ્છગા;
 અબીયા સત્થકુસલા, મન્ત-મૂલવિસારયા. ૨૨
 તે મે તિગિચ્છં કુલ્વન્તિ, ચાઉપ્પાયં જહાહિયં;
 ન ય દુક્ખા વિમોયન્તિ, એસા મજ્જા અણાહયા. ૨૩
 પિયા મે સલ્લસારં પિ, દેજજાહિ મમ કારણા;
 ન ય દુક્ખા વિમોયંતિ, એસા મજ્જા અણાહયા. ૨૪
 માયા વિ મે મહારાય !, પુત્તસોયદુહલ્લહિયા;
 ન ય દુક્ખા વિમોયન્તિ, એસા મજ્જા અણાહયા. ૨૫
 ભાયરો મે મહારાય !, સગા જેટ્ટ-કણિટ્ટગા;
 ન ય દુક્ખા વિમોયન્તિ !, એસા મજ્જા અણાહયા. ૨૬
 ભઈણીઓ મે મહારાય !, સગા જેટ્ટ-કણિટ્ટગા;
 ન ય દુક્ખા વિમોયન્તિ, એસા મજ્જા અણાહયા. ૨૭
 ભારિયા મે મહારાય !, અણુરત્તા અણુલ્લયા;
 અંસુપુણ્ણોહિં નયણોહિં, ઉરં મે પરિસિંચઈ. ૨૮
 અન્નં ચ પાણં હહાણં ચ, ગન્ધ-મલ્લવિલેવણં;
 મએણાયમણાયં વા, સા બાલા નોવ ભુંજઈ. ૨૯
 ખણં પિ મે મહારાય !, પાસાઓ વિ ન ફિટ્ટઈ;
 ન ય દુક્ખા વિમોએઈ, એસા મજ્જા અણાહયા. ૩૦
 તઓ હં એવમાહંસુ, દક્ખમા હુ પણો પુણો;
 વેયણા અણુભવિઉં જે, સંસારમ્મિ અણાન્તએ. ૩૧

સઈ ચ જઈ મુચ્ચિજજા, વેયણા વિઉલા ઈઓ;
 ખન્તો દન્તો નિરારમ્ભો, પવ્વએ અણગારિયં. ૩૨
 એવં ચ ચિન્તઈત્તાણં, પાસુત્તો મિ નરાહિવા !;
 પરિયત્તંતીએ રાઈએ, વેયણા મે ખયં ગયા. ૩૩
 તઓ કલ્લે પભાયમ્મિ, આપુચ્છિત્તાણ બન્ધવે;
 ખન્તો દન્તો નિરારમ્ભો, પવ્વઈઓડણગારિયં. ૩૪
 તો હં નાહો જાઓ, અપ્પણો ય પરસ્સ ય;
 સવ્વેસિંં ચેવ ભૂયાણં, તસાણં થાવરાણ ય. ૩૫
 અપ્પા નદી વેયરણી, અપ્પા મે કૂડસામલી;
 અપ્પા કામદુહા ધેણૂ, અપ્પા મે નન્દણં વણં. ૩૬
 અપ્પા કત્તા વિકત્તા ય, દુક્ખાણ ય સુહાણ ય;
 અપ્પા મિત્તામમિત્તં ચ, દુપ્પકિયસુપકિઓ. ૩૭
 ઈમા હુ અન્ના વિ અણાહયા નિવા !,
 તમેગચિત્તો નિહુઓ સુણોહિ મે;
 નિયણ્ઠ ધમ્મં લભિયણ વી જહા,
 સીયન્તિ એગે બહુકાયરા નરા. ૩૮
 જો પવ્વઈત્તાણ મહવ્વયાઈં,
 સમ્મં નો ફાસયતી પમાયા;
 અનિગ્ગહપ્પા ય રસેસુ ગિદ્ધે,
 ન મૂલઓ છિંદઈ બન્ધણં સે. ૩૯
 આઉત્તયા જસ્સ ય નત્થિ કાઈ,
 ઈરિયાએ ભાસાએ તહેસણાએ;

- આયાણ-નિક્ખેવ દુગુંછણાએ;
 ન વીરજાયં અણુજાઈ મગ્ગં. ૪૦
- ચિરં પિ સે મુણ્ડરુઈ ભવિત્તા,
 અથિરવ્વએ તવ-નિયમેહિં ભટ્ટે;
 ચિરં પિ અપ્પાણ કિલેસઈત્તા,
 ન પારએ હોઈ હુ સંપરાએ. ૪૧
- પોલ્લેવ મુટ્ટી જહ સે અસારે,
 અયન્તિએ કૂડકહાવણે વા;
 રાઢામણી વેરુલિયપ્પકાસે,
 અમહગ્ધએ હોઈ હુ જાણાએસુ. ૪૨
- કુસીલલિંગં ઈહ ધારઈત્તા,
 ઈસિજઝયં જીવિય વિંહઈત્તા;
 અસંજએ સંજય લપ્પમાણે,
 વિણિઘાયમાગચ્છઈ સે ચિરં પિ. ૪૩
- વિસં તુ પીયં જહ કાલકૂડં,
 હણાઈ સત્થં જહ કુગ્ગિહીયં;
 એસેવ ધમ્મો વિસઓવવશો,
 હણાઈ વેયાલ ઈવાવિવશો. ૪૪
- જે લક્ખણં સુવિણં પઉંજમાણે,
 નિમિત્ત-કોઊહલસંપગાઢે;
 કુહેડ વિજજાસવદાર જીવી,
 ન ગચ્છઈ સરણં તમ્મિ કાલે. ૪૫

તમં તમેણોવ ઉ જે અસીલે,
 સયા દુહી વિપ્પરિયાસુવેઈ;
 સંધાવઈ નરગ-તિરિક્ખજોણિં,
 મોણં વિરાહેત્તુ અસાહુરૂવે. ૪૬

ઉદ્દેસિયં કીયગં નિયાગં,
 ન મુંચઈ કિંચિ અણોસણિજજં;
 અગ્ગી વિવા સવ્વભક્ખી ભવિત્તા,
 ઈઓ ચુએ ગચ્છઈ કટ્ટુ પાવં. ૪૭

ન તં અરી કંઠછેત્તા કરેઈ,
 જં સે કરે અપ્પણિયા દુરપ્પા;
 સે નાહિઈ મચ્ચુમુહં તુ પત્તે,
 પચ્છાણુતાવેણ દયાવિહૂણે. ૪૮

નિરઢિયા નગ્ગરુઈ ઉ તસ્સ,
 જે ઉત્તિમઢ્ઠં વિવજજાસમેઈ;
 ઈમે વિ સે નત્થિ પરે વિ લોએ,
 દુહઓ વિ સે ઝિજજઈ તત્થ લોએ. ૪૯

એમેવહહાછન્દ કુસીલરૂવે,
 મગ્ગંવિરાહેત્તુ જિણુત્તામાણં;
 કુરરી વિવા ભોગરસાણુગિદ્ધા,
 નિરઢસોયા પરિતાવમેઈ. ૫૦

સોચ્યાણ મેહાવિ ! સુભાસિયં ઇમં,
 અણુસાસણં નાણગુણોવવેયં;
 મગ્ગં કુસીલાણ જહાય સવ્વં,
 મહાનિયંઠાણ વએ પહેણં.

૫૧

ચરિત્તમાયારગુણન્નિએ તઓ,
 અણુત્તરં સંજમ પાલિયાણં;
 નિરાસવે સંખવિયાણ કમ્મં,
 ઉવેઈ ઠાણં વિઉલુત્તમં ધુવં.

૫૨

એવુગ્ગદન્તે વિ મહાતવોધણે,
 મહામુણી મહાપઈન્ને મહાજસે;
 મહાનિયંઠિજજમિણં મહાસુયં,
 સે કાહએ મહયા વિત્થરેણં.

૫૩

તુટ્ઠો ય સેણિઓ રાયા, ઈણમુદાહ કયંજલી;
 અણાહત્તં જહાભૂયં, સુટ્ઠુ મે ઉવદંસિયં.

૫૪

તુજ્ઞં સુલદ્ધં ખુ મણુસ્સ જમ્મં,
 લાભા સુલદ્ધા ય તુમે મહેસી !;
 તુબ્ભે સણાહા ય સબન્ધવા ય,
 જં ભે ઠિયા મગ્ગે જિણુત્તમાણં.

૫૫

તં સિ નાહો અણાહાણં, સવ્વભૂયાણ સંજયા;
 ખામેમિ તે મહાભાગ !, ઈચ્છામિ અણુસાસિઉં. ૫૬
 પુચ્છીણ મએ તુબ્ભં, ઝાણવિગ્ધો ઉ જો કઓ;
 નિમન્તિયા ય ભોગેહિં, તં સવ્વં મરિસેહિ મે. ૫૭

એવં થુણિત્તાણ સ રાયસીહો,
 અણગારસીહં પરમાએ ભત્તિએ;
 સઓરોહો સપરિજણો ય,
 ધમ્માણુરત્તો વિમલેણ ચેયસા. ૫૮
 ઊસસિયરોમકૂવો, કાઊણ ય પયાહિણં;
 અભિવન્દિઊણ સિરસા, અતિયાઓ નરાહિવો. ૫૯
 ઈયરો વિ ગુણસમિદ્ધો, તિગુત્તિગુત્તો તિદંડવિરઓ ય;
 વિહગ ઈવ વિપ્પમુક્કો, વિહરઈ વસુહં વિગયમોહો. ૬૦
 ॥ ત્તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ મહાનિયંઠિજજં સમત્તં (૨૦)]

૨૧
સમુદ્રપાલીય

ચંપાનગરીમાં પાલિત નામનો
શ્રાવક હતો. ભગવાન મહાવીર
સ્વામીનો એ શિષ્ય હતો. એ
જિનશાસનને જાણવાવાળો પંડિત હતો.

વેપાર કરવા વાસ્તે એ ‘પિઠુંડ’ નામે નગરમાં જાય
છે. ત્યાં એક વણિક કન્યાની સાથે એના લગ્ન થાય
છે, એ એક પુત્રનો પિતા બને છે-એ પુત્રનું નામ એ
સમુદ્રપાલ રાખે છે.

સમુદ્રપાલ બોતેર કલામાં પારંગત થાય છે, એ
નીતિવાન અને રૂપવાન છે. ‘રૂપિણી’ નામે કન્યાને એ
પરણે છે. એક દિવસ એ રાજમાર્ગ પર થઈને વઘ્યાભૂમિ
પર લઈ જવાતા એક વઘ્યપુરુષને જુએ છે. એ જોઈને
એ કર્મોની વિડંબનાનું ચિંતન કરે છે, એમાંથી વિરક્તિ
પેદા થાય છે, એ દીક્ષા લે છે.

દશ ગાથાઓમાં આટલો પ્રસંગ બતાવ્યો છે.
તે પછી અગિયારમીથી ચોવીશમી ગાથા સુધી
સમુદ્રપાલ કેવું ઉત્તમ ચરિત્રપાલન કરે છે. એ વાત
ઉપદેશાત્મક શૈલીમાં બતાવી છે.

આ અધ્યયનમાં ૨૪ ગાથાઓ છે.

ચમ્પાએ પાલિએ નામં, સાવએ આસિ વાણિએ;
 મહાવીરસ્સ ભગવઓ, સીસો સો ઉ મહપ્પણો. ૧
 નિગ્ગન્થે પાવયણો, સાવએ સે વિકોવિએ;
 પોએણ વવહરન્તે, પિહુણં નગરમાગએ. ૨
 પિહુણં વવહરન્તસ્સ, વાણિઓ દેઈ ધૂયરં;
 તં સસત્ત પઈગિજ્ઞ સદેસમહ પત્થિએ. ૩
 અહ પાલિયસ્સ ઘરિણી, સમુદ્દદમ્મિ પસવઈ,
 અહ દારએ તહિં જાએ, સમુદ્દપાલે તિ નામએ. ૪
 ખેમેણ આગએ ચમ્પં, સાવએ વાણિએ ઘરં;
 સંવહ્મએ ઘરે તસ્સ, દારએ સે સુહોઈએ. ૫
 બાવત્તરિં કલાઓ ય, સિક્ખિએ નીઈકોવિએ;
 જોવ્વણેણ ય સંપન્ને, સુરૂવે પિયદંસણો. ૬
 તસ્સ રૂવવઈ ભજ્જં, પિયા આણેઈ રૂવિણિં;
 પાસાએ કીલએ રમ્મે, દેવો દોગુન્દુગો જહા. ૭
 અહ અન્નયા કયાઈ, પાસાયાલોયણે ઠિઓ;
 વજ્જમંડણસોભાગં, વજ્જં પાસઈ વજ્જગં. ૮
 તં પાસિગિણ સંવેગં, સમુદ્દપાલો ઈમં બવી;
 અહોડસુહાણ કમ્માણં, નિજ્જાણં પાવગં ઈમં. ૯

સંબુદ્ધો સો તહિં ભગવં, પરં સંવેગમાગઓ;
આપુરુદ્ધમા-પિયરો, પવ્વએ અણગારિયં. ૧૦

જહિત્તુ સંગંથ મહાકિલેસં,
મહન્ત મોહં કસિણં ભયાવહં;
પરિયાયધમ્મં ચડભિરોયએજજા,
વયાણિ સીલાણિ પરીસહે ય. ૧૧

અહિંસ સચ્ચં ચ અતેણયં ચ,
તત્તો ય બમ્ભં અપરિગ્ગહં ચ;
પડિવજ્જિયા પંચ મહવ્વયાઈ,
ચરેજજ ધમ્મં જિણ્ણદેસિયં વિદ્ધ. ૧૨

સવ્વેહિં ભૂએહિં દયાણુકમ્પી,
ખન્તિક્ખમે સંજયબમ્ભયારી;
સાવજજજોગં પરિવજ્જયન્તો,
ચરેજજ ભિક્ખૂ સુસમાહિઈન્દિએ. ૧૩

કાલેણ કાલં વિહરેજજ રટ્ટે,
બલાબલં જાણિય અપ્પણો ઉ;
સીહો વ સદ્દેણ ન સન્તસેજજા,
વઈજોગ સોચ્ચા ન અસબ્ભમાહુ. ૧૪

ઉવેહમાણો ઉ પરિવ્વએજજા,
પિયમપ્પિયં સવ્વતિતિક્ખએજજા;
ન સવ્વ સવ્વત્થડભિરોયએજજા,
ન યાવિ પૂયં ગરહં ચ સંજએ. ૧૫

અણેગછન્દા મિહ માણાવેહિં,
 જે ભાવઓ સંપકરેઈ ભિકખૂ;
 ભયભેરવા તત્થ ઉદેન્તિ ભીમા,
 દિવ્વા મણુસ્સા અદુવા તિરિચ્છા. ૧૬
 પરીસહા દુવ્વિસહા અણેગે,
 સીયન્તિ જત્થા બહુકાયરા નરા;
 સે તત્થ પત્તે ન વહેજજ ભિકખૂ,
 સંગામસીસે ઈવ નાગરાયા. ૧૭
 સીઓસિણા દંસમસા ય ફાસા,
 આયંકા વિવિહા કુસન્તિ દેહં;
 અકુકૂકુઓ તત્થહિયાસએજજા,
 રયાઈ ખેવેજજ પુરે કડાઈ. ૧૮
 પહાય રાગં ચ તહેવ દોસં,
 મોહં ચ ભિકખૂ સતતં વિયક્ખણે;
 મેરુ વ્વ વાએણ અકમ્પમાણે,
 પરીસહે આયગુત્તે સહેજજા. ૧૯
 અણુન્નએ નાવણાએ મહેસી,
 ન યાવિ પૂયં ગરહં ચ સંજએ;
 સે ઉજજભાવં પડિવજજ સંજએ,
 નિવ્વાણમગ્ગં વિરએ ઉવેઈ. ૨૦
 અરઈ-રઈસહે પહીણસંથવે, વિરએ આયહિએ પહાણવં;
 પરમકપદેહિં ચિક્કઈ, ઇત્તસોએ અમમે અકિંચણે. ૨૧

વિવત્તલયણાઈ ભએજજ તાઈ,
 નિરોવલેવાઈ અસંથડાઈ;
 ઈસીહિં ચિણ્ણાઈ મહાયસેહિં,
 કાએણ ફાસેજજ પરીસહાઈ. ૨૨

સન્નાણાનાણોવગએ મહેસી,
 અણુત્તરં ચરિયં ધમ્મસંચયં;
 અણુત્તરે નાણાધરે જસંસી,
 ઓભાસઈ સૂરિએ વન્તલિક્ખે. ૨૩
 દુવિહં ખવેઊણ ય પુણ્ણ-પાવં,
 નિરંગણો સવ્વઓ વિપ્પમુક્કે;
 તરિત્તા સમુદ્દં વ મહાભવોહં,
 સમુદ્દપાલે અપુણ્ણાગમં ગઈ ગએ. ૨૪

॥ તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ સમુદ્દપાલિતિજજયં સમ્મતં (૨૧)]

૨૨ રથનેમિય:

શૌર્યપુર નગરમાં રાજા સમુદ્રવિજય અને રાણી શિવાનો પુત્ર હતો અરિષ્ટનેમિ. રાજા ઉગ્રસેનની પુત્રી રાજીમતી સાથે અરિષ્ટનેમિનો વિવાહ નક્કી થાય છે.

જાન જ્યારે લગ્નમંડપ નજીક આવે છે ત્યારે નેમિકુમાર ત્યાં વાડામાં સેંકડો પશુઓને પૂરેલા દેખે છે-પશુઓ ભયગ્રસ્ત છે. પૂછતા ખબર પડે છે કે આ પશુઓને માંસાહાર માટે લાવવામાં આવ્યા છે. સારથિ દ્વારા નેમિકુમાર આ બધા પશુઓને મુક્ત કરાવે છે, પછી એ જ સારથિને નેમિકુમાર પોતાના બધા આભૂષણો ઉતારીને ભેટ આપી દે છે અને પોતે પાછા ફરી જાય છે. નેમિકુમાર અણગાર બની જાય છે.

પછીથી રાજીમતી પણ સાધ્વી બની જાય છે.

જે ગુફામાં ભગવાન નેમિયના ભાઈ મુનિ રથનેમિ ધ્યાનસ્થ થઈને ઊભા હતા. એમણે નગ્નાવસ્થામાં રાજીમતીને જોઈ. એમનું મન વિકારી બન્યું. એમણે રાજીમતીની પાસે ભોગસુખની માગણી કરી.

રાજીમતી ચેતી જાય છે. ગાથા ૩૯ થી ૪૨ સુધીમાં આ બંનેનો વાર્તાલાપ બતાવ્યો છે. રાજીમતી જ્ઞાનપૂર્ણ વચનોથી રથનેમિને નિર્વિકારી બનાવે છે.

જપતપ કરીને બંને કેવલજ્ઞાની બને છે અને મોક્ષે જાય છે. આ અધ્યયનમાં કુલ ૪૯ ગાથાઓ છે.

સોરિયપુરમ્મિ નયરે, આસિ રાયા મહિઢ્ઠિએ;
 વસુદેવ તિ નામેણાં રાયલક્ષ્મણસંજુએ. ૧
 તસ્સ ભજજા દુવે આસી, રોહિણી દેવઈ તહા;
 તાસિં દોણહં પિ દો પુત્તા, ઈઢ્ઠા રામ-કેસવા. ૨
 સોરિય-પુરમ્મિ નયરે, આસિ રાયા મહિઢ્ઠિએ;
 સમુદ્દવિજએ નામં, રાયલક્ષ્મણસંજુએ. ૩
 તસ્સ ભજજા સિવા નામ, તીસે પુત્તે મહાયસે;
 ભગવં અરિક્કનેમિ તિ, લોગનાહે દમીસરે. ૪
 સો રિક્ક-નેમિનામો ઉ, લક્ષ્મણસ્સરસંજુઓ;
 અઢ્ઠસહસ્સલક્ષ્મણ-ધરો, ગોયમો કાલગચ્છવી. ૫
 વજ્જરિસહસંઘયણો, સમયઉરંસો ઝસોદરો;
 તસ્સ રાઈમઈકશં, ભજજં જાયઈ કેસવો. ૬
 અહ સા રાયવરકશા, સુસીલા ચારુપેહિણી;
 સવ્વલક્ષ્મણ સંપન્ના, વિજજુસોયામણિપ્પભા. ૭
 અહાહહહ જણઓ તીસે, વાસુદેવં મહિઢ્ઠિયં;
 ઈહાહહગચ્છઉ કુમારો, જા સે કન્નં દલામહં. ૮

સવ્વોસહીહિં ઇહવિઓ, કયકોઉય-મંગલો;
 દિવ્યજુયલપરિહિઓ, આહરણોહિં વિભૂસિઓ. ૯
 મતાં ચ ગન્ધહત્થિં, વાસુદેવસ્સ જેઢ્ઢગં;
 આરુઢો સોહએ અહિયં, સિરે ચૂડામણી જહા. ૧૦
 અહ ઊસિએણ છત્તેણં, ચામરાહિં ચ સોહિઓ;
 દસારચક્કેણ ચ સો, સવ્વઓ પરિવારિઓ. ૧૧
 ચઉરંગિણીએ સેણાએ, રઈયાએ જહક્કમં,
 તુરિયાણં સન્નિ-નાએણં, દિવ્વેણં ગયણં કુસે. ૧૨
 એયારિસીએ ઈઢ્ઢીએ, જુઈએ ઉત્તામાએ ચ;
 નિયગાઓ ભવણાઓ, નિજજાઓ વણ્ણિહપુંગવો. ૧૩
 અહ સો તત્થ નિજજન્તો, દિસ્સ પાણે ભયદ્દુએ;
 વાડેહિં પંજરેહિં ચ, સન્નિરુદ્ધે સુદ્ધુક્ખિએ. ૧૪
 જીવિયન્તં તુ સમ્પત્તે, મંસઢ્ઢા ભક્ખિયવ્વએ;
 પાસેતા સે મહાપન્ને, સારહિં ઈણમબ્બવી. ૧૫
 કસ્સ અઢ્ઢા ઈમે પાણા, એએ સવ્વે સુહેસિણો;
 વાડેહિં પંજરેહિં ચ, સન્નિરુદ્ધા ચ અચ્છહિં ? ૧૬
 અહ સારહી તઓ ભણઈ, એએ ભદ્દદા ઉ પાણિણો;
 તુબ્બં વિવાહકજ્જમ્મિ, ભોયાવેઉં બહું જણં. ૧૭
 સોઊણ તસ્સ વયણં, બહુપાણવિણાસણં;
 ચિન્તેઈ સે મહાપન્ને, સાણુક્કોસે જિએહિ ઉ. ૧૮

જઈ મજઝ કારણા એએ, હમ્મંતિ સુબહૂ જિયા;
 ન મે એયં તુ નિસ્સેસં, પરલોગે ભવિસ્સઈ. ૧૯
 સો કુણડલાણ જુયલં, સુત્તાગં ચ મહાયસો;
 આભરણાણિ ય સવ્વાણિ, સારહિસ્સ પણામએ. ૨૦
 મણપરિણામે ય કએ, દેવા ય જહોઈયં સમોઈણણા;
 સવ્વિઢ્ઠીએ સપરિસા, નિક્ખમણ તસ્સ કાઉં જે. ૨૧
 દેવ-મણુસ્સપરિવુડો, સીયારયણં તઓ સમારૂઢો;
 નિક્ખમિય બારગાઓ, રેવયયમ્મિં ઠિઓ ભયવં. ૨૨
 ઉજજાણં સંપત્તો, ઓઈણણો ઉત્તમાઓ સીયાઓ;
 સાહસ્સીય પરિવુડો, અહ નિક્ખમઈ ઉ ચિત્તાહિં. ૨૩
 અહ સો સુગન્ધગન્ધિએ, તુરિયં મઉયકુંચિએ;
 સયમેવ લુંચઈ કેસે, પંચમુટ્ટીહિં સમાહિઓ. ૨૪
 વાસુદેવો ય ણં ભણઈ, લુત્તકેસં જિઈન્દિયં;
 ઈચ્છિયમણોરહં તુરિયં, પાવસૂ તં દમીસરા. ૨૫
 નાણેણ દંસણેણં ચ, ચરિત્તેણ તવેણ ય;
 ખન્તીએ મુત્તીએ, વદ્ધમાણો ભવાહિ ય. ૨૬
 એવં તે રામ-કેસવા, દસારા ય બહૂ જણા;
 અરિક્કનેમિં વન્દિત્તા, અઈગયા બારગા-પુરિં. ૨૭
 સોગિણ રાયકન્ના, પવ્વજજં સા જિણસ્સ ઉ;
 નીહાસા ય નિરાણન્દા, સોગેણ ઉ સમુચ્છયા. ૨૮

રાઈમઈ વિચિન્તેઈ, ધિરત્થુ મમ જીવિયં;
 જા હં તેણં પરિચત્તા, સેયં પવ્વઈઉં મમ. ૨૯
 અહ સા ભમરસન્નિભે, કુચ્ચ-ફણગપસાહિએ;
 સયમેવ લુંચઈ કેસે, ધિઈમન્તા વવસ્સિયા. ૩૦
 વાસુદેવો ય ણં ભણઈ, લુત્તકેસિં જિઈન્દિયં;
 સંસારસાગરં ઘોરં, તર કન્ને ! લહું લહું. ૩૧
 સા પવ્વઈયા સન્તી, પવ્વાવેસી તહિં બહું;
 સયણં પરિજણં ચેવ, સીલવન્તા બહુસ્સુયા. ૩૨
 ગિરિં રેવતકં જન્તી, વાસેણોલ્લા ઉ અન્તરા;
 વાસન્તે અન્ધકારમ્મિ, અન્તો લયણસ્સ સા ઠિયા. ૩૩
 ચીવરાઈ વિસારેન્તી, જહજાય ત્તિ પાસિયા;
 રહનેમી ભગ્ગચિત્તો, પચ્છા દિટ્ઠો ય તીઈ વિ. ૩૪
 ભીયા ય સા તહિં દટ્ઠું, એગન્તે સંજયં તયં;
 બાહાહિં કાઉ સંગોફં, વેવમાણી નિસીયઈ. ૩૫
 અ સોહ વિ રાયપુત્તો, સમુદ્દવિજયંગઓ;
 ભીયં પવેઈયં દટ્ઠું, ઈમં વક્ક મુદ્દાહરે. ૩૬
 રહનેમી અહં ભદ્દે !, સુરૂવે ચારુપેહિણિ;
 મમં ભયાહિ સુતણૂ, ન તે પીલા ભવિસ્સઈ. ૩૭
 એહિ તા ભુંજિમો ભોગે, માણુસ્સં ખુ સુદુલ્લહં;
 ભુત્તભોગા તઓ પચ્છા, જિણમગ્ગં ચરિસ્સમો. ૩૮

દદ્દૂણ રહનેમિં તં, ભગ્ગુજજોયપરાઈયં;
 રાઈમઈ અસમ્ભન્તા, અપ્પાણં સંવરે તહિં. ૩૯
 અહ સા રાયવરકન્ના, સુઠ્ઠિયા નિયમવ્વએ;
 જાઈ કુલં ચ સીલં ચ, રક્ખમાણી તયં વદે. ૪૦
 જઈ સિ રૂવેણ વેસમણો, લલિએણ નલકુબ્બરો;
 તહા વિ તે ન ઈચ્છામિ, જઈ સિ સક્ખં પુરંદરો. ૪૧
 ધિરત્થુ તે જસો કામી !, જો તં જીવિયકારણા;
 વન્તં ઈચ્છસિ આવેઉં, સેયં તે મરણં ભવે. ૪૨
 અહં ચ ભોગરાયસ્સ, તં ચ સિ અન્ધગવણ્ણિણો;
 મા કુલે ગન્ધણા હોમો, સંજમં નિહુઓ ચર. ૪૩
 જઈ તં કાહિસિ ભાવં, જા જા દિચ્છસિ નારિઓ;
 વાયાવિહુવ્વ હડો, અટ્ટિયપ્પા ભવિસ્સસિ. ૪૪
 ગોવાલો ભણ્ણપાલો વા, જહા તદ્દવ્વડણીસરો;
 એવં અણીસરો તં પિ, સામણ્ણસ્સ ભવિસ્સસિ. ૪૫
 તીસે સો વયણં સોચ્ચા, સંજયાએ સુભાસિયં;
 અંકુસેણ જહા નાગો, ધમ્મે સંપડિવાઈઓ. ૪૬
 મણગુત્તો વયગુત્તો, કાયગુત્તો જિઈન્દિઓ;
 સામણ્ણં નિચ્ચલં ફાસે, જાવજજીવં દઢવ્વઓ. ૪૭
 ઉગ્ગં તવં ચરિતાણં, જાયા દોન્નિ વિ કેવલી;
 સવ્વં કમ્મં ખવેત્તાણં, સિદ્ધિં પત્તા અણુત્તરં. ૪૮

એવં કરેન્તિ સંબુદ્ધા, પશ્ચિડયા પવિયક્ખણા;
 વિણિયટ્ટન્તિ ભોગેસુ, જહા સે પુરિસોત્તમે. ૪૯
 ॥ તિબેમિ. ॥

[ઈઈરહનેમિજજં સમતં (૨૨)]

૨૩
કેશી-
ગૌતમીય

શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામીએ જે વખતે ધર્મતીર્થનું પ્રવર્તન કર્યું તે વખતે ભગવાન પાર્શ્વનાથના ધર્મશાસનના સાધુ-સાધ્વીઓ મગધમાં વિચરતા હતા.

શ્રી પાર્શ્વનાથના ધર્મશાસનના ચારિત્રવંત કેશીકુમાર શ્રમણ અવધિજ્ઞાની હતા, તેઓ શ્રાવસ્તી નગરીના તિંદુક વનમાં પધાર્યા હતા અને અનેક શિષ્યોની સાથે ત્યાં બિરાજતા હતા. એવામાં ભગવાન મહાવીરના પહેલા શિષ્ય ઇન્દ્રભૂતિ ગૌતમ પણ શ્રાવસ્તી નગરીના 'કોષ્ટકવન'માં પધાર્યા. બંને મહાપુરુષોના સાધુઓ શ્રાવસ્તીમાં ભિક્ષા લેવા માટે જાય છે, એક બીજાને જુએ છે, અરસપરસ વાતો પણ કરે છે.

શ્રી ગૌતમ સ્વામીએ સાધુઓના મનનું સમાધાન કરવાનો વિચાર કર્યો.

તેઓ ચાલીને શ્રી કેશીકુમાર શ્રમણની પાસે જાય છે. કેશીકુમાર શ્રમણ શ્રી ગૌતમનું સમુચિત સ્વાગત કરે છે.

એ વખતે તિંદુક વનમાં અનેક અજૈન સાધુસંન્યાસીઓ પણ કુતૂહલવશ થઈને ત્યાં આવે છે, હજારો ગૃહસ્થો આવે છે. દેવ-દાનવ ચક્ષ-રાક્ષસ-કિન્નર પણ અદૃશ્ય રહીને ત્યાં હાજર થાય છે.

વાર્તાલાપનો પ્રારંભ શ્રી કેશીકુમાર શ્રમણ કરે છે. ગાથા ૨૧થી ૮૫ સુધીમાં બંનેનો વાર્તાલાપ બતાવ્યો છે. ખૂબ જ માર્મિક અને બોધક છે એ વાર્તાલાપ. છેલ્લે કેશીકુમાર શ્રમણ કહે છે.

સાહું ગોયમ ! પળ્ળા તે છિન્નો મે સંસઓ ડમો ।

નમો તે સંસયાતીત સવ્વસુત્તમહોદહી ॥

હે ગૌતમ, તમારી બુદ્ધિ શ્રેષ્ઠ છે, તમે મારો સંશય દૂર કર્યો છે. હે સંશયરહિત મહાત્મા ! હે સર્વસૂત્ર મહોદધિ ! હું આપને નમસ્કાર કરું છું.

૮૯ ગાથાઓનું આ અધ્યયન છે.

- જિણેપાસે તિ નામેણં, અરહા લોગપૂઈએ; ૧
 સંબુદ્ધપ્પા ય સવ્વત્થૂ, ધમ્મતિત્થયરે જિણે.
 તસ્સ લોગપ્પદીવસ્સ, આસિ સીસે મહાયસે;
 કેસી કુમારસમણે, વિજ્જા-ચરણ પારગે. ૨
 ઓહિનાણ-સુએ બુદ્ધે, સીસસંઘ સમાઉલે;
 ગામાણુગામં રીયન્તે, સાવત્થિં નગરિમાગએ. ૩
 તેન્દુયં નામ ઉજ્જાણં, તમ્મી નગર મંડલે;
 ક્કસુએ સેજ્જસંથારે, તત્થ વાસમુવાગએ. ૪
 અહ તેણેવ કાલેણં, ધમ્મતિત્થયરે જિણે;
 ભગવં વદ્ધમાણો તિ, સવ્વલોગમ્મિ વિસ્સુએ. ૫
 તસ્સ લોગપ્પદીવસ્સ, આસિ સીસે મહાયસે;
 ભગવં ગોયમે નામં, વિજ્જા-ચરણપારએ. ૬
 બારસંગવિઉ બુદ્ધે, સીસસંઘસમાઉલે;
 ગામાણુગામં રીયન્તે, સે વિ સાવત્થિમાગએ. ૭
 કોટ્ટગં નામ ઉજ્જાણં, તમ્મિ નગરમંડલે,
 ક્કસુએ સેજ્જસંથારે, તત્થ વાસમુવાગએ. ૮

કેસી કુમારસમણે, ગોયમે ય મહાયસે;
 ઉભઓ વિ તત્થ વિહરિસુ, અલ્લીણા સુસમાહિયા. ૯
 ઉભઓ સીસસંઘાણં, સંજયાણ તવસ્સિણં;
 તત્થ ચિન્તા સમુપ્પન્ના, ગુણવન્તાણ તાઈણં. ૧૦
 કેરિસો વા ઈમો ધમ્મો ?, ઈમો ધમ્મો વ કેરિસો ?;
 આયારધમ્મપણિહી, ઈમા વા સા વ કેરિસી ? ૧૧
 ચાઉજ્જામો ય જો ધમ્મો, જો ઈમો પંચસિક્ખિઓ;
 દેસિઓ વદ્ધમાણેણં, પાસેણ ય મહામુણી. ૧૨
 અચેલગો ય જો ધમ્મો, જો ઈમો સન્તરુત્તરો;
 એકકજ્જપવન્નાણં, વિસેસે કિં નુ કારણં ?. ૧૩
 અહ તે તત્થ સીસાણં, વિન્નાય પવિતકિંચં;
 સમાગમે કયમતી, ઉભઓ કેસિ-ગોયમા. ૧૪
 ગોયમે પડિરૂવત્તૂ, સીસસંઘસમાકુલે;
 જેટ્ઠં કુલમવેક્ખન્તો, તેન્દુયં વણમાગઓ. ૧૫
 કેસી કુમારસમણે, ગોયમં દિસ્સ માગયં;
 પડિરૂવં પડિવત્તિં, સમ્મં સંપડિવજ્જઈ. ૧૬
 પલાલં ફાસુયં તત્થ, પંચમં કુસ-તણાણિ ય;
 ગોયમસ્સ નિસેજ્જાએ, ખિપ્પં સંપણામએ. ૧૭
 કેસી કુમારસમણે, ગોયમે ય મહાયસે;
 ઉભઓ નિસણ્ણા સોહન્તિ, ચન્દ-સૂરસમપ્પભા. ૧૮

સમાગયા બહૂ તત્થ, પાસણડા કોઉગા મિયા;
 ગિહત્યાણં ય ણેગાઓ, સાહસ્સીઓ સમાગયા. ૧૯
 દેવ-દાણવ-ગન્ધવ્વા, જક્ખ-રક્ખસ કિન્નરા;
 અદ્દિસ્સાણ ય ભૂયાણં, આસી તત્થ સમાગમો. ૨૦
 પુચ્છામિ તે મહાભાગ !, કેસી ગોયમમબ્બવી;
 તઓ કેસિં બુવન્તં તુ, ગોયમો ઈણમબ્બવી. ૨૧
 પુચ્છ ભન્તે ! જહિચ્છં તે, કેસિં ગોયમમબ્બવી;
 તઓ કેસી અણુત્તાએ, ગોયમં ઈણમબ્બવી. ૨૨
 ચાઉજજામો ય જો ધમ્મો, જો ઈમો પંચ-સિક્કિખઓ;
 દેસિઓ વદ્ધમાણેણં, પાસેણ ય મહામુણી. ૨૩
 એકકજજપવત્તાણં, વિસેસે કિં નુ કારણં ?;
 ધમ્મે દુવિહે મેહાવી !, કહં વિપ્પચ્ચઓ ન તે ? ૨૪
 તઓ કેસિં બુવન્તં તુ ગોયમો ઈણમબ્બવી;
 પત્તા સમિક્ખએ, ધમ્મંતત્તં તત્તવિણિચ્છિયં. ૨૫
 પુરિમા ઉજ્જુજડા ઉ, વંકજડા ય પચ્છિમા;
 મજ્જિમા ઉજ્જુપત્તા ઉ, તેણ ધમ્મો દુહા કઓ. ૨૬
 પુરિમાણં દુવ્વિસોજઓ ઉ, ચરિમાણં દુરણુપાલઓ;
 કપ્પો મજ્જિમગાણં તુ, સુવિસોજઓ સુપાલઓ. ૨૭
 સાહુ ગોયમ ! પન્ના તે, છિત્તો મે સંસઓ ઈમો;
 અન્નો વિ સંસઓ મજ્જં, તં મે કહસુ ગોયમા !. ૨૮

અચેલગો ય જો ધમ્મો, જો ઇમો સન્તરુત્તરો;
 દેસિઓ વદ્ધમાણેણ, પાસેણ ય મહામુણી! ૨૯
 એકકજ્જપવત્તાણં, વિસેસે કિં નુ કારણં ?;
 લિંગે દુવિહે મેહાવી !, કહં વિપ્પચ્ચઓ ન તે? ૩૦
 તઓ કેસિં બુવંતં તુ, ગોયમો ઇણમબ્બવી;
 વિન્નાણેણં સમાગમ્મ, ધમ્મસાહણમિચ્છિયં. ૩૧
 પચ્ચયત્થં ચ લોગસ્સ, નાણાવિહવિગપ્પણં;
 જત્તત્થં ગહણત્થં ચ, લોએ લિંગપ્પઓયણં. ૩૨
 અહ ભવે પઈન્ના ઉ, મોક્ખ-સબ્બૂયસાહણા;
 નાણં ચ દંસણં ચેવ, ચરિતં ચેવ નિચ્છએ. ૩૩
 સાહુ ગોયમ ! પત્તા તે, છિત્તો મે સંસઓ ઇમો;
 અન્નો વિ સંસઓ મજ્જં, તં મે કહસુ ગોયમા ! ૩૪
 અણેગાણં સહસ્સાણં, મજ્જે ચિદ્ધસિ ગોયમા !;
 તે ય તે અભિગચ્છન્તિ, કહં તે નિજિજયા તુમે? ૩૫
 એગે જિએ જિયા પંચ, પંચ જિએ જિયા દસ;
 દસધા ઉ જિણિત્તા ણં, સવ્વસત્તૂ જિણામહં. ૩૬
 સત્તૂ ય ઇતિ કે વુત્તે?, કેસી ગોયમમબ્બવી;
 તઓ કેસિં બુવંતં તુ, ગોયમો ઇણમબ્બવી. ૩૭
 એગડપ્પા અજિએ સત્તૂ, કસાયા ઇન્દિયાણિ ય;
 તે જિણિત્તૂ જહાનાયં, વિહરામિ અહં મુણી ! ૩૮

સાહુ ગોયમ ! પત્રા તે, છિત્રો મે સંસઓ ઈમો;
 અન્નો વિ સંસઓ મજઝં, તં મે કહસુ ગોયમા ! ૩૯
 દીસન્તિ બહવે લોએ, પાસબદ્ધા સરીરિણો;
 મુક્કપાસો લહુબ્ભૂઓ, કહં તં વિહરસી મુણી ! ૪૦
 તે પાસે સવ્વસો છેત્તા, નિહન્તૂણ ઉવાયઓ;
 મુક્કપાસો લહુબ્ભૂઓ, વિહરામિ અહં મુણી ! ૪૧
 પાસા ય ઈતિ કે વુત્તા?, કેસી ગોયમમબ્બવી;
 તેઓ કેસિં બુવંતં તુ, ગોયમો ઈણમબ્બવી. ૪૨
 રાગ-દ્દોસાદઓ તિવ્વા, નેહપાસા ભયંકરા;
 તે છિન્દિતુ જહાનાયં, વિહરામિ જહક્કમં. ૪૩
 સાહુ ગોયમ ! પત્રા તે, છિત્રો મે સંસઓ ઈમો;
 અત્રો વિ સંસઓ મજઝં, તં મે કહસુ ગોયમા ! ૪૪
 અન્તોહિયયસંભૂયા, લયા ચિદ્દઈ ગોયમા !;
 ફલેઈ વિસભક્ખીણં, સા ઉ ઉદ્ધરિયા કહં ? ૪૫
 તં લયં સવ્વસો છિત્તા, ઉદ્ધરિત્તા સમૂલિયં;
 વિહરામિ જહાનાયં, મુક્કો મિ વિસભક્ખીણં. ૪૬
 લયા ય ઈતિ કા વુત્તા?, કેસી ગોયમમબ્બવી;
 તઓ કેસિ બુવંતં તુ, ગોયમો ઈણમબ્બવી. ૪૭
 ભવતણ્ણા લયા વુત્તા, ભીમા ભીમફલોદયા;
 તમુદ્ધિચ્ચ જહાનાયં, વિહરામિ અહં મુણી ! ૪૮

સાહુ ગોયમ ! પત્રા તે, છિત્રો મે સંસઓ ઇમો;
 અન્નો વિ સંસઓ મજઝં, તં મે કહસુ ગોયમા ! ૪૯
 સંપજજલિયા ઘોરા, અગ્ગી ચિદ્દઈ ગોયમા !;
 જે ડહન્તિ સરીરત્થા, કહં વિજઝાવિયા તુમે ? ૫૦
 મહામેહપ્પસૂયાઓ, ગિજઝ વારિ જલુત્તમં;
 સિંયામિ સયયં તે ઉ, સિત્તા નો વ ડહન્તિ મે. ૫૧
 અગ્ગી ય ઇતિ કે વુત્તા, કેસી ગોયમમબ્બવી;
 તઓ કેસિં બુવંતં તુ, ગોયમો ઇણમબ્બવી. ૫૨
 કસાયા અગ્ગિણો વુત્તા, સુય-સીલ-તવો જલં;
 સુયધારાભિહયા સન્તા, ભિત્તા હુ ન ડહન્તિ મે. ૫૩
 સાહુ ગોયમ ! પત્રા તે, છિત્રો મે સંસઓ ઇમો;
 અન્નો વિ સંસઓ મજઝં, તં મે કહસુ ગોયમા ! ૫૪
 અયં સાહસિઓ ભીમો, દુદ્ધસ્સો પરિધાવઈ;
 જંસિ ગોયમ ! આરૂઠો, કહં તેણ ન હીરસિ ? ૫૫
 પહાવન્તં નિગિણ્ણામિ, સુયરસ્સિસમાહિયં;
 ન મે ગચ્છઈ ઉમ્મગ્ગં, મગ્ગં ચ પડિવજ્જઈ. ૫૬
 અસ્સે ય ઇતિ કે વુત્તે? કેસી ગોયમમબ્બવી;
 તઓ કેસિં બુવંતં તુ, ગોયમો ઇણમબ્બવી. ૫૭
 મણ્ણો સાહસિઓ ભીમો, દુદ્ધસ્સો પરિધાવઈ;
 તં સમ્મં તુ નિગિણ્ણામિ, ધમ્મસિક્ખાએ કન્થગં. ૫૮

સાહુ ગોયમ ! પત્રા તે, છિત્રો મે સંસઓ ઈમો;
 અત્રો વિ સંસઓ મજઝં, તં મે કહસુ ગોયમા ! ૫૯
 કુપ્પહા બહવે લોએ, જેહિં નાસન્તિ જન્તવો;
 અદ્ધાણે કહ વટ્ટન્તો, તં ન નાસસિ ગોયમા ! ૬૦
 જે ય મગ્ગેણ ગચ્છન્તિ, જે ય ઉમ્મગ્ગપટ્ઠિયા;
 તે સવ્વે વિદિયા મજઝં, તો ન નસ્સામહં મુણી ! ૬૧
 મગ્ગે ય ઈતિ કે વુત્તે? કેસી ગોયમમબ્બવી;
 તેઓ કેસિં બુવંતં તુ, ગોયમો ઈણમબ્બવી. ૬૨
 કુપ્પવયણપાસણી, સવ્વે ઉમ્મગ્ગપટ્ઠિયા;
 સમ્મગ્ગં તુ જિણક્રમાયં, એસ મગ્ગે હિ ઉત્તમે. ૬૩
 સાહુ ગોયમ ! પત્રા તે, છિત્રો મે સંસઓ ઈમો;
 અત્રો વિ સંસઓ મજઝં, તં મે કહસુ ગોયમા ! ૬૪
 મહાઉદગવેગેણં, બુજ્જમાણાણ પાણિણં;
 સરણં ગઈ પઈટ્ઠા ય, દીવં કં મત્તસી મુણી ! ૬૫
 અત્થિ એગો મહાદીવો, વારિમજ્જે મહાલઓ;
 મહાઉદગવેગસ્સ, ગઈ તત્થ ન વિજ્જઈ. ૬૬
 દીવે ય ઈતિ કે વુત્તે ?, કેસી ગોયમમબ્બવી,
 તેઓ કેસિં બુવંતં તુ, ગોયમો ઈણમબ્બવી. ૬૭
 જરા-મરણવેગેણં બુજ્જમાણાણ પાણિણં;
 ધમ્મો દીવો પઈટ્ઠા ય, ગઈ સરણમુત્તમં. ૬૮

સાહુ ગોયમ ! પત્રા તે, છિત્રો મે સંસઓ ઈમો;
 અત્રો વિ સંસઓ મજ્ઞં, તં મે કહસુ ગોયમા ! ૬૯
 અત્રવંસિ મહોહંસિ, નાવા વિપરિધાવઈ;
 જંસિ ગોયમ ! આરૂઢો, કહં પારં ગમિસ્સસિ ? ૭૦
 જા ઉ આસાવિણી નાવા, ન સા પારસ્સ ગામિણી;
 જા નિરસ્સાવિણી નાવા, સા તુ પારસ્સ ગામિણી. ૭૧
 નાવા ય ઈતિ કા વુત્તા?, કેસી ગોયમમબ્બવી;
 તેઓ કેસિં બુવંતં તુ, ગોયમો ઈણમબ્બવી. ૭૨
 સરીરમાહુ નાવ ત્તિ, જીવો વુચ્ચઈ નાવિઓ;
 સંસારો અણ્ણવો વુત્તો, જં તરંતિ મહેસિણો. ૭૩
 સાહુ ગોયમ ! પત્રા તે, છિત્રો મે સંસઓ ઈમો;
 અત્રો વિ સંસઓ મજ્ઞં, તં મે કહસુ ગોયમા ! ૭૪
 અન્ધયારે તમે ઘોરે, ચિટ્ઠન્તિ પાણિણો બહૂ;
 કો કરિસ્સઈ ઉજ્જોયં, સવ્વલોગમ્મિ પાણિણં ? ૭૫
 ઉગ્ગઓ વિમલો ભાણૂ, સવ્વલોકપભંકરો;
 સો કરિસ્સઈ ઉજ્જોયં, સવ્વલોગમ્મિ પાણિણં. ૭૬
 ભાણૂ ય ઈતિ કે વુત્તે?, કેસી ગોયમમબ્બવી;
 તેઓ કેસિં બુવંતં તુ, ગોયમો ઈણમબ્બવી. ૭૭
 ઉગ્ગઓ ખીણસંસારો, સવ્વણ્ણૂ જિણભકખરો;
 સો કરિસ્સઈ ઉજ્જોયં, સવ્વલોગમ્મિ પાણિણં. ૭૮

સાહુ ગોયમ ! પત્રા તે, છિત્રો મે સંસઓ ઈમો;
 અત્રો વિ સંસઓ મજાં, તં મે કહસુ ગોયમા ! ૭૯
 સારીર-માણસે દુક્ખે, બજામાણાણ પાણિણં;
 ખેમં સિવં અણાબાહં, ઠાણં કિં મત્તસી મુણી ! ૮૦
 અત્થિ એગં ધુવં ઠાણં, લોગગ્ગમ્મિ દુરારુહં;
 જત્થ નત્થિ જરા મચ્ચૂ, વાહિણો વેયણા તહા. ૮૧
 ઠાણે ય ઈતિ કે વુત્તે?, કેસી ગોયમમબ્બવી;
 તેઓ કેસિં બુવંતં તુ, ગોયમો ઈણમબ્બવી. ૮૨
 નિવ્વાણં તિ અબાહં તિ, સિદ્ધી લોગગ્ગમેવ ય;
 ખેમં સિવં અણાબાહં, જં ચરંતિ મહેસિણો. ૮૩
 તં ઠાણં સાસયંવાસં, લોગગ્ગમ્મિ દુરારુહં;
 જં સંપત્તા ન સોયન્તિ, ભવોહન્તકરા મુણી ! ૮૪
 સાહુ ગોયમ ! પત્રા તે, છિત્રો મે સંસઓ ઈમો;
 નમો તે સંસયાતીત ! સવ્વસુત્તમહોદહી ! ૮૫
 એવં તુ સંસએ છિત્તે, કેસી ઘોરપરકકમે;
 અભિવન્દિતા સિરસા, ગોયમં તુ મહાયસં. ૮૬
 પંચમહવ્વય ધમ્મં, પડિવજજઈ ભાવઓ;
 પુરિમસ્સ પચ્છિમમ્મી, મગ્ગે તત્થ સુહાવહે. ૮૭
 કેસી-ગોયમઓ નિચ્ચં, તમ્મિ આસિ સમાગમે;
 સુય-સીલસમુક્કરિસો, મહત્થડત્થવિણિચ્છઓ. ૮૮

તોસિયા પરિસા સવ્વા, સમ્મગ્ગં સમુવટ્ઠિયા;
 સંથુયા તે પસીયન્તુ, ભયવં કેસિ ગોયમ. ૮૯.
 ॥ ત્તિ બેમિ. ॥

[૯૯ કેસિ-ગોયમિજ્જં સમ્મત્તં (૨૩)]

૨૪
પ્રવચનમાતા

આ અધ્યયનમાં પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ-જેને ‘અષ્ટ પ્રવચન માતા’ કહે છે, તેનું સ્વરૂપ બતાવ્યું છે.

૧. ધર્માસમિતિ. ૨. ભાષાસમિતિ. ૩. એષણાસમિતિ. ૪. આદાન-ભંડ-મત્ત નિક્ષેપસમિતિ અને ૫. ઉચ્ચારાદિ પારિષ્ઠાપનિકા-સમિતિ આ પાંચ સમિતિ છે.

૧. મનોગુપ્તિ ૨. વચનગુપ્તિ. ૩. કાયગુપ્તિ-આ ત્રણ ‘ગુપ્તિ’ છે.

આ આઠ સમિતિ ગુપ્તિમાં જિનકથિત દ્વાદશાંગીરૂપ પ્રવચનનો સમાવેશ થાય છે. એથી એને ‘પ્રવચનમાતા’ કહે છે.

આ અધ્યયનમાં ૨૭ ગાથાઓ છે.

- અદ્દ પવયણમાયાઓ, સમિતી ગુત્તી તહેવ ય;
 પંચેવ ય સમિતીઓ, તઓ ગુત્તીઓ આહિયા. ૧
- ઈરિયા-ભાસેસણાદાણે, ઉચ્ચારે સમિતી ઈય;
 મણગુત્તી વયગુત્તી, કાયગુત્તી ય અદ્દમા. ૨
- એયાઓ અદ્દ સમિતીઓ, સમાસેણ વિયાહિયા;
 દુવાલસંગં જિણડકૂખાયં, માયં જત્ય ઉ પવયણં. ૩
- આલમ્બણેણ કાલેણં, મગ્ગેણ જયણાય ય;
 ચઉકારણપરિસુદ્ધં, સંજએ ઈરિયં રિએ. ૪
- તત્ય આલમ્બણં નાણં, દંસણં ચરણં તહા;
 કાલે ય દિવસે વુત્તે, મગ્ગે ઉપ્પહવજિજએ. ૫
- દવ્વઓ ખેત્તઓ ચેવ, કાલઓ ભાવઓ તહા;
 જયણા ચઉવ્વિહા વુત્તા; તં મે કિત્તયઓ સુણ. ૬
- દવ્વઓ ચક્ખુસા પેહે, જુગમેત્તં ચ ખેત્તઓ;
 કાલઓ જાવ રીએજજા, ઉવઉત્તે ય ભાવઓ. ૭
- ઈન્દિયત્થે વિવજજેત્તા, સજ્જાયં ચેવ પંચહા;
 તમ્મુત્તી તપ્પુરક્કારે, ઉવઉત્તે રિયં રિએ. ૮

કોહે માણે ય માયાએ, લોભે ય ઉવઉત્તયા;
 હાસે ભય મોહરિએ, વિગહાસુ તહેવ ય. ૯
 એયાઈ અઢ ઠાણાઈ, પરિવજિજતુ સંજએ;
 અસાવજજં મિતં કાલે, ભાસં ભાસેજજ પત્રવં. ૧૦
 ગવેસણાએ ગહણે ય, પરિભોગેસણા ય જા;
 આહારોવહિ-સેજજાએ, એએ તિત્રિ વિસોહએ. ૧૧
 ઉગ્ગમુખ્પાયણં પઢમે, બીએ સોહેજજ એસણં;
 પરિભોગમ્મિ ચઉક્કં, વિસોહેજજ જયં જઈ. ૧૨
 ઓહોવહોવગ્ગહિયં, ભંડગં દુવિહં મુણી;
 ગિણ્હન્તો નિક્ખિવન્તો ય, પઉંજેજજ ઈમં વિહિં. ૧૩
 ચક્ખુસા પડિલેહિતા, પમજેજજ જયં જઈ;
 આઈએ નિક્ખિવેજજવા, દુહઓ વિ સમિએ સયા. ૧૪
 ઉચ્ચારં પાસવણં, ખેલં સિંઘાણ જલ્લિયં;
 આહારં ઉવહિં દેહં, અત્રં વા વિ તહાવિહં. ૧૫
 અણાવાયમસંલોએ, અણાવાએ ચેવ હોઈ સંલોએ;
 આવાયમસંલોએ, આવાએ ચેવ સંલોએ. ૧૬
 અણાવાયમસંલોએ, પરસ્સડણુવઘાઈએ;
 સમે અઝૂસિરે યાવિ, અચિરકાલક્યમ્મિ ય. ૧૭
 વિત્થિણ્ણે દૂરમોગાઢે, નાસત્તે બિલવજિજએ;
 તસપાણ બીયરહિએ, ઉચ્ચારાઈણિ વોસિરે. ૧૮

- એયાઓ પંચ સમિઈઓ, સમાસેણ વિયાહિયા;
 એતો ય તઓ ગુત્તીઓ, વોચ્છામિ અણુપુવ્વસો. ૧૯
- સચ્ચા તહેવ મોસા ય, સચ્ચામોસા તહેવ ય;
 ચઉત્થી અસચ્ચમોસા ય, મણગુત્તી ચઉવ્વિહા. ૨૦
- સંરમ્મ-સમારમ્મે, આરમ્મે ય તહેવ ય;
 વઈ પવત્તમાણં તુ, નિયત્તેજ્જ જયં જઈ, ૨૧
- સચ્ચા તહેવ મોસા ય, સચ્ચમોસા તહેવ ય;
 ચઉત્થી અસચ્ચમોસા ય, વઈગુત્તી ચઉવ્વિહા. ૨૨
- સંરમ્મ-સમારમ્મે, આરમ્મે ય તહેવ ય;
 વઈ પવત્તમાણં તુ, નિયત્તેજ્જ જયં જઈ. ૨૩
- ઠાણે નિસીયણે ચેવ, તહેવ ય તુયટ્ઠણે;
 ઉલ્લંઘણ પલ્લંઘણ, ઈન્દિયાણ ય જુંજણે. ૨૪
- સંરમ્મ-સમારમ્મે, આરંભે ય તહેવ ય;
 કાયં પવત્તમાણં તુ, નિયત્તેજ્જ જયં જઈ. ૨૫
- એયાઓ પંચ સમિતીઓ, ચરણસ્સ ય પવત્તણે;
 ગુત્તી નિયત્તણે વુત્તા, અસુભત્થેસુ સવ્વસો. ૨૬
- એયા પવયણમાયા, જે સમ્મં આયરે મુણી;
 સે ખિપ્પં સવ્વસંસારા, વિપ્પમુચ્ચતિ પહિઉએ. ૨૭
- ॥ તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ પવયણમાયં સમત્તં. (૨૪)]

નથી...નથી...નથી...

ધર્મ વિના ઉદ્ધાર નથી,
સંયમ વિના ભવપાર નથી,
તપ વિના કર્મબંધ તૂટતા નથી,
સમતા વિના મમતા છૂટતી નથી.

વિરતિ

વિના

પાપનો પ્રવાહ અટકતો નથી
પથ્ય પાળ્યા વિના આરોગ્ય મળતું નથી
સાધના કર્યા વિના

સિદ્ધિ

મળતી નથી.

ક્રૂ ક્રૂ ક્રૂ

૨૫ યજીય

બ્રાહ્મણકુલમાં જન્મેલા, ઈન્દ્રિયવિજેતા ‘જયઘોષ’ નામના મહામુનિ વિહાર કરતા કરતા વારાણસીના બ્રાહ્મ ઉદ્યાનમાં પધારે છે.

એ વખતે વારાણસી નગરીમાં ‘વિજયઘોષ’ નામનો વિદ્વાન બ્રાહ્મણ યજ્ઞ કરાવે છે. જયઘોષ મુનિએ માસક્રમણ કરેલું છે. પારણાના દિવસે તેઓ યજ્ઞમંડપના દ્વાર પાસે આવી ઊભા છે. વિજયઘોષ એમને ભિક્ષા આપતો નથી.

પછી જયઘોષ મુનિ જ વિજયઘોષ બ્રાહ્મણને આ પાંચ વાતો સમજાવે છે. એને ‘બ્રાહ્મણનું’ સ્વરૂપ સમજાવે છે. ગાથા ૧૬ થી ૨૮ સુધી ખૂબ જ રોચક શૈલીમાં બ્રાહ્મણનું સ્વરૂપ સમજાવેલું છે.

શ્રમણ, બ્રાહ્મણ, મુનિ અને તપસ કોને કહેવાય એ પણ સ્પષ્ટ શબ્દોમાં સમજાવ્યું છે.

વિજયઘોષને જ્ઞાન થાય છે. એ જયઘોષ મુનિની સ્તુતિ કરે છે, વિજયઘોષ જૈન દીક્ષા ગ્રહણ કરે છે.

સંયમ અને તપથી બધા કર્મોનો નાશ કરી, શ્રી જયઘોષ મુનિ અને વિજયઘોષ મુનિ સિદ્ધિગતિને પામે છે.

આ અધ્યયનમાં ૪૪ ગાથાઓ છે.

માહણકુલસંભૂઓ, આસિ વિષ્ણો મહાયસો;
 જાયાઈ જમજત્રમ્મિ, જયઘોસિ તિ નામઓ. ૧
 ઈન્દિયગ્ગામનિગ્ગાહી, મગ્ગગામી મહામુણી;
 ગામાણુગામં રીયંતે, પત્તે વાણારસિં પુરિં. ૨
 વાણારસીય બહિયા, ઉજ્જાણમ્મિ મણોરમે;
 ફાસુએ સેજજસંથારે તત્થ વાસમુવાગએ. ૩
 અહ તેણેવ કાલેણં, પુરીએ તત્થ માહણે;
 વિજયઘોસે તિ નામેણ, જત્રં જયઈ વેયવી. ૪
 અહ સે તત્થ અણગારે, માસક્ખમણપારણે;
 વિજયઘોસસ્સ જત્રમ્મિ, ભિક્ખ-મઠ્ઠા ઉવઠ્ઠિએ. ૫
 સમુવઠ્ઠિયં તહિં સન્તં, જાયગો પડિસેહએ;
 ન હુ દાહામિ તે ભિક્ખં, ભિક્ખૂ ! જાયાહિ અત્તઓ. ૬
 જે ય વેયવિગિ વિષ્ણા, જત્રઠ્ઠા ય જે દિયા;
 જોઈસંગંવિગિ જે ય, જે ય ધમ્માણ પારગા. ૭
 જે સમત્થા સમુદ્ધતું, પરં અપ્પાણમેવ ય;
 તેસિં અત્તમિણં દેયં, ભો ભિક્ખૂ ! સવ્વકામિયં. ૮

સો તત્થ એવં પરિસિદ્ધો, જાયગેણ મહામુણી;
 ન વિ રુદ્ધો ન વિ તુદ્ધો, ઉત્તિમદ્ધગવેસઓ. ૯
 નડત્તદ્ધં પાણહેઉં વા, ન વિ નિવ્વાહણાય વા;
 તેસિં વિમોક્ખણદ્ધાએ, ઈમં વયણમખ્ખવી. ૧૦
 ન વિ જાણસિ વેયમુહં, ન વિ જત્તાણ જં મુહં;
 નક્ખત્તાણ મુહં જં ચ, જં ચ ધમ્માણ વા મુહં. ૧૧
 જે સમત્થા સમુદ્ધતું, પરં અપ્પાણમેવ ય;
 ન તે તુમં વિયાણાસિ, અહ જાણાસિ તો ભણ. ૧૨
 તસ્સડક્ખેવપમોક્ખં ચ, અચચન્તો તહિં દિઓ;
 સપરિસો પંજલિ હોઉ, પુચ્છઈ તં મહામુણિં. ૧૩
 વેયાણં ચ મુહં બૂહિ, બૂહિ જત્તાણ વા મુહં;
 નક્ખત્તાણ મુહં બૂહિ, બૂહિ ધમ્માણ વા મુહં. ૧૪
 જે સમત્થા સમુદ્ધતું, પરં અપ્પાણમેવ ય;
 એયં મે સંસયં સવ્વં, સાહૂ ! કહય પુચ્છઓ. ૧૫
 અગ્ગિહોત્તમુહા વેયા, જત્તદ્ધી વેયસાં મુહં;
 નક્ખત્તાણ મુહં ચન્દો, ધમ્માણં કાસવો મુહં. ૧૬
 જહા ચન્દં ગહાઈયા, ચિદ્ધન્તી પંજલીયડા;
 વન્દમાણા નમંસન્તા, ઉત્તમં મણહારિણો. ૧૭
 અજાણગા જત્તવાઈ, વિજજામાહણસંપયા;
 ગૂઢા સજ્જાય-તવસા, ભાસચ્છત્તા ઈવડગ્ગિણો. ૧૮

- જો લોએ બંભણા વુત્તા, અગ્ગી વ મહિઓ જહા;
 સયા કુસલસંદિટ્ટં, તં વયં બૂમ માહણં. ૧૯
- જો ન સજજઈ આગન્તું, પવ્વયન્તો ન સોયઈ;
 રમઈ અજજવયણમ્મિ, તં વયં બૂમ માહણં. ૨૦
- જાયરૂવં જહામટ્ટં, નિદ્ધન્તમલપાવગં;
 રાગ-દોસ-ભયાતીયં, તં વયં બૂમ માહણં. ૨૧
- (તવસ્સિયં કિસં દન્તુ, અવચિયમંસસોણિયં;
 સુવ્વયં પત્તનિવ્વાણં, તં વયં બૂમ માહણં.)
 તસપાણે વિયાણિત્તા, સંગહેણ ય થાવરે;
 જો ન હિંસઈ તિવિહેણં, તં વયં બૂમ માહણં. ૨૨
- કોહા વા જઈ વા હાસા, લોભા વા જઈ વા ભયા;
 મુસં ન વયઈ જો ઉ, તં વયં બૂમ માહણં. ૨૩
- ચિત્તમન્તમચિત્તં વા, અપ્પં વા જઈ વા બહું;
 ન ગેણહતિ અદત્તં જે, તં વયં બૂમ માહણં. ૨૪
- દિવ્વ-માણુસ-તેરિચ્છં, જો ન સેવઈ મેહુણં;
 મણસા કાય-વક્કેણં, તં વયં બૂમ માહણં. ૨૫
- જહા પોમં જલે જાયં, નોવલિપ્પઈ વારિણા;
 એવં અલિત્ત કામેહિં, તં વયં બૂમ માહણં. ૨૬
- અલોલુયં મુહાજીવી, અણગારં અકિંચણં;
 અસંસતં ગિહત્થેસુ, તં વયં બૂમ માહણં. ૨૭

(જહિતા પુવ્વસંજોગં, નાઈસંગે ય બન્ધવે;
 જો ન સજજઈ એએહિં, તં વયં બૂમ માહણં.)
 પસુબન્ધા સવ્વવેદા, જટ્ટં ચ-પાવકમ્મુણા;
 ન તં તાયન્તિ દુસ્સીલં, કમ્માણિ બલવન્તિહ. ૨૮
 ન વિ મુણિંએણ સમણો, ન ઑંકારેણ બમ્મણો;
 ન મુણી રણવાસેણં, કુસચીરેણ તાવસો. ૨૯
 સમયાએ સમણો હોઈ, બમ્મચેરેણ બમ્મણો;
 નાણેણ ય મુણી હોઈ, તવેણં હોઈ તાવસો. ૩૦
 કમ્મુણા બમ્મણો હોઈ, કમ્મુણા હોઈ ખત્તિઓ;
 વઈસો કમ્મુણા હોઈ, સુદ્દો હોઈ ઉ કમ્મુણા. ૩૧
 એએ પાઉકરે બુદ્ધે, જેહિં હોઈ સિણાયઓ;
 સવ્વકમ્મવિણિમ્મુક્કં, તં વયં બૂમ માહણં. ૩૨
 એવં ગુણસમાઉત્તા, જે ભવન્તિ દિઉત્તમા;
 તે સમત્થા ઉ ઉદ્ધત્તું, પરં અપ્પાણમેવ ય. ૩૩
 એવં તુ સંસએ છિન્ને, વિજયઘોસે ય માહણે;
 સમુદાય તઓ તં તુ, જયઘોસં મહામુણિં. ૩૪
 તુદ્ધે ય વિજયઘોસે, ઈણમુદાહુ કયંજલી;
 માહણત્તં જહાભૂયં, સુદ્ધ મે ઉવદંસિયં. ૩૫
 તુબ્ભે જઈયા જન્નાણં, તુબ્ભે વેયવિગિ વિગિ;
 જોઈસંગવિગિ તુબ્ભે, તુબ્ભે ધમ્માણ પારગા. ૩૬

તુબ્બમે સમત્થા ઉદ્ધતું, પરં અપ્પાણમેવ ય;
 તમણુગ્ગહં કરે અમ્હં, ભિક્ખુએણં ભિક્ખુ ઉત્તમા ! ૩૭
 ન કજ્જં મજ્ઝ ભિક્ખુએણં, ખિપ્પં નિક્ખમસૂ દિયા!;
 મા ભમિહિસિ ભયાવત્તે, ઘોરે સંસારસાગરે. ૩૮
 ઉવલેવો હોઈ ભોગેસુ, અભોગી નોવલિપ્પઈ;
 ભોગી ભમઈ સંસારે, અભોગી વિપ્પમુચ્ચઈ. ૩૯
 ઉલ્લો સુક્કો ય દો છૂઢા, ગોલયા મટ્ટિયામયા;
 દો વિ આવડિઆ કુડ્ડે, જો ઉલ્લો સોડત્થ લગ્ગઈ. ૪૦
 એવં લગ્ગન્તિ દુમ્મેહા, જે નરા કામલાલસા;
 વિરત્તા ઉ ન લગ્ગન્તિ, જહા સે સુક્કગોલએ. ૪૧
 એવં સે વિજયઘોસે, જયઘોસસ્સ અન્તિએ;
 અણગારસ્સ નિક્ખન્તે, ધમ્મં સોચ્ચા અણુત્તરં. ૪૨
 ખવેત્તા પુલ્લકમ્માઈ, સંજમેણ તવેણ ય;
 જયઘોસ-વિજયઘોસા, સિદ્ધિં પત્તા અણુત્તરં. ૪૩
 ॥ તિ ભેમિ. ॥

[ઈઈ જત્તઈજ્જં સમતં (૨૫)]

શ્રદ્ધાળુ પાસે

નિષ્ફળતા કદિ આવી શકતી નથી.

• • •

અનુભવ

એ

આત્માનો ભોમિયો છે.

• • •

ક્રોધ

એ

નિર્ભળતાની નિશાની છે.

• • •

આળસ એ અમાસ છે.

જ્યારે

પુરુષાર્થ એ પૂનમ છે.

શ્રદ્ધાળુ પાસે
નિષ્ફળતા કદિ
આવી શકતી
નથી.

અનુભવ
એ
આત્માનો
ભોમિયો છે.

ક્રોધ
એ
નિર્ભળતાની
નિશાની છે.

આળસ એ અમાસ છે.

જ્યારે

પુરુષાર્થ એ પૂનમ છે.

૨૬ સમાચારી

આ અધ્યયનમાં સાધુજીવનની દશ પ્રકારની સમાચારીનું વિશદ વિવેચન છે.

૧. આવશ્યકી, ૨. નૈષેધિકી, ૩. આપૃચ્છના, ૪. પ્રતિપૃચ્છના, ૫. છંદણા, ૬. ઇચ્છાકાર, ૭. મિથ્યાકાર, ૮. તથાકાર, ૯. અભ્યુત્થાન, ૧૦. ઉપસંપદા.

■ એ પછી સાધુજીવનની દિનચર્યા બતાવવામાં આવી છે. ચાર પોરિસીના કર્તવ્ય બતાવવામાં આવ્યા છે, તથા પ્રતિલેખનામાં કયા કયા દોષો નહિ લાગવા જોઈએ એ બતાવવામાં આવ્યું છે.

■ સાધુ કયા છ કારણે ભિક્ષા લેવા નથી જતો, એ છ કારણો પણ બતાવ્યા છે.

■ આવી રીતે ૫૩ ગાથાઓના આ અધ્યયનમાં સાધુ જીવનની કેટલીયે વાતો કહી છે.

- સામાયારિં પવક્ખામિ, સવ્વદુક્ખવિમોક્ખણિં;
જં ચરિતા ઇ નિગ્ગન્થા, તિણ્ણા સંસારસાગરં. ૧
- પઢમા આવસ્સિયા નામં, બિઈયા ય નિસીહિયા;
આપુચ્છણા ય તઈયા, ચઉત્થી પડિપુચ્છણા. ૨
- પંચમી છન્દણા નામં, ઈચ્છાકારો ય છટ્ઠઓ;
સત્તમો મિચ્છાકારો ય, તહક્કારો ય અટ્ઠમો. ૩
- અબ્ભુટ્ટાણં ય નવમં, દસમા ઉવસંપદા;
એસા દસંગા સાહૂણં, સામાયારી પવેઈયા. ૪
- ગમણે આવસ્સિયં કુજ્જા, ઠાણે કુજ્જા નિસીહિયં;
આપુચ્છણા સયંકરણે, પરકરણે પડિપુચ્છણા. ૫
- છન્દણા દવ્વજાએણં, ઈચ્છાકારો ય સારણે;
મિચ્છાકારોઽપ્પનિન્દાએ, તહક્કારો પડિસ્સુએ. ૬
- અબ્ભુટ્ટાણં ગુરુપૂયા, અચ્છણે ઉવસંપદા;
એવં દુપંચસંજુતા, સામાયારી પવેઈયા. ૭
- પુવ્વિલ્લમ્મિ ચઉબ્ભાગે, આઈચ્ચમ્મિ સમુટ્ઠિએ;
ભંડગં પડિલેહિતા, વન્હિતા ય તઓ ગુરું. ૮

પુચ્છેજજ પંજલિયડો, કિં કાયવ્વં મએ ઈહં ?;
 ઈચ્છં નિઓઈઉં ભન્તે !, વેયાવચ્ચે વ સજ્જાએ. ૯
 વેયાવચ્ચે નિઉત્તેણં, કાયવ્વમગિલાયઓ;
 સજ્જાએ વા નિઉત્તેણં, સવ્વદુક્ખવિમોક્ખણે. ૧૦
 દિવસસ્સ ચઉરો ભાગે, કુજ્જા ભિક્ખૂ વિયક્ખણે;
 તઓ ઉત્તરગુણે કુજ્જા, દિણભાગેસુ ચઉસુ વિ. ૧૧
 પઢમં પોરિસિ સજ્જાયં, બિતિયં ઝાણં ઝિયાયઈ;
 તિઈયાએ ભિક્ખાયરિયં, પુણો ચઉત્થીઈ સજ્જાયં. ૧૨
 આસાઢે માસે દુપયા, પોસે માસે ચઉપ્પયા;
 ચિત્તાસોએસુ માસેસુ, તિપયા હવઈ પોરિસી. ૧૩
 અંગુલં સત્તરત્તેણં, પક્ખેણ ય દુયંગુલં;
 વહ્ઠએ હાયએ વા વિ, માસેણં ચઉરંગુલં. ૧૪
 આસાઢ બહુલપક્ખે, ભદ્દવએ કત્તિએ ય પોસે ય;
 ફગ્ગુણ-વઈસાહેસુ ય, નાયવ્વા ઓમરત્તા ઉ. ૧૫
 જેઠ્ઠામૂલે આસાઢ-સાવણે, છહિં અંગુલેહિં પરિલેહા;
 અટ્ઠહિં બીઈય તિયમ્મી, તઈએ દસ, અટ્ઠહિં ચઉત્થે. ૧૬
 રત્તિં પિ ચઉરો ભાગે, કુજ્જા ભિક્ખૂ વિયક્ખણો;
 તઓ ઉત્તરગુણે કુજ્જા, રાઈભાગેસુ ચઉસુ વિ. ૧૭
 પઢમં પોરિસિ સજ્જાયં, બીતિયં ઝાણં ઝિયાયઈ;
 તઈયાએ નિદ્દમોક્ખં તુ, ચઉત્થી ભુજ્જો વિ સજ્જાયં. ૧૮

જં નેઈ જયા રતિં, નક્ખતં તમ્મિ નહયઉબ્ભાગે;
 સંપત્તે વિરમેજ્જા, સજ્જાયં પઓસકાલમ્મિ. ૧૯
 તમ્મેવ ય નક્ખત્તે, ગયણ ચઉબ્ભાગસાવસેસમ્મિ;
 વેરત્તિયં પિ કાલં, પડિલેહિત્તા મુણી કુજ્જા. ૨૦
 પુવ્વિલ્લમ્મિ ચઉબ્ભાગે, પડિલેહિત્તાણ ભણ્ણયં;
 ગુરું વન્દિત્તુ સજ્જાયં, કુજ્જા દુક્ખવિમોક્ખણં. ૨૧
 પોરિસીએ ચઉબ્ભાગે, વન્દિત્તાણ તઓ ગુરું;
 અપરિક્કમિત્તુ, કાલસ્સ, ભાયણં પડિલેહએ. ૨૨
 મુહપત્તિં પડિલેહિત્તા, પડિલેહિજ્જ ગોચ્છયં;
 ગોચ્છગલઈયંગુલિઓ, વત્થાઈં પડિલેહએ. ૨૩
 ઉઠ્ઠં થિરં અતુરિયં, પુવ્વં તા વત્થમેવ પડિલેહે;
 તો બિઈયં પફોડે, તઈયં ચ પુણો પમજ્જેજ્જા. ૨૪
 અણચ્ચાવિયં અવલિયં, અણાણુબન્ધિં અમોસલિં ચેવ;
 છપ્પુરિમા નવ ખોડા, પાણી પાણિવિસોહણં. ૨૫
 આરભડા સમ્મદ્દા, વજ્જેયવ્વા ય મોસલી તઈયા;
 પફોડણા ચઉત્થી, વિક્ખિત્તા વેઈયા છટ્ઠા. ૨૬
 પસિઢિલ પલમ્બ લોલા, એગામોસા અણેગરૂવધુણા;
 કુણાઈ પમાણિ પમાયં, સંકિયગણણોવગં કુજ્જા. ૨૭
 અણૂણા ઈરિત્તપડિલેહા, અવિવચ્ચાસા તહેવ ય;
 પઠમં પયં પસત્થં, સેસાઈં ઉ અપ્પસત્થાઈં. ૨૮

પરિલેહણં કુણન્તો, મિહોકહં કુણઈ જણવયકહં વા;
 દેઈ વ પચ્ચક્ખાણં, વાએઈ સયં પરિચ્છઈ વા. ૨૯
 પુઢવી-આઉક્કાએ, તેઉ-વાઉ વણસ્સઈ-તસાણં;
 પરિલેહણાપમત્તો, છણહં પિ વિરાહઓ હોઈ. ૩૦
 તઈયાએ પેરિસીએ, ભત્તં પાણં ગવેસએ;
 છણહ અન્નયરાગમ્મિ, કારણમ્મિ સમુદ્ધિએ. ૩૧
 વેયણ વેયાવચ્ચે, ઈરિયદ્ધાએ ય સંજમદ્ધાએ;
 તહ પાણવત્તિયાએ, છટ્ઠં પુણ ધમ્મચિન્તાએ. ૩૨
 નિગ્ગન્થો ધિતિમન્તો, નિગ્ગન્થી વિ ન કરેજ્જ છહિં ચેવ;
 ઠાણેહિં તુ ઈ મેહિં, અણઈક્કમણા ય સે હોઈ. ૩૩
 આયંકે ઉવસગ્ગે, તિતિક્ખયા બમ્મચેરગુત્તીસુ;
 પાણિદયા તવહેઉં, સરીરવોચ્છેયણદ્ધાએ. ૩૪
 અવસેસં ભંડગં ગિજ્જા, ચક્ખુસા પરિલેહએ;
 પરમદ્વજોયણાઓ, વિહારં વિહરએ મુણી. ૩૫
 ચઉત્થીએ પોરિસીએ, નિક્ખવિત્તાણ ભાયણં;
 સજ્જાયં તઓ કુજ્જા, સવ્વભાવવિભાવણં. ૩૬
 પોરિસીએ ચઉબ્ભાગે, વન્દિત્તાણ તઓ ગુરું;
 પરિક્કમિત્તા કાલસ્સ, સેજ્જં તુ પરિલેહએ. ૩૭
 પાસવણુચ્ચારભૂમિં ચ, પરિલેહિજ્જ જયં જઈ;
 કાઉસ્સગ્ગં તઓ કુજ્જા, સવ્વદુક્ખવિમોક્ખણં. ૩૮

- દેસિયં ચ અઈયારં, ચિન્તેજજ અણુપુવ્વસો;
નાણંમિ દંસણે ચેવ, ચરિત્તમ્મિ તહેવ ય. ૩૯
- પારિયકાઉસ્સગ્ગો, વન્દિતાણ તઓ ગુરું;
દેસિયં તુ અઈયારં, આલોએજજ જહક્કમ્મં. ૪૦
- પડિક્કમિત્તુ નિસ્સલ્લો, વન્દિતાણ તઓ ગુરું;
કાઉસ્સગ્ગં તઓ કુજજા, સવ્વદુક્ખવિમોક્ખણં. ૪૧
- પારિયકાઉસ્સગ્ગો, વન્દિતાણ તઓ ગુરું;
થુઈમંગલં ચ ' કાઉણં, કાલં સંપડિલેહએ. ૪૨
- પઢમં પોરિસિ સજ્જાયં, બિઈએ ઝાણં ઝિયાયઈ;
તઈયાએ નિદ્દમોક્ખં તુ, સજ્જાયં તુ ચઉત્થિએ. ૪૩
- પોરિસીએ ચઉત્થીએ, કાલં તુ પડિલેહિયા;
સજ્જાયં તુ તઓ કુજજા, અબોહેંતો અસંજએ. ૪૪
- પોરિસીએ ચઉબ્ભાગે, વન્દિઉણ તઓ ગુરું;
પડિક્કમિત્તુ કાલસ્સ, કાલં તુ પડિલેહએ. ૪૫
- આગતે કાયવોસ્સગ્ગે, સવ્વદુક્ખવિમોક્ખણે;
કાઉસ્સગ્ગં તઓ કુજજા, સવ્વદુક્ખવિમોક્ખણં. ૪૬
- રાઈયં ચ અઈયારં, ચિન્તેજજ અણુપુવ્વસો;
નાણંમિ દંસણંમ્મી, ચરિત્તંમિ તવંમિ ય. ૪૭
- પારિયકાઉસ્સગ્ગો, વન્દિતાણ તઓ ગુરું;
રાઈયં તુ અઈયારં, આલોએજજ જહક્કમં. ૪૮

પડિક્કમિતુ નિસ્સલ્લો, વન્દિતાણ તઓ ગુરું;
 કાઉસ્સગ્ગં તઓ કુજ્જા, સવ્વદુક્ખવિમોક્ખણં. ૪૯
 કિં તવ પડિવજ્જામિ ? એવં તથ વિચિન્તએ;
 કાઉસ્સગ્ગં તુ પારિત્તા, વન્દિગિણ તઓ ગુરું. ૫૦
 પારિયકાઉસ્સગ્ગો, વંદિતાણ તઓ ગુરું;
 તવં સંપડિવજ્જિત્તા, કરેજ્જ સિદ્ધાણ સંથવં. ૫૧
 એસા સામાયારી, સમાસેણ વિયાહિયા;
 જં ચરિત્તા બહૂ જીવા, તિણ્ણા સંસારસાગરં. ૫૨
 ॥ ત્તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ સામાયારિજ્જં સમત્તં (૨૬)]

૨૭ ખલુંકીય

એક સ્થવિર ‘ગર્ગ’ નામે આચાર્ય હતા. એમના શિષ્યો અવિનીત હતા. અવિનયી શિષ્યોને ખૂબ સજા કરવા છતાં પણ તેઓ સંયમ માર્ગમાં સ્થિર નહોતા. એવા એ કુશિષ્યો હતા. આથી ગર્ગાચાર્યને મનમાં ખૂબ ક્લેશ થતો હતો. એ વિચાર કરતા

किं मञ्ज दुदुसीमेहिं अप्पा मे अवसीयई ।
जारिसा मम सीसा उ तारिसा गलिगद्दभा ॥
गलिगद्दभे चइत्ता णं दढं पगिण्हई तवं ॥

‘આવા દુષ્ટ શિષ્યોનું મારે કામ શું છે ? એમને લીધે મારો આત્મા દુઃખી દુઃખી થઈ રહ્યો છે. ગળિયલ બળદ અને ગધેડા જેવા મારા શિષ્યો છે.’

ગર્ગાચાર્ય આવા કુશિષ્યોનો ત્યાગ કરી, ઉચ્ચ સમાધિ ધારણ કરી ઉગ્ર તપ કરે છે.

કુશિષ્ય કેવા હોય એનું ૮ થી ૧૩ ગાથાઓમાં વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. આ અધ્યયનમાં ૧૭ ગાથાઓ છે.

- થેરે ગણહરે ગગ્ગે; મુણી આસિ વિસારએ;
આઈને ગણિભાવમ્મિ, સમાહિં પડિસંધએ. ૧
- વહણે વહમાણસ્સ, કન્તારં અઈવત્તઈ;
જોગે વહમાણસ્સ, સંસારો અઈવત્તઈ. ૨
- ખલુંકે જો ઉ જોએઈ, વિહમ્માણો કિલિસ્સઈ;
અસમાહિં ચ વેદેતિ, તોત્તઓ ચ સે ભજજઈ. ૩
- એગં ડસઈ પુચ્છિમ્મિ, એગં વિંધઈડમ્મિક્ખણં;
એગો ભંજઈ સમિલં, એગો ઉપ્પહપટ્ઠિઓ. ૪
- એગો પડઈ પાસેણં, નિવસઈ નિવિજજઈ;
ઉક્કુદ્દઈ ઉપ્પિડઈ, સઢે બાલગવી વએ. ૫
- માઈ મુદ્ધેણ પડઈ, કુદ્ધે ગચ્છઈ પડિપહં;
મયલક્ખેણ ચિદ્ધાઈ, વેગેણ ચ પહાવઈ. ૬
- છિન્નાલે છિન્દઈ સિલ્લિલં, દુદ્દન્તે ભંજઈ જુગં;
સે વિ ચ સુસ્સુયાઈતા, ઉજજુહિતા પલાયએ. ૭
- ખલુંકા જારિસા જોજજા, દુસ્સીસા વિ હુ તારિસા;
જોઈયા ધમ્મજાણમ્મિ, ભજજન્તી ધિઈદુબ્બલા. ૮

ઈઠ્ઠીગારવિએ એગે, એગેડત્ય રસગારવે;
 સાયાગારવિએ એગે, એગે સુચિરકોહણે. ૯
 ભિક્ષ્માલસિએ એગે, એગે ઓમાણભીરુએ થદ્ધે;
 એગં ચ અણુસાસમ્મી, હેઉહિં કારણેહિં ય. ૧૦
 સો વિ અન્તરભાસિલ્લો, દોસમેવ પકુવ્વઈ;
 આયરિયાણં તં વયણં, પડિકૂલેઈ અભિક્ષ્મણં. ૧૧
 ન સા મમં વિયાણાઈ, ન વિ સા મજ્ઞ દાહિઈ;
 નિગ્ગયા હોહિતિ મત્તે, સાહૂ અત્તોડત્ય વચ્ચઉ. ૧૨
 પેસિયા પલિઉંચન્તિ, તે પરિચન્તિ સમન્તઓ;
 રાયવેટ્ઠિં વ મત્તન્તા, કરેન્તિ ભિઉડિં મુહે. ૧૩
 વાઈયા સંગહિયા ચેવ, ભત્તપાણેણ પોસિયા;
 જાયપક્ખા જહા હંસા, પક્કમન્તિ દિસોદિસિં. ૧૪
 અહ સારહી વિચિન્તેઈ, ખલુંકેહિં સમાગઓ;
 કિં મજ્ઞ દુટ્ઠસીસેહિં ?, અપ્પા મે અવસીયઈ. ૧૫
 જારિસા મમ સીસા ઉ, તારિસા ગલિગદ્દભા;
 ગલિગદ્દભે ચઈત્તા ણં, દઢં પગિણ્ણઈ તવં. ૧૬
 મિઉ મદ્દવસંપત્તો, ગમ્મીરો સુસમાહિઓ;
 વિહરઈ મહિં મહપ્પા, સીલભૂએણ અપ્પણ. ૧૭

॥ તિબેમિ. ॥

[ઈઈ ખલુંકિયં સમતં (૨૭)]

આ અધ્યયનમાં નીચેના વિષયો
પર ભગવંતે પ્રકાશ પાડ્યો છે.

- જ્ઞાન, દર્શન, યાત્રિ અને તપ,
 - દ્રવ્ય, ગુણ અને પર્યાય,
 - ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, આકાશાસ્તિકાય,
પુદ્ગલાસ્તિકાય જીવાસ્તિકાય અને કાળ,
 - નવ તત્ત્વ,
 - સમ્યક્ત્વ-સમ્યગ્દર્શન,
 - સમ્યક્ત્વના પ્રકાર ૧. નિસર્ગરુચિ ૨.
ઉપદેશરુચિ. ૩. આજ્ઞારુચિ ૪. સૂત્રરુચિ ૫. બીજરુચિ
૬. અભિગમરુચિ ૭. વિસ્તારરુચિ ૮. ક્રિયારુચિ ૯.
સંદોષરુચિ ૧૦. ધર્મરુચિ.
 - આઠ પ્રકારના દર્શનાચાર,
 - પાંચ પ્રકારના યાત્રિ,
 - બાહ્ય-અભ્યંતર તપ,
- આ રીતે આ અધ્યયનમાં ૩૬ ગાથાઓ છે.

- મોક્ષમગ્ગ ગઈ તથ્યં, સુણેહ જિણભાસિયં;
 ચઉકારણ-સંજુતં, નાણ-દંસણ લક્ખણં, ૧.
 નાણં ચ દંસણં ચેવ, ચરિતં ચ તવો તહા;
 એસ મગ્ગોત્તિ પત્તત્તો, જિણેહિં વરદંસિહિં. ૨.
 નાણં ચ દંસણં ચેવ, ચરિતં ચ તવો તહા;
 એયં મગ્ગમણુપ્પત્તા, જીવા ગચ્છન્તિ સોગ્ગઈ. ૩.
 તત્થ પંચવિહં નાણં, સુયં આભિનિબોહિયં;
 ઓહીનાણં ચ તઈયં મણનાણં ચ કેવલં. ૪.
 એયં પંચવિહં નાણં, દવ્વાણ ચ ગુણાણ ચ;
 પજજવાણં ચ સવ્વેસિં, નાણં નાણીહિં દેસિયં. ૫.
 ગુણાણમાસઓ દવ્વં, એગદવ્વસ્સિયા ગુણા;
 લક્ખણં પજજવાણં તુ, ઉભઓ અસ્સિયા ભવે. ૬.
 ધમ્મો અહમ્મો આકાસં, કાલો પોગ્ગલ-જન્તવો;
 એસ લોગો ત્તિ પન્નત્તો, જિણેહિં વરદંસિહિં. ૭.
 ધમ્મો અહમ્મો આકાસં, દવ્વં ઈક્કિક્કમાહિયં;
 અણન્તાણિ ચ દવ્વાણિ, કાલો પોગ્ગલ-જન્તવો. ૮.
 ગઈલક્ખણો ઉ ધમ્મો, અહમ્મો ઠાણલક્ખણો;
 ભાયણં સવ્વદવ્વાણં, નહં ઓગાહલક્ખણં. ૯.

વત્તણાલક્ષણો કાલો, જીવો ઉવઓગલક્ષણો;
 નાણેણ દંસણેણં ચ, સુહેણ ચ દુહેણ ચ. ૧૦.
 નાણં ચ દંસણં ચેવ, ચરિતં ચ તવો તહા;
 વીરિયં ઉવઓગો ચ, એયં જીવસ્સ લક્ષણં. ૧૧.
 સદ્દદ્ધચાર-ઉજ્જોઓ, પહા છાયાડડતવે તિ વા;
 વણ્ણ-રસ-ગન્ધ-ફાસા, પોગ્ગલાણં તુ લક્ષણં. ૧૨.
 એક્કતં ચ પુહતં ચ, સંખા સંઠાણમેવ ચ;
 સંજોગા ચ વિભાગા ચ, પજ્જવાણં તુ લક્ષણં. ૧૩.
 જીવા-જીવા ચ બન્ધો ચ, પુણ્ણં પાવાડડસવા તહા;
 સંવરો નિજ્જરા મોક્ષો, સન્તેએ તહિયા નવ. ૧૪.
 તહિયાણં તુ ભાવાણં, સબ્ભાવે ઉવએસણં;
 ભાવેણ સદ્દદ્ધન્તસ્સ, સમ્મતં તં વિયાહિયં. ૧૫.
 નિસગ્ગુવદેસરુઈ, આણારુઈ સુત્ત-બીયરુઈમેવ;
 અભિગમ-વિત્થારુઈ, કિરિયા-સંખેવ-ધમ્મરુઈ. ૧૬.
 ભૂયત્થેણાહિગયા, જીવાડજીવા ચ પુણ્ણ પાવં ચ;
 સહસમ્મુઈયાડડસવ સંવરો ચ, રોએઈ ઉ નિસ્સગ્ગો. ૧૭.
 જો જિણ્ણદિટ્ઠે ભાવે, ચઉવ્વિહે સદ્દદ્ધાઈ સયમેવ;
 એમેય નડત્તહ તિ ચ, નિસગ્ગરુઈ તિ નાયવ્વો. ૧૮.
 એએ ચેવ હુ ભાવે, ઉવઈટ્ઠે જો પરેણ સદ્દદ્ધઈ;
 છઉમત્થેણ જિણેણ વ, ઉવએસરુઈ તિ નાયવ્વો. ૧૯.

રાગો દોસો મોહો, અન્નાણં જસ્સ અવગયં હોઈ;
 આણાએ રોયંતો, સો ખલુ આણારુઈ નામં. ૨૦.
 જો સુત્તમહિજજન્તો, સુએણ ઓગાહઈ ઉ સમ્મતં;
 અંગેણ બાહિરેણ વ, સો સુત્તરુઈ તિ નાયવ્વો. ૨૧.
 એગેણ અણેગાઈં પયાઈં, જો પસરઈ ઉ સમ્મતં;
 ઉદએ વ્વ તેલ્લભિન્દ્, સો બીયરુઈ તિ નાયવ્વો. ૨૨.
 સો હોઈ અભિગમરુઈ, સુયનાણં જેણ અત્થઓ દિટ્ઠં;
 એક્કારસ અંગાઈં, પઈણણગં દિટ્ઠિવાઓ ય. ૨૩.
 દવ્વાણ સવ્વભાવા, સવ્વપમાણેહિં જસ્સ ઉવલદ્ધા;
 સવ્વાહિં નયવિહીહિં ય, વિત્થારુઈ તિ નાયવ્વો. ૨૪.
 દંસણ-નાણ-ચરિત્તે, તવ-વિણાએ સચ્ચસમિઈ-ગુત્તીસુ;
 જો કિરિયા-ભાવરુઈ, સો ખલુ કિરિયારુઈ નામં. ૨૫.
 અણભિગ્ગહિયકુદિટ્ઠી, સંખેવરુઈ તિ હોઈ નાયવ્વો;
 અવિસારઓ પવયણે, અણભિગ્ગહિઓ ય સેસેસુ. ૨૬.
 જો અત્થિકાયધમ્મં, સુયધમ્મં ખલુ ચરિત્તધમ્મં ય;
 સદ્દહઈ જિણાભિહિયં, સો ધમ્મરુઈ તિ નાયવ્વો. ૨૭.
 પરમત્થસંથવો વા, સુદિટ્ઠપરમત્થસેવણા વા વિ;
 વાવન્ન-કુદંસણ-વજ્જણા ય, સમ્મત્તસદ્દહણા. ૨૮.
 નત્થિ ચરિત્તં સમ્મત્ત વિહૂણં, દંસણે ઉ ભઈયવ્વં;
 સમ્મત્ત-ચરિત્તાઈં જુગવં, પુવ્વં વ સમ્મતં. ૨૯.

નાદંસણિસ્સ નાણં, નાણેણ વિણા ન હોન્તિ ચરણગુણા;
 અગુણિસ્સ નત્થિ મોક્ખો, નત્થિ અમુક્કસ્સ નિવ્વાણં. ૩૦.
 નિસ્સંકિય-નિક્કંખિય-નિવ્વિતિગિંછા અમૂઢદિટ્ઠી ય;
 ઉવવૂહ-થિરીકરણે, વચ્છલ્લ-પભાવણે અદ્ધ. ૩૧.
 સામાઈયં ય પઢમં, છેઓવટ્ઠાવણં ભવે બિત્તિયં;
 પરિહારવિસુદ્ધીયં, સુહુમં તહ સંપરાયં ચ. ૩૨.
 અકસાયમહક્ખાયં, છઉમત્થસ્સ જિણસ્સ વા;
 એયં ચયરિત્તકરં, ચારિત્તં હોઈ આહિયં. ૩૩.
 તવો ય દુવિહો વુત્તો, બાહિરહ્મન્તરો તહા;
 બાહિરો છવ્વિહો વુત્તો, એવમખિમંતરો તવો. ૩૪.
 નાણેણ જાણઈ ભાવે, દંસણેણ ય સદ્દહે;
 ચરિત્તેણ ન ગિણહાઈ, તવેણ પરિસુજ્જઈ. ૩૫.
 ખવેત્તા પુવ્વકમ્માઈ, સંજમેણ તવેણ ય;
 સવ્વદુક્ખપહીણટ્ઠા, પક્કમન્તિ મહેસિણો. ૩૬.

॥ તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ મોક્ખમગ્ગગતી સમતં (૨૮)]

૨૯
સમ્યક્ત્વ
પરાક્રમ

‘ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર’નું આ અધ્યયન ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. એમાં ભગવંતે ૭૩ (તોતેર) તાત્ત્વિક પ્રશ્નોના જવાબ આપ્યા છે.

૧. સંવેગ. ૨. નિર્વેદ. ૩. ધર્મશ્રદ્ધા.

૪. ગુરુ-સાધર્મિક શુશ્રુષણ. ૫. આલોચના.

૬. નિંદા. ૭. ગર્હા. ૮. સામાયિક. ૯. ચતુર્વિંશતિ-સ્તવ ૧૦. વંદન
૧૧. પ્રતિક્રમણ ૧૨. કાયોત્સર્ગ ૧૩. પ્રત્યાખ્યાન ૧૪.
સ્તવસ્તુતિમંગલમ્ ૧૫. કાલપ્રત્યુપેક્ષણ ૧૬. પ્રાયશ્ચિત્કરણ
૧૭. ક્ષામણ ૧૮. સ્વાધ્યાય ૧૯. વાચના ૨૦. પ્રતિપૃચ્છના ૨૧.
પરાવર્તના ૨૨. અનુપ્રેક્ષા ૨૩. ધર્મકથા ૨૪. શ્રુત-આરાધના ૨૫.
એકાગ્ર મનઃસંનિવેશના ૨૬. સંયમ ૨૭. તપ ૨૮. વ્યવદાન ૨૯.
સુખશાય ૩૦. અપ્રતિબદ્ધતા ૩૧. આસનસેવના ૩૨. વિનિવર્તના
૩૩. સંભોગ (પ્રત્યાખ્યાન) ૩૪. ઉપધિ (પ્રત્યાખ્યાન) ૩૫.
આહાર (પ્રત્યાખ્યાન) ૩૬. કષાય (પ્રત્યાખ્યાન) ૩૭. યોગ
(પ્રત્યાખ્યાન) ૩૮. શરીર (પ્રત્યાખ્યાન) ૩૯. સહાય (પ્રત્યાખ્યાન)
૪૦. ભક્ત (પ્રત્યાખ્યાન) ૪૧. સદ્ભાવ (પ્રત્યાખ્યાન) ૪૨.
પ્રતિરૂપતા ૪૩. વૈયાવૃત્ય ૪૪. સર્વગુણ સંપન્નતા ૪૫. વીતરાગતા
૪૬. ક્ષાન્તિ ૪૭. મુક્તિ ૪૮. માર્દવ ૪૯. આર્જવ ૫૦. ભાવસત્ય
૫૧. કરણસત્ય ૫૨. યોગસત્ય ૫૩. મનોગુપ્તતા ૫૪. વાગ્ગુપ્તતા
૫૫. કાયગુપ્તતા ૫૬. મનસમાધારણ ૫૭. વાક્સમાધારણ ૫૮.
કાયસમાધારણ ૫૯. જ્ઞાન સંપન્નતા ૬૦. દર્શન સંપન્નતા ૬૧.
ચારિત્ર સંપન્નતા ૬૨. શ્રોત્રેન્દ્રિયનિગ્રહ ૬૩. ચક્ષુરિન્દ્રિયનિગ્રહ
૬૪. ઘ્રાણેન્દ્રિયનિગ્રહ ૬૫. જિહ્વેન્દ્રિયનિગ્રહ ૬૬.
સ્પર્શનેન્દ્રિયનિગ્રહ ૬૭. ક્રોધવિજય ૬૮. માનવિજય ૬૯.
માયાવિજય ૭૦. લોભવિજય ૭૧. પ્રેમદ્વેષમિથ્યાદર્શન વિજય
૭૨. શૈલેશી ૭૩. અકર્મતા. આ છે ૭૩ વિષયો ! એક એક વિષય
લઘને પ્રશ્ન અને ઉત્તર કરવામાં આવ્યા છે.

આવી રીતે આ અધ્યયનમાં ૭૬ આલપક છે.

સુયં મે આઉસં ! તેણ ભગવયા એવમક્રુખાયં, ઈહ બલુ સમ્મત્તપરક્કમે નામ અજઝયણે સમણેણં ભગવયા મહાવીરેણં કાસવેણં પવેઈએ, જં સમ્મં સદ્દહિત્તા પત્તા રોયઈત્તા ફાસઈત્તા પાલઈત્તા તીરઈત્તા કિટ્ઠઈત્તા સોહઈત્તા આરાહઈત્તા આણાએ અણુપાલઈત્તા બહવે જીવા સિજઝન્તિ બુજઝન્તિ મુચ્ચન્તિ પરિનિવ્વાયન્તિ સવ્વ-દુક્રુખાણમન્તં કરેન્તિ. ॥૧॥ તસ્સ ણં અયમક્રે એવ-માહિજજઈ, તં જહા-સંવેગે. ૧. નિવ્વેએ. ૨. ધમ્મસદ્ધા. ૩. ગુરુસાહમ્મિયસુસ્સૂસણયા. ૪. આલોયણયા. ૫. નિન્દણયા. ૬. ગરહણયા. ૭. સામાઈએ. ૮. ચઉવ્વી-સત્થએ. ૯. વન્દણે. ૧૦. પડિક્કમણે. ૧૧. કાઉસ્સગ્ગે. ૧૨. પચ્ચક્રુખાણે. ૧૩. થય-થુઈમંગલે. ૧૪. કાલપડિ-લેહણા. ૧૫. પાયચ્છિત્તકરણે. ૧૬. ખમાવણયા. ૧૭. સજઝાએ. ૧૮. વાયણયા. ૧૯. પરિપુચ્છણયા. ૨૦. પરિયટ્ટણયા. ૨૧. અણુપ્પેહા. ૨૨. ધમ્મકહા. ૨૩. સુયસ્સ આરાહણયા. ૨૪. એગગ્ગમણસંનિવેસણયા. ૨૫. સંજમે. ૨૬. તવે. ૨૭. વોયાણે. ૨૮. સુહસાએ.

૨૯. અખડિબદ્ધયા. ૩૦. વિચિત્તસયણાસણસેવણયા.
 ૩૧. વિણિવટ્ટણયા. ૩૨. સંભોગપચ્ચક્ખાણે. ૩૩.
 ઉવહિપચ્ચક્ખાણે. ૩૪. આહાર-પચ્ચક્ખાણે. ૩૫.
 કસાયપચ્ચક્ખાણે. ૩૬. જોગપચ્ચક્ખાણે. ૩૭. સરીર-
 પચ્ચક્ખાણે. ૩૮. સહાયપચ્ચક્ખાણે. ૩૯. ભત્તપચ્ચક્ખાણે.
 ૪૦. સખ્ખાવપચ્ચક્ખાણે. ૪૧. પરિરૂવયા. ૪૨.
 વેયાવચ્ચે. ૪૩. સવ્વગુણસંપુણણયા. ૪૪. વીયરાગયા.
 ૪૫. ખન્તી. ૪૬. મુત્તી. ૪૭. મદ્દવે. ૪૮. અજ્જવે.
 ૪૯. ભાવસચ્ચે. ૫૦. કરણસચ્ચે. ૫૧. જોગસચ્ચે. ૫૨.
 મણગુત્તયા. ૫૩. વર્ધગુત્તયા. ૫૪. કાયગુત્તયા. ૫૫.
 મણસમાહારણયા. ૫૬. વર્ધસમાહારણયા. ૫૭.
 કાયસમાહારણયા. ૫૮. નાણસંપત્તયા. ૫૯. દંસણ-
 સંપત્તયા. ૬૦. ચરિત્તસંપત્તયા. ૬૧. સોઈન્દિયનિગ્ગહે.
 ૬૨. ચક્ખિન્દિયનિગ્ગહે. ૬૩. ઘાણિન્દિયનિગ્ગહે. ૬૪.
 જિહ્વિન્દિયનિગ્ગહે. ૬૫. ફાસિન્દિયનિગ્ગહે. ૬૬.
 કોહવિજએ. ૬૭. માણવિજએ. ૬૮. માયાવિજએ. ૬૯.
 લોહવિજએ. ૭૦. પેજજ-દોસ-મિચ્છા-દંસણવિજએ.
 ૭૧. સેલેસી. ૭૨. અકમ્મયા. ૭૩. ॥૨॥

સંવેગેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ? સંવેગેણં
 અણુત્તરં ધમ્મસદ્ધં જણયઈ, અણુત્તરાએ ધમ્મસદ્ધાએ

સંવેગં હવ્યમાગચ્છઈ, અણન્તાણુબન્ધિકોહ-માણ-માયા-
લોભે ખવેઈ, કમ્મં ન બન્ધઈ, તપ્પચ્ચઈયં ચ ણં મિચ્છત-
વિસોહિં કાળીણ દંસણારાહએ ભવઈ, દંસણવિસોહીએ
ય ણં વિસુદ્ધાએ અત્થેગઈએ તેણેવ ભવગ્ગહણેણં
સિજ્જઈ, સોહીએ ય ણં વિસુદ્ધાએ તચ્ચં પુણ્ણો ભવગ્ગહણં
નાઈકકમઈ. ૧. ॥૩॥

નિવ્વેએણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ? નિવ્વે-
એણં દિવ્વ-માણુસ-તેરિચ્છિએસુ કામભોગેસુ નિવ્વેયં
હવ્યમાગચ્છઈ, સવ્વવિસએસુ વિરજ્જઈ, સવ્વવિસએસુ
વિરજ્જમાણે આરમ્ભપરિચ્ચાયં કરેઈ, આરમ્ભ-
પરિચ્ચાયં કરેમાણે સંસારમગ્ગં વોચ્છિન્દઈ, સિદ્ધિમગ્ગ
પડિવત્તે ય ભવઈ. ૨. ॥૪॥

ધમ્મસદ્ધાએ ણં ભન્તે જીવે કિં જણયઈ ?
ધમ્મસદ્ધાએ ણં સાયાસોક્ખેસુ રજ્જમાણે વિરજ્જઈ,
આગારધમ્મં ચ ણં ચયઈ, અણગારે ણં જીવે સારીર-
માણસાણં દુક્ખાણં છેયણ-ભેયણ-સંજોગાઈણં વોચ્છેયં
કરેઈ અવ્વાબાહં ચ ણં સુહં નિવ્વત્તેઈ. ૩. ॥૫॥

ગુરુસાહમ્મિય-સુસ્સૂસણયાએ ણં ભંતે ! જીવે કિં
જણયઈ ? ગુરુસાહમ્મિય સુસ્સૂસણયાએ ણં વિણય-
પડિવત્તિં જણયઈ. વિણયપડિવત્તે ય ણં ભંતે ! જીવે

અણચ્યાસાયણસીલે નેરઈય-તિરિક્ખજોણિય-મણુસ્સ-
દેવદુગ્ગઈઓ નિરુમ્મઈ, વણણસંજલણ-ભત્તિ-બહુમાણ-
યાએ મણુસ્સદેવસોગ્ગઈઓ નિબન્ધઈ, સિદ્ધિ સોગ્ગઈ
ચ વિસોહેઈ, પસત્થાઈ ચ ણં વિણયમૂલાઈ સવ્વકજ્જાઈ
સાહેઈ, અન્ને ચ બહવે જીવે વિણઈત્તા ભવઈ. ૪. ॥૬॥

આલોચણાએ ણં ભન્તે જીવે કિં જણયઈ ?
આલોચણયાએ ણં માયા-નિયાણ-મિચ્છાદરિસણસલ્લાણં
મોક્ખમગ્ગવિગ્ધાણં અણંતસંસારવદ્ધણાણં ઉદ્ધરણં કરેઈ,
ઉજ્જુભાવં ચ ણં જણયઈ, ઉજ્જુભાવપડિવન્ને ચ ણં
જીવે અમાઈ ઈત્થીવેય નપુંસગવેયં ચ ન બન્ધઈ, પુવ્વબદ્ધં
ચ ણં નિજ્જરેઈ. ૫. ॥૭॥

નિન્દણયાએ ણં ભન્તે જીવે કિં જણયઈ ?
નિન્દણયાએ ણં પચ્છાણુતાવં જણયઈ. પચ્છાણુતાવં
વિરજ્જમાણે કરણગુણસેઢિ પડિવજ્જઈ, કરણગુણ-સેઢી-
પડિવન્ને ચ અણગારે મોહણિજ્જં કમ્મં ઉગ્ધાએઈ. ૬. ॥૮॥

ગરહણયાએ ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ?
ગરહણયાએ ણં અપુરેક્કારં જણયઈ. અપુરેક્કારગએ ણં
જીવે અપ્પસત્થેહિંતો જોગેહિંતો નિયત્તેઈ, પસત્થેહિ ચ
પવત્તઈ, પસત્થજોગપડિવન્ને ચ ણં અણગારે અણન્ત-
ઘાઈ પજ્જવે ખવેઈ. ૭. ॥૯॥

સામાઈએણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ? સામાઈ-
એણં સાવજજજોગવિરઈ જણયઈ. ૮. ॥૧૦॥

ચઉવ્વીસત્થએણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ?
ચઉવ્વીસત્થએણં દંસણવિસોહિં જણયઈ. ૯. ॥૧૧॥

વન્દણએણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ? વન્દણ-
એણં નીયાગોયં કમ્મં ખવેઈ, ઉચ્ચાગોયં નિબન્ધઈ,
સોહગં ચ ણં અપ્પડિહયં આણાફલં નિવ્વત્તેઈ, દાહિણ-
ભાવં ચ ણં જણયઈ ૧૦. ॥૧૨॥

પડિક્કમણેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ?
પડિક્કમણેણં વયછિદ્દદાઈં પિહેઈ. પિહિયવયછિદ્દે પુણ
જીવે નિરુદ્ધાસવે અસબલચરિત્તે અટ્ટસુ પવયણમાયાસુ
ઉવઉત્તે અપુહત્તે સુપ્પણિહિએ વિહરઈ. ૧૧. ॥૧૩॥

કાઉસ્સગ્ગેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ? કાઉ-
સ્સગ્ગેણં તીય પડુપ્પન્નં પાયચ્છિત્તં વિસોહેઈ. વિસુદ્ધપાય-
ચ્છિત્તે ય જીવે નિવ્વુયહિયએ ઓહરિયભરુ વ્વ ભારવહે
પસત્થઝાણોવગએ સુહં સુહેણં વિહરઈ. ૧૨. ॥૧૪॥

પચ્ચક્ખાણેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ?
પચ્ચક્ખાણેણં આસવદારાઈં નિરુમ્મઈ. ૧૩. ॥૧૫॥

થય-થુઈ મંગલેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ?
થય થુઈ મંગલેણં નાણદંસણ-ચરિત્તબોહિલાભં જણયઈ.

નાણદંસણચરિત-બોહિલાભસંપત્રે ણં જીવેઅન્તકિરિયં
કપ્પ-વિમાણોવવત્તિયં આરાહણં આરાહેઈ. ૧૪. ॥૧૬॥

કાલપડિલેહણએ ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
કાલપડિલેહણએ નાણાવરણિજજં કમ્મં ખવેઈ. ૧૫. ॥૧૭॥

પાયચ્છિત્તકરણેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
પાયચ્છિત્તકરણેણં પાવકમ્મવિસોહિં જણાયઈ. નિરઈયારે
યાવિ ભવઈ. સમ્મં ચ ણં પાયચ્છિત્તં પડિવજ્જમાણે
મગ્ગં ચ મગ્ગફલં ચ વિસોહેઈ, આચારં ચ આચારફલં
ચ આરાહેઈ. ૧૬. ॥૧૮॥

ખમાવણયાએ ણં ભન્તે જીવે કિં જણાયઈ ?
ખમાવણયાએ પલ્હાયણભાવં જણાયઈ. પલ્હાયણભાવ-
મુવગએ ચ સવ્વપાણભૂયજીવસત્તેસુ મેત્તીભાવંઉપ્પાએઈ,
મેત્તીભાવમુવગએ યાવિ જીવે ભાવવિસોહિં કાળિણ
નિબ્ભએ ભવઈ. ૧૭. ॥૧૯॥

સજ્જાએણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
સજ્જાએણં નાણાવરણિજજં કમ્મં ખવેઈ. ૧૮. ॥૨૦॥

વાયણાએ ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ? વાયણાએ
ણં નિજ્જરં જણાયઈ. સુયસ્સ ચ અણા સાયણયાએ વટ્ઠઈ,
સુયસ્સ ણં અણાસાયણયાએ વટ્ઠમાણે તિત્થધમ્મં અવ-
લમ્બઈ, તિત્થધમ્મં અવલમ્બમાણે મહાનિજ્જરે
મહાપજ્જવસાણે ભવઈ. ૧૯. ॥૨૧॥

પડિપુચ્છણાએ છાં ભન્તે જીવે કિં જણાયઈ ?
 પડિપુચ્છણાએ છાં સુત્તથ-તદુભયાઈ વિસોહેઈ, કંખા-
 મોહણિજજં કમ્મં વોચ્છિન્દઈ. ૨૦. ॥૨૨॥

પરિયટ્ટયાએ છાં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
 પરિયટ્ટણાએ છાં વંજણાઈ જણાયઈ, વંજણલલ્લિં ચ ઉપ્પાએઈ.
 ૨૧. ॥૨૩॥

અણુપ્પેહાએ છાં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
 અણુપ્પેહાએ છાં આઉયવજજાઓ સત્તકમ્મપગડીઓ
 ધણિયબન્ધણબદ્ધાઓ સિઢિલબન્ધણબદ્ધાઓ પકરેઈ,
 દીહકાલલ્લિંયાઓ હસ્સકાલલ્લિંયાઓ પકરેઈ, તિવ્વાણુ-
 ભાવાઓ મન્દાણુભાવાઓ પકરેઈ, બહુપએસગ્ગાઓ
 અપ્પપએસગ્ગાઓ પકરેઈ, આઉયં ચ છાં કમ્મં સિય બન્ધઈ,
 સિય નો બન્ધઈ, અસ્સાયાવેયણિજજં ચ છાં કમ્મં નો ભુજજો
 ભુજજો ઉવચિણાઈ, અણાઈયં ચ છાં અણવયગ્ગં દીહમદ્દં
 ચાઉરન્તં સંસારકન્તારં ખિપ્પામેવ વીઈવયઈ. ૨૨. ॥૨૪॥

ધમ્મકહાએ છાં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ? ધમ્મકહાએ
 છાં પવયણં પભાવેઈ, પવયણપભાવએ છાં જીવે આગમેસસ્સ
 ભદ્દતાએ કમ્મં નિબન્ધઈ. ૨૩. ॥૨૫॥

સુયસ્સ આરાહણયાએ છાં ભન્તે ! જીવે કિં
 જણાયઈ ? સુયસ્સ આરાહણયાએ અન્નાણં ખવેઈ, ન
 ય સંકિલિસ્સઈ. ૨૪. ॥૨૬॥

એગગ્ગમણસંનિવેસણયાએ ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ? એગગ્ગમણ સન્નિવેસણયાએ ણં ચિત્તનિરોહં કરેઈ. ૨૫. ॥૨૭॥

સંજમેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ? સંજમેણં અણણહયતં જણાયઈ ! ૨૬. ॥૨૮॥

તવેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ? તવેણં વોયાણં જણાયઈ ! ૨૭. ॥૨૯॥

વોયાણેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ? વોયાણેણં અકિરિયં જણાયઈ. અકિરિયાએ ભવિત્તા તઓ પચ્છા સિજ્ઝઈ, બુજ્ઝઈ મુચ્ચઈ પરિનિવ્વાયઈ સવ્વદુક્ખાણમન્તં કરેઈ. ૨૮. ॥૩૦॥

સુહસાએણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ? સુહાસાએણં અણુસ્સુયતં જણાયઈ ! અણુસ્સુએ ણં જીવે અણુકમ્પએ અણુબ્ભડે વિગયસોગે ચરિત્તમોહણિજ્જં કમ્મં ખવેઈ. ૨૯. ॥૩૧॥

અપ્પડિબદ્ધયાએ ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ? અપ્પડિબદ્ધયાએ ણં નિસ્સંગતં જણાયઈ. નિસ્સંગત્તેણં જીવે એગે એગગ્ગચિત્તે દિયા ય રાઓ ય અસજ્જમાણે અપ્પડિબદ્ધે યાવિ વિહરઈ. ૩૦. ॥૩૨॥

વિવિત્તસયણાસણયાએ ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ? વિવિત્તસયણાસણયાએ ણં ચરિત્તગુત્તિં

જણાયે. ચરિત્તગુત્તે ય ણં જીવે વિવિત્તાહારે દઢચરિત્તે
એગન્તરએ મોકખભાવપડિવન્ને અટ્ટવિહંકમ્મગંઠિં
નિજજરેઈ. ૩૧. ॥૩૩॥

વિણિવટ્ટણયાએ ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયે?
વિણિવટ્ટણયાએ પાવકમ્માણં અકરણયાએ અબ્ભુટ્ટેઈ,
પુવ્વબદ્ધાણ ય નિજજરણયાએ તં નિયત્તેઈ, તઓ પચ્છા
ચાઉરંતં સંસારકન્તારં વિઈવયેઈ. ૩૨. ॥૩૪॥

સંભોગપચ્ચક્ખાણેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયે?
સંભોગપચ્ચક્ખાણેણં આલમ્બણાઈ ખવેઈ, નિરાલમ્બણ-
સ્સ ય આયતઢિયા જોગા ભવન્તિ, સએણં લાભેણં
સંતુસ્સેઈ, પરસ્સલાભં નો આસાએઈ, પરલાભં નો
તક્કેઈ, નો પીહેઈ, નો પત્થેઈ, નો અભિલસેઈ, પરસ્સ-
લાભં અણસ્સાએમાણો અતક્કેમાણો અપીહેમાણો
અપત્થેમાણો અણાભિલસેમાણો દોરચં સુહસિજજં
ઉવસંપજિજત્તાણં વિહરેઈ. ૩૩. ॥૩૫॥

ઉવહિપચ્ચક્ખાણેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયે?
ઉવહિપચ્ચક્ખાણેણં અપલિમન્થં જણાયે, નિરુવહિએ
ણં જીવે નિક્કંખે ઉવહિમન્તરેણ ય ન સંકિલિસ્સેઈ.
૩૪. ॥૩૬॥

આહારપચ્ચક્ખાણેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયે?

આહારપચ્ચક્ષ્માણેણં જીવિયાસંસપ્પઓગં વોચ્છિંદઈ
જીવિયાસંસપ્પઓગં વોચ્છિન્દિત્તા જીવે આહારમન્તરેણં
ન સંકિલિસ્સઈ. ૩૫. ॥૩૭॥

કસાયપચ્ચક્ષ્માણેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ?
કસાયપચ્ચક્ષ્માણેણં વીયરાગભાવં જણયઈ, વીયરાગ-
ભાવપરિવત્તે વિ ય ણં જીવે સમસુહદુક્ખે ભવઈ.
૩૬. ॥૩૮॥

જોગપચ્ચક્ષ્માણેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ!
જોગપચ્ચક્ષ્માણેણં અજોગત્તં જણયઈ ! અજોગી ણં
જીવે નવં કમ્મં ન બન્ધઈ, પુલ્લબદ્ધં ય નિજજરેઈ.
૩૭. ॥૩૯॥

સરીરપચ્ચક્ષ્માણેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ?
સરીરપચ્ચક્ષ્માણેણં સિદ્ધાઈસયગુણત્તં નિવ્વત્તેઈ,
સિદ્ધાઈસયગુણસંપત્તે ય ણં જીવે લોગગ્ગમુવગએ
પરમસુહી ભવઈ. ૩૮. ॥૪૦॥

સહાયપચ્ચક્ષ્માણેણં ભન્તે ! કિં જણયઈ ?
સહાયપચ્ચક્ષ્માણેણં એગીભાવં જણયઈ, એગીભાવ-
ભૂએ ય ણં જીવે એગગ્ગં ભાવેમાણે અપ્પઝંઝે અપ્પક-
લહે અપ્પકસાએ અપ્પતુમંતુમે સંજમબહુલે સંવરબહુલે
સમાહિએ યાવિ ભવઈ. ૩૯. ॥૪૧॥

ભત્તપચ્ચક્ખાણેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ?
ભત્તપચ્ચક્ખાણેણં અણેગાઈ ભવસયાઈ નિરુમ્ભઈ.
૪૦. ॥૪૨॥

સબ્ભાવપચ્ચક્ખાણેણં ભન્તે ! જીવે કિં
જણયઈ ? સબ્ભાવપચ્ચક્ખાણેણં અનિયટ્ઠિં જણયઈ !
અનિયટ્ઠિં પરિવત્તે ય અણગારે ચત્તારિ કેવલિકમ્મંસે
ખવેઈ, તં જહા-વેયણિજ્જં આઉયં નામં ગોયં, તઓ
પચ્છા સિજ્જઈ બુજ્જઈ મુચ્ચઈ પરિનિવ્વાઈ સવ્વ-
દુક્ખાણમન્તં કરેઈ. ૪૧. ॥૪૩॥

પડિરૂવયાએ ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ?
પડિરૂવયાએ ણં લાઘવિયં જણયઈ ! લહુભૂએ ય ણં
જીવે અપ્પમત્તે પાગડલિંગે પસત્થલિંગે વિસુદ્ધસમ્મતે
સત્તસમિઈસમત્તે સવ્વપાણ-ભૂય-જીવ-સત્તેસુ વીસ-
સણિજ્જરૂવે અપ્પડિલેહે જિઈન્દિએ વિઉલતવ-સમિઈ-
સમન્નાગએ યાવિ ભવઈ. ૪૨. ॥૪૪॥

વેયાવચ્ચેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ? વેયા-
વચ્ચેણં તિત્થયરનામગોયં કમ્મં નિબન્ધઈ. ૪૩. ॥૪૫॥

સવ્વગુણસંપત્તયાએ ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ?
સવ્વગુણસંપત્તયાએ ણં અપુણરાવત્તિં જણયઈ. અપુણરા-

વત્તિં પત્તએ ઇં જીવે સારીર-માણસાઇં દુકખાઇં નો ભાગી
ભવઈ. ૪૪. ॥૪૬॥

વીયરાગયાએ ઇં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
વીયરાગાયાએ ઇં નેહાણુબન્ધણાણિ તણહાણુબન્ધણાણિ
ય વોચ્છિન્દઈ, મણુત્રેસુ સદ્દ-ફરિસ-રસ-રૂવ-ગન્ધેસુ
યેવ વિરજજઈ. ૪૫. ॥૪૭॥

ખન્તીએ ઇં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
ખન્તીએ ઇં પરીસહે જિણઈ. ૪૬. ॥૪૮॥

મુત્તીએ ઇં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ? મુત્તીએ
ઇં અકિંચઇં જણાયઈ ! અકિંચણે ય જીવે અત્યલોલાઇં
પુરિસાઇં અપત્યણિજજે ભવઈ. ૪૭. ॥૪૯॥

અજજવયાએ ઇં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
અજજવયાએ કાઉજજુયયં ભાવુજજુયયં ભાસુજજુયયં
અવિસંવાયઇં જણાયઈ. અવિસંવાયણ સંપન્નાયાએ ઇં
જીવે ધમ્મસ્સ આરાહએ ભવઈ. ૪૮. ॥૫૦॥

મદ્દવયાએ ઇં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
મદ્દવયાએ ઇં મિઉમદ્દવસંપન્ને અઠ્ઠ મયઢાણાઈં
નિક્કવેઈ. ૪૯. ॥૫૧॥

ભાવસચ્ચેઇં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
ભાવસચ્ચેઇં ભાવવિસોહિં જણાયઈ. ભાવવિસોહીએ

વટ્ટમાણો જીવે અરહન્તપત્તત્તસ્સ ધમ્મસ્સ આરાહણ-
યાએ અબ્ભુદ્દેઈ. અરહન્તપત્તત્તસ્સ ધમ્મસ્સ આરાહણ-
યાએ અબ્ભુક્કિતા પરલોગધમ્મસ્સ આરાહએ ભવઈ.
૫૦. ॥૫૨॥

કરણસચ્ચેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ?
કરણસચ્ચેણં કરણસત્તિં જણયઈ. કરણસચ્ચે વટ્ટમાણો
જીવો જહાવાઈ તહાકારી યાવિ ભવઈ. ૫૧. ॥૫૩॥

જોગસચ્ચેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ? જોગ-
સચ્ચેણં જોગે વિસોહેઈ. ૫૨. ॥૫૪॥

મણગુત્તયાએ ! ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ?
મણગુત્તયાએ ણં જીવે એગગં જણયઈ. એગગચિત્તે
ણં જીવે મણગુત્તે સંજમારાહએ ભવઈ. ૫૩. ॥૫૫॥

વઈગુત્તયાએ ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ?
વઈગુત્તયાએ ણં નિવ્વિકારં જણયઈ. નિવ્વિકારે ણં
જીવે વઈગુત્તે અજઝપ્પજોગસાહણજુત્તે યાવિ ભવઈ.
૫૪. ॥૫૬॥

કાયગુત્તયાએ ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ?
કાયગુત્તયાએ ણં સંવરં જણયઈ. સંવરેણં કાયગુત્તે પુણો
પાવાસવનિરોહં કરેઈ. ૫૫. ॥૫૭॥

મણસમાહારણયાએ છાં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ? મણસમાહારણયાએ છાં એગગ્ગં જણાયઈ ! એગગ્ગં જણઈતા નાણપજજવે જણાયઈ. નાણપજજવે જણઈતા સમ્મત્તં વિસોહેઈ મિચ્છત્તં ચ નિજજરેઈ.
૫૬. ॥૫૮॥

વઈસમાહારણયાએ છાં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ? વઈસમાહારણયાએ છાં વઈસાહારણદંસણ-
પજજવેવિસોહેઈ, વઈસાહારણદંસણપજજવે વિસો-હિતા
સુલભબોહિયત્તં નિવ્વત્તેઈ, દુલ્લભબોહિયત્તં નિજજરેઈ.
૫૭. ॥૫૯॥

કાયસમાહારણયાએ છાં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
કાયસમાહારણયાએ છાં ચરિત્તપજજવે વિસોહેઈ.
ચરિત્તપવજજવે વિસોહિતા અહક્ખાયચરિત્તં વિસોહેઈ,
અહક્ખાય ચરિત્તં વિસોહિતા ચત્તારિ કેવલિકમ્મંસે ખવેઈ,
તઓ પચ્છા સિજ્ઝઈ બુજ્ઝઈ મુચ્ચઈ પરિનિવ્વાઈ
સવ્વદુક્ખાણમન્તં કરેઈ. ૫૮. ॥૬૦॥

નાણસંપત્તયાએ છાં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
નાણસંપત્તયાએ છાં જીવે સવ્વભાવાભિગમં જણાયઈ.
નાણસંપત્તે છાં જીવે ચાઉરન્તે સંસારકન્તારે ન
વિણસ્સઈ.

“ જહા સૂઈ સસુતા, પડિયાવિ ન વિણસ્સઈ;
 તહા જીવે સસુતે, સંસારે ન વિણસ્સઈ. (૧)
 નાણ-વિણય-તવ-ચરિત્તજોગે સંપાઉણઈ,
 સસમય-પરસમય સંઘાયણિજજે ભવઈ. ૫૯. ॥૬૧॥

દંસણસંપત્તયાએ ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ?
 દંસણસંપત્તયાએ ભવમિચ્છતછેયણં કરેઈ, પરં ન
 વિજઝાયઈ અણુત્તરેણં નાણ-દસણેણં અપ્પાણં સંજોએ-
 માણે સમ્મં ભાવેમાણે વિહરઈ. ૬૦. ॥૬૨॥

ચરિત્તસંપત્તયાએ ણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ?
 ચરિત્તસંપત્તયાએ સેલેસીભાવં જણયઈ, સેલેસિં પડિવત્તે
 અણગારે ચત્તારિ કેવલિકમ્મંસે ખવેઈ, તઓ પચ્છા
 સિજઝઈ બુજઝઈ મુચ્ચઈ પરિનિવ્વાઈ સવ્વદુક્ખાણ-
 મન્તં કરેઈ. ૬૧. ॥૬૩॥

સોઈન્દિયનિગ્ગહેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ?
 સોઈન્દિય-નિગ્ગહેણં મણુત્તામણુત્તેસુ સદ્દેસુ રાગ-દોસ-
 નિગ્ગહં જણયઈ. તપ્પચ્ચઈયં ચ કમ્મં ન બન્ધઈ,
 પુવ્વબદ્ધં ચ નિજજરેઈ. ૬૨. ॥૬૪॥

ચક્કિખન્દિયનિગ્ગહેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ?
 ચક્કિખન્દિય-નિગ્ગહેણં મણુત્તામણુત્તેસુ રૂપેસુ રાગ-દોસ-

નિગ્ગહં જણયઈ. તપ્પચ્ચઈયં કમ્મં ન બન્ધઈ, પુવ્વ-
બદ્ધં ચ નિજજરેઈ. ૬૩. ॥૬૫॥

ઘાણિન્દિએનિગ્ગહેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ ?
ઘાણિન્દિય-નિગ્ગહેણં મણુત્તામણુત્તેસુ ગન્ધેસુ રાગ-
દોસનિગ્ગહં જણયઈ. તપ્પચ્ચઈયં કમ્મં ન બન્ધઈ, પુવ્વબદ્ધં
ચ નિજજરેઈ. ૬૪. ॥૬૬॥

જિહ્વિભન્દિયનિગ્ગહેણં ભન્તે ! જીવે કિં
જણયઈ? જિહ્વિભન્દિય-નિગ્ગહેણં મણુન્નામણુત્તેસુ રસેસુ
રાગ-દોસનિગ્ગહં જણયઈ. તપ્પચ્ચઈયં કમ્મં ન બન્ધઈ,
પુવ્વબદ્ધં ચ નિજજરેઈ. ૬૫. ॥૬૭॥

ફાસિન્દિયનિગ્ગહેણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ?
ફાસિન્દિયનિગ્ગહેણં મણુત્તામણુત્તેસુ ફાસેસુ રાગ-દોસ-
નિગ્ગહં જણયઈ. તપ્પચ્ચઈયં કમ્મં ન બન્ધઈ, પુવ્વ-
બદ્ધં ચ નિજજરેઈ. ૬૬. ॥૬૮॥

કોહવિજએણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ?
કોહવિજએણં ખન્તિં જણયઈ. કોહવેયણિજજં કમ્મં ન
બન્ધઈ, પુવ્વબદ્ધં ચ નિજજરેઈ. ૬૭. ॥૬૯॥

માણવિજએણં ભન્તે ! જીવે કિં જણયઈ?
માણવિજએણં મદ્દવં જણયઈ, માણવેયણિજજં કમ્મં
ન બન્ધઈ, પુવ્વબદ્ધં ચ નિજજરેઈ. ૬૮. ॥૭૦॥

માયાવિજએણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
માયાવિજએણં અજજવં જણાયઈ. માયાવેયણિજજં કમ્મં
ન બન્ધઈ, પુવ્વબદ્ધં ચ નિજજરેઈ. ૬૯. ॥૭૧॥

લોભવિજએણં ભન્તે ! જીવે કિં જણાયઈ ?
લોભવિજએણં સંતોસીભાવં જણાયઈ. લોભવેયણિજજં
કમ્મં ન બન્ધઈ, પુવ્વબદ્ધં ચ નિજજરેઈ. ૭૦. ॥૭૨॥

પિજજદોસ-મિચ્છાદંસણવિજએણં ભન્તે ! જીવે
કિં જણાયઈ ? પિજજદોસ-મિચ્છાદંસણ વિજએણં નાણ-
દંસણચરિત્તારાહણયાએ અબ્ભુદ્દેઈ, અદ્ધવિહસ્સ કમ્મસ્સ
કમ્મગણિઠવિમોયણયાએ તપ્પઢમયાએ જહાણુપુવ્વિં
અદ્ધાવીસઈવિહં મોહણિજજં કમ્મં ઉગ્ધાએઈ, પંચવિહં
નાણાવરણિજજં, નવવિહં દંસણાવરણિજજં, પંચવિહં
અન્તરાયં એએ તિન્નિ વિ કમ્મંસે જુગવં ખવેઈ, તઓ
પચ્છા અણુત્તરં અણંતં કસિણં પડિપુણ્ણં નિરાવરણં
વિતિમિરં વિસુદ્ધં લોગ્ગાલોગપ્પભાસગં કેવલવર નાણદંસણં
સમુપ્પાડેઈ, જાવ સજ્જેગી ભવઈ, તાવ ચ ઈરિયાવહિયં
કમ્મં બન્ધઈ સુહફરિસં દુસમયદ્ધિઈયં, તં પઢમસમએ
બદ્ધં, બિઈયસમએ વેઈયં, તઈયસમયે નિજિજણ્ણં, તં
બદ્ધં, પુદ્ધં ઉદીરિયં વેઈયં નિજિજણ્ણં સેયાલે અકમ્મં
ચાવિ ભવઈ. ૭૧. ॥૭૩॥

અહાઉયં પાલઈતા અન્તોમુહુતદ્વાવસેસાઉએ
જોગનિરોહં કરેમાણે સુહુમકિરિયં અપ્પડિવાઈ સુક્ક-
જઝાણં ઝાયમાણે તપ્પઢમયાએ મણજોગં નિરુમ્મઈ,
વઈજોગં નિરુમ્મઈ, કાયજોગં નિરુમ્મઈ, આણાપાણુ-
નિરોહં કરેઈ, ઈસિપંચહ્રસ્સક્ખરુચ્ચારણદ્વાએ ય ણં
અણગારે સમુચ્છિત્તકિરિયં અણિયટ્ઠિં સુક્કજઝાણં
ઝિયાયમાણે વેયણિજજં આઉયં નામં ગોયં ચ એએ
ચત્તારિ કમ્મંસે જુગવં ખવેઈ. ૭૨. ॥૭૪॥

તઓ ઓરાલિય-કમ્માઈ ચ સવ્વાહિં વિપ્પજ-
હણાહિં વિપ્પજહિત્તા ઉજુસેઢિપત્તે અકુસમાણગઈ ઉઠ્ઠં
એગસમએણં અવિગ્ગહેણં તત્થ ગન્તા સાગારોવઉત્તે
સિજ્ઞઈ બુજ્ઞઈ મુચ્ચઈ પરિનિવ્વાઈ સવ્વદુક્ખાણં
મંતં કરેઈ. ૭૩. ॥૭૫॥

એસ ખલુ સમ્મત્તપરક્કમસ્સ અજઝયણંસ્સ
અટ્ટે સમણેણં ભગવયા મહાવીરેણં આઘવિએ પત્તવિએ
પરૂવિએ દંસિએ નિદંસિએ ઉવદંસિએ. ૭૪. ॥૭૬॥

॥ ત્તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ સમ્મત્તપરક્કમં સમતં (૨૯)]

આ અધ્યયનમાં બાહ્ય તપ અને આભ્યંતર તપના વિષયમાં વિસ્તારથી સમજાવવામાં આવ્યું છે. બાહ્ય તપના છ પ્રકારોમાં પહેલો પ્રકાર 'અનશન' છે. અનશન બે પ્રકારના કહ્યા છે.

૧. ઇત્વરકાલીન અને ૨. મરણકાલીન.

■ ઇત્વર અનશનના બે પ્રકાર (૧) સાવકાંદા અને (૨) નિરવકાંદા

■ ઇત્વર અનશન રૂપ તપના છ પ્રકાર બતાવ્યા છે.

૧. શ્રેણીતપ ૨. પ્રતરતપ ૩. ઘનતપ ૪. વર્ગતપ ૫. વર્ગ-વર્ગ તપ અને ૬. પ્રકીર્ણતપ.

■ મૃત્યુકાલીન અનશનના બે પ્રકાર બતાવ્યા છે : સવિચાર અને અવિચાર.

■ 'ભક્ત પ્રત્યાખ્યાન' અને 'ઇંદ્રિની મરણ' એ સવિચાર અનશન છે.

■ પાદપોષગમન-અનશન એ અવિચાર અનશન છે.

ઉણોદરી, વૃત્તિસંક્ષેપ, રસત્યાગ,
કાયકલેશ, સંતીનતા વગેરે બતાવ્યા છે.

આભ્યંતર તપના છ પ્રકાર ટુંકમાં બતાવ્યા છે.

૩૭ ગાથાઓનું આ અધ્યયન છે.

- જહા ઉ પાવગં કમ્મં, રાગ-દોસસમજિજયં;
 ખવેતિ તવસા ભિક્ખૂ, તમેગગ્ગમણો સુણ. ૧.
- પાણિવહ-મુસાવાયા, અદત્તમેહુણપરિગ્ગહા વિરઓ;
 રાઈભોયણ-વિરઓ, જીવો ભવઈ અણાસવો. ૨.
- પંચસમિઓ તિગુત્તો, અકસાઓ જિઈન્દિઓ;
 અગારવો ય નિસ્સલ્લો, જીવો ભવઈ અણાસવો. ૩.
- એએસિં તુ વિવચ્ચાસે, રાગ-દોસ-સમજિજયં;
 ખવેઈ તં જહા ભિક્ખૂ, તં મે એગમણો સુણ. ૪.
- જહા મહાતલાગસ્સ, સન્નિરુદ્ધે જલાગમે;
 ઉસ્સિંચણાએ તવણાએ, કમેણં સોસણા ભવે. ૫.
- એવં તુ સંજયસ્સાવિ, પાવકમ્મનિરાસવે;
 ભવકોડીસંચિયં કમ્મં, તવસા નિજ્જરિજ્જઈ. ૬.
- સો તવો દુવિહો વુત્તો, બાહિરઉબ્ભન્તરો તહા;
 બાહિરો છવ્વિહો વુત્તો, એવમબ્ભન્તરો તવો. ૭.
- અણસણમૂણોયરિયા, ભિક્ખાયરિયા ય રસપરિચ્ચાઓ;
 કાયકિલેસો સંલીણયા, ય બજ્જો તવો હોઈ. ૮.
- ઈત્તરિય મરણકાલા ય, અણસણા દુવિહા ભવે;
 ઈત્તરિય સાવકંખા, નિરવકંખા ઉ બિઈજિજયા. ૯.

જો સો ઈત્તરિયતવો, સો સમાસેણ છવ્વિહો;
 સેઢિતવો પયરતવો, ઘણો ય તહ હોઈ વગ્ગો ય. ૧૦.
 તત્તો ય વગ્ગવગ્ગો ઉ, પંચમો છટ્ઠઓ પઈત્તતવો;
 મણઈચ્છિય-ચિત્તથો, નાયવ્વો હોઈ ઈત્તરિઓ. ૧૧.
 જા સા અણસણા મરણે, દુવિહા સા વિયાહિયા;
 સવિયારાઅવિયારા, કાયચેટ્ઠં પઈ ભવે. ૧૨.
 અહવા સપ્પરિકમ્મા અપરિકમ્મા ય આહિયા;
 નીહારિમનીહારી, આહારચ્છેઓ ય દોસુ વિ. ૧૩.
 ઓમોયરણં પંચહા, સમાસેણ વિયાહિયં;
 દવ્વઓ ખેત્ત-કાલેણં, ભાવેણં પજ્જવેહિં ય. ૧૪.
 જો જસ્સ ઉ આહારો, તત્તો ઓમં તુ જો કરે;
 જહન્નેણેગસિત્થાઈ, એવં દવ્વેણ ઊ ભવે. ૧૫.
 ગામે નગરે તહ રાયહાણિ-નિગમે ય આગરે પલ્લી;
 ખેડે કબ્બડ-દોણમુહ-પટ્ટણ-મડમ્બ-સંબાહે. ૧૬.
 આસમપએ વિહારે, સન્નિવેસે સમાય-ધોસે ય;
 થલિ સેણા-ખન્ધારે, સત્થે સંવટ્ટ-કોટ્ટે ય. ૧૭.
 વાડેસુ વ રચ્છાસુ વ, ઘરેસુ વા એવમેત્તિયં ખેતં;
 કપ્પઈ ઉ એવમાઈ, એવં ખેત્તેણ ઊ ભવે. ૧૮.
 પેડા ય અદ્ધપેડા, ગોમુત્તિ-પયંગવીહિયા ચેવ;
 સમ્બુક્કાવટ્ટાયયગન્તું, પચ્ચાગયા છટ્ટા. ૧૯.

- દિવસસ્ત પોરિસીણં, ચઉણ્હં પિ ઉ જત્તિઓ ભવે કાલો;
 એવં ચરમાણો ખલુ, કાલોમાણં મુણેયવ્વં. ૨૦.
- અહવા તઈયાએ પોરિસીએ, ઊણાએ ઘાસમેસન્તો;
 ચઉભાગૂણાએ વા, એવં કાલેણ ઊ ભવે. ૨૧.
- ઈત્થી વા પુરિસો વા, અલંકિઓ વાડણલંકિઓ વા વિ;
 અત્તતરવયત્થો વા, અત્તતરેણં વ વત્થેણં, ૨૨.
- અન્નેણ વિસેસેણં, વણ્ણેણં ભાવમણુમુયન્તે ઉ;
 એવં ચરમાણો ખલુ, ભાવોમાણં મુણેયવ્વં. ૨૩.
- દવ્વે ખેત્તે કાલે, ભાવમ્મિ ય આહિયા ઉ જે ભાવા;
 એએહિં ઓમચરઓ, પજજવચરઓ ભવે ભિક્ખૂ. ૨૪.
- અટ્ટવિહગોચરગ્ગં તુ, તહા સત્તેવ એસણા;
 અભિગ્ગહા ય જે અન્ને, ભિક્ખાચરિયમાહિયા. ૨૫.
- ખીર-દહિ-સપ્પિમાઈ, પણીયં પાણ-ભોયણં;
 પરિવજજણં રસાણં તુ, ભણિયં રસવિવજજણં. ૨૬.
- ઠાણા વીરાસણાઈયા, જીવસ્સ ઉ સુહાવહા;
 ઉગ્ગા જહા ધરિજજન્તિ, કાયકિલેસં તમાહિયં. ૨૭.
- એગન્તમણાવાએ, ઈત્થી-પસુવિવજ્જિએ;
 સયણાસણસેવણયા, વિવિત્તસયણાસણં. ૨૮.
- એસો બાહિરગતવો, સમાસેણ વિયાહિઓ;
 અબ્ભન્તરં તવં એત્તો, વેચ્છામિ અણુપુવ્વસો. ૨૯.

- પાયચ્છિત્તં વિણ્ણઓ, વેયાવચ્ચં તહેવ સજ્જાઓ;
 ઝાણં ય વિઉસ્સગ્ગો, એસો અબ્ભન્તરો તવો. ૩૦.
- આલોયણારિહાદીયં, પાયચ્છિત્તં તુ દસવિહં;
 જં ભિક્ખૂ વહઈ સમ્મં, પાયચ્છિત્તં તમાહિયં. ૩૧.
- અબ્ભુટ્ટાણં અંજલિકરણં, તહેવાસણદાયણં;
 ગુરુભત્તિભાવસુસ્સૂસા, વિણ્ણઓ એસ વિયાહિઓ. ૩૨.
- આયરિયમાઈએ, વેયાવચ્ચમ્મિ દસવિહે;
 આસેવણં જહાથામં, વેયાવચ્ચં તમાહિયં. ૩૩.
- વાયણા પુચ્છણા ચેવ, તહેવ પરિયટ્ટણા;
 અણુપેહા ધમ્મકહા, સજ્જાઓ પંચહા ભવે. ૩૪.
- અટ્ટ-રોદ્દદાણિ વજ્જેતા, ઝાએજજા સુસમાહિએ;
 ધમ્મ-સુક્કાઈ ઝાણાઈ, ઝાણં તં તુ બુહા-વએ. ૩૫.
- સયણાસણઠાણે વા, જે ઉ ભિક્ખૂ ન વાવરે;
 કાયસ્સ વિઉસ્સગ્ગો, છટ્ટો સો પરિકિત્તિઓ. ૩૬.
- એયં તવં તુ દુવિહં, જે સમ્મં આયરે મુણ્ણી;
 સે ખિપ્પં સવ્વસંસારા, વિપ્પમુચ્ચઈ પંડિએ. ૩૭.
- ॥ તિ ભેમિ. ॥

[ઈઈ તવમગ્ગઈજજં સમતં (૩૦)]

૩૧ ચરણવિધિ

આ અધ્યયનના દરેક શ્લોકનું
ચોથું ચરણ-

‘સે ન અચ્છડ મંડલે !’ અર્થાત્
‘એ સાધુ સંસારમંડલમાં નથી રહેતો’
એવું આવે છે. કેવો સાધુ સંસારના

ચારગતિરૂપ મંડલમાં નથી રહેતો એનું વિસ્તૃત વિવેચન
આ અધ્યયનમાં મળે છે. માત્ર એકવીશ શ્લોકોમાં
કેટલું ચે કહી નાખ્યું છે.

જે સાધુ-

- રાગદ્વેષ રૂપ પાપનો તિરસ્કાર કરે છે,
- ત્રણ દંડ, ત્રણ ગારવ, ત્રણ શત્રુઓનો ત્યાગ કરે છે.
- ઉપસર્ગો સહન કરે છે.
- ચાર વિકથા, ચાર કષાય, ચાર સંજ્ઞા અને બે

અશુભ ધ્યાનનો ત્યાગ કરે છે.

■ પાંચ મહાવ્રતોમાં, પાંચ સમિતિના પાલનમાં રત
રહે છે અને પાંચ વિષયોમાં મધ્યસ્થ રહે છે. પાંચ
ક્રિયાઓનો ત્યાગ કરે છે.

■ અશુભ લેશ્યાનો નિરોધ કરે છે. શુભ લેશ્યામાં
રહે છે અને છ જીવનિકાયની રક્ષા કરે છે.

■ જે સાત ભયોને જીતે છે, સાત પિંડેષણાનું
પાલન કરે છે.

■ આઠ મદનો ત્યાગ કરે છે, બ્રહ્મચર્યની ૮
ગુપ્તિનું પાલન કરે છે. દશાદિ દશવિધ સાધુધર્મનું પાલન
કરે છે.

શ્રાવકની અગિયાર પ્રતિમા અને સાધુની બાર
પ્રતિમામાં જે પ્રયત્ન કરે છે.

તે સંસારમંડલમાં નથી રહેતો. ઇત્યાદિ....

- ચરણવિહિં પવક્ખામિ, જીવસ્સ ઉ સુહાવહં;
 જં ચરિતા બહૂ જીવા, તિણ્ણા સંસારસાગરં. ૧.
- એગઓ વિરઈં કુજજા, એગઓ ય પવત્તાણં;
 અસંજમે નિયતિં ચ, સંજમે ય પવત્તાણં. ૨.
- રાગ-દોસે ય દો પાવે, પાવકમ્મ-પવત્તાણે;
 જે ભિક્ખૂ રંભઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મંડલે. ૩.
- દંડાણં ગારવાણં ચ, સલ્લાણં ચ તિયં તિયં;
 જે ભિક્ખૂ ચયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મંડલે. ૪.
- દિવ્વે ય ઉવસગ્ગે, તહા તેરિચ્છ-માણુસે;
 જે ભિક્ખૂ સહઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ-મણ્ણલે. ૫.
- વિગહા-કસાય-સન્નાણં, ઝાણાણં ચ દુયં તહા;
 જે ભિક્ખૂ વજજએ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મણ્ણલે. ૬.
- વએસુ ઈન્દિયત્થેસુ, સમિતીસુ કિરિયાસુ ય;
 જે ભિક્ખૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મણ્ણલે. ૭.
- લેસાસુ છસુ કાએસૂ, છક્કે આહારકારણે;
 જે ભિક્ખૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મણ્ણલે. ૮.
- પિણ્ણોગ્ગહપડિમાસૂ, ભયદ્વાણેસુ સત્તસુ;
 જે ભિક્ખૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મણ્ણલે. ૯.

મએસુ બમ્મગુત્તીસુ, ભિક્ષૂધમ્મમ્મિ દસવિહે;
 જે ભિક્ષૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મણ્ડલે. ૧૦.
 ઉવાસગાણં પડિમાસુ, ભિક્ષૂણં પડિમાસુ ય;
 જે ભિક્ષૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મણ્ડલે. ૧૧.
 કિરિયાસુ ભૂયગામેસુ, પરમાહમ્મિએસુ ય;
 જે ભિક્ષૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મંડલે. ૧૨.
 ગાહાસોલસએહિં, તહા અસંજમમ્મિ ય;
 જે ભિક્ષૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મંડલે. ૧૩.
 બમ્મમ્મિ નાયજઝયણેસુ, ઠાણેસુ અસમાહિએ;
 જો ભિક્ષૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મંડલે. ૧૪.
 એકવીસાએ સબલેસું, બાવીસાએ પરીસહે;
 જે ભિક્ષૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મંડલે. ૧૫.
 તેવીસઈ સૂયગડે, રૂવાહિએસુ સુરેસુ ય;
 જો ભિક્ષૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મંડલે. ૧૬.
 પણ્ણવીસાભાવણાહિં, ઉદ્દેસેસુ દસાદિણં;
 જે ભિક્ષૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મંડલે. ૧૭.
 અણગારગુણેહિં ય, પકપ્પમ્મિ તહેવ ઉ;
 જે ભિક્ષૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મંડલે. ૧૮.
 પાવસુયપસંગેસુ, મોહઢ્ઢાણેસુ ચેવ ય;
 જે ભિક્ષૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મંડલે. ૧૯.

સિદ્ધાઈગુણ-જોગેસુ, તેત્તીસા-સાયણાસુ ય;
 જો ભિક્ષૂ જયઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છઈ મંડલે. ૨૦.
 ઈઈ એએસુ ઠાણેસુ, જે ભિક્ષૂ જયઈ સયા;
 ખિપ્પં સે સવ્વસંસારા, વિપ્પમુચ્ચઈ પંડિએ. ૨૧.

॥ ત્તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ ચરણવિહિ સમત્તં (૩૧)]

ગુરુ સેવા
કદાપિ નિષ્કળ જતી નથી.

ક્રોધ
એ...ટ...લે
મનોબળનું મીંદું

નમ્રતા
એ જીવનની કવિતા છે.

જ્યાં વિનય ત્યાં વિજય

શંકા
એ ધીમું ઝેર છે.

સંકટના કંટક વચ્ચે જ
જીવન-ગુલાબ
ખિલે છે.

૩૨ પ્રમાદસ્થાન

આ અધ્યયનમાં, શ્રમણોએ કેવા કેવા પ્રમાદોનો ત્યાગ કરવો જોઈએ અને રાગ-દ્વેષ-મોહને મૂળમાંથી ઉખાડી કાઢવા માટે કેવા કેવા ઉપાયો કરવા જોઈએ એ વિસ્તારથી બતાવ્યું છે.

■ સૌથી પહેલાં તો બ્રહ્માચર્ય પાલનની બાબતમાં કહેવામાં આવ્યું છે.

■ કામ ભોગોનું દાણ પરિણામ બતાવ્યું છે.

■ રાગદ્વેષથી મુક્ત બની સમાધિ પ્રાપ્ત કરવાનું કહેવામાં આવ્યું છે.

■ ચક્ષુરિન્દ્રિયના દોષોથી બચવું જોઈએ. રૂપના મોહને પ્રમાદ કહ્યો છે.

■ શ્રવણેન્દ્રિયના દોષો બતાવ્યા છે. શબ્દના રાગદ્વેષથી બચવાનો ઉપદેશ આપવામાં આવ્યો છે.

■ ઘ્રાણેન્દ્રિયના દોષો બતાવી, સુગંધ-દુર્ગંધના રાગદ્વેષથી બચવાનું કહેવામાં આવ્યું છે.

■ રસનેન્દ્રિયના દોષો બતાવી મધુરાદિ રસોના રાગદ્વેષથી બચવાનો ઉપદેશ આપવામાં આવ્યો છે.

■ સ્પર્શનેન્દ્રિયનો દોષ બતાવી અનુકૂળ-પ્રતિકૂળ સ્પર્શના રાગદ્વેષથી બચવાનું કહ્યું છે.

■ મનના અશુભ ભાવોથી મુક્ત થવાની વિસ્તારપૂર્વક પ્રેરણા આપવામાં આવી છે. આ રીતે ૧૧૧ શ્લોકોમાં વિષય-કષાય રૂપ પ્રમાદના વિવિધ સ્થાનોથી સાધુ-સાધ્વીને દૂર રહેવાનો ઉપદેશ કરાયો છે.

અચ્યન્તકાલસ્સ સમૂલગસ્સ,
 સવ્વસ્સ દુક્ખસ્સ ઉજો પમોક્ખો;
 તં ભાસઓ મે પડિપુણ્ણચિત્તા !,
 સુણોહ એગન્તહિયં હિયત્થં. ૧.
 નાણસ્સ સવ્વસ્સ પગાસણાએ,
 અન્નાણ-મોહસ્સ વિવજ્જણાએ;
 રાગસ્સ દોસસ્સ ય સંખએણં,
 એગન્તસોક્ખં સમુવેઠ મોક્ખં. ૨.
 તસ્સેસ મગ્ગો ગુરુ-વિદ્ધસેવા,
 વિવજ્જણા બાલજણસ્સ દૂરા;
 સજ્જાય એગન્તનિસેવણા ય,
 સુત્તત્થ સંચિંતણાયા ધિતી ય. ૩.
 આહારમિચ્છે મિતમેસણિજ્જં,
 સહાયમિચ્છે નિઉણાટ્ઠબુદ્ધિં;
 નિકેયમિચ્છેજ્જ વિવેગજોગ્ગં,
 સમાહિકામે સમણો તવસ્સી. ૪.
 ન વા લભેજ્જા નિઉણં સહાયં,
 ગુણાહિયં વા ગુણતો સમં વા;

એકો વિ પાવાઈ વિવજ્જયન્તો,
 વિહરેજ્જ કામેસુ અસજ્જમાણો. ૫.
 જહા ય અંડપ્પભવા બલાગા,
 અંડં બલાગપ્પભવં જહા ય;
 એમેવ મોહાયતણં ખુ તણ્હં,
 મોહં ચ તણ્હાયતણં વયન્તિ. ૬.
 રાગો ય દોસો વિ ય કમ્મબીયં,
 કમ્મં ચ મોહપ્પભવં વદન્તિ;
 કમ્મં ચ જાઈ-મરણસ્સ મૂલં,
 દુક્ખં ચ જાઈ-મરણં વયન્તિ. ૭.
 દુક્ખં હયં જસ્સ ન હોઈ મોહો,
 મોહો હઓ જસ્સ ન હોઈ તણ્હા;
 તણ્હા હયા જસ્સ ન હોઈ લોહો,
 લોહો હઓ જસ્સ ન કિંચણાઈ. ૮.
 રાગં ચ દોસં ચ તહેવ મોહં,
 ઉદ્ધત્તુકામેણ સમૂલજાલં;
 જે જે ઉવાયા પડિવજ્જિયવ્વા,
 તે કિત્તયિસ્સામિ અહાણુપુલ્લિં. ૯.
 રસા પગામં ન નિસેવિયવ્વા,
 પાયં રસા દિત્તિકરા નરાણં;

દિત્તં ચ કામા સમભિદ્દવન્તિ,
 દુમં જહા સાદુફલં વ પક્ખી. ૧૦.
 જહા દવગ્ગી પઉરિન્ધણે વણે,
 સમારુઓ નોવસમં ઉવેઈ;
 એવિન્દિયગ્ગીવિપગામભોઈણો,
 ન બમ્મચારિસ્સ હિયાય કસ્સઈ. ૧૧.
 વિવિત્તસેજજાસણજન્તિયાણં,
 ઓમાસણાણં દમિઈન્દિયાણં;
 ન રાગસત્તૂ ધરિસેઈ ચિત્તં,
 પરાઈઓ વાહિરિ વોસહેહિં. ૧૨.
 જહા વિરાલાવસહસ્સ મૂલે,
 ન મૂસગાણં વસહી પસત્થા;
 એમેવ ઈત્થીનિલયસ્સ મજ્જે,
 ન બમ્મચારિસ્સ ખમો નિવાસો. ૧૩.
 ન રૂવ-લાવણ્ણ-વિલાસ-હાસં,
 ન જંપિયંઈંગિય પેહિયં વા;
 ઈત્થીણ ચિત્તંસિ નિવેસઈતા,
 દટ્ઠું વવસ્સે સમણો તવસ્સી. ૧૪.
 અદંસણં ચેવ અપત્થણં ચ,
 અચિન્તણં ચેવ અકિત્તાણં ચ;

ઈત્થીજણસારિયઝાણજોગંગ,
 હિયં સયા બમ્ભયેરે રયાણં. ૧૫.
 કામં તુ દેવીહિં વિ ભૂસિયાહિં,
 ન ચાઈયા ખોભઈતું તિગુતા;
 તહા વિ એગન્તહિયં તિ નચ્યા,
 વિવિત્તવાસો મુણિણં પસત્થો. ૧૬.
 મોક્ખાભિકંખિસ્સ વિ માણવસ્સ,
 સંસારભીરુસ્સ ઠિયસ્સ ધમ્મે;
 નેયારિસં દુત્તરમત્થિ લોએ,
 જહિત્થિઓ બાલમણોહરાઓ. ૧૭.
 એએ ય સંગે સમઈક્કમિતા,
 સુહુત્તરા ચેવ ભવન્તિ સેસા;
 જહા મહાસાગરમુત્તરિતા,
 નદી ભવે અવિ ગંગાસમાણા. ૧૮.
 કામાણુગિદ્ધિપ્પભવં ખુ દુક્ખં,
 સવ્વસ્સ લોગસ્સ સદેવગસ્સ;
 જં કાઈયં માણસિયં ચ કિંચિ,
 તસ્સંતગં ગચ્છઈ વીયરાગો. ૧૯.
 જહા વ કિમ્પાગફલા મણોરમા,
 રસેણ વણેણ ય ભુજજમાણા;

તે ખુદ્દએ જીવિએ પચ્ચમાણા,
 એઓવમા કામગુણા વિવાગે. ૨૦.
 જે ઈન્દિયાણં વિસયા મણુજા,
 ન તેસુ ભાવં નિસિરે કયાઈ;
 ન યામણુન્નેસુ મણં પિ કુજજા,
 સમાહિકામે સમણો તવસ્સી. ૨૧.
 ચક્ખુસ્સ રૂવં ગહણં વયન્તિ,
 તં રાગહેઉં તુ મણુજમાહુ;
 તં દોસહેઉં અમણુજમાહુ,
 સમો ઉ જો તેસુ સ વીયરાગો. ૨૨.
 રૂવસ્સ ચક્ખું ગહણં વયન્તિ,
 ચક્ખુસ્સ રૂવં ગહણં વયન્તિ;
 રાગસ્સ હેઉં સમણુજમાહુ,
 દોસસ્સ હેઉં અમણુજમાહુ. ૨૩.
 રૂવેસુ જો ગેહિમુવેઈ તિવ્વં,
 અકાલિયં પાવઈ સે વિણાસં;
 રાગાઉરે સે જહ વા પયંગે,
 આલોગલોલે સમુવેઈ મચ્ચું. ૨૪.
 જે યાવિ દોસં સમુવેઈ તિવ્વં,
 તસ્સિંખણો સે ઉ ઉવેઈ દુક્ખં;

દુદ્દન્તદોસેણ સએણ જન્તૂ,
 ન કિંચિ રૂવં અવરજઝઈ સે. ૨૫.
 એગન્તરતો રુઈરંસિ રૂવે,
 અતાલિસે સે કુણઈ પઓસં;
 દુક્ખસ્સ સંપીલમુવેઈ બાલે,
 ન લિપ્પઈ તેણ મુણી વિરાગે. ૨૬.
 રૂવાણુગાસાણુગએ ય જીવે,
 ચરાચરે હિંસઈ ઇોગરૂવે;
 ચિત્તેહિં તે પરિતાવેઈ બાલે,
 પીલેઈ અત્તાકુગુરૂ કિલિક્કે. ૨૭.
 રૂવાણુવાએ ણ પરિગ્ગહેણ,
 ઉપ્પાયણે રૂખણ-સન્નિઓગે;
 વએ વિઓગે ય કહિં સુહં સે,
 સમ્મોગકાલે ય અતિત્તિલાભે ? ૨૮.
 રૂવે અતિત્તે ય પરિગ્ગહમ્મિ,
 સત્તોવસત્તો ન ઉવેઈ તુઠ્ઠિં;
 અતુઠ્ઠિદોસેણ દુહી પરસ્સ,
 લોભાવિલે આયયઈ અદત્તં. ૨૯.
 તણહાભિભૂયસ્સ અદત્તહારિણો,
 રૂવે અતિત્તસ્સ પરિગ્ગહે ય;

માયામુસં વહ્ઠ ળોભદોસા,
 તત્થાવિ દુક્ખા ન વિમુચ્ચઈ સે. ૩૦.
 મોસસ્સ પચ્છા ય પુરત્થઓ ય,
 પઓગકાલે ય દુહી દુરન્તે;
 એવં અદત્તાણિ સમાયયન્તો,
 રૂવે અતિત્તો દુહિઓ અણિસ્સો. ૩૧.
 રૂવાણુરત્તાસ્સ નરસ્સ એવં,
 કત્તો સુહં હોજજ કયાઈ કિંચિ ?;
 તત્થોવભોગે વિ કિલેસદુક્ખં.
 નિવ્વત્તએ જસ્સ કએ ણ દુક્ખં. ૩૨.
 એમેવ રૂવમ્મિ ગઓ પઓસં,
 ઉવેઈ દુક્ખોઘપરંપરાઓ;
 પદુટ્ઠચિત્તો ય ચિણ્ણાઈ કમ્મં,
 જં સે પુણ્ણો હોઈ દુહં વિવાગે. ૩૩.
 રૂવે વિરત્તો મણુઓ વિસોગો,
 એએણ દુક્ખોઘપરંપરેણ;
 ન લિપ્પઈ ભવમજ્જે વિ સન્તો,
 જલેણ વા પુક્ખરિણીપલાસં. ૩૪.
 સોયસ્સ સદ્દં ગહણં વયન્તિ,
 તં રાગહેઉં તુ મણુશમાહુ;

તં દોસહેઉં અમણુશમાહુ,
 સમો ય જો તેસુ સ વીયરાગો. ૩૫.
 સદ્દસસ સોયં ગહણં વયન્તિ,
 સોયસ્સ સદ્દં ગહણં વયન્તિ;
 રાગસ્સ હેઉં સમણુશમાહુ,
 દોસસ્સ હેઉં અમણુશમાહુ. ૩૬.
 સદ્દેસુ જો ગેહિમુવેઈ તિવ્વં,
 અકાલિયં પાવઈ સે વિણાસં;
 રાગાઉરે હરિણમિએ વ્વ મુદ્દે,
 સદ્દે અતિત્તે સમુવેઈ મચ્ચું. ૩૭.
 જે યાવિ દોસં સમુવેઈ તિવ્વં,
 તસ્સિં ખણે સે ઉ ઉવેઈ દુક્ખં;
 દુદ્દન્તદોસેણ સએણ જન્તૂ,
 ન કિંચિ સદ્દં અવરજ્જઈ સે. ૩૮.
 એગન્તરત્તો રુઈરંસિ સદ્દે,
 અતાલિસે સે કુણઈ પઓસં;
 દુક્ખસ્સ સમ્પીલમુવેઈ બાલે,
 ન લિપ્પઈ તેણ મુણી વિરાગે. ૩૯.
 સદ્દાણુગાસાણુગએ ય જીવે,
 ચરાચરે હિંસઈણોગરૂવે;

ચિત્તેહિં તે પરિતાવેઈ બાલે,
 પીલેઈ અત્તકુરુ કિલિદ્દે. ૪૦.
 સદ્દાણુવાએ ણ પરિગ્ગહેણ,
 ઉપ્પાયણે રક્ખણ-સન્નિઓગે;
 વએ વિઓગે ય કહિં સુહં સે,
 સંભોગકાલે ય અતિત્તિલાભે ? ૪૧.
 સદ્દે અતિત્તે ય પરિગ્ગહમ્મિ,
 સત્તોવસત્તો ન ઉવેઈ તુઢિં;
 અતુઢિદોસેણ દુહી પરસ્સ,
 લોભાવિલે આયયઈ અદત્તં. ૪૨.
 તણ્ણાભિભૂયસ્સ અદત્તહારિણો,
 સદ્દે અતિત્તસ્સ પરિગ્ગહે ય;
 માયામુસં વઢ્ઢઈ લોભદોસા,
 તત્થાવિ દુક્ખા ન વિમુચ્ચઈ સે. ૪૩.
 મોસસ્સ પચ્છા ય પુરત્થઓ ય,
 પઓગકાલે ય દુહી દુરન્તે;
 એવં અદત્તાણિ સમાયયન્તો,
 સદ્દે અતિત્તો દુહિઓ અણિસ્સો. ૪૪.
 સદ્દાણુરત્તસ્સ નરસ્સ એવં,
 કત્તો સુહં હોજ્જ કયાઈ કિંચિ ?;

તત્થોવભોગે વિ કિલેસદુક્ખં,
 નિવ્વત્તએ જસ્સ કએણ દુક્ખં. ૪૫.
 એમેવ સદ્દમ્મિ ગઓ પઓસં,
 ઉવેઈ દુક્ખોઘપરંપરાઓ;
 પદ્દુટ્ઠચિત્તો ય ચિણ્ણાઈ કમ્મં,
 જં સે પુણ્ણો હોઈ દુહં વિવાગે. ૪૬.
 સદ્દે વિરત્તો મણ્ણુઓ વિસોગો,
 એએણ દુક્ખોઘપરંપરેણ;
 ન લિપ્પઈ ભવમજ્જે વિ સન્તો,
 જલેણ વા પુક્ખરિણીપલાસં. ૪૭.
 ઘાણસ્સ ગન્ધં ગહણં વયન્તિ,
 તં રાગહેઉં તુ મણ્ણુશમાહુ;
 તં દોસહેઉં અમણ્ણુશમાહુ,
 સમોય જો તેસુ સ વીયરાગો. ૪૮.
 ગન્ધસ્સ ઘાણં ગહણં વયન્તિ,
 ઘાણસ્સ ગન્ધં ગહણં વયન્તિ;
 રાગસ્સ હેઉં સમણ્ણુશમાહુ,
 દોસસ્સ હેઉં અમણ્ણુશમાહુ. ૪૯.
 ગન્ધેસુ જો ગેહિમુવેઈ તિવ્વં,
 અકાલિયં પાવઈ સે વિણ્ણાસં;

રાગાઉરે ઓસહિગન્ધગિદ્ધે,
 સખે બિલાઓ વિવ નિક્ખમન્તે. ૫૦.
 જે યાવિ દોસં સમુવેઈ તિવ્વં,
 તસ્સિં ખણે સે ઉ ઉવેઈ દુક્ખં;
 દુદ્દન્તદોસેણ સએણ જન્તૂ,
 ન કિંચિ ગન્ધં અવરજ્ઞઈ સે. ૫૧.
 એગન્તરત્તો રુઈરંસિ ગન્ધે,
 અતાલિસે સે કુણઈ પઓસં;
 દુક્ખસ્સ સંપીલમુવેઈ બાલે,
 ન લિપ્પઈ તેણ મુણી વિરાગે. ૫૨.
 ગન્ધાણુગાસાણુગએ ય જીવે,
 યરાયરે હિંસઈણોગરૂવે;
 ચિત્તેહિં તે પરિતાવેઈ બાલે,
 પીલેઈ અત્તકુગુરૂ કિલિદ્ધે. ૫૩.
 ગન્ધાણુવાએ ણ પરિગ્ગહેણ,
 ઉપ્પાયણે રક્ખણ-સન્નિઓગે;
 વએ વિઓગે ય કહિં સુહં સે,
 સંભોગકાલે ય અતિત્તિલાભે? ૫૪.
 ગન્ધે અતિત્તે ય પરિગ્ગહમ્મિ,
 સત્તોવસત્તો ન ઉવેઈ તુદ્ધિં;

અતુઢિદોસેણ દુહી પરસ્સ,
 લોભાવિલે આયયઈ અદત્તં. ૫૫.
 તણહાભિભૂયસ્સ અદત્તહારિણો,
 ગન્ધે અતિત્તસ્સ પરિગ્ગહે ય;
 માયામુસં વહ્ઠઈ લોભદોસા
 તત્થાવિ દુક્ખા ન વિમુચ્ચઈ સે. ૫૬.
 મોસસ્સ પચ્છા ય પુરત્થઓ ય,
 પઓગકાલે ય દુહી દુરન્તે;
 એવં અદત્તાણિ સમાયયન્તો,
 ગન્ધે અતિત્તો દુહિઓ અણિસ્સો. ૫૭.
 ગન્ધાણુરત્તસ્સ નરસ્સ એવં,
 કત્તો સુહં હોજ્જ કયાઈ કિંચિ ?;
 તત્થોવભોગે વિ કિલેસદુક્ખં,
 નિવ્વત્તએ જસ્સ કએ ણ દુક્ખં. ૫૮.
 એમેવ ગન્ધમ્મિ ગઓ પઓસં,
 ઉવેઈ દુક્ખોઘપરંપરાઓ;
 પદુદ્ધચિત્તો ય ચિણ્ણાઈ કમ્મં,
 જં સે પુણ્ણો હોઈ દુહં વિવાગે. ૫૯.
 ગન્ધે વિરત્તો મણુઓ વિસોગો,
 એએણ દુક્ખોઘપરંપરેણ;

ન લિપ્પઈ ભવમજ્ઞે વિ સન્તો,
 જલેણ વા પુક્ખરિણીપલાસં. ૬૦.
 જિબ્ભાએ રસં ગહણં વયન્તિ,
 તં રાગહેઉં તુ મણુશમાહુ;
 તં દોસહેઉં અમણુશમાહુ,
 સમો ય જો તેસુ સ વીયરાગો. ૬૧.
 રસસ્સ જિબ્ભં ગહણં વયંતિ,
 જિબ્ભાએ રસં ગહણં વયન્તિ;
 રાગસ્સ હેઉં સમણુશમાહુ,
 દોસસ્સ હેઉં અમણુશમાહુ. ૬૨.
 રસેસુ જો ગેહિમુવેઈ તિવ્વં,
 અકાલિયં પાવઈ સે વિણાસં;
 રાગાઉરે બડિસવિભિન્નકાએ,
 મચ્છે જહા આમિસભોગગિદ્ધે. ૬૩.
 જે યાવિ દોસં સમુવેઈ તિવ્વં,
 તસ્સિં ખણે સે ઉ ઉવેઈ દુક્ખં;
 દુદ્દંતદોસેણ સએણ જન્તૂ,
 રસં ન કિંચી અવરજ્ઞઈ સે. ૬૪.
 એગન્તરત્તો રુઈરે રસમ્મિ,
 અતાલિસે સે કુણઈ પઓસં;

દુક્ખસ્સ સંપીલમુવેઈ બાલે,
 ન લિપ્પઈ તેણ મુણી વિરાગે. ૬૫.
 રસાણુગાસાણુગએ ય જીવે,
 ચરાચરે હિંસઈ ઇગરૂવે;
 ચિત્તેહિં તે પરિતાવેઈ બાલે,
 પીલેઈ અત્તકુરૂ કિલિક્કે. ૬૬.
 રસાણુવાએ ણ પરિગ્ગહેણ,
 ઉપ્પાયણે રક્ખણ-સન્નિઓગે;
 વએ વિઓગે ય કહિં સુહં સે,
 સંભોગકાલે ય અતિત્તિલાભે? ૬૭.
 રસે અતિત્તે ય પરિગ્ગહમ્મિ,
 સત્તોવસત્તો ન ઉવેઈ તુઠ્ઠિં;
 અતુઠ્ઠિદોસેણ દુહી પરસ્સ,
 લોભાવિલે આયયઈ અદત્તં. ૬૮.
 તણ્ણાભિભૂયસ્સ અદત્તહારિણો,
 રસે અતિત્તસ્સ પરિગ્ગહે ય;
 માયામુસં વહ્ઠઈ લોભદોસા,
 તત્થાવિ દુક્ખા ન વિમુચ્ચઈ સે. ૬૯.
 મોસસ્સ પચ્છા ય પુરત્થઓ ય,
 પઓગકાલે ય દુહી દુરન્તે;

એવં અદત્તાણિ સમાયયન્તો,
 રસે અતિત્તો દુહિઓ અણિસ્સો. ૭૦.
 રસાણુરત્તસ્સ નરસ્સ એવં,
 કત્તો સુહં હોજ્જ કયાઈ કિંચિ ?;
 તત્થોવભોગે વિ કિલેસદુક્ખં,
 નિવ્વત્તએ જસ્સ કએણ દુક્ખં. ૭૧.
 એમેવ રસમ્મિ ગઓ પઓસં,
 ઉવેઈ દુક્ખોઘપરંપરાઓ;
 પદુઢ્ઠચિત્તો ય ચિણ્ણાઈ કમ્મં,
 જં સે પુણ્ણો હોઈ દુહં વિવાગે. ૭૨.
 રસે વિરત્તો મણ્ણુઓ વિસોગો,
 એએણ દુક્ખોઘપરંપરેણ;
 ન લિપ્પઈ ભવમજ્જે વિ સન્તો,
 જલેણ વા પુક્ખરિણીપલાસં. ૭૩.
 કાયસ્સ ફાસં ગહણં વયન્તિ,
 તં રાગહેઉં તુ મણ્ણુશમાહુ;
 તં દોસહેઉં અમણ્ણુશમાહુ,
 સમો ય જો તેસુ સ વીયરાગો. ૭૪.
 ફાસસ્સ કાયં ગહણં વયન્તિ,
 કાયસ્સ ફાસં ગહણં વયંતિ;

રાગસ્સ હેઉં સમણુશમાહુ,
 દોસસ્સ હેઉં અમણુશમાહુ. ૭૫.
 ફાસેસુ જો ગેહિમુવેઈ તિવ્વં,
 અકાલિયં પાવઈ સે વિણાસં;
 રાગાઉરે સીયજલાવસશે,
 ગાહગ્ગહીએ મહિસે વ રત્તે. ૭૬.
 જે યાવિ દોસં સમુવેઈ તિવ્વં,
 તસ્સિં ખણે સે ઉ ઉવેઈ દુક્ખં;
 દુદ્દદન્તદોસેણ સએણ જન્તૂ,
 ન કિંચિ ફાસં અવરજઝઈ સે. ૭૭.
 એગન્તરત્તો રૂઈરંસિ ફાસે,
 અતાલિસે સે કુણઈ પઓસં;
 દુક્ખસ્સ સંપીલમુવેઈ બાલે,
 ન લિપ્પઈ તેણ મુણી વિરાગે. ૭૮.
 ફાસાણુગાસાણુગએ ય જીવે,
 ચરાચરે હિંસઈણેગરૂવે;
 ચિત્તેહિં તે પરિતાવેઈ બાલે,
 પીલેઈ અત્તકગુરૂ કિલિટ્ટે. ૭૯.
 ફાસાણુવાએ ણ પરિગ્ગહેણ,
 ઉપ્પાયણે રક્ખણ-સન્નિઓગે;

વએ વિઓગે ય કહિં સુહં સે,
 સંભોગકાલે ય અતિતિલાભે? ૮૦.
 ફાસે અતિતે ય પરિગ્ગહમ્મિ,
 સત્તોવસત્તો ન ઉવેઈ તુઢિં;
 અતુઢિદોસેણ દુહી પરસ્સ,
 લોભાવિલે આયયઈ અદત્તં. ૮૧.
 તણહાભિભૂયસ્સ અદત્ત-હારિણો,
 ફાસે અતિતસ્સ પરિગ્ગહે ય;
 માયામુસં વઢ્ઢઈ લોભદોસા,
 તત્થાવિ દુક્ખા ન વિમુચ્ચઈ સે. ૮૨.
 મોસસ્સ પચ્છા ય પુરત્થઓ ય,
 પઓગકાલે ય દુહી દુરન્તે;
 એવં અદત્તાણિ સમાયયન્તો,
 ફાસે અતિત્તો દુહિઓ અણિસ્સો. ૮૩.
 ફાસાણુરત્તસ્સ નરસ્સ એવં,
 કત્તો સુહં હોજજ કયાઈ કિંચિ ?;
 તત્થોવભોગે વિ કિલેસદુક્ખં,
 નિવ્વત્તએ જસ્સ કએ ણ દુક્ખં. ૮૪.
 એમેવ ફાસમ્મિ ગઓ પઓસં,
 ઉવેઈ દુક્ખોઘપરંપરાઓ;

પદ્મટ્ટયિતો ય ચિણાઈ કમ્મં,
 જં સે પુણો હોઈ દુહં વિવાગે. ૮૫.
 ફાસે વિરત્તો મણુઓ વિસોગો,
 એએણ દુક્ખોઘપરંપરેણ;
 ન લિપ્પઈ ભવમજ્જે વિ સન્તો,
 જલેણ વા પુક્ખરિણીપલાસં. ૮૬.
 મણસ્સ ભાવં ગહણં વયન્તિ,
 તં રાગહેઉં તુ મણુશમાહુ;
 તં દોસહેઉં અમણુશમાહુ,
 સમો ય જો તેસુ સ વીયરાગો. ૮૭.
 મણસ્સ ભાવં ગહણં વયન્તિ,
 ભાવસ્સ મણં ગહણં વયન્તિ;
 રાગસ્સ હેઉં સમણુશમાહુ,
 દોસસ્સ હેઉં અમણુશમાહુ. ૮૮.
 ભાવેસુ જો ગેહિમુવેઈ તિવ્વં,
 અકાલિયં પાવઈ સે વિણાસં;
 રાગાઉરે કામગુણેસુ ગિદ્ધે,
 કરેણુમગ્ગાડવહિએ ગએ વા. ૮૯.
 જે યાવિ દોસં સમુવેઈ તિવ્વં,
 તસ્સિં ખણે સે ઉ ઉવેઈ દુક્ખં;

દુદ્દન્તદોસેણ સએણ જન્તૂ,
 ન કિંચિ ભાવં અવરજઝઈ સે. ૯૦
 એગન્તરત્તો રુઈરંસિ ભાવે,
 અતાલિસે સે કુણાઈ પઓસં;
 દુક્ખસ્સ સંપીલમુવેઈ બાલે,
 ન લિપ્પઈ તેણ મુણી વિરાગે. ૯૧.
 ભાવાણુગાસાણુગએ ય જીવે,
 ચરાચરે હિંસઈ ઇગરૂવે;
 ચિત્તેહિં તે પરિતાવેઈ બાલે,
 પીલેઈ અત્તાકુગુરૂ કિલિદ્દે. ૯૨.
 ભાવાણુવાએ ણ પરિગ્ગહેણ,
 ઉપ્પાયણે રક્ખણ-સન્નિઓગે;
 વએ વિઓગે ય કહિં સુહં સે,
 સંભોગકાલે ય અતિત્તિલાભે ? ૯૩.
 ભાવે અતિત્તે ય પરિગ્ગહમ્મિ,
 સત્તોવસત્તો ન ઉવેઈ તુદ્ધિં;
 અતુદ્ધિદોસેણ દુહી પરસ્સ,
 લોભાવિલે આયયઈ અદત્તં. ૯૪.
 તણ્હાભિભૂયસ્સ અદત્તહારિણો,
 ભાવે અતિત્તસ્સ પરિગ્ગહે ય;

માયામુસં વહ્ઠ લોભ દોસા,
 તત્થાવિ દુક્ખા ન વિમુચ્ચઈ સે. ૯૫.
 મોસસ્સ પચ્છા ય પુરત્થઓ ય,
 પઓગકાલે ય દુહી દુરન્તે;
 એવં અદત્તાણિ સમાયયન્તો,
 ભાવે અતિત્તો દુહિઓ અણિસ્સો. ૯૬.
 ભાવાણુરત્તસ્સ નરસ્સ એવં,
 કત્તો સુહં હોજજ કયાઈ કિંચિ ?;
 તત્થોવભોગે વિ કિલેસદુક્ખં
 નિવ્વત્તએ જસ્સ કએ ણ દુક્ખં. ૯૭.
 એમેવ ભાવમ્મિ ગઓ પઓસં,
 ઉવેઈ દુક્ખોઘપરંપરાઓ;
 પદુટ્ઠચિત્તો ય ચિણ્ણાઈ કમ્મં,
 જં સે પુણ્ણો હોઈ દુહં વિવાગે. ૯૮.
 ભાવે વિરત્તો મણુઓ વિસોગો,
 એએણા દુક્ખોઘપરંપરેણા;
 ન લિપ્પઈ ભવમજ્જે વિ સન્તો,
 જલેણ વા પુક્ખરિણીપલાસં. ૯૯.
 એવિન્દિયત્થા ય મણ્ણસ્સ અત્થા,
 દુક્ખસ્સ હેઉં મણુયસ્સ રાગિણો;

તે એવ થોવં પિ કયાઈ દુક્ખં,
 ન વીયરાગસ્સ કરેન્તિ કિંચિ. ૧૦૦.
 ન કામભોગા સમયં ઉવેન્તિ,
 ન યાવિ ભોગા વિગઈ ઉવેન્તિ;
 જે તપ્પદોસી ય પરિગ્ગહી ય,
 સો તેસુ મોહા વિગઈ ઉવેતિ. ૧૦૧.
 કોહં ચ માણં ચ તહેવ માયં,
 લોભં દુગુંચ્છં અરઈ રઈ ચ;
 હાસં ભયં સોગ-પુમિત્થિવેયં,
 નપુંસવેયં વિવિહે ય ભાવે. ૧૦૨.
 આવજજઈ એવમણેગરૂવે,
 એવંવિહે કામગુણેસુ સત્તો;
 અન્ને ય એયપ્પભવે વિસેસે,
 કારુણ્ણદીણે હિરિમે વઈસ્સે. ૧૦૩.
 કપ્પં ન ઈચ્છેજજ સહાયલિચ્છૂ,
 પચ્છાણુતાવેણ તવપ્પભાવં;
 એવં વિકારે અમિયપ્પકારે,
 આવજજઈ ઈન્દ્રિયચોરવસ્સે. ૧૦૪.
 તઓ સે જાયન્તિ પઓયણાઈ,
 નિમજ્જિજઉં મોહમહણ્ણવમ્મિ;

સુહેસિણો દુક્ખવિણોયણાદ્ધા,
 તપ્પચ્ચયં ઉજ્જમમે ય રાગી. ૧૦૫.
 વિરજ્જમાણસ્સ ય ઈન્દિયત્થા,
 સદ્દદાઈયા તાવઈયપ્પચારા;
 ન તસ્સ સવ્વે વિ મણુત્તયં વા,
 નિવ્વત્તયન્તી અમણુત્તયં વા. ૧૦૬.
 એવં સસંકપ્પવિકપ્પણાસું,
 સંજાયતી સમયમુવટ્ઠિયસ્સ;
 અત્થે ય સંકપ્પયતો તઓ સે,
 પહીયમે કામગુણેસુ તણ્ણા. ૧૦૭.
 સ વીયરાગો કયસવ્વકિચ્ચો,
 ખવેઈ નાણાવરણં ખણેણં;
 તહેવ જં દંસણમાવરેઈ,
 જં ચન્તરાયં પકરેઈ કમ્મં. ૧૦૮.
 સવ્વં તઓ જાણઈ પાસઈ ય,
 અમોહણો હોઈ નિરન્તરામે;
 અણાસવે ઝાણાસમાહિજુત્તે,
 આઉક્ખમે મોક્ખમુવેતિ સુદ્ધે. ૧૦૯.
 સો તસ્સ સવ્વસ્સ દુહસ્સ મુક્કો,
 જં બાહઈ સયયં જન્તુમેયં;

દીહામય વિષ્ણુમુક્કો પસત્થો;
 તો હોઈ અચ્ચન્તસુહી કયત્થો. ૧૧૦.
 અણાઈ કાલપ્પભવસ્સ એસો,
 સવ્વસ્સ દુક્ખસ્સ પમોક્ખમગ્ગો;
 વિયાહિઓ જં સમુવેચ્ચ સત્તા,
 કમેણ અચ્ચન્તસુહી ભવન્તિ. ૧૧૧.
 ॥ તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ પમાયદ્દાણં સમતં (૩૨)]

મનને પગ હોત તો...

“થતું કેવું સારું,
અગર મનને હોત પગ તો ?,
કદિ તો થાકીને
ભટકી ભટકી જાત અટકી.”
ચિત્તને (મનને)
પગ નથી ને છતાં એ
જ્યાં ત્યાં ભટકતું જ રહે છે,
વગર થાક્યે
અને
વગર અટક્યે.

૩૩ કર્મપ્રકૃતિ

આ અધ્યયનમાં આઠ કર્મના નામ, એમના ઉત્તર-ભેદ [નામકર્મના ભેદ નથી બતાવ્યા] અને કર્મોની જઘન્ય-ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ બતાવી છે. સામાન્ય રૂપે પ્રદેશ, ક્ષેત્ર, કાળ અને ભાવની વાત પણ કરવામાં આવી છે.

પચીસ ગાથાઓનું આ અધ્યયન છે.

- અટ્ટં કમ્માઈ વોચ્છામિ, આણુપુલ્લિં જહકકમં;
જેહિં બદ્ધે અયં જીવે, સંસારે પરિવત્તઈ. ૧.
- નાણસ્સાવરણિજજં, દરિસણાવરણં તહા;
વેયણિજજં તહા મોહં, આઉકમ્મં તહેવ ય. ૨.
- નામકમ્મં ચ ગોયં ચ, અન્તરાયં તહેવ ય;
એવમેતાઈ કમ્માઈ, અટ્ટેવ ઉ સમાસઓ. ૩.
- નાણાવરણં પંચવિહં, સુયં આભિનિબોહિયં;
ઓહીનાણં તઈયં, મણનાણં ચ કેવલં. ૪.
- નિદ્દદા તહેવ પયલા, નિદ્દદાનિદ્દદા ય પયલપયલા ય;
તત્તો ય થીણગિદ્ધી ઉ, પંચમા હોઈ નાયવ્વા. ૫.
- ચક્ખુ-મચક્ખૂ-ઓહિસ્સ, દરિસણે કેવલે ય આવરણે;
એવં તુ નવવિક્ખં, નાયવ્વં દરિસણાવરણં. ૬.
- વેયણીયં પિ ય દુવિહં, સાયમસાયં ચ આહિયં;
સાયસ્સ ઉ બહૂ ભેયા, એમેવ અસાયસ્સ વિ. ૭.
- મોહણિજજં પિ દુવિહં, દંસણે ચરણે તહા;
દંસણે તિવિહં વુત્તં, ચરણે દુવિહં ભવે. ૮.
- સમ્મતં ચેવ મિચ્છતં, સમ્મામિચ્છત્તમેવ ય;
એયાઓ તિન્નિ પગડીઓ, મોહણિજજસ્સ દંસણે. ૯.

- ચરિત્તમોહણં કમ્મં, દુવિહં તુ વિયાહિયં;
કસાય-વેયણિજજં ચ, નોકસાયં તહેવ ય. ૧૦.
- સોલસવિહભેએણં. કમ્મં તુ કસાયજં;
સત્તવિહ નવવિહં વા, કમ્મં નોકસાયજં. ૧૧.
- નેરઈય-તિરિક્ખાઉં, મણુસ્સાઉં તહેવ ય;
દેવાઉયં ચઉત્થં તુ, આઉ કમ્મં ચઉવ્વિહં. ૧૨.
- નામ કમ્મં ચ દુવિહં, સુહંઅસુહં ચ આહિયં;
સુહસ્સ ઉ બહૂ ભેયા, એમેવ અસુહસ્સ વી. ૧૩.
- ગોયં કમ્મં દુવિહં, ઉચ્ચં નીયં ચ આહિયં;
ઉચ્ચં અઢ્ઢવિહં હોઈ, એવં નીયં પિ આહિયં. ૧૪.
- દાણે લાભે ય ભોગે ય, ઉવભોગે વીરિએ તહા;
પંચવિહમન્તરાયં, સમાસેણ વિયાહિયં. ૧૫.
- એયાઓ મૂલપગડીઓ, ઉત્તરાઓ ય આહિયા;
પએસગ્ગં ખેત્ત-કાલે ય, ભાવં ચાદુત્તરં સુણ. ૧૬.
- સવ્વેસિં ચેવ કમ્માણં, પએસગ્ગં અણન્તગં;
ગંઠિગસત્તાઈયં, અન્તો સિદ્ધાણ આહિયં. ૧૭.
- સવ્વજીવાણ કમ્મં તુ, સંગહે છદ્દિસાગયં;
સવ્વેસુ વિ પએસેસુ, સવ્વં સવ્વેણ બદ્ધગં. ૧૮.
- ઉદ્દહિસરિસનામાણં, તીસતિં કોડિકોડીઓ;
ઉક્કોસિયા હોઈ ઠિઈ, અન્તોમુહુત્તં જહન્નિયા. ૧૯.

- આવરણિજજાણ દોણું પિ, વેયણિજજે તહેવ ય;
 અન્તરાએ ય કમ્મમ્મિ, ઠિઈ એસા વિયાહિયા. ૨૦.
- ઉદહિસરિસનામાણં, અત્તરિં કોડિકોડીઓ;
 મોહણિજજસ્સ ઉક્કોસા, અન્તોમુહુત્તં જહન્નિયા. ૨૧.
- તેત્તીસ સાગરોવમ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
 ઠિઈ ઉ આઉકમ્મસ્સ, અન્તોમુહુત્તં જહન્નિયા. ૨૨.
- ઉદહિસરિસનામાણં, વિંસતિં કોડિકોડીઓ;
 નામ-ગોયાણ ઉક્કોસા, અટ્ટમુહુત્તા જહન્નિયા. ૨૩.
- સિદ્ધાણડણન્તભાગો, અણુભાગા ભવન્તિ ઉ;
 સવ્વેસુ વિ પએસગ્ગં, સવ્વજીવેસડઈચ્છિયં. ૨૪.
- તમ્હા એએસિં કમ્માણં, અણુભાગે વિયાણિયા;
 એએસિં સંવરે ચેવ, ખવણે ય જએ બુહે. ૨૫.

॥ તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ કમ્મપગડી સમત્તા (૩૩)]

ચિત્તશાંતિનો ઉપાય

ચિત્તની ચોકી કરવાનું

અને

એનો પીછો પકડવાનું

ચિત્તની ચોકી એટલા માટે કરવાની છે કે

એ

મેલી વાસનાઓની ધૂળમાં

આળોટવા ન માંડે,

અને

એનો પીછો એટલા માટે પકડવાનો છે કે

ક્યાંક એ આપણને થાપ આપીને

ગંદી વૃત્તિઓના

ખાબોચિયામાં ગબડી ન પડે.

ૐ ૐ ૐ

૩૪ લેશ્યા

અધ્યયનમાં કૃષ્ણ, નીલ, કાપોત, તેજો, પદ્મ અને શુક્લ લેશ્યાની બાબતમાં ભગવંતે વિસ્તારથી વિવેચન કર્યું છે. છ લેશ્યાઓનું છ દ્વારથી વિવેચન કર્યું છે.

૧. નામદ્વાર
૨. વર્ણદ્વાર
૩. પરિણામદ્વાર
૪. લક્ષણદ્વાર
૫. સ્થાનદ્વાર
૬. સ્થિતિદ્વાર

આ અધ્યયનમાં ૬૧ ગાથાઓ છે.

- લેસજઝયણં પવક્ખામિ, આણુપુલ્લિં જહક્કમં;
 છણ્હં પિ કમ્મલેસાણં, અણુભાવે સુહેણ મે. ૧.
- નામાઈ વણ્ણ-રસ-ગન્ધ-ફાસ-પરિણામ-લક્ખણં;
 ઠાણં ઠિઈં ગઈં ચાઉં, લેસાણં તુ સુણેહ મે. [દારગાહા] ૨.
- કિણ્હા નીલા ય કાઊ ય, તેઊ પમ્હા તહેવ ય;
 સુક્કલેસા ય છટ્ટા ઉ, નામાઈ તુ જહક્કમં. [દારં-૧] ૩.
- જમૂતનિદ્ધસંકાસા ગવલ-રિક્કગસન્નિભા;
 ખંજંજણ નયણનિભા, કિણ્હલેસા ઉ વણ્ણઓ. ૪.
- નીલાસોગસંકાસા, ચાસપિંછસમખ્ખભા;
 વેરુલિયનિદ્ધસંકાસા, નીલલેસા ઉ વણ્ણઓ. ૫.
- અયસીપુષ્પસંકાસા, કોઈલચ્છદ-સન્નિભા;
 પારેવયગીવનિભા, કાઉલેસા ઉ વણ્ણઓ. ૬.
- હિંગુલુયધાઉસંકાસા, તરુણાઈચ્ચસન્નિભા;
 સુયતુંડ-પઈવનિભા, તેઉલેસા ઉ વણ્ણઓ. ૭.
- હરિયાલભેયસંકાસા, હલિદ્દદાભેય-સન્નિભા;
 સણાસણકુસુમનિભા, પમ્હલેસા ઉ વણ્ણઓ. ૮.
- સંખંક-કુન્દસંકાસા, ખીરપૂરસમખ્ખભા;
 રયય-હારસંકાસા, સુક્કલેસા ઉ વણ્ણઓ. [દારં-૨] ૯.

જહ કડુયતુમ્બગરસો, નિમ્બરસો કડુયરોહિણિરસો વા;
 એત્તો વિ અણન્તગુણો, રસો ઉ કિણ્હાએ નાયવ્વો. ૧૦.
 જહ તિગડુગસ્સ ય રસો, તિક્ખો જહ હત્થિપિપ્પલીએ વા;
 એત્તો વિ અણન્તગુણો, રસો ઉ નીલાએ નાયવ્વો. ૧૧.
 જહ તરુણઅમ્બગ-રસો તુવરકવિક્કસ્સ વા વિ જારિસઓ;
 એત્તો વિ અણન્તગુણો, રસો ઉ કાઊએ નાયવ્વો. ૧૨.
 જહપરિણયમ્બગરસો, પક્કકવિક્કસ્સ વા વિ જારિસઓ;
 એત્તો વિ અણન્તગુણો, રસો ઉ તેઊએ નાયવ્વો. ૧૩.
 વરવારુણીએ વ રસો, વિવિહાણ વ આસવાણ જારિસઓ;
 મહુ-મેરગસ્સ વ રસો, એત્તો પમ્હાએ પરએણં. ૧૪.
 ખજજૂર-મુદ્દિયરસો, ખીરરસો ખણ્ડ-સક્કરરસો વા;
 એત્તોવિઅણન્તગુણો, રસોઉસુક્કાએનાયવ્વો.(દા.૩)૧૫.
 જહ ગોમડસ્સ ગન્ધો, સુણગમડસ્સ વ જહા અહિમડસ્સ;
 એત્તો વિ અણન્તગુણો, લેસાણં અપ્પસત્થાણં. ૧૬.
 જહ સુરહિકુસુમગન્ધો, ગન્ધવાસાણ પિસ્સમાણાણં;
 એત્તોવિઅણન્તગુણો, પસત્થલેસાણતિણ્હંપિ.(દારં.૪)૧૭.
 જહ કરગયસ્સ ફાસો, ગોજિબ્ભાએ ય સાગપત્તાણં;
 એત્તો વિ અણન્તગુણો, લેસાણં અપ્પસત્થાણં. ૧૮.
 જહ બૂરસ્સ વ ફાસો, નવણીયસ્સ વ સિરીસકુસુમાણં;
 એત્તોવિઅણન્તગુણો, પસત્થલેસાણતિણ્હંપિ.(દા.૫)૧૯.

- તિવિહો વ નવવિહો વા, સત્તાવીસઈવિહેક્કસીઓ વા;
 દુસઓ તેયાલો વા, લેસાણં હોઈ પરિણામો. (દા.૬) ૨૦.
- પંચાસવપ્પવત્તો, તીહિં અગુત્તો છસું અવિરઓ ય;
 તિવ્વારંભપરિણઓ, ખુદ્દો સાહસિઓ નરો. ૨૧.
- નિદ્ધંધસ-પરિણામો, નિસ્સંસો અજિઈન્દિઓ;
 એયજોગસમાઉત્તો, કિણ્ણલેસં તુ પરિણમે. ૨૨.
- ઈસા-અમરિસ-અતવો, અવિજજ-માયા અહીરિયા;
 ગિદ્ધીપઓસે ય સઢે, પમત્તેરસલોલુએ. ૨૩. સાયગવેસએ ય.
- આરંભાઓ અવિરઓ, ખુદ્દો સાહસિઓ નરો;
 એયજોગ સમાઉત્તો, નીલલેસં તુ પરિણમે. ૨૪.
- વંકે વંકસમાયારે, નિયડિલ્લે અણુજજુએ;
 પલિઉંચગ ઓવહિએ, મિચ્છદિટ્ઠી અણારિએ. ૨૫.
- ઉપ્પાલગ-દુટ્ઠવાઈ ય, તેણે યાવિ ય મચ્છરી;
 એયજોગસમાઉત્તો, કાઉલેસં તુ પરિણમે. ૨૬.
- નીયાવત્તી અચવલે, અમાઈ અકુતૂહલે;
 વિણીયવિણ્ણએ દન્તે, જોગવં ઉવહાણવં. ૨૭.
- પિયધમ્મે દઢધમ્મે, વજજભીરૂ હિએસએ;
 એયજોગસમાઉત્તો, તેઉલેસં તુ પરિણમે. ૨૮.
- પયણુકોહ-માણે ય, માયા લોભે ય પયણુએ;
 પસન્તચિત્તે દન્તપ્પા, જોગવં ઉવહાણવં. ૨૯.

- તહા પયણુવાઈ ય, ઉવસન્તે જિઈન્દિએ;
 એયજોગસમાઉત્તો, પમ્હલેસં તુ પરિણમે. ૩૦.
- અટ્ટ-રોદ્દાણિ વજજેતા, ધમ્મ-સુક્કાણિ સાહએ;
 પસન્તયિત્તે દન્તપ્પા, સમિએ ગુત્તે ય ગુત્તિસુ. ૩૧.
- સરાગે વીયરાગે વા, ઉવસન્તે જિઈન્દિએ;
 એયજોગસમાઉત્તો, સુક્કલેસં તુ પરિણમે. (દારં-૭) ૩૨.
- અસંખેજજાણોસપ્પિણીણ, ઉસપ્પિણીણ જે સમયા;
 સંખાઈયા લોગા, લેસાણ હવન્તિ ઠાણાઈ. (દારં-૮) ૩૩.
- મુહુત્તદ્ધં તુ જહત્તા, તેત્તીસા સાગરા મુહુત્તહિયા;
 ઉક્કોસા હોઈ ઠિત્તી, નાયવ્વા કિણ્ણલેસાએ. ૩૪.
- મુહુત્તદ્ધં તુ જહત્તા, દસ ઉદ્દહી પલિયમસંખભાગમબ્ભહિયા;
 ઉક્કોસા હોઈ ઠિઈ, નાયવ્વા નીલલેસાએ. ૩૫.
- મુહુત્તદ્ધં તુ જહત્તા, તિણ્ણુદ્દહી પલિયમસંખભાગમબ્ભહિયા;
 ઉક્કોસા હોઈ ઠિઈ, નાયવ્વા કાઉલેસાએ. ૩૬.
- મુહુત્તદ્ધં તુ જહત્તા, દોણ્ણુદ્દહી પલિયમસંખભાગમબ્ભહિયા;
 ઉક્કોસા હોઈ ઠિઈ, નાયવ્વા તેઉલેસાએ. ૩૭.
- મુહુત્તદ્ધં તુ જહત્તા, દસ ઉદ્દહી ય હુંતિ મુહુત્તમબ્ભહિયા;
 ઉક્કોસા હોઈ ઠિઈ, નાયવ્વા પમ્હલેસાએ. ૩૮.
- મુહુત્તદ્ધં તુ જહત્તા, તેત્તીસં સાગરા મુહુત્તહિયા;
 ઉક્કોસા હોઈ ઠિઈ, નાયવ્વા સુક્કલેસાએ. ૩૯.

એસા ખલુ લેસાણં, ઓહેણ ઠિઈ ઉ વણિણયા હોઈ;
 ચઉસુ વિ ગઈસુ એત્તો, લેસાણ ઠિતિં તુ વોચ્છામિ. ૪૦.
 દસ વાસસહસ્સાઈ, કાઊએ ઠિઈ જહન્નિયા હોઈ;
 તિણ્ણુદહી પલિયં, અસંખભાગં ચ ઉક્કોસા. ૪૧.
 તિણ્ણુદહી પલિયમસંખભાગો જહન્ન નીલઠિઈ;
 દસઉદહી પલિયમસંખભાગં ચ ઉક્કોસા. ૪૨.
 દસઉદહી પલિયમસંખભાગં જહન્નિયા હોઈ;
 તેત્તીસસાગરાઈ, ઉક્કોસા હોઈ કિણ્ણાએ. ૪૩.
 એસા નેરઈયાણં, લેસાણ ઠિઈ ઉ વણિણયા હોઈ;
 તેણ પરં વોચ્છામી, તિરિય-મણ્ણુસ્સાણ દેવાણં. ૪૪.
 અન્તોમુહુત્તમઘ્ઠં, લેસાણ ઠિઈ જહિં જહિં જા ઉ;
 તિરિયાણં ચ નરાણં વા, વજ્જેત્તા કેવલં લેસં. ૪૫.
 મુહુત્તઘ્ઠં તુ જહન્ના, ઉક્કોસા હોઈ પુવ્વકોડી ઉ;
 નવહિં વરિસેહિં ઊણા, નાયવ્વા સુક્કલેસાએ. ૪૬.
 એસા તિરિય-નરાણં, લેસાણ ઠિઈ ઉ વણિણયા હોઈ;
 તેણ પરં વોચ્છામી, લેસાણ ઠિતી ઉ દેવાણં. ૪૭.
 દસ વાસસહસ્સાઈ, કિણ્ણાએ ઠિતી જહન્નિયા હોઈ;
 પલિયમસંખેજ્જઈમો, ઉક્કોસા હોઈ કિણ્ણાએ. ૪૮.
 જા કિણ્ણાએ ઠિતી ખલુ ઉક્કોસા, સા ઉ સમયમબ્ભહિયા;
 જહન્નેણં નીલાએ, પલિયમસંખં ચ ઉક્કોસા. ૪૯.

જા નીલાએ ઠિઈ ખલુ ઉક્કોસા, સા ઉ સમયમબ્ભહિયા;
જહન્નેણં કાઉએ, પલિયમસંખં ચ ઉક્કોસા. ૫૦.

તેણ પરં વોચ્છામી, તેગિલેસા જહા સુરગણાણં;
ભવણવઈ-વાણમન્તર, જોઈસ વેમાણિયાણં ચ. ૫૧.

પલિઓવમં જહન્નં, ઉક્કોસા સાગરા ઉ દોત્તહિયા;
પલિયમસંખેજજેણં, હોઈ ભાગેણ તેગિએ. ૫૨.

દસ વાસસહસ્સાઈ, તેગિએ ઠિઈ જહન્નિયા હોઈ;
દોન્નુદહી પલિઓવમ, અસંખભાગં ચ ઉક્કોસા. ૫૩.

જા તેગિએ ઠિતી ખલુ ઉક્કોસા,
સા ઉ સમયમબ્ભહિયા;

જહન્નેણં પમ્હાએ,
દસ મુહુત્તહિયાઈ ઉક્કોસા. ૫૪.

જા પમ્હાએ ઠિઈ ખલુ ઉક્કોસા,
સા ઉ સમયમબ્ભહિયા;

જહન્નેણં સુક્કાએ,
તેત્તીસ મુહુત્તમબ્ભહિયા. (દારં-૯) ૫૫.

કિણ્ણા નીલા કાગિ,
તિન્નિ વિ એયાઓ અહમ્મલેસાઓ;

એયાહિં તિહિં વિ જીવો,
દોગ્ગઈ ઉવવજજઈ. ૫૬.

તેડી પમ્હા સુક્કા, તિન્નિવિ એયાઓ ધમ્મલેસાઓ;
 એયાહિં તિહિં વિ જીવો, સોગ્ગઈ ઉવવજ્જઈ. (દા.૧૦) ૫૭.
 લેસાહિં સવ્વાહિં, પઢમે સમયમ્મિ પરિણયાહિં તુ;
 ન હુ કસ્સઈ ઉવવાઓ, પરે ભવે હોઈ જીવસ્સ. ૫૮.
 લેસાહિં સવ્વાહિં, ચરમે સમયમ્મિ પરિણયાહિં તુ;
 ન હુ કસ્સઈ ઉવવાઓ, પરે ભવે હવઈ જીવસ્સ. ૫૯.
 અન્તોમુહુત્તમ્મિ ગએ, અન્તમુહુત્તમ્મિ સેસએ ચેવ;
 લેસાહિં પરિણયાહિં, જીવા ગચ્છન્તિ પરલોગં. (દા.૧૧) ૬૦.
 તમ્હા એયાસિ લેસાણં, અણુભાવં વિયાણિયા;
 અપ્પસત્થાઓ વજ્જેત્તા, પસત્થાઓ ડહિટ્ઠિએ. ૬૧.

॥ તિ ભેમિ. ॥

[ઈઈ લેસડજ્ઝયણં સમત્તં (૩૪)]

જીવન (LIFE) વિષે

- * દાર્શનિક દૃષ્ટિએ...
જીવન એક ચિંતન છે.
- * સાધકની દૃષ્ટિએ...
જીવન સરિતાની ધારાની જેમ અસ્થિર છે.
- * કવિની દૃષ્ટિએ...
જીવન એક કાવ્ય છે.
- * યોદ્ધાની દૃષ્ટિએ...
જીવન એક યુદ્ધ છે.

જીવન

એ

અમરતાનો શૈશવકાળ છે.

જીવન એ બીજું કશું નથી.

પરંતુ

થોડીક ઘડીઓ માટે મૃત્યુને

ટાળવાનું સાધન છે.

ગૃહવાસનો ત્યાગ કરી પ્રવ્રજ્યા
ગ્રહણ કરનારા મુનિનું શ્રમણ જીવન
કેવું હોવું જોઈએ એ વિષે કેટલીક
મહત્વપૂર્ણ વાતો ભગવંતે આ
અધ્યયનની ૨૧ ગાથાઓમાં કરી છે.

- ભવબંધનના કારણભૂત સંગનો ત્યાગ કરવો.
- હિંસા, અસત્ય, ચોરી, અબ્રહ્મસેવન, કામ અને લોભનો ત્યાગ કરવો.
- કામરાગ પોષે એવા ઉપાશ્રયમાં રહેવું નહિ.
- સ્મશાન, ખાલી ઘર કે વૃક્ષની નીચે રહેવું અથવા સ્ત્રી વગેરે ન હોય એવા મકાનમાં રહેવું.
- મુનિએ પોતે ઘર બનાવવું નહી, બીજાઓ પાસે બનાવડાવવું નહિ કે તેની અનુમોદના પણ કરવી નહિ. કારણ કે એમાં ત્રસ-સ્થાવર જીવોની હિંસા થાય છે.
- મુનિ પોતે આહાર પાણી રાંધે નહિ કે રાંધનારની અનુમોદના ના કરે કારણ કે રાંધવાની ક્રિયામાં જીવહિંસા થાય છે.
- સોના ચાંદીની મનમાં પણ ઇચ્છા કરે નહિ, કારણ કે એ સોનું અને માટીને સરખા દેખે છે.
- એ કશું વેચતો નથી, કશું ખરીદતો નથી.
- ભિક્ષાવૃત્તિથી જીવન નભાવે છે.
- માત્ર સંયમપાલન ખાતર જ એ ભોજન કરે છે. નિમમ્મો નિરહંકારો વીઅરાગો અણાસવો । સંપત્તો કેવલ નાણં સાસયં પરિણિવ્વુણ ॥
- નિર્મમ, નિરહંકારી, વીતરાગ, કર્માશ્રવ વિનાનો, કેવલજ્ઞાની, કર્મમુક્ત થઈને એ પરિનિર્વાણ પદને પામે છે.

- સુહેણ મે એગગમણા, મગ્ગં બુદ્ધેહિં દેસિયં;
જમાયરન્તો ભિક્ખૂ, દુક્ખાણન્તકરો ભવે. ૧.
- ગિહવાસં પરિચ્ચજજ, પવજજામાસિઓ 'મુણી;
ઈમે સંગે વિયાણેજજા, જેહિં સજજન્તિ માણવા. ૨.
- તહેવ હિંસં અલિયં, ચોજજં અબ્બંભસેવણં;
ઈચ્છાકામં ચ લોભં ચ, સંજઓ પરિવજજએ. ૩.
- મણોહરં ચિત્તઘરં, મલ્લ-ધૂવેણ વાસિયં;
સકવાડં પંડરુલ્લોયં, મણસા વિ ન પત્થએ. ૪.
- ઈન્દિયાણિ ઉ ભિક્ખુસ્સ, તારિસમ્મિ ઉવસ્સએ;
દુક્કરાઈં નિવારેઉં, કામરાગવિવહ્ણે. ૫.
- સુસાણે સુત્તગારે વા, રુક્ખમૂલે વ એગગો;
પઈરિક્કે પરકડે વા, વાસં તત્થડભિરોયએ. ૬.
- ફાસુયમ્મિ અણાબાહે, ઈત્થીહિં અણભિદ્દુએ;
તત્થ સંકપ્પએ વાસં, ભિક્ખૂ પરમસંજએ. ૭.
- ન સયં ગિહાઈં કુલ્લેજજા, નેવ અત્તેહિં કારએ;
ગિહકમ્મસમારમ્મે, ભૂયાણં દિસ્સએ વહો. ૮.

- તસાણં થાવરાણં ચ, સુહુમાણં બાયરાણ ચ;
તમ્હા ગિહસમારંભં, સંજઓ પરિવજજએ. ૯.
- તહેવ ભત્ત-પાણેસુ, પયણે પયાવણેસુ ચ;
પાણ-ભૂયદયદ્વાએ, ન પએ ન પયાવએ. ૧૦.
- જલ-ધત્તનિસ્સિયા, જીવા પુઢવી-કટ્ટનિસ્સિયા;
હમ્મન્તિ ભત્ત-પાણેસુ, તમ્હા ભિક્ખૂ ન પયાવએ. ૧૧.
- વિસપ્પે સવ્વઓ ધારે, બહુપાણવિણાસણે;
નત્થિ જોઈસમે સત્થે, તમ્હા જોઈ ન દીવએ. ૧૨.
- હિરણ્ણં જાયરૂવં ચ, મણસા વિ ન પત્થએ;
સમલેટ્ટુ-કંચણે ભિક્ખૂ, વિરએ કય-વિક્કએ. ૧૩.
- કિણન્તો કઈઓ હોઈ, વિક્કિણન્તો ચ વાણિઓ;
કય-વિક્કયમ્મિ વટ્ટન્તો, ભિક્ખૂ હોઈ ન તારિસો. ૧૪.
- ભિક્ખિયવ્વં ન કેયવ્વં, ભિક્ખુણા ભિક્ખવિત્તિણા;
કય-વિક્કઓ મહાદોસો, ભિક્ખાવિત્તી સુહાવહા. ૧૫.
- સમુયાણં ઉંછમેસેજજા, જહાસુત્તમણિન્દિયં;
લાભાલાભમ્મિ સંતુદ્ધે, પિંડવાયં ચરે મુણી. ૧૬.
- અલોલે ન રસે ગિદ્ધે, જિહ્ભાદન્તે અમુચ્છિએ;
ન રસદ્વાએ ભુંજેજજા, જાવણદ્વા મહામુણી. ૧૭.
- અચ્ચણં રયણં ચેવ, વન્દણં પૂયણં તહા;
ઈઠ્ઠી-સક્કાર-સમ્માણં, મણસા વિ ન પત્થએ. ૧૮.

સુક્કજઝાણં ઝિયાએજજા, અનિયાણે અકિંચણે;
 વોસટ્ટકાએ વિહરેજજા જાવ કાલસ્સ પજજઓ. ૧૯.
 નિજજૂહિઊણ આહારં, કાલધમ્મે ઉવટ્ટિએ;
 ચઈઊણ માણુસં બોન્દિં, પહૂ દુક્ખા વિમુચ્ચઈ. ૨૦.
 નિમ્મમો નિરહંકારો, વીયરાગો અણાસવો;
 સંપત્તો કેવલં નાણં, સાસયં પરિનિવ્વુડે. ૨૧.
 ॥ તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ અણગારમગ્ગં સમત્તં(ઉપ)]

શાસનસમ્રાટ પૂજ્યપાદ આચાર્ય મહારાજધિરાજ
શ્રી વિજયનેમિસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના
● સંયમજીવનનોપયોગી ટંકશાળી વચનામૃત ●

- તમે ધર્મ પમાડીને આવશો તો હું રાજી થઈશ પરંતુ અધર્મ પમાડીને નહિ આવો તો વધુ ખુશી થઈશ.
- મારું નામ ધરાવતો સાધુ મૂર્ખ ન રહેવો જોઈએ.
- અમારા જીવતા અમારા તીર્થોને લઈ જનાર કોણ છે ? શું અમે મરી પરવાર્યા છીએ ?
- ભૂખે મારું ભોંય સૂંવાડું, માથામાં પાડું ટાલ, એમ કરતા જો નવિ ચૂકે, તો પછી કરી દઉં ન્યાલ.

-પૂજ્યપાદ ગુરુદેવ શ્રીવિજયમેરુપ્રભસૂરીશ્વરજી
મ.સા.ના સ્વ-મુખેથી સાંભળેલ..

૩૬ જુવાજુવ વિભક્તિ

આ અધ્યયનમાં સૌથી પહેલાં દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ અને ભાવના માધ્યમથી અજુવ તત્ત્વની પ્રરૂપણા કરવામાં આવી છે.

■ એ પછી જુવ તત્ત્વની વિસ્તૃત જાણકારી આપવામાં આવી છે.

■ અજુવ તત્ત્વના વિવેચનમાં ૧. સ્કંધ, ૨. દેશ, ૩. પ્રદેશ અને ૪. પરમાણુના વિષયમાં વિશદ બોધ કરવામાં આવ્યો છે.

■ વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શથી પરિણમતા સ્કંધાદિના પ્રકાર (ભેદ) બતાવવામાં આવ્યા છે.

■ સંસ્થાન [આકાર]થી પરિણમિત સ્કંધાદિના પ્રકાર પણ બતાવવામાં આવ્યા છે.

■ જુવ તત્ત્વ વિસ્તારથી બતાવ્યા પછી દ્રવ્ય સંલેખના અને ભાવ સંલેખનાનું સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપ બતાવવામાં આવ્યું છે.

■ તે પછી કદંર્પભાવના, આભિયોગ્ય ભાવના, કિલ્વિષ ભાવના, મોહ ભાવના અને આસુરી ભાવના આ પાંચ ભાવનાઓને દુર્ગતિના હેતુરૂપ બતાવવામાં આવી છે. ભાવનાઓનું સ્વરૂપ પણ બતાવવામાં આવ્યું છે.

અ અધ્યયનમાં ૨૬૬ ગાથાઓ છે.

૩૬

શ્રી જીવાજીવવિભક્તિ અધ્યયન

- જીવાજીવવિભક્તિં, સુણેહ મે એગમણા ઈઓ;
જં જાણિઉણ મિક્ખૂ, સમ્મં જયઈ સંજમે. ૧.
- જીવા ચેવ અજીવા ય, એસ લોએ વિયાહિએ;
અજીવદેસમાગાસે, અલોએ સે વિયાહિએ. ૨.
- દવ્વઓ ખેત્તઓ ચેવ, કાલઓ ભાવઓ તહા;
પરૂવણા તેસિ ભવે, જીવાણમજીવાણ ય. ૩.
- રૂવિણો ચેવડરૂવી ય, અજીવા દુવિહા ભવે;
અરૂવી દસહા વુત્તા, રૂવિણો વિ ચઉવ્વિહા. ૪.
- ધમ્મત્થિકાએ તદ્દેસે, તપ્પદેસે ય આહિએ;
અધમ્મે તસ્સ દેસે ય, તપ્પદેસે ય આહિએ. ૫.
- આગાસે તસ્સ દેસે ય, તપ્પએસે ય આહિએ;
અદ્ધાસમએ ચેવ, અરૂવી દસહા ભવે. ૬.
- ધમ્માધમ્મે ય દો વેએ, લોગમેત્તા વિયાહિયા;
લોગાલોગે ય આકાસે, સમએ સમયખેત્તિએ. ૭.
- ધમ્માધમ્માગાસા, તિન્નિવિ એએ અણાદિયા;
અપજજવસિયા ચેવ, સવ્વદ્ધં તુ વિયાહિયા. ૮.

- સમએ વિ સન્તઈ પપ્પ, એવમેવ વિયાહિએ;
 આએસં પપ્પ સાઈએ, અપજજવસિએ વિ ય. ૯.
- ખન્ધા ય ખન્ધદેસા ય, તપ્પએસા તહેવ ય;
 પરમાણુણો ય બોધવ્વા, રૂવિણો ય ચઉવ્વિહા. ૧૦.
- એગત્તેણ પુહત્તેણ, ખન્ધા ય પરમાણુણો;
 લોએગદેસે લોએ ય, ભઈયવ્વા તે ઉ ખેત્તઓ.
 (સુહુમા સવ્વલોગમ્મિ લોગદેસે ય બાયરા;
 એત્તો કાલવિભાગં તુ, તેસિં વોચ્છં ચઉવ્વિહં ?) ૧૧.
- સંતઈ પપ્પ તેહણાઈ, અપજજવસિયા વિ ય;
 ઠિઈં પડુચ્ચ સાદીયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૧૨.
- અસંખકાલમુક્કોસા, એક્કં સમયં જહન્નિયા;
 અજ્જવાણ ય રૂવીણં, ઠિતી એસા વિયાહિયા. ૧૩.
- અણન્તકાલમુક્કોસં, એક્કં સમયં જહન્નયં;
 અજ્જવાણ ય રૂવીણં, અંતરેયં વિયાહિયં. ૧૪.
- વણ્ણઓ ગન્ધઓ ચેવ, રસઓ ફાસઓ તહા;
 સંઠાણઓ ય વિન્નેઓ, પરિણામો તેસિ પંચહા. ૧૫.
- વણ્ણઓ પરિણયા જે ઉ, પંચહા તે પકિત્તિયા;
 કિણ્ણહા નીલા ય લોહિયા, હાલિદ્દહા સુક્કિલા તહા. ૧૬.
- ગન્ધઓ પરિણયા જે ઉ, દુવિહા તે વિયાહિયા;
 સુખ્ખિગન્ધપરિણામા, દુખ્ખિગન્ધા તહેવ ય. ૧૭.

- રસઓ પરિણાયા જે ઉ, પંચહા તે પકિત્તિયા;
તિત્ત-કડુય-કસાયા, અમ્બિલા મહુરા તહા. ૧૮.
- ફાસઓ પરિણાયા જે ઉ, અટ્ટહા તે પકિત્તિયા;
કક્ખડા મઉયા ચેવ, ગરુયા લહુયા તહા. ૧૯.
- સીયા ઉણહા ય નિદ્ધા ય, તહા લુક્ખા ય આહિયા;
ઈઈ ફાસપરિણાયા એએ, પુગલા સમુદાહિયા. ૨૦.
- સંઠાણ પરિણાયા જે ઉ, પંચહા તે પકિત્તિયા;
પરિમંડલા ય વટ્ટા, તંસા ચઉરંસમાયયા. ૨૧.
- વણણઓ જે ભવે કિણ્ણે, ભઈએ સે ઉ ગન્ધઓ;
રસઓ ફાસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૨૨.
- વણણઓ જે ભવે નીલે, ભઈએ સે ઉ ગન્ધઓ;
રસઓ ફાસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૨૩.
- વણણઓ લોહિએ જે ઉ, ભઈએ સે ઉ ગન્ધઓ;
રસઓ ફાસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૨૪.
- વણણઓ પીયએ જે ઉ, ભઈએ સે ઉ ગન્ધઓ;
રસઓ ફાસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૨૫.
- વણણઓ સુક્કિલે જે ઉ, ભઈએ સે ઉ ગન્ધઓ;
રસઓ ફાસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૨૬.
- ગન્ધઓ જે ભવે સુખ્ખી, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
રસઓ ફાસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૨૭.

- ગન્ધઓ જે ભવે દુબ્ધી, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 રસઓ ફાસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૨૮.
- રસઓ તિત્તએ જે ઉ, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 રસઓ ફાસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૨૯.
- રસઓ કડુએ જે ઉ, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગન્ધઓ ફાસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૩૦.
- રસઓ કસાએ જે ઉ, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગંધઓ ફાસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૩૧.
- રસઓ અંબિલે જે ઉ, ભઈએ સે ઉ, વણણઓ;
 ગન્ધઓ ફાસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૩૨.
- રસઓ મહુરએ જે ઉ, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગન્ધઓ ફાસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૩૩.
- ફાસઓ કકૂખડે જે ઉ, ભઈએ સે ઉ વણણઓ,
 ગન્ધઓ રસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૩૪.
- ફાસઓ મઉએ જે ઉ, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગન્ધઓ રસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૩૫.
- ફાસઓ ગરુએ જે ઉ, ભઈએ સે ઉ વણણઓ,
 ગન્ધઓ રસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૩૬.
- ફાસઓ લહુએ જે ઉ, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગન્ધઓ રસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૩૭.

- ફાસઓ સીયએ જે ઉ, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગન્ધઓ રસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૩૮.
- ફાસઓ ઉણહએ જે ઉ, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગન્ધઓ રસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૩૯.
- ફાસઓ નિદ્ધએ જે ઉ, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગન્ધઓ રસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૪૦.
- ફાસઓ લુક્ખએ જે ઉ, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગન્ધઓ રસઓ ચેવ, ભઈએ સંઠાણઓ વિ ય. ૪૧.
- પરિમંડલસંઠાણો, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગન્ધઓ રસઓ ચેવ, ભઈએ ફાસઓ વિ ય. ૪૨.
- સંઠાણઓ ભવે વટ્ટે, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગન્ધઓ રસઓ ચેવ, ભઈએ ફાસઓ વિ ય. ૪૩.
- સંઠાણઓ ભવે તંસે, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગન્ધઓ રસઓ ચેવ, ભઈએ ફાસઓ વિ ય. ૪૪.
- સંઠાણઓ ય ચઉરંસે, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગન્ધઓ રસઓ ચેવ, ભઈએ ફાસઓ વિ ય. ૪૫.
- જે આયયસંઠાણો, ભઈએ સે ઉ વણણઓ;
 ગન્ધઓ રસઓ ચેવ, ભઈએ ફાસઓ વિ ય. ૪૬.
- એસા અજીવવિભત્તી, સમાસેણ વિયાહિયા;
 એત્તો જીવ વિભત્તિં, વોચ્છામિ અણુપુવ્વસો. ૪૭.

- સંસારત્યા ય સિદ્ધા ય, દુવિહા જીવા વિયાહિયા;
 સિદ્ધા ષોગવિહા વુત્તા, તં મે કિત્તયઓ સુણ. ૪૮.
- ઈત્થી-પુરિસસિદ્ધા ય, તહેવ ય નપુંસગા;
 સલિંગે અન્નલિંગે ય, ગિહિલિંગે તહેવ ય. ૪૯.
- ઉક્કોસોગાહણાએ ય, જહન્ન-મજ્જિમાએ ય;
 ઉહં અહે ય તિરિયં ય, સમુદ્દદ્મિ જલમ્મિ ય. ૫૦.
- દસ ય નપુંસએસું, વીસતિં ઈત્થિયાસુ ય;
 પુરિસેસુ ય અદ્ધસયં, સમએણેગેણ સિજ્જઈ. ૫૧.
- ચત્તારિ ય ગિહલિંગે, અન્નલિંગે દસેવ ય;
 સલિંગેણ ય અદ્ધસયં, સમએણેગેણ સિજ્જઈ. ૫૨.
- ઉક્કોસોગાહણાએ ઉ, સિજ્જન્તે જુગવં દુવે;
 ચત્તારિ જહન્નાએ, જવ મજ્જ ઉદ્ધુત્તરં સયં; ૫૩.
- ચઉરુહ્લોગે ય દુવે સમુદ્દે,
 તઓ જલે વીસમહે તહેવ;
 સયં ય અદ્ધુત્તરં તિરિયલોએ,
 સમએણેગેણ ઉ સિજ્જઈ ધુવં. ૫૪.
- કહિં પડિહયા સિદ્ધા ? કહિં સિદ્ધા પઈઢિયા ?;
 કહિં બોન્દિં ચઈત્તાણં, કત્થ ગન્તૂણ સિજ્જઈ ? ૫૫.
- અલોએ પડિહયા સિદ્ધા, લોયગ્ગે ય પઈઢિયા;
 ઈહં બોન્દિં ચઈત્તાણં, તત્થ ગન્તૂણ સિજ્જઈ. ૫૬.

- બારસહિં જોયણેહિં, સવ્વકુસ્સુવરિં ભવે;
 ઈસિપબ્ભારનામા, પુઢવી છત્તસંઠિયા. ૫૭.
- પણયાલસયસહસ્સા, જોયણાણં તુ આયયા;
 તાવઈયં ચેવ વિત્થિણ્ણા, તિગુણો તસ્સેવ પરિરઓ. ૫૮.
- અદ્ધજોયણબાહલ્લા, સા મજ્ઝમ્મિ વિયાહિયા;
 પરિહાયન્તી ચરિમન્તે, મચ્છિય પત્તાઓ તણુયરી. ૫૯.
- અજજુણસુવણ્ણગમઈ, સા પુઢવી નિમ્મલા સહાવેણ;
 ઉત્તાણગછત્તયસંઠિયા ય, ભણિયા જિણવરેહિં. ૬૦.
- સંખંક-કુંદસંકાસા, પંડરા નિમ્મલા સુભા;
 સીયાએ જોયણે તત્તો, લોયન્તો ઉ વિયાહિઓ. ૬૧.
- જોયણસ્સ ઉ જો તત્થ, કોસો ઉવરિમો ભવે;
 તસ્સ કોસસ્સ છબ્ભાએ, સિદ્ધાણોગાહણા ભવે. ૬૨.
- તત્થ સિદ્ધા મહાભાગા, લોયગ્ગમ્મિ પઈઢિયા;
 ભવપવંચઉમ્મુક્કા, સિદ્ધિં વરગઈ ગયા. ૬૩.
- ઉસ્સેહો જસ્સ જો હોઈ, ભવમ્મિ ચરિમમ્મિ ઉ;
 તિભાગહીણા તત્તો ય, સિદ્ધાણોગાહણા ભવે. ૬૪.
- એગતેણ સાદીયા, અપજજવસિયા વિ ય;
 પુહત્તેણ અણાદીયા, અપજજવસિયા વિ ય. ૬૫.
- અરૂવિણો જીવઘણા, નાણ-દંસણસન્નિયા;
 અતુલં સુહ સંપત્તા, ઉવમા જસ્સ નત્થિ ઉ. ૬૬.

- લોએગદેસે તે સવ્વે, નાણ-દંસણસન્નિયા;
 સંસારપારનિત્થિણા, સિદ્ધિં વરગઈ ગયા. ૬૭.
- સંસારત્થા ઉ જે જીવા, દુવિહા તે વિયાહિયા;
 તસા ય થાવરા ચેવ, થાવરા તિવિહા તહિં. ૬૮.
- પુઢવી-આઉજીવા ય, તહેવ ય વણસ્સઈ;
 ઈચ્ચેત્તે થાવરા તિવિહા, તેસિં ભેએ સુણેહ મે. ૬૯.
- દુવિહા પુઢવિજીવા ઉ, સુહુમા બાયરા તહા;
 પજજત્તમપજજત્તા, એવમેએ દુહા પુણો. ૭૦.
- બાયરા જે ઉ પજજત્તા, દુવિહા તે વિયાહિયા;
 સણહા ખરા ય બોદ્ધવ્વા, સણહા સત્તવિહા તહિં ૭૧.
- કિણહા નીલા ય રહિરા ય, હાલિદ્દહા સુક્કિલા તહા;
 પંડૂ પણગમટ્ટીયા, ખરા છત્તીસઈવિહા. ૭૨.
- પુઢવી ય સક્કરા વાલુયા ય, ઉવલે સિલા ય લોણૂસે;
 અય-તંબ તઉય સીસગ-રુપ્પ-સુવણ્ણે ય વઈરે ય. ૭૩.
- હરિયાલે હિંગુલુએ, મણોસિલા, સાસગંજણ-પવાલે;
 અબ્ભપડલ-ડબ્ભવાલુય, બાદરકાએ મણિવિહાણે. ૭૪.
- ગોમેજજએ ય રુયએ, અંકે ફલિહે ય લોહિયક્ખે ય;
 મરગય-મસારગલ્લે, ભુય-મોયગ-ઈન્દનીલે ય. ૭૫.
- ચન્દણ-ગેરુય-હંસગબ્ભ, પુલએ સોગન્ધિએ ય બોદ્ધવ્વે;
 ચન્દપ્પભ વેરુલિએ, જલકન્તે સૂરકન્તે ય. ૭૬.

- એએ ખરપુઢવીએ, ભેયા છત્તીસમાહિયા;
 એગવિહમનાણતા, સુહુમા તત્થ વિયાહિયા. ૭૭.
- સુહુમા સવ્વલોગમ્મિ, લોગદેસે ય બાયરા;
 એત્તો કાલવિભાગં તુ, વોચ્છં તેસિં ચઉવ્વિહં. ૭૮.
- સંતઈ પપ્પડણાદીયા, અપજજવસિયા વિ ય;
 ઠિઈં પડુચ્ચ સાઈયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૭૯.
- બાવીસસહસ્સાઈં, વાસાણુક્કોસિયા ભવે;
 આઉઠિઈં પુઢવીણં, અન્તોમુહુત્તં જહન્નિયા. ૮૦.
- અસંખકાલમુક્કોસા, અન્તોમુહુત્તં જહન્નિયા;
 કાયઠિઈં પુઢવીણં, તં કાયં તુ અમુંચઓ. ૮૧.
- અણન્તકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુત્તં જહન્નયં;
 વિજઢમ્મિ સએ કાએ, પુઢવિજ્જવાણ અન્તરં. ૮૨.
- એએસિં વણ્ણઓ ચેવ, ગન્ધઓ રસ-ફાસઓ;
 સંઠાણાદેસઓ વા વિ, વિહાણાઈં સહસ્સસો. ૮૩.
- દુવિહા આઉજ્જવા ઉ, સુહુમા બાયરા તહા;
 પજજત્તમપજજત્તા, એવમેએ દુહા પુણો. ૮૪.
- બાદરા જે ઉ પજજત્તા, પંચહા તે પકિત્તિયા;
 સુદ્ધોદએ ય ઉસ્સે, હરતણુ મહિયા હિમે. ૮૫.
- એગવિહમણાણતા, સુહુમા તત્થ વિયાહિયા;
 સુહુમા સવ્વલોગમ્મિ, લોગદેસે ય બાયરા. ૮૬.

- સન્તઈ પપ્પડણાદીયા, અપજજવસિયા વિ ય;
 ઠિઈં પડુચ્ચ સાદીયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૮૭.
 સત્તેવ સહસ્સાઈ, વાસાણુકોસિયા ભવે;
 આઉઠિતી આગિણં, અન્તોમુહુત્તં જહન્નિયા. ૮૮.
 અસંખકાલમુક્કોસા, અન્તોમુહુત્તં જહન્નિયા;
 કાયઠિતી આગિણં, તં કાયં તુ અમુંચઓ. ૮૯.
 અણન્તકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુત્તં જહન્નયં;
 વિજઢમ્મિ સએ કાએ, આઉજીવાણ અન્તરં. ૯૦.
 એએસિં વણ્ણઓ ચેવ, ગન્ધઓ રસ-ફાસઓ;
 સંઠાણાદેસઓ વા વિ, વિહાણાઈ સહસ્સસો. ૯૧.
 દુવિહા વણ્ણસઈજીવા, સુહુમા બાયરા તહા;
 પજજત્તમપજજત્તા, એવમેએ દુહા પુણો. ૯૨.
 બાયરા જે ઉ પજજત્તા, દુવિહા તે વિયાહિયા;
 સાહારણસરીરા ય, પત્તેગા ય તહેવ ય. ૯૩.
 પત્તેયસરીરા ઉ હોગહા, તે પકિત્તિયા;
 રૂક્ખા ગુચ્છા ય ગુમ્મા ય, લયા વલ્લી તણા તહા. ૯૪.
 વલય પવ્વયા કુહણા, જલરુહા ઓસહી તહા;
 હરિયકાયા ય બોદ્ધવ્વા, પત્તેયા ઈતિ આહિયા. ૯૫.
 સાહારણસરીરા ઉ, હોગહા તે પકિત્તિયા;
 આલુએ મૂલએ ચેવ, સિંગબેરે તહેવ ય. ૯૬.

- હિરિલી સિરિલી સિસ્સિરિલી, જાવઈ કેયકન્દલી;
 પલંડુ-લસણકન્દે ય, કન્દલી ય કુહુવ્વએ. ૯૭.
- લોહિણીહૂ ય થીહૂ ય, તુહગા ય તહેવ ય;
 કણ્હે ય વજજકંદે ય, કંદે સૂરણએ તહા. ૯૮.
- અસ્સકણ્ણી ય બોદ્ધવ્વા, સીહકણ્ણી તહેવ ય;
 મુસુંઢી ય હલિદ્દા ય, હોગહા એવમાયઓ. ૯૯.
- એગવિહમણ્ણાણત્તા, સુહુમા તત્થ વિયાહિયા;
 સુહુમા સવ્વલોગમ્મિ, લોગદેસે ય બાયરા. ૧૦૦.
- સંતઈ પપ્પડણાઈયા, અપજજવસિયા વિ ય;
 ઠિઈ પડુચ્ચ સાદીયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૧૦૧.
- દસ ચેવ સહસ્સાઈ, વાસાણુક્કોસિયા ભવે;
 વણ્ણફઈણ આઉં તુ, અંતોમુહુત્તં જહત્તયં. ૧૦૨.
- અણન્તકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુત્તં જહત્તયં;
 કાયઠિઈ પણગાણં, તં કાયં તુ અમુંચઓ. ૧૦૩.
- અસંખકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુત્તં જહત્તયં;
 વિજઢમ્મિ સએ કાએ, પણગજ્જવાણ અન્તરં. ૧૦૪.
- એએસિં વણ્ણઓ ચેવ, ગન્ધઓ રસ-ફાસઓ;
 સંઠાણાદેસઓ વા વિ, વિહાણાઈ સહસ્સસો. ૧૦૫.
- ઈચ્ચેએ થાવરા તિવિહા, સમાસેણ વિયાહિયા;
 એત્તો ઉ તસે તિવિહે, વોચ્છામિ અણુપુવ્વસો. ૧૦૬.

- તેડી વાડી ય બોધવ્વા, ઓરાલા ય તસા તહા;
 ઈચ્ચેએ તસા તિવિહા, તેસિં ભેએ સુણેહ મે. ૧૦૭.
- દુવિહા તેઉજીવા ઉ, સુહુમા બાયરા તહા;
 પજજતમપજજતા, એવમેએ દુહા પુણો. ૧૦૮.
- બાયરા જે ઉ પજજતા, ણેગહા તે વિયાહિયા;
 ઈંગાલે મુમ્મુરે અગણી, અચ્ચી જાલા તહેવ ય. ૧૦૯.
- ઉક્કા વિજજૂ ય બોધવ્વા, ણેગહા એવમાયઓ;
 એગવિહમનાણતા, સુહુમા તે વિયાહિયા. ૧૧૦.
- સુહુમા સવ્વલોગમ્મિ, લોગદેસે ય બાયરા;
 એત્તો કાલવિભાગં તુ, તેસિં વોચ્છં ચઉવ્વિહં. ૧૧૧.
- સંતઈ પપ્પડણાઈયા, અપજજવસિયા વિ ય;
 ઠિઈં પડુચ્ચ સાઈયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૧૧૨.
- તિણ્ણેવ અહોરત્તા, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
 આઉઠિત્તી તેડીણં, અન્તોમુહુત્તં જહન્નિયા. ૧૧૩.
- અસંખકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુત્તં જહન્નયં;
 કાયઠિઈં તેડીણં, તં કાયં તુ અમુંચઓ. ૧૧૪.
- અણન્તકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુત્તં જહન્નયં;
 વિજઢમ્મિ સએ કાએ, તેઉજીવાણ અન્તરં. ૧૧૫.
- એએસિં વણ્ણઓ ચેવ, ગન્ધઓ રસ-ફાસઓ;
 સંઠાણાદેસઓ વા વિ, વિહાણાઈં સહસ્સસો. ૧૧૬.

- દુવિહા વાઉજીવા ઉ, સુહુમા બાયરા તહા;
પજજતમપજજતા, એવમેએ દુહા પુણો. ૧૧૭.
- બાયરા જે ઉ પજજતા, પંચહા તે પકિતિયા;
ઉક્કલિયા મંડલિયા, ઘણ-ગુંજા-સુદ્રવાયા ય. ૧૧૮.
- સંવટ્ટગવાએ ય, હોગહા એવમાયઓ;
એગવિહમણાણતા, સુહુમા તત્થ વિયાહિયા. ૧૧૯.
- સુહુમા સવ્વલોગમ્મિ, લોગદેસે ય બાયરા;
એત્તો કાલવિભાગં તુ, તેસિં વોચ્છં ચઉવ્વિહં. ૧૨૦.
- સન્તઠં પપ્પડણાઈયા, અપજજવસિયા વિ ય;
ઠિઠં પડુચ્ચ સાઈયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૧૨૧.
- તિત્તેવ સહસ્સાઈ, વાસાણુક્કોસિયા ભવે;
આઉઠિઈ વાઉણં, અન્તોમુહુતં જહત્તિયા. ૧૨૨.
- અસંખકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુતં જહત્તયં;
કાયઠિઈ વાઉણં, તં કાયં તુ અમુંચઓ. ૧૨૩.
- અણન્તકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુતં જહત્તયં;
વિજઢમ્મિ સએ કાએ, વાઉજીવાણ અન્તરં. ૧૨૪.
- એએસિં વણ્ણઓ ચેવ, ગન્ધઓ રસ-ફાસઓ;
સંઠાણાદેસઓ વા વિ, વિહાણાઈ સહસ્સસો. ૧૨૫.
- ઓરાલા તસા જે ઉ, ચઉહા તે પકિતિયા;
બેઈન્દિય-તેઈન્દિય, ચઉરો પંચિન્દિયા ચેવ. ૧૨૬.

- બેઈન્દિયા ઉ જે જીવા, દુવિહા તે પકિત્તિયા;
પજજતમપજજતા, તેસિં ભેએ સુણેહ મે. ૧૨૭.
- કિમિણો સોમંગલા ચેવ, અલસા માઈવાહયા;
વાસીમુહા ય સિખીયા, સંખા સંખણગા તહા. ૧૨૮.
- ઘલ્લોયા અણુલ્લયા ચેવ, તહેવ ય વરાડગા;
જલૂગા જાલગા ચેવ, ચન્દણા ય તહેવ ય. ૧૨૯.
- ઈઈ બેઈન્દયા એએ-ડણેગહા એવમાદઓ;
લોએગદેસે તે સવ્વે, ન સવ્વત્થ વિયાહિયા. ૧૩૦.
- સંતઈ પપ્પડણાઈયા, અપજજવસિયા વિ ય;
ઠિઈં પડુચ્ચ સાઈયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૧૩૧.
- વાસાઈ બારસેવ ઉ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
બેઈન્દિયાઆઉઠિઈ, અન્તોમુહુતં જહન્નિયા. ૧૩૨.
- સંખેજજકાલમુક્કોસા, અન્તોમુહુતં જહન્નિયા;
બેઈન્દિયાકાયઠિઈ, તં કાયં તુ અમુંચઓ. ૧૩૩.
- અણન્તકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુતં જહન્નયં;
બેઈન્દિયજીવાણં, અન્તરેયં વિયાહિયં. ૧૩૪.
- એએસિં વણ્ણઓ ચેવ, ગન્ધઓ રસ-ફાસઓ;
સંઠાણાદેસઓ વા વિ, વિહાણાઈં સહસ્સસો. ૧૩૫.
- તેઈન્દિયા ઉ જીવા, દુવિહા તે પકિત્તિયા;
પજજતમપજજતા, તેસિં ભેએ સુણેહ મે. ૧૩૬.

- કુન્થૂ પિવીલિઉદ્દંસા, ઉક્કલુદ્દેહિયા તહા;
તણહાર કટ્ટહારા ય, માલૂગા પત્તહારગા. ૧૩૭.
- કપ્પાસદ્દિમિંજા ય, તિં દુગા તઉસમિંજગા;
સતાવરી ય ગુમ્મી ય, બોદ્ધવ્વા ઈન્દગાઈયા. ૧૩૮.
- ઈન્દગોવગમાઈયા, હોગહા એવમાયઓ;
લોએગદેસે તે સવ્વે, ન સવ્વત્થ વિયાહિયા. ૧૩૯.
- સંતઈ પપ્પડણાઈયા, અપજજવસિયા વિ ય;
ઠિઈં પડુચ્ચ સાઈયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૧૪૦.
- એગૂણપત્તહોરત્તા, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
તેઈન્દિયઆઉ ઠિઈં, અન્તોમુહુત્તં જહન્નિયા. ૧૪૧.
- સંખેજજકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુત્તં જહન્નયં;
તેઈન્દયકાયઠિઈં, તં કાયં તુ અમુંચઓ. ૧૪૨.
- અણન્તકાલમુક્કોસં અન્તોમુહુત્તં જહન્નયં;
તેઈન્દિયજીવાણં, અંતરેયં વિયાહિયં. ૧૪૩.
- એએસિં વણ્ણઓ ચેવ, ગન્ધઓ રસ-ફાસઓ;
સંઠાણાદેસઓ વા વિ, વિહાણાઈં સહસ્સસો. ૧૪૪.
- ચઉરિન્દિયા ઉ જે જીવા, દુવહિા તે પકિત્તિયા;
પજજત્તમપજજત્તા, તેસિં ભેએ સુણોહ મે. ૧૪૫.
- અન્ધિયા પોત્તિયા ચેવ, મચ્છિયા મસગા તહા;
ભમરે કીડપયંગે ય, હેંકુણે કુક્કુડે તહા. ૧૪૬.

- કુકુકુડે સિંગિરીડી ય, નન્દાવત્તે ય વિંછિએ;
 ડોલે ભિંગારી ય, પિરિલી અચ્છિવેહએ. ૧૪૭.
- અચ્છિલે માહએ, અચ્છિરોડએ વિચિત્તે ચિત્તપત્તએ;
 ઓહિંજલિયા જલકારી ય, નીયા તન્તવગાઈયા. ૧૪૮.
- ઈઈ ચઉરિન્દિયા, એએ છોગહા એવમાયઓ;
 લોગસ્સ એગદેસમ્મિ, તે સવ્વે પરિકિત્તિયા. ૧૪૯.
- સંતઈ પપ્પડણાઈયા, અપજજવસિયા વિ ય;
 ઠિઈં પડુચ્ચ સાઈયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૧૫૦.
- છચ્ચેવ ય માસા ઊ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
 ચઉરિન્દિયઆઉઠિઈ, અન્તોમુહુત્તં જહન્નિયા. ૧૫૧.
- સંખેજજકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુત્તં જહન્નિયા;
 ચઉરિન્દિયકાયઠિઈ, તં કાયં તુ અમુંચઓ. ૧૫૨.
- અણન્તકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુત્તં જહન્નયં;
 ચઉરિન્દિયજ્જવાણં, અન્તરેયં વિયાહિયં. ૧૫૩.
- એએસિં વણ્ણઓ ચેવ, ગન્ધઓ રસ-ફાસઓ;
 સંઠાણાદેસઓ વા વિ, વિહાણાઈં સહસ્સસો. ૧૫૪.
- પંચિન્દિયા ઉ જે જ્જવા, ચઉહા તે વિયાહિયા;
 નેરઈય તિરિક્ખા ય, મણુયા દેવા ય આહિયા. ૧૫૫.
- નેરઈયા સત્તવિહા, પુઢવીસૂ સત્તસૂ ભવે;
 રયણાભ સક્કરાભા, વાલુયાભા ય આહિયા. ૧૫૬.

- પંકાભા ધૂમાભા, તમા તમતમા તહા;
ઈઈ નેરઈયા એએ, સત્તહા પરિકિત્તિયા. ૧૫૭.
- લોગસ્સ એગદેસમ્મિ, તે સવ્વે ઉ વિયાહિયા;
એત્તો કાલવિભાગં તુ, તેસિં વોચ્છં ચઉવ્વિહં. ૧૫૮.
- સંતઈ પપ્પડણાઈયા, અપજજવસિયા વિ ય;
ઠિઈ પડુચ્ચ સાઈયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૧૫૯.
- સાગરોવમમેગં તુ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
પઢમાએ, જહત્તેણં દસવાસસહસ્સિયા. ૧૬૦.
- તિણ્ણેવ સાગરા ઊ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
દોચ્ચાએ, જહત્તેણં એગં તૂ સાગરોવમં. ૧૬૧.
- સત્તેવ સાગરા ઊ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
તઈયાએ, જહત્તેણં તિત્તેવ સાગરોવમા. ૧૬૨.
- દસ સાગરોવમા ઊ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
ચઉત્થીએ, જહત્તેણં સત્તેવ ઉ સાગરોવમા. ૧૬૩.
- સત્તરસ સાગરા ઊ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
પંચમાએ, જહત્તેણં દસ ચેવ ઉ સાગરોવમા. ૧૬૪.
- બાવીસ સાગરા ઊ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
છટ્ઠીએ, જહત્તેણં સત્તરસ સાગરોવમા. ૧૬૫.
- તેત્તીસ સાગરા ઊ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
સત્તમાએ, જહત્તેણં બાવીસં સાગરોવમા. ૧૬૬.

- જા ચેવ ય આઉઠિઈ, નેરઈયાણં વિયાહિયા;
સા તેસિં કાયઠિઈ, જહત્તુક્કોસિયા ભવે. ૧૬૭.
- અણન્તકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુતં જહત્તયં;
વિજઢમ્મિ સએ કાએ, નેરઈયાણં તુ અન્તરં. ૧૬૮.
- એએસિં વણ્ણઓ ચેવ, ગન્ધઓ રસ-ફાસઓ;
સંઠાણાદેસઓ વા વિ, વિહાણાઈં સહસ્સસો. ૧૬૯.
- પંચિન્દિયતિરિક્ખા ઊ, દુવિહા તે વિયાહિયા;
સમ્મુચ્છિમતિરિક્ખા ઊ, ગબ્ભવક્કંતિયા તહા. ૧૭૦.
- દુવિહા તે ભવે તિવિહા, જલયરા થલયરા તહા;
ખહયરા ય બોદ્ધવ્વા, તેસિં ભેએ સુણેહ મે. ૧૭૧.
- મચ્છા ય કચ્છભા યા, ગાહા ય મગરા તહા;
સુંસુમારા ય બોદ્ધવ્વા, પંચહા જલયરાડહિયા. ૧૭૨.
- લોએગદેસે તે સવ્વે, ન સવ્વત્થ વિયાહિયા;
એત્તો કાલવિભાગં તુ, તેસિં વોચ્છં ચઉવ્વિહં. ૧૭૩.
- સંતઈં પપ્પડણાઈયા, અપ્પજજવસિયા વિ ય;
ઠિઈં પડુચ્ચ સાઈયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૧૭૪.
- એગા ય પુવ્વકોડી ઊ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
આઉઠિઈ જલયરાણં, અન્તોમુહુતં જહત્તિયા. ૧૭૫.
- પુવ્વકોડીપુહુતં તુ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા,
કાયઠિઈ જલયરાણં, અન્તોમુહુતં જહત્તિયા. ૧૭૬.

- અણન્તકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુતં જહત્રયં;
 વિજઢમ્મિ સએ કાએ, જલયરાણં તુ અન્તરં. ૧૭૭.
 એએસિં વણ્ણઓ એવ, ગંધઓ રસ-ફાસઓ,
 સંઠાણાદેસઓ વા વિ, વિહાણાઈ સહસ્સસો. ૧૭૮.
 ચઉપ્પયા ય પરિસપ્પા, દુવિહા થલયરા ભવે;
 ચઉપ્પયા ચઉવિહા ઉ, તે મે કિત્તયઓ સુણ. ૧૭૯.
 એગખુરા દુખુરા એવ, ગંડીપય સણપ્પયા;
 હયમાઈ-ગોણમાઈ, ગયમાઈસીહમાઈણો. ૧૮૦.
 ભુઓરગ-પરિસપ્પા ય, પરિસપ્પા દુવિહા ભવે;
 ગોહાઈ અહિમાઈયા, એક્કેક્કા ણેગહા ભવે. ૧૮૧.
 લોએગદેસે તે સવ્વે, ન સવ્વથ વિયાહિયા;
 એત્તો કાલવિભાગં તુ, તેસિં વોચ્છં ચઉવ્વિહં. ૧૮૨.
 સંતઈ પપ્પડણાઈયા, અપજજવસિયા વિ ય;
 ઠિઈં પડુચ્ચ સાઈયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૧૮૩.
 પલિઓવમા ઉ તિન્નિ ઉ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
 આઉઠિઈ થલયરાણં, અન્તોમુહુતં જહત્રિયા. ૧૮૪.
 પલિઓવમા ઉ તિન્નિ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
 પુવ્વકોડી પુહુત્તેણં, અંતોમુહુતં જહત્રિયા. ૧૮૫.
 કાયઠિઈ થલયરાણં, અન્તરં તેસિમં ભવે;
 કાલંઅણન્તમુક્કોસં, અન્તોમુહુતં જહત્રયં. ૧૮૬.

- એએસિં વણણઓ ચેવ, ગંધઓ રસ-ફાસઓ;
 સંઠાણા દેસઓ વા વિ, વિહાણાઈ સહસ્સસો. ૧૮૭.
- ચમ્મે ઉ લોમપકૂખી ય, તઈયા સમુગગપકૂખી ય;
 વિતતપકૂખી ય બોદ્ધવ્વા, પકિંખણો ય ચઉવ્વિહા. ૧૮૮.
- લોએગદેસે તે સવ્વે, ન સવ્વત્થ વિયાહિયા;
 એત્તો કાલવિભાગં તુ, તેસિં વોચ્છં ચઉવ્વિહં. ૧૮૯.
- સંતઈ પપ્પડણાઈયા, અપજજવસિયા વિ ય;
 ઠિઈં પડુચ્ચ સાઈયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૧૯૦.
- પલિઓવમસ્સ ભાગો, અસંખેજજઈમો ભવે;
 આઉઠિઈ ખહયરાણં, અન્તોમુહુતં જહન્નિયા. ૧૯૧.
- અસંખભાગો પલિયસ્સ, ઉક્કોસેણ ઉ સાહિઓ;
 પુવ્વકોડિપુહુત્તેણં, અન્તોમુહુતં જહન્નિયા. ૧૯૨.
- કાય ઠિઈ ખહયરાણં, અન્તરં તેસિમં ભવે;
 કાલં અણન્તમુક્કોસં, અન્તોમુહુતં જહન્નયં; ૧૯૩.
- એએસિં વણણઓ ચેવ, ગન્ધઓ રસ-ફાસઓ;
 સંઠાણાદેસઓ વા વિ, વિહાણાઈ સહસ્સસો. ૧૯૪.
- મણુયા દુવિહભેયા ઉ, તે મે કિત્તયઓ સુણ;
 સંમુચ્છિમા ય મણુયા, ગબ્ભવક્કન્તિયા તહા. ૧૯૫.
- ગબ્ભવક્કન્તિયા જે ઉ, તિવિહા તે વિયાહિયા;
 અકમ્મ-કમ્મભૂમા ય, અન્તરદ્દીવયા તહા. ૧૯૬.

- પત્રરસ-તીસઈવિહા, ભેયા અઢવીસઈ;
 સંખા ઉ કમસો તેસિં, ઈઈ એસા વિયાહિયા. ૧૯૭.
 સંમુચ્છિમાણ એસેવ, ભેઓ હોઈ આહિઓ;
 લોગસ્સ એગદેસમ્મિ, તે સવ્વે વિ વિયાહિયા. ૧૯૮.
 સંતઈ પપ્પડણાઈયા, અપજજવસિયા વિ ય;
 ઠિઈં પડુચ્ચ સાઈયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૧૯૯.
 પલિઓવમાઈ તિત્તિ ઉ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
 આઉઠિઈ મણુયાણં, અન્તોમુહુતં જહન્નિયા. ૨૦૦.
 પલિઓવમાઈ તિણ્ણ ઉ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
 પુવ્વકોડિપુહુત્તેણં, અન્તોમુહુતં જહન્નિયા. ૨૦૧.
 કાયઠિઈ મણુયાણં, અન્તરં તેસિમં ભવે;
 અણન્તકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુતં જહન્નયં. ૨૦૨.
 એએસિં વણ્ણઓ ચેવ, ગન્ધઓ રસ-ફાસઓ;
 સંઠાણાદેસઓ વા વિ, વિહાણાઈં સહસ્સસો. ૨૦૩.
 દેવા ચઉવ્વિહા વુત્તા, તે મે કિત્તયઓ સુણ;
 ભોમેજજ વાણમન્તર, જોઈસ વેમાણિયા તહા. ૨૦૪.
 દસહા ઉ ભવણવાસી, અઢહા વણયારિણો;
 પંચવિહા જોઈસિયા, દુવિહા વેમાણિયા તહા. ૨૦૫.
 અસુરા નાગસુવણ્ણા, વિજજૂ અગ્ગી ય આહિયા;
 દીવોદહિ દિસા વાયા, થણિયા ભવણવાસિણો. ૨૦૬.

પિસાય ભૂય જક્ખા ય, રક્ખસા કિત્તરા ય કિંપુરિસા;
 મહોરગા ય ગન્ધવ્વા, અટ્ટવિહા વાણમન્તરા. ૨૦૭.
 ચન્દા સૂરા ય નક્ખત્તા, ગહા તારાગણા તહા;
 દિસા વિચારિણો ચેવ, પંચહા જોઈસાલયા. ૨૦૮.
 વેમાણિયા ઉ જે દેવા, દુવિહા તે વિચાહિયા;
 કપ્પોવગા ય બોદ્ધવ્વા, કપ્પાઈયા તહેવ ય. ૨૦૯.
 કપ્પોવગા બારસહા, સોહમ્મીસાણગા તહા;
 સણંકુમારા માહિંદા, બંભલોગા ય લંતગા. ૨૧૦.
 મહાસુક્કા સહસ્સારા, આણયા પાણયા તહા;
 આરણા અચ્ચુયા ચેવ, ઈઈ કપ્પોવગા સુરા. ૨૧૧.
 કપ્પાઈયા ઉ જે દેવા, દુવિહા તે વિચાહિયા;
 ગેવેજજાહણુત્તરા ચેવ, ગેવેજજા નવવિહા તહિં. ૨૧૨.
 હેટ્ઠિમાહેટ્ઠિમા ચેવ, હેટ્ઠિમા મજ્જિમા તહા;
 હેટ્ઠિમા ઉવરિમા ચેવ, મજ્જિમા હેટ્ઠિમા તહા. ૨૧૩.
 મજ્જિમા મજ્જિમા ચેવ, મજ્જિમા ઉવરિમા તહા;
 ઉવરિમા હેટ્ઠિમા ચેવ, ઉવરિમા મજ્જિમા તહા. ૨૧૪.
 ઉવરિમા ઉવરિમા ચેવ, ઈઈ ગેવેજજગા સુરા;
 વિજયા વેજયન્તા ય, જયન્તા અપરાજિયા. ૨૧૫.
 સવ્વટ્ઠસિદ્ધગા ચેવ, પંચહાહણુત્તરા સુરા;
 ઈઈ વેમાણિયા, એએહણોગહા એવમાદઓ. ૨૧૬.

- લોગસ્સ એગદેસમ્મિ, તે સવ્વે પરિકિત્તિયા;
એત્તો કાલવિભાગં તુ, તેસિં વોચ્છં ચઉવ્વિહં. ૨૧૭.
- સંતર્ધં પપ્પડણ્ણાઈયા, અપજજવસિયા વિ ય;
ઠિઈં પડુચ્ચ સાઈયા, સપજજવસિયા વિ ય. ૨૧૮.
- સાહીયં સાગરં એક્કં, ઉક્કોસેણ ઠિઈં ભવે;
ભોમેજજાણ, જહત્તેણં દસવાસસહસ્સિયા. ૨૧૯.
- પલિઓવમમેગં તુ, ઉક્કોસેણ ઠિઈં ભવે;
વન્તરાણં, જહત્તેણં દસવાસસહસ્સિયા. ૨૨૦.
- પલિઓવમં તુ એગં, વાસલક્ખેણ સાહિયં;
પલિઓવમટ્ટભાગો, જોઈસેસુ જહત્તિયા. ૨૨૧.
- દો ચેવ સાગરાઈ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
સોહમ્મમ્મિ, જહત્તેણં એગં તુ પલિઓવમં. ૨૨૨.
- સાગરા સાહિયા દોણ્ણિ, ઉક્કોસેણ વિયાહિયા;
ઈસાણ્ણમ્મિ, જહત્તેણં સાહિયં પલિઓવમં. ૨૨૩.
- સાગરાણિ ય સત્તેવ, ઉક્કોસેણ ઠિત્તી ભવે;
સણંકુમારે, જહત્તેણં દોત્તિ ઊ સાગરોવમા. ૨૨૪.
- સાહિયા સાગરા સત્ત, ઉક્કોસેણ ઠિઈં ભવે;
માહિન્દમ્મિ, જહત્તેણં સાહિયા દોત્તિ સાગરા. ૨૨૫.
- દસ ચેવ સાગરાઈ, ઉક્કોસેણ ઠિઈં ભવે;
બમ્મલોએ, જહત્તેણં સત્ત ઊ સાગરોવમા. ૨૨૬.

- ચોદ્દસ ઉ સાગરાઈ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
લન્તગમ્મિ, જહન્નેણં દસ ઊ સાગરોવમા. ૨૨૭.
- સત્તરસ સાગરાઈ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
મહાસુક્કે, જહન્નેણં ચોદ્દસ સાગરોવમા. ૨૨૮.
- અઢારસ સાગરાઈ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
સહસ્સારે, જહન્નેણં સત્તરસ સાગરોવમા. ૨૨૯.
- સાગરા અઊણવીસં તુ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
આણયમ્મિ, જહન્નેણં અઢારસ સાગરોવમા. ૨૩૦.
- વીસં તુ સાગરાઈ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
પાણયમ્મિ, જહન્નેણં સાગરા અઊણવીસઈ. ૨૩૧.
- સાગરા એક્કવીસં તુ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
આરણમ્મિ, જહન્નેણં વીસઈ સાગરોવમા. ૨૩૨.
- બાવીસ સાગરાઈ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
અચ્ચયમ્મિ, જહન્નેણં સાગરા એક્કવીસઈ. ૨૩૩.
- તેવીસ સાગરાઈ, ઉક્કોસેણ ઠિઈ ભવે;
પઢમમ્મિ, જહન્નેણં બાવીસં સાગરોવમા. ૨૩૪.
- ચઉવીસ સાગરાઈ, ઉક્કોસેણ ઠિઈ ભવે;
બિઈયમ્મિ, જહન્નેણં તેવીસં, સાગરોવમા. ૨૩૫.
- પણવીસ સાગરાઈ, ઉક્કોસેણ ઠિઈ ભવે;
તઈયમ્મિ, જહન્નેણં ચઉવીસં સાગરોવમા. ૨૩૬.

- છવ્વીસ સાગરાઈ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
ચઉત્યમ્મિ, જહન્નેણં સાગરા પણુવીસઈ. ૨૩૭.
- સાગરા સત્તવીસં તુ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
પંચમમ્મિ, જહન્નેણં સાગરા ઉ છવીસઈ. ૨૩૮.
- સાગરા અઢવીસં તુ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
છઢમ્મિ, જહન્નેણં સાગરા સત્તવીસઈ. ૨૩૯.
- સાગરા અઉણતીસં તુ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
સત્તમમ્મિ, જહન્નેણં સાગરા અઢવીસઈ. ૨૪૦.
- તીસં તુ સાગરાઈ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
અઢમમ્મિ, જહન્નેણં સાગરા અઉણતીસઈ. ૨૪૧.
- સાગરા એક્કતીસં તુ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
નવમમ્મિ, જહન્નેણં તીસઈ સાગરોવમા. ૨૪૨.
- તિત્તીસ સાગરાઈ, ઉક્કોસેણ ઠિતી ભવે;
ચઉસું પિ વિજયાઈસું, જહન્નેણં એગતીસઈ. ૨૪૩.
- અજહન્નમણુક્કોસં, તિત્તીસં સાગરોવમા;
મહાવિમાણ સવ્વઢે, ઠિતી એસા વિયાહિયા. ૨૪૪.
- જા ચેવ ય આઉઠિઈ, દેવાણં તુ વિયાહિયા;
સા તેસિં કાયઠિઈ, જહન્નમુક્કોસિયા ભવે. ૨૪૫.
- અણન્તકાલમુક્કોસં, અન્તોમુહુતં જહન્નયં;
વિજઢમ્મિ સએ કાએ, દેવાણં હોજજ અન્તરં. ૨૪૬.

- એએસિં વણણઓ ચેવ, ગન્ધઓ રસ-ફાસઓ;
 સંઠાણાદેસઓ વા વિ, વિહાણાઈ સહસ્સસો. ૨૪૭.
- સંસારત્યા ય સિદ્ધા ય, ઈતિ જીવા વિયાહિયા;
 રૂવિણો ચેવડરૂવી ય, અજીવા દુવિહા વિ ય. ૨૪૮.
- ઈતિ જીવમજીવે ય, સોચ્યા સદ્દહિહિણ ય;
 સવ્વનયાણ અણુમએ, રમેજજા સંજમે મુણી. ૨૪૯.
- તઓ બહૂણિ વાસાણિ, સામણમણુપાલિયા;
 ઈમેણ કમજોએણ, અપ્પાણં સંલિહે મુણી. ૨૫૦.
- બારસેવ ઉ વાસાઈ, સંલેહુક્કોસિયા ભવે;
 સંવચ્છર મજ્જિમિયા, છમ્માસે ય જહન્નિયા. ૨૫૧.
- પઢમે વાસચઉક્કમ્મિ, વિગઈ-નિજજૂહણં કરે;
 બિતિએ વાસચઉક્કમ્મિ, વિચિતં તુ તવં ચરે. ૨૫૨.
- એગન્તરમાયામં, કટ્ટૂ સંવચ્છરે દુવે;
 તઓ સંવચ્છરડઢં તુ, નાડઈવિગિટ્ટં તવં ચરે. ૨૫૩.
- તઓ સંવચ્છરડઢં તુ, વિગિટ્ટં તુ તવં ચરે;
 પરિમિયં ચેવ આયામં, તમ્મિ સંવચ્છરે કરે. ૨૫૪.
- કોડીસહિયમાયામં કટ્ટૂ સંવચ્છરે મુણી;
 માસડઢમાસિએણં તુ, આહારેણં તવં ચરે. ૨૫૫.
- કન્દપ્પમાભિઓગં, કિબ્બિસિયં મોહમાસુરુતં ચ;
 એયાઓ દોગ્ગઈઓ, મરણમ્મિ વિરાહિયા હોન્તિ. ૨૫૬.

મિચ્છાદંસણરત્તા, સનિયાણા હુ હિંસગા;
 ઈય જે મરન્તિ જીવા, તેસિં પુણ દુલ્લહા બોહી. ૨૫૭.
 સમ્મદ્દંસણરત્તા, અનિયાણા સુક્કલેસમોગાઢા;
 ઈય જે મરન્તિ જીવા, સુલભા તેસિં ભવે બોહી. ૨૫૮.
 મિચ્છદ્દંસણરત્તા, સનિયાણા, કિણ્ણલેસમોગાઢા;
 ઈય જે મરન્તિ જીવા, તેસિં પુણ દુલ્લહા બોહી. ૨૫૯.
 જિણવયણે અણુરત્તા, જિણવયણં જે કરેન્તિ ભાવેણં;
 અમલા અસંકિલિટ્ઠા, તે હોન્તિ પરિતસંસારી. ૨૬૦.
 બાલમરણાણિ બહુસો, અકામમરણાણિ ચેવ ય બહૂણિ;
 મરિહિન્તિ તે વરાયા, જિણવયણં જે ન યાણન્તિ. ૨૬૧.
 બહુઆગમવિન્નાણા, સમાહિઉપ્પાયગા ય ગુણગાહી;
 એએણ કારણેણં, અરિહા આલોયણં સોઉં. ૨૬૨.
 કન્દપ્પ-કોક્કુયાઈ, તહ સીલ-સહાવ-હસણ-વિકહાહિં;
 વિમ્હાવિન્તો ય પરં, કન્દપ્પં ભાવણં કુણઈ. ૨૬૩.
 મન્તાજોગં કાઉં, ભૂઈકમ્મં ચ જે પઉંજન્તિ;
 સાય-રસ-ઈટ્ઠિહેઉં, અભિઓગં ભાવણં કુણઈ. ૨૬૪.
 નાણસ્સ કેવલીણં, ધમ્માયરિયસ્સ સંઘ-સાહૂણં;
 માઈ અવણ્ણવાઈ, કિલ્લિસિયં ભાવણં કુણઈ. ૨૬૫.

અણુબદ્ધરોસપસરો, તહ ય નિમિત્તમ્મિ હોઈ પડિસેવી;
 એએહિં કારણોહિં, આસુરિયં ભાવણં કુણઈ. ૨૬૬.
 સત્યગ્ગહણં વિસભક્ખણં ય, જલણં ય જલપવેસો ય;
 અણાયારભંડસેવા, જમ્મણ-મરણાણિ બંધન્તિ. ૨૬૭.
 ઈતિ પાદુકરે બુદ્ધે, નાયએ પરિનિવ્વુએ;
 છત્તીસં ઉત્તરડજ્ઞાએ, ભવસિદ્ધિયસમ્મએ. ૨૬૮.
 ॥ તિ બેમિ. ॥

[ઈઈ જીવાજીવવિભત્તી અજ્ઞયણં સમતં (૩૬)]

॥ સિરિઉત્તરજ્ઞયણ સુયક્ખંધો સમ્મત્તો ॥

● સિરિઉત્તરજ્ઞયણાણિ સમ્મત્તાણિ ●

વસોવસો આનંદ...!

પ્રસ્તુત પુસ્તક પ્રાતઃસ્મરણીય પરોપકારપરાયણ
ગચ્છાધિપતિ પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત

શ્રી વિજયમેરુપ્રભસૂરીશ્વરજી મ. સા.

હયાતીમાં જ પ્રગટ કરવાની પ્રબળ ભાવના પરિપૂર્ણ
ન થઈ તેનો હૈયામાં ખૂબ જ ‘વસવસો’ રહી
ગયો છે

પરંતુ પૂજ્યપાદ ગુસ્ટેવના

વિ. સં. ૨૦૫૦ જેઠ સુદ ૧૨ સોમવાર તા. ૨૦-૬-૧૯૯૪

સ્વર્ગારોહણ બાદ

સાર્દ્ધ તૃતીય વાર્ષિક પુણ્યતિથિ નિમિત્તે

પ્રગટ કરતા

અતીવ ‘આનંદ’

અનુભવીએ છીએ.

પૂજ્યપાદ ગુસ્ટેવશ્રીના

દિવ્ય આશીર્વાદ...અદૃશ્ય કૃપાથી

‘પંચપ્રસ્થાનમય શ્રી સૂરિમંત્ર’ આરાધના સંપાદક

પૂજ્યશ્રીને નિર્વિઘ્ને પરિપૂર્ણ થયેલ.....

(વિ. સં. ૨૦૫૩, વૈ. સુદ ૬ થી આસો વદ ૦)) સુધી)